STATI

THEBAIS ET ACHILLEIS

00079674

BOMBAY BRANCH

OF THE

Royal Asiatic Society.

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 28 July, 2016

SCRIPTORUM CLASSICORUM BIBLIOTHECA OXONIENSIS

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY

OXONII
E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO
LONDINI ET NOVI EBORACI
APUD HENRICUM FROWDE

P. PAPINI STATI

THEBAIS ET ACHILLEIS

RECOGNOVIT
BREVIQVE ADNOTATIONE CRITICA INSTRVXIT

H. W. GARROD
COLLEGII MERTONENSIS SOCIVS

7[illegible]674

P-e-70

OXONII
E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO

OXONII
Excudebat Horatius Hart
Typographus academicus

00079674

AD THEBAIDA

PRAEFATIO

Codicvm Thebaidos tanta est multitudo ut iure suspiceris pluris per mediam aetatem librarios quam per nostram lectores Statio contigisse. In duo autem genera penitus diversa cadunt libri omnes. Alterius generis unicum exstat exemplum Puteaneus ille codex, alterius imaginem optime, ut iudico, exprimunt ei libri quos litteris *BDKNQS* insignivi[1]. Haec duo genera ad unum tamen archetypum redeunt quod π nominabo. Quod archetypum quale fuerit aliquatenus divinare licet.

Litteris erat π minusculis exaratus, saeculo, ut suspicor, octavo. Exemplar autem unde ipse descriptus erat (quod *p* vocare licet) capitalem exhibebat scripturae formam, erat ergo ante sextum saeculum exaratus. De *p* nihil amplius affirmare ausim. De π licet plura dicere. Continebat et Thebaida et Achilleida et singulis paginis tricenos fere versus scriptos esse probabile est. Sparsas habebat glossas: sed plurimis in locis varias lectiones inter lineas adscriptas praebebat. Lactantii Commentarios in margine π exstitisse, quod quibusdam placet, equidem non probo. Vtrum π an *p* ille 'codex Iuliani VC' fuerit dubium. Si vero hunc Iulianum illum esse sumas qui Prisciani familiaris erat, necesse erit *p* censeas: sed ipsa verba scribae Puteanei (in fine libri iv Theb.) ad π potius spectare mihi equidem videntur.

De π prognatus est saeculo nono exeunte *P* noster,

[1] Consensum codicum *BDKNQ* littera ω significo: quoniam de lectionibus codicis *S*, quanquam paene semper cum *BDKNQ* consentit, permultis in locis tacet Kohlmann, neque ipse ad librum excutiendum otium habebam.

saeculo octavo exeunte vel ineunte nono codex quem ω^* nominabo et qui communis erat origo codicum *BDKNQS* ω*S*). Nam ω^* prius exstitisse quam *P* certum est, primum ex eo quod π, quo tempore descriptus est *P*, iam marcidum et mutilum multis locis fuisse testantur ei versus quos (alio proposito) Klotz in *Praef. Achill.* pp. viii–xi laudavit, haec autem mutilatio nondum evenerat ubi π in manus scribae codicis ω^* cecidit: deinde ex eo quod passim ω*S* corruptiones et interpolationes habent quarum expers est *P* quaeque non nisi longo temporis intervallo multisque intermissis codicibus exstare potuissent.

Sed iam, ne miratus sis an haec 'maxima de nihilo nascatur historia' palaeographica, paucis exponam qua ratione fretus quae dixi dixerim.

Ad unum redire archetypum *P*ω*S* et multis ex locis ubi in eisdem erroribus conspirant manifestum est neque quisquam unquam negavit. Porro, quoniam eiusmodi sunt hi errores ut nisi per minusculam scribendi formam explicari non possint, sequitur minusculis hoc archetypum (π) fuisse litteris. Et octavo saeculo ortum esse π, etsi minus certum, at veri simile. Klotz enim notavit errores codicis *P* facillime per exemplar Hibernica vel Anglo-Saxonica litterarum forma usum explicari posse: conferas sis quae ille de hac re in Philologo 1904 dixerit: eodem spectare iudico locos quales sunt *Theb.* iii. 13 turRibus *P*, vii. 613 potuitNe *P*, aliosque quos adducere supersedeo, ubi litteras N et R in imitationem Hibernicae vel Anglo-Saxonicae scripturae factas esse opinor. Itaque in promptu est conicere de eodem libro descriptum esse π quem octavo saeculo in bibliotheca monasterii Eboracensis exstitisse testatur Albinus, et ipsum Albini codicem *p* fuisse. Albinum secum in Galliam exemplar aliquod huius libri (*p*) tulisse non mireris: immo non tulisse mirabile esset. Quo quadrat omnes antiquiores Thebaidos et Achilleidos codices, uno Etonensi excepto, Carolinis litteris scriptos

esse. Codicem *p*, unde descriptus est π, capitalibus fuisse litteris demonstravit Klotz: cuius rei si indicia requiris, docti illius viri Praefationem ad Achilleida excute. Ego eis quae ille ibi dixit quidquam addere neque debeo neque possum.

Nunc quoniam ad unum codicem saeculi octavi (π) redire utrumque genus codicum fatendum est, restat quaerere unde ea tam mira lectionum diversitas quae est inter duo genera exorta sit. Et in hac re explicanda cetera quae de π iam dixi me in claro positurum spero.

Duobus modis haec lectionum diversitas evenire poterat. Poterat textus post saec. viii recenseri. Sed etiam poterat codex archetypus π utrumque genus lectionum iam in se continuisse. At post saec. viii textum recensum esse credi nequit: eam enim recensionem quam sequuntur ω*S* iam ante hanc aetatem exstitisse testantur loci multi Claudiani et Sidonii qui, Statium imitati, 'deteriorem' ut dicitur textum repraesentant. Vide testimonia ex his poetis quae in editione sua Thebaïdos lib. i–vi collegit Mueller. Adde quod in nonnullis locis utriusque generis lectiones agnoscit Lactantius, qui, quaqua aetate vixerit, certe ante saec. viii floruit. Linquitur itaque codicem archetypum π iam in se continuisse utriusque generis lectiones: id quod confirmat magna librorum multitudo qui (ut *DQ* cod. Roffensis, alii) supra lectionem in contextu suo exstantem persaepe alterius generis lectionem inter lineas habent: qua in re videntur archetypi imaginem aliquatenus servare.

Hic fortasse alicui in mentem venerit mirari an lectionum diversitas, quam exhibent duo genera codicum, maior sit quam quae ex confusione litterarum ceterisque palaeographicis erroribus explicari possit. Maiorem esse procul dubio. Quod, ne longus sim, tres tibi loci demonstraverint: sunt autem hi:—

iv. 555

Insequitur geminusque bibit de vertice serpens *P*
Effluit amborum geminus de vertice serpens ω*S*.

x. 135

Ille deae iussis vultu quo nutat eodem *P*
Ille deae iussis dubium mixtumque sopori *ωS*
Adnuit *PωS*.

x. 490

Stagna bibit dum Cadmus erat dum semina surgunt *P*²
Stagna bibit dum Cadmus erat dum victa cadit Sphinx *ωS*.

Eodem spectant versus x. 112–117 qui exstant in *P*, in *ωS* desunt: quos mihi persuasum est ipsum Statium iam confecto poemati inseruisse. Et coniecturam ego secutus quam mecum communicavit Iohannes Phillimore, vir de Statio in Silvis optime meritus, fidenter statuerim totam duorum generum discrepantiam per hypothesim secundae cuiusdam editionis ab ipso Statio incohatae explicari debere. Quippe si *Praef. Silv.* iv. 18 conferas invenies poetam epistolam nescio quam commemorare quam ad Vibium, ait, '*de editione Thebaidos meae publicavi.*' Thebaida recitabat, recitatam 'particulatim' librariis credebat. Confecto toto opere quae particulatim ediderat auctori displicebant. '*Adhuc*' inquit (*Praef. Silv.* i 6) '*pro Thebaide mea, quamvis me reliquerit, timeo.*' At semel edita erat, perque virum ora nimis viva volitabat. Itaque ad novam editionem emittendam confugiebat Papinius. Quo spectat, ut divino, quod ad *Theb.* xii. 812–813 dicit,

Iam certe praesens tibi Fama benignum
stravit iter coepitque novam monstrare futuris,

ubi verbum *novam* nisi de secundis curis cogites sensu caret.

Suspicor igitur nos in ea recensione quam *P* offert δευτέρας φροντίδας Statii habere: quas ille fortasse vivus non divulgavit sed in αὐτογράφοις reliquit. (Cf. Birt. *Antikes Buchwesen*, 349–358.)

Certe in Puteaneo omnis debet niti textus emendatio, et eo magis si probabilis videtur haec de origine eius lectionum suspicio. Servandum enim Euripideum illud de secundis cogitationibus dictum. Sed quoniam utriusque recensionis

Statium auctorem fuisse credo, ubique id laboravi ut et prioris recensionis imaginem quam purissimam meis notis exhiberem. Itaque debeo breviter hic de codicibus alterius generis a me adhibitis praefari.

Et in primis statui codicibus post saeculum undecimum exaratis fere nullam habendam esse fidem. Permultos huiusmodi codices ipse aut excussi aut inspexi, et omnium horum textum ex lectionibus codicum *P* et *ωS* (interpolationibus foedis et emendationibus ineptis admixtis) conflatum esse opinor. Codicum ante xii saec. exaratorum optimos iudicavi esse *BDKNQS*. De libris *BK* (= G^2 Kohlmann) *S* vide quae Mueller et Kohlmann tradiderunt, quorum collationibus fretus sum. Maxime autem doleo de lectionibus libri *S* tam saepe tacere Kohlmann et in universo auctoritatem huius codicis elevasse. Codicibus *DNQ* nemo ante me (quod ad Thebaida attinet) usus est. Codicem *Q* ad Achilleida recensendam iam adhibuerunt Kohlmann et Klotz. Descriptionem libri apud Klotz (*Praef. Achill.*) invenias. Eis autem quae Klotz eo loco dicit hoc addam: vv. 236–295 et 716–774 deesse in *Q*, et additos esse, folio palimpsesto insuto, a librario saec. xiii. Codicem totum diligentissime excussit amicus meus Carolus Plater, e Soc. Ies., maximoque me beneficio obstrinxit. Idem mea causa Parisios profectus librum Puteaneum locis permultis inspexit, et de lectionibus aliorum quorundam codicum certiorem me fecit.

De codice *D* vide quae ego in ephemeride nostra *Classical Review* xviii. 1 disputavi. Quamvis nonnulla graviora menda admiserit hic liber tamen ad antiquius exemplar quam ceteros eiusdem generis codices eum redire ex vers. iv. 717, v. 470 (meo quidem iudicio) probatur: multisque locis cum solo Puteaneo consentit. Ipse anno MDCCCCII excussi.

N est codex membran. saec. x, Cheltoniae in Bibliotheca illa Philippica asservatus, ubi ipse eum anno MDCCCCIV

excussi. Forma est quartanaria, foll. 124, Thebaida solam continens, sparsis glossis instructus. Exciderunt foll. 1–x =lib. i. et lib. ii. 1–62, etiam folium ultimum=lib. xii. 761–819: has lacunas foliis novis insutis supplevit manus Italica (ut opinor) saec. xv, prioris librarii manum callide imitata. Exstat subscriptio lib. xii.

LIBER REVEN^MI DNI DNI D///// (*nomine eraso*)
CARDINALIS PRAESTANTISSIMI
CIARPELLONE VVLGARITER NVNCVPATVS (*sic*)
NICOLAVS FVLGINAS DOC. ARTIVM.

In vacua pagina sequenti legitur

Iulius Caesar Valencinus bibliothecarius
obiit anno 1652.
Michael Angelus Zaccaria Romanus bibliothecarius
fecit anno//// (*his verbis paene deletis*).
Gubernantibus Ill^mis DD francisco de Fabiis
Virgilio Cincio Andrea Muto et Ludovico Casalio.

Hunc codicem fere nulli suae familiae libro cedere arbitror. Restat ut de alio quodam codice a me adhibito aliquid dicam, eo scilicet quem littera *A* insignivi. Est autem codex nunc, quod sciam, deperditus, cuius tamen plena collatio exstat in exemplari quodam editionis Lindenbrogianae quod primum Scriverii erat, deinde Dorvillii, hodie in Bibliotheca Bodleiana asservatur. De hac collatione hoc monet Dorvillius: 'Arnoldus Drakenborch contulit Thebaida cum codice P. Vlamingii, chartaceo, recenti, in quo tamen passim optimarum lectionum vestigia, ut ex bonis membranis descriptum appareat: eas notavit litera *A*: a quo ego accepi.' Saeculo xv° referendum esse librum iure sumas. Ego quanquam minimam fidem codicibus post saec. xi scriptis tribuendam opinor, tamen hunc codicem et quod Drakenborchio tam valde probatus est et quod multas bonas lectiones nusquam alias repertas exhibet, omnino neglegere nolui. Plenam collationem

non exhibui (et ubique quidem foedissimis corruptelis maculatus est liber) sed contentus eram notabiliores lectiones eligere. De pretio libri nihil hic ausim affirmare. Sed in uno et altero loco lectionem eius in textum recepi: ubi si forte emendationem docti cuiusdam Itali recepero non gravabor.

Veniam rogo dum hic pauca dicam de re quadam quam in apparatu meo notare praetermisi. Persaepe ubi discrepant *P* et *ωS* discrepantia non per hypothesim secundae editionis explicanda est sed ex eo quod alterutrum genus Vergilianum aliquid, Statiano textui haud dissimile, pro vera lectione receperit. Satis erit hos locos adducere:

i. 290 *Stygii* cod. Magd. irrepsit ex Verg. *Aen.* ix. 104.

i. 655 *lucet ager* (*aer*) respicit ad *Aen.* xi. 209.

ii. 9 *transabiit costas ωS* profluxit ex *Aen.* ix. 432; xii. 276, 508.

iii. 399 *potentibus herbis ωS* debetur *Aen.* xii. 402.

ii. 250 *excussaque gaudia vulgi GHp* provenit ex *Aen.* xi. 451.

ix. 683 *ille acies inter medias ωS* originem habet in *Aen.* xi. 648.

Etiam in ix. 662 quaeri potest an *nec te de dubiis* non ad *Aen.* xi. 445 respiciat: quamquam hic quidem lectionem codicis *P* retinui.

Plura exempla proferre possim: sed satis in hoc loco haec eo animo adducere ut doctos viros moneam quantum etiamnunc opus sit testimonia Vergiliana et colligendi et examinandi.

Postremo me gratias agere oportet nonnullis amicis meis qui coniecturas suspiciones monitionesque suas ceteraque eiusmodi mecum communicaverunt: inter quos nominare debeo R. Ellis, S. G. Owen, I. S. Phillimore, D. A. Slater, et, quem supra laudavi, C. Plater.

H. W. G.

Scribebam Oxonii
A. S. MDCCCCVI.

SIGLA

*P = codex Parisinus (Puteaneus) 8051. saec. ix exeuntis
B = codex Bambergensis *N* iv. 11. saec. xi
D = codex (Dovoriensis olim) Coll. S. Ioann. apud Cantabrigienses *D* iv. saec. x ineuntis
*K = (G^2 Kohlmann) codex Gudianus 54. saec. x–xi
N = codex Philippicus (Cheltoniensis). saec. x–xi
*Q = (P^2 Kohlmann) codex Parisinus 10317. saec. x
S = codex Parisinus 13046 (San Germanensis 1170). saec. x
A = codex P. Vlamingii secundum collationem Arnoldi Drakenborchii. saec. xv (?)
ω = consensus in Thebaide codicum *BDKNQ*, in Achilleide *KQ*
E = codex Etonensis Bl. 4. saec. xi exeuntis (?): [saec. x teste Klotz (= Ostermachy ?)]: continet solam Achilleida.
Π = consensus in Achilleide codicum *PE*

Adhibiti sunt etiam

Cod. Magd. = Codex Collegii Magdalenensis apud Oxonienses saec. xii, arcte cum *D* coniunctus
Cod. Corp. = Codex Collegii Corporis Christi apud Oxonienses. saec. xiv, haud spernendus (cf. x. 100–117)
Citantur in nonnullis locis tres codices Bodleiani quos numero quo in Catalogo Bibliothecae distinguuntur significavi.

*significat codices qui et Thebaida et Achilleida continent

P. PAPINI STATI
THEBAIDOS
LIBER PRIMVS

FRATERNAS acies alternaque regna profanis
decertata odiis sontisque evolvere Thebas,
Pierius menti calor incidit. unde iubetis
ire, deae? gentisne canam primordia dirae,
Sidonios raptus et inexorabile pactum
legis Agenoreae scrutantemque aequora Cadmum?
longa retro series, trepidum si Martis operti
agricolam infandis condentem proelia sulcis
expediam penitusque sequar quo carmine muris
iusserit Amphion Tyrios accedere montis,
unde graves irae cognata in moenia Baccho,
quod saevae Iunonis opus, cui sumpserit arcus
infelix Athamas, cur non expaverit ingens
Ionium socio casura Palaemone mater;
atque adeo iam nunc gemitus et prospera Cadmi
praeteriisse sinam: limes mihi carminis esto
Oedipodae confusa domus, quando Itala nondum
signa nec Arctoos ausim sperare triumphos
bisque iugo Rhenum, bis adactum legibus Histrum
et coniurato deiectos vertice Dacos
aut defensa prius vix pubescentibus annis
bella Iovis, tuque o, Latiae decus addite famae,

1–389 *desunt in K*: *totus lib. i et lib. ii vv.* 1–66 *desunt in N* (*supplevit manus saeculi xv*)   11 cognota *P*   12 arcum *D Cod. Coll. Magd. Oxon.*   16 limen *Baehrens*   18 spirare *Heinsius, Bentley*   21 prius *sup. lin. Q*   22 teque (u *suprascr.*) o *P*: tuque o *ω*: tuque ut *Lachmann*

quem nova mature subeuntem exorsa parentis
aeternum sibi Roma cupit; licet artior omnis
limes agat stellas et te plaga lucida caeli,
Pleiadum Boreaeque et hiulci fulminis expers,
sollicitet, licet ignipedum frenator equorum
ipse tuis alte radiantem crinibus arcum
imprimat, aut magni cedat tibi Iuppiter aequa
parte poli, maneas hominum contentus habenis,
undarum terraeque potens, et sidera dones.
tempus erit, cum laurigero tua fortior oestro
facta canam: nunc tendo chelyn satis arma referre
Aonia et geminis sceptrum exitiale tyrannis
nec furiis post fata modum flammasque rebellis
seditione rogi tumulisque carentia regum
funera et egestas alternis mortibus urbes,
caerula cum rubuit Lernaeo sanguine Dirce
et Thetis arentis adsuetum stringere ripas
horruit ingenti venientem Ismenon acervo.
quem prius heroum, Clio, dabis? immodicum irae
Tydea? laurigeri subitos an vatis hiatus?
urget et hostilem propellens caedibus amnem
turbidus Hippomedon, plorandaque bella protervi
Arcados atque alio Capaneus horrore canendus.
  Impia iam merita scrutatus lumina dextra
merserat aeterna damnatum nocte pudorem
Oedipodes longaque animam sub morte tenebat.
illum indulgentem tenebris imaeque recessu
sedis inaspectos caelo radiisque penatis
servantem tamen adsiduis circumvolat alis

23 mature *Lachmann*: maturi *codd.*   24 illas (omnes *suprascr.*) *P*   32 laurigero *ω*: Pierio *P* (laurigero *suprascr. rec. m.*)   33 *interpunxit Bentley*   referte (r *suprascr.*) *Q*   38 quam (u *suprascr.*) *P*   45 alto *Lachmann*   48 morte *P*: nocte (*suprascr.* morte) *D*: nocte *BKNQ*

saeva dies animi, scelerumque in pectore Dirae.
tunc vacuos orbis, crudum ac miserabile vitae
supplicium, ostentat caelo manibusque cruentis
pulsat inane solum saevaque ita voce precatur:
'Di, sontis animas angustaque Tartara poenis
qui regitis, tuque umbrifero Styx livida fundo,
quam video, multumque mihi consueta vocari,
adnue, Tisiphone, perversaque vota secunda:
si bene quid merui, si me de matre cadentem
fovisti gremio et traiectum vulnere plantas
firmasti, si stagna peti Cirrhaea bicorni
interfusa iugo, possem cum degere falso
contentus Polybo, trifidaeque in Phocidos arto
longaevum implicui regem secuique trementis
ora senis, dum quaero patrem, si Sphingos iniquae
callidus ambages te praemonstrante resolvi,
si dulcis furias et lamentabile matris
conubium gavisus ini noctemque nefandam
saepe tuli natosque tibi, scis ipsa, paravi,
mox avidus poenae digitis caedentibus ultro
incubui miserosque oculos in matre reliqui:
exaudi, si digna precor quaeque ipsa furenti
subiceres. orbum visu regnisque carentem
non regere aut dictis maerentem flectere adorti,
quos genui quocumque toro; quin ecce superbi
(pro dolor!) et nostro iamdudum funere reges
insultant tenebris gemitusque odere paternos.
hisne etiam funestus ego? et videt ista deorum
ignavus genitor? tu saltem debita vindex

55 Palpat (u *et* s *suprascr.*) *P* 61 genio (gremio *suprascr.*) *Q* 64 arto (ce *suprascr.*) *P* : arto (u *suprascr.*) *Q* : arce *D* 71 audens (i *corr. sup. lin.* *P*[1]) *P* 72 miserosque *scripsi* : miseraque *codd.* miseraque . . . in mente *coni. Bentley* 'proieci ante matrem' *schol. Cod. Magd.* 74 carentem *P* : parentem ω

huc ades et totos in poenam ordire nepotes:
indue quod madidum tabo diadema cruentis
unguibus abripui, votisque instincta paternis
i media in fratres, generis consortia ferro
dissiliant. da, Tartarei regina barathri,
quod cupiam vidisse nefas, nec tarda sequetur
mens iuvenum; modo digna veni: mea pignora nosces.'
Talia dicenti crudelis diva severos
advertit vultus—inamoenum forte sedebat
Cocyton iuxta, resolutaque vertice crinis
lambere sulphureas permiserat anguibus undas—
ilicet igne Iovis lapsisque citatior astris
tristibus exsiluit ripis: discedit inane
vulgus et occursus dominae pavet; illa per umbras
et caligantis animarum examine campos
Taenariae limen petit inremeabile portae.
Sensit adesse dies, piceo nox obvia nimbo
lucentis turbavit equos; procul arduus Atlas
horruit et dubia caelum cervice remisit.
arripit extemplo Maleae de valle resurgens
notum iter ad Thebas; neque enim velocior ullas
itque reditque vias cognatave Tartara mavult.
centum illi stantes umbrabant ora cerastae,
turba minax diri capitis; sedet intus abactis
ferrea lux oculis, qualis per nubila Phoebes
Atracia rubet arte labor; suffusa veneno
tenditur ac sanie gliscit cutis; igneus atro

81 penates *ed. Parm. quod sibi adrogavit Koestlin* 83 abripui *P*: abrupi *ω* instructa (in *sup.* tru *scr.*) *Q* 85 'multi disiciant legunt' *L* 87 modo digna] modo, diva, *Lachmann et Mueller qui etiam* digna . . . nosse *proposuit.* Mens iuvenum, me digna: veni, mea *temptabam in Class. Rev.* xviii. 1 88 iactanti *A* 89 vultus inamoenum forte *Q* (nam *sup.* num *al. m.*) *Q* 102 cognataque *PLQA* 104 minax *Lachmann*: minor *codd.* sedet *sup. lin. D*

ore vapor, quo longa sitis morbique famesque
et populis mors una venit; riget horrida tergo
palla et caerulei redeunt in pectora nodi:
Atropos hos atque ipsa novat Proserpina cultus.
tunc geminas quatit ira manus: haec igne rogali
fulgurat, haec vivo manus aëra verberat hydro.
  Vt stetit, abrupta qua plurimus arce Cithaeron
occurrit caelo, fera sibila crine virenti
congeminat, signum terris, unde omnis Achaei
ora maris late Pelopeaque regna resultant.
audiit et medius caeli Parnasus et asper
Eurotas, dubiamque iugo fragor impulit Oeten
in latus, et geminis vix fluctibus obstitit Isthmos.
ipsa suum genetrix curvo delphine vagantem
abripuit frenis gremioque Palaemona pressit.
  Atque ea Cadmeo praeceps ubi culmine primum
constitit adsuetaque infecit nube penatis,
protinus attoniti fratrum sub pectore motus,
gentilisque animos subiit furor aegraque laetis
invidia atque parens odii metus; inde regendi
saevus amor, ruptaeque vices iurisque secundi
ambitus impatiens, et summo dulcius unum
stare loco, sociisque comes discordia regnis.
sic ubi delectos per torva armenta iuvencos
agricola imposito sociare adfectat aratro,
illi indignantes, quis nondum vomere multo
ardua nodosos cervix descendit in armos,
in diversa trahunt atque aequis vincula laxant
viribus et vario confundunt limite sulcos:
haud secus indomitos praeceps discordia fratres

112 ira minas (*suprascr.* manus) *B* : ira (*suprascr.* illa) manus *DQ* (manus *ex* minas *corr.* *D*?) 117 manus (*suprascr.* ris) *Q* 122 abripuit *PBSQ* : arripuit *D* 129 uno *D* : uni *Heinsius* 130 regnis *D* (s *al. m.*) : regnis (†regis) *A* 135 indivisa *Q* (er *sup.* is *add. al. m.*)

asperat. alterni placuit sub legibus anni
exsilio mutare ducem. sic iure maligno
fortunam transire iubent, ut sceptra tenentem
foedere praecipiti semper novus angeret heres.
haec inter fratres pietas erat, haec mora pugnae
sola nec in regem perduratura secundum.
et nondum crasso laquearia fulva metallo,
montibus aut alte Grais effulta nitebant
atria, congestos satis explicitura clientis;
non impacatis regum advigilantia somnis
pila, nec alterna ferri statione gementes
excubiae, nec cura mero committere gemmas
atque aurum violare cibis: sed nuda potestas
armavit fratres, pugna est de paupere regno.
dumque uter angustae squalentia iugera Dirces
verteret aut Tyrii solio non altus ovaret
exsulis ambigitur, periit ius fasque bonumque
et vitae mortisque pudor. quo tenditis iras,
a, miseri? quid si peteretur crimine tanto
limes uterque poli, quem Sol emissus Eoo
cardine, quem portu vergens prospectat Hibero,
quasque procul terras obliquo sidere tangit
avius aut Borea gelidas madidive tepentis
igne Noti? quid si Phrygiae Tyriaeque sub unum
convectentur opes? loca dira arcesque nefandae
suffecere odio, furiisque immanibus emptum
Oedipodae sedisse loco. iam sorte carebat
dilatus Polynicis honos. quis tunc tibi, saeve,
quis fuit ille dies, vacua cum solus in aula
respiceres ius omne tuum cunctosque minores

144 fulva *Pω*: fulta *Mueller* 157 polo *P* solae missus *B* 160 avius] aut notus *P* boree *P* 161 non (*suprascr.* †quid) . . . si (*spatio relicto*) *P* tyriaeve *BS* 164 canebat (r *sup.* n *add.*) *Q*: cadebat *coni. Bernart* 167 tecum (*suprascr.* tuum) *Q*

et nusquam par stare caput? iam murmura serpunt
plebis Echioniae, tacitumque a principe vulgus
dissidet, et, qui mos populis, venturus amatur.
Atque aliquis, cui mens humili laesisse veneno
summa nec impositos umquam cervice volenti
ferre duces, 'Hancne Ogygiis' ait 'aspera rebus
fata tulere vicem, totiens mutare timendos
alternoque iugo dubitantia subdere colla?
partiti versant populorum fata manuque
fortunam fecere levem. semperne vicissim
exsulibus servire dabor? tibi, summe deorum
terrarumque sator, sociis hanc addere mentem
sedit? an inde vetus Thebis extenditur omen,
ex quo Sidonii nequiquam blanda iuvenci
pondera Carpathio iussus sale quaerere Cadmus
exsul Hyanteos invenit regna per agros,
fraternasque acies fetae telluris hiatu
augurium seros dimisit ad usque nepotes?
cernis, ut erectum torva sub fronte minetur
saevior assurgens dempto consorte potestas.
quas gerit ore minas, quanto premit omnia fastu!
hicne umquam privatus erit? tamen ille precanti
mitis et adfatu bonus et patientior aequi.
quid mirum? non solus erat. nos, vilis in omnis
prompta manus casus, domino cuicumque parati:
qualiter hinc gelidus Boreas, hinc nubifer Eurus
vela trahunt, nutat mediae fortuna carinae,
(heu dubio suspensa metu tolerandaque nullis
aspera sors populis!) hic imperat, ille minatur.'
At Iovis imperiis rapidi super atria caeli
lectus concilio divum convenerat ordo

174 tumentes *Q* 186 erecta torvum *Baehrens* sub fronte] cervice *D Cod. Magd.* 197 imperio (*corr. ex* imperii P^1) *P* 198 letus *Q* (c *sup.* e *add. al. m.*)

interiore polo. spatiis hinc omnia iuxta,
primaeque occiduaeque domus et fusa sub omni
terra atque unda die; mediis sese arduus infert
ipse deis, placido quatiens tamen omnia vultu,
stellantique locat solio; nec protinus ausi
caelicolae, veniam donec pater ipse sedendi
tranquilla iubet esse manu. mox turba vagorum
semideum et summis cognati nubibus Amnes
et compressa metu servantes murmura Venti
aurea tecta replent. mixta convexa deorum
maiestate tremunt, radiant maiore sereno
culmina et arcano florentes lumine postes.
postquam iussa quies siluitque exterritus orbis,
incipit ex alto (grave et immutabile sanctis
pondus adest verbis, et vocem Fata sequuntur):
'Terrarum delicta nec exsaturabile Diris
ingenium mortale queror. quonam usque nocentum
exigar in poenas? taedet saevire corusco
fulmine, iam pridem Cyclopum operosa fatiscunt
bracchia et Aeoliis desunt incudibus ignes.
atque adeo tuleram falso rectore solutos
solis equos, caelumque rotis errantibus uri,
et Phaethontea mundum squalere favilla.
nil actum, neque tu valida quod cuspide late
ire per inlicitum pelago, germane, dedisti.
nunc geminas punire domos, quis sanguinis auctor
ipse ego, descendo. Perseos alter in Argos
scinditur, Aonias fluit hic ab origine Thebas.
mens cunctis imposta manet: quis funera Cadmi

199 iusta *A*[2] 200 et fusa *Markland*: effusa *codd.* 213 facta *A Burmann* 214 exsaturabile *P*: exsaturabile (†exsatiabile *suprascr.*) *D*: exsuperabile *BQL* 215 quoadusque *DQB* (*ex* quonamusque *corr.* *B*[1]?) 219 adeo *Q*: ideo *PBD* 223 pelagus *PD* (*suprscr.* †go *D ead. m.*) 227 imposta (inposta, imposita) *codd.*: impasta *Barth*: infausta *Cruceus*: infesta *Barclay*:

nesciat et totiens excitam a sedibus imis
Eumenidum bellasse aciem, mala gaudia matrum
erroresque feros nemorum et reticenda deorum
crimina? vix lucis spatio, vix noctis abactae
enumerare queam mores gentemque profanam.
scandere quin etiam thalamos hic impius heres
patris et immeritae gremium incestare parentis
adpetiit, proprios (monstrum!) revolutus in ortus.
ille tamen superis aeterna piacula solvit
proiecitque diem, nec iam amplius aethere nostro
vescitur; at nati (facinus sine more!) cadentis
calcavere oculos. iam iam rata vota tulisti,
dire senex! meruere tuae, meruere tenebrae
ultorem sperare Iovem. nova sontibus arma
iniciam regnis, totumque a stirpe revellam
exitiale genus. belli mihi semina sunto
Adrastus socer et superis, a, iuncta sinistris
conubia. hanc etiam poenis incessere gentem
decretum; neque enim arcano de pectore fallax
Tantalus et saevae periit iniuria mensae.'
  Sic pater omnipotens. ast illi saucia dictis
flammato versans inopinum corde dolorem
talia Iuno refert: 'Mene, o iustissime divum,
me bello certare iubes? scis semper ut arces
Cyclopum magnique Phoroneos inclita fama
sceptra viris opibusque iuvem, licet improbus illic
custodem Phariae somno letoque iuvencae

'imposta: fallax' *schol. Cod. Bodl. Can.* 76: 'decepta, innata, ad facinus' *schol. Cod. Magd.* manet (mouet *suprascr.*) *D*: movet *B* incesta *vel* infausta mouet *Guyet*: mens imposta (pūsa *suprascr.*) manet cunctis *Cod. Bodl. Rawl.* 114 230 vagos nemorum *A*: feros hominum *Markland*: feros memorum *Mueller* 231 vix spacio lucis *Q* 235 monstrum *AD*, *interpunxit Scaliger*: monstro *PBQ* 239 lamiam *Q* 241 meruere (sperare *suprascr.*) *Q cf.* x. 939 243 semita *Q* 244 a iuncta *Lachmann*: adiuncta *codd.* 248 illis *A* 249-250 *transp. D, signo erroris addito* 254 petoque (letoque *suprascr.*) *Q*

exstinguas, saeptis et turribus aureus intres.
mentitis ignosco toris: illam odimus urbem,
quam vultu confessus adis, ubi conscia magni
signa tori tonitrus agis et mea fulmina torques.
facta luant Thebae: cur hostis eligis Argos?
quin age, si tanta est thalami discordia sancti,
et Samon et veteres armis exscinde Mycenas,
verte solo Sparten. cur usquam sanguine festo
coniugis ara tuae, cumulo cur turis Eoi
laeta calet? melius votis Mareotica fumat
Coptos et aerisoni lugentia flumina Nili.
quod si prisca luunt auctorum crimina gentes
subvenitque tuis sera haec sententia curis,
percensere aevi senium: quo tempore tandem
terrarum furias abolere et saecula retro
emendare sat est? iamdudum ab sedibus illis
incipe, fluctivaga qua praeterlabitur unda
Sicanios longe relegens Alpheos amores.
Arcades hic tua (nec pudor est) delubra nefastis
imposuere locis, illic Mavortius axis
Oenomai Geticoque pecus stabulare sub Haemo
dignius, abruptis etiamnum inhumata procorum
reliquiis trunca ora rigent. tamen hic tibi templi
gratus honos, placet Ida nocens mentitaque manis
Creta tuos. me Tantaleis consistere tectis
quae tandem invidia est? belli deflecte tumultus
et generis miseresce tui. sunt impia late
regna tibi, melius generos passura nocentis.'
  Finierat precibus miscens convicia Iuno.

255 extinguas *P Sangall.* 865: restinguas *BDQ* 257 vultū (¯ *al. m.*) *Q*: vultum *Baehrens* 262 unde solo *A* fausto *A* 267 haec sera subvenitque tuis *BQ* 273 nefandis *D* 279 considere *A*² regnis *D*: terris *Q* considere regnis *vel* terris *Heinsius* 280 belli *om. et in mg. add. D ead. m.* 281 miserere *D* 283 precibus miscens *PQ*: miscens precibus *BD*

at non ille gravis dictis, quamquam aspera motu,
reddidit haec: 'Equidem haud rebar te mente secunda
laturam, quodcumque tuos, licet aequus, in Argos
consulerem, neque me, detur si copia, fallit
multa super Thebis Bacchum ausuramque Dionen
dicere, sed nostri reverentia ponderis obstat.
horrendos etenim latices, Stygia aequora fratris
obtestor, mansurum atque inrevocabile verbum,
nil fore quod dictis flectar. quare impiger alis
portantis praecede Notos, Cyllenia proles,
aëra per liquidum regnisque inlapsus opacis
dic patruo; superas senior se attollat ad auras
Laius, exstinctum nati quem vulnere nondum
ulterior Lethes accepit ripa, profundi
lege Erebi: ferat haec diro mea iussa nepoti:
germanum exsilio fretum Argolicisque tumentem
hospitiis, quod sponte cupit, procul impius aula
arceat, alternum regni infitiatus honorem.
hinc causae irarum, certo reliqua ordine ducam.'
  Paret Atlantiades dictis genitoris et inde
summa pedum propere plantaribus inligat alis,
obnubitque comas et temperat astra galero.
tum dextrae virgam inseruit, qua pellere dulcis
aut suadere iterum somnos, qua nigra subire
Tartara et exsanguis animare assueverat umbras.
desiluit, tenuique exceptus inhorruit aura.
nec mora, sublimis raptim per inane volatus
carpit et ingenti designat nubila gyro.

284 gravi dictis (quanquam aspera) motu *Barth* 285 reddidit: 'haec equidem . . .' *Q* 290 latices etenim *D* 291 atque inrevocabile *AQ Burmann*: et inrevocabile *PBD* verbum *Scriverius Sangall.* 865: verum *cett.* 292 alis *σ*: ales *Pω* 294 in elapsus *Q* 295 attollat *PQ*: tollat *BD* 302 *damnat Lachmann* ducam *PA²*: dicam *ABDQ*: pandam *A¹* 304 alas *P* 309 dissiluit *DQ*: inhorruit (†perstrepit *suprascr.*) *D*

Interea patriis olim vagus exsul ab oris
Oedipodionides furto deserta pererrat
Aoniae. iam iamque animi male debita regna
concipit, et longum signis cunctantibus annum
stare gemit. tenet una dies noctesque recursans
cura virum, si quando humilem decedere regno
germanum et semet Thebis opibusque potitum
cerneret; hac aevum cupiat pro luce pacisci.
nunc queritur ceu tarda fugae dispendia, sed mox
attollit flatus ducis et sedisse superbus
deiecto iam fratre putat: spes anxia mentem
extrahit et longo consumit gaudia voto.
tunc sedet, Inachias urbes Danaeiaque arva
et caligantis abrupto sole Mycenas
ferre iter impavidum, seu praevia ducit Erinys,
seu fors illa viae, sive hac immota vocabat
Atropos. Ogygiis ululata furoribus antra
deserit et pinguis Baccheo sanguine colles.
inde plagam, qua molle sedens in plana Cithaeron
porrigitur lassumque inclinat ad aequora montem,
praeterit. hinc arte scopuloso in limite pendens
infamis Scirone petras Scyllaeaque rura
purpureo regnata seni mitemque Corinthon
linquit et in mediis audit duo litora campis.
Iamque per emeriti surgens confinia Phoebi
Titanis late, mundo subvecta silenti,
rorifera gelidum tenuaverat aëra biga;
iam pecudes volucresque tacent, iam Somnus avaris

314 animi *Mueller* : animis *PBD* : animus *Q* : animo *A* 319 laude (luce *suprascr.*) *Q* 321 fastus *A* superbum *Q* 322 iam *P*: se *ω* 328 sororibus *Q* 329 Baccheo] Pentheo *Barth Heinsius* 330 mole (†more *suprascr.*) *D* 331 lapsumque *QD* montem] *an* molem? 332 arctus (†arcte) *A* 337 et late *P* subvecta *PD* (†subiecta *D ead. m.*) : subiecta *ABQ* 339 amaris *Lindenbruch*

inrepsit curis pronusque ex aethere nutat,
grata laboratae referens oblivia vitae.
sed nec puniceo rediturum nubila caelo
promisere iubar, nec rarescentibus umbris
longa repercusso nituere crepuscula Phoebo:
densior a terris et nulli pervia flammae
subtexit nox atra polos. iam claustra rigentis
Aeoliae percussa sonant, venturaque rauco
ore minatur hiems, venti transversa frementes
confligunt axemque emoto cardine vellunt,
dum caelum sibi quisque rapit; sed plurimus Auster
inglomerat noctem, tenebrosa volumina torquens,
defunditque imbris, sicco quos asper hiatu
praesolidat Boreas; nec non abrupta tremescunt
fulgura et attritus subita face rumpitur aether.
iam Nemea, iam Taenariis contermina lucis
Arcadiae capita alta madent; ruit agmine magno
Inachus et gelida surgens Erasinus in unda,
pulverulenta prius calcataque flumina nullae
aggeribus tenuere morae, stagnoque refusa est
funditus et veteri spumavit Lerna veneno.
frangitur omne nemus, rapiunt antiqua procellae
bracchia silvarum, nullisque aspecta per aevum
solibus umbrosi patuere aestiva Lycaei.
ille tamen, modo saxa iugis fugientia ruptis
miratus, modo nubigenas e montibus amnis

340 inrepsit *P Sangall.* 865: inserpit *BDQ* ex aethere *P Sangall.* 865: per aethera *ω* 346 regentis *P* 347 praeclusa *Burmann* 351 noctem tenebrosa volumina torquens *PD*: noctem et tenebrosa volumina torquet *BQ*: torques *A* 352 diffunditque *DQ* (*corr. in* def. Q^1) 355 Nemea *P*: Nemeae *ω* (-e *finalis al. m. Q*) 356 fluit *A* magno P^1: facto P^2*ω*, *cf. Mueller ad loc.* 357 gelidas vergens Erasinus in undas *P* (^ad arctos *al. m. marg.*), *corr. Mueller*: gelidas *ω*: surgens *BD*: *om. Q add. al. m.* in undas (*suprascr.* ad arctos *ead. m.*) *D*: ad arctos *BQ* 358 calcataque *P*: calcandaque *ωLl* 365 miratus *BD*: miratur *PQ*

aure pavens passimque insano turbine raptas
pastorum pecorumque domos, non segnius amens
incertusque viae per nigra silentia vastum
haurit iter: pulsat metus undique et undique frater.
ac velut hiberno deprensus navita ponto,
cui neque Temo piger neque amico sidere monstrat
Luna vias, medio caeli pelagique tumultu
stat rationis inops, iam iamque aut saxa malignis
exspectat submersa vadis aut vertice acuto
spumantis scopulos erectae incurrere prorae.
talis opaca legens nemorum Cadmeius heros
accelerat, vasto metuenda umbone ferarum
excutiens stabula, et prono virgulta refringit
pectore; dat stimulos animo vis maesta timoris,
donec ab Inachiis victa caligine tectis
emicuit lucem devexa in moenia fundens
Larisaeus apex. illo spe concitus omni
evolat, hinc celsae Iunonia templa Prosymnae
laevus habens, hinc Herculeo signata vapore
Lernaei stagna atra vadi, tandemque reclusis
infertur portis. actutum regia cernit
vestibula; hic artus imbri ventoque rigentis
proicit ignotaeque adclinis postibus aulae
invitat tenuis ad dura cubilia somnos.
  Rex ibi tranquille, medio de limite vitae
in senium vergens, populos Adrastus habebat,
dives avis et utroque Iovem de sanguine ducens.
hic sexus melioris inops, sed prole virebat
feminea, gemino natarum pignore fultus.
cui Phoebus generos (monstrum exitiabile dictu!

366 ire *ed. Parm. Lachmann* 367 pecudumque *Q*: *interpunxit Menke* 379 animo *om. P* moesta† mira† magna *Cod. Magd.*: mista *A*: mixta timore *Peyraredus* 384 habens *P*: habet *DQA*: abet *B* labore *Cod. Bodl. Rawl.* 114 *Peyraredus* 390 tranquille *Ll Mueller*: tranquillae *codd.*

mox adaperta fides; fato ducente canebat
saetigerumque suem et fulvum adventare leonem.
id volvens non ipse pater, non docte futuri
Amphiarae vides (etenim vetat auctor Apollo);
tantum in corde sedens aegrescit cura parenti.
  Ecce autem antiquam fato Calydona relinquens
Olenius Tydeus (fraterni sanguinis illum
conscius horror agit) eadem sub nocte sopora
lustra terit, similisque Notos dequestus et imbris,
infusam tergo glaciem et liquentia nimbis
ora comasque gerens subit uno tegmine, cuius
fusus humo gelida partem prior hospes habebat.
hic vero ambobus rabiem fortuna cruentam
attulit: haud passi sociis defendere noctem
culminibus, paulum alternis in verba minasque
cunctantur; mox ut iactis sermonibus irae
intumuere satis, tum vero erectus uterque
exsertare umeros nudamque lacessere pugnam.
celsior ille gradu procera in membra simulque
integer annorum; sed non et viribus infra
Tydea fert animus, totosque infusa per artus
maior in exiguo regnabat corpore virtus.
iam crebros ictus ora et cava tempora circum
obnixi ingeminant, telorum aut grandinis instar
Rhipaeae, flexoque genu vacua ilia tundunt:
non aliter quam Pisaeo sua lustra Tonanti
cum redeunt crudisque virum sudoribus ardet

396 fidens *Q* fato *PA* : aevo *ω* 398 id *P* : haec *ω* 399 *deest in K*, *exstat in marg. B pr. m.* 399 Amphiarae vides aegrescit cura parenti *S. per contaminationem*: Amphiarae vide[s etenim vetat auctor Apollo] *Q*: *quae uncis inclusi al. m. in ras.* 400 *exstat in margine Q al. m.*, *in mg. K ead. m.* paventi *Heinsius e cod.* 402 Oenius *D* : Oeneus *Heinsius* 404 dequestus] 'nescio an Latine dicatur' *Heinsius*, *sed cf.* xi. 627 *Val. Flacc.* v. 448 410 alterni *P unde* alterni nil *Baehrens* minasque (i *suprascr.*) *Q* 415 sed] nec *Priscian* 416 totosque *PD* : totos *BKQ* 422 redeunt *PQ* : reddunt *BDK*

pulvis; at hinc teneros caveae dissensus ephebos
concitat, exclusaeque exspectant praemia matres;
sic alacres odio nullaque cupidine laudis
accensi incurrunt, scrutatur et intima vultus
unca manus penitusque oculis cedentibus intrat.
forsan et accinctos lateri (sic ira ferebat)
nudassent ensis, meliusque hostilibus armis
lugendus fratri, iuvenis Thebane, iaceres;
ni rex, insolitum clamorem et pectore ab alto
stridentis gemitus noctis miratus in umbris,
movisset gressus, magnis cui sobria curis
pendebat somno iam deteriore senectus.
isque ubi progrediens numerosa luce per alta
atria dimotis adverso limine claustris
terribilem dictu faciem, lacera ora putrisque
sanguineo videt imbre genas: 'Quae causa furoris,
externi iuvenes (neque enim meus audeat istas
civis in usque manus), quisnam implacabilis ardor
exturbare odiis tranquilla silentia noctis?
usque adeone angusta dies, et triste parumper
pacem animo somnumque pati? sed prodite tandem
unde orti, quo fertis iter, quae iurgia? nam vos
haud humilis tanta ira docet, generisque superbi
magna per effusum clarescunt signa cruorem.'
  Vix ea, cum mixto clamore obliqua tuentes
incipiunt una: 'Rex o mitissime Achivum,
quid verbis opus? ipse undantis sanguine vultus
aspicis.' haec passim turbatis vocis amarae
confudere sonis; inde orsus in ordine Tydeus
continuat: 'Maesti cupiens solacia casus
monstriferae Calydonis opes Acheloiaque arva

427 intrat *P*: instat *ω* 433 saucia curis *Lachmann* 436 dimotis *PDQ*: demotis *BK* diverso (ad *sup.* di *add.*) *D* 449 opus est *D*

deserui; vestris haec me ecce in finibus ingens
nox operit. tecto caelum prohibere quis iste
arcuit? an quoniam prior haec ad limina forte
molitus gressus? pariter stabulare bimembris
Centauros unaque ferunt Cyclopas in Aetna
compositos (sunt et rabidis iura insita monstris
fasque suum, ut nobis) sociare cubilia terrae.
sed quid ego? aut hodie spoliis gavisus abibis,
quisquis es, his, aut me, si non effetus oborto
sanguis hebet luctu, magni de stirpe creatum
Oeneos et Marti non degenerare paterno
accipies.' 'Nec nos animi nec stirpis egentes—'
ille refert contra, sed mens sibi conscia fati
cunctatur proferre patrem. tunc mitis Adrastus:
'Immo agite, et positis, quas nox inopinaque suasit
aut virtus aut ira, minis succedite tecto.
iam pariter coeant, animorum pignora, dextrae.
non haec incassum divisque absentibus acta;
forsitan has venturus amor praemiserit iras,
ut meminisse iuvet.' nec vana voce locutus
fata senex, siquidem hanc perhibent per vulnera iunctis
isse fidem, quanta partitum extrema protervo
Thesea Pirithoo, vel inanem mentis Oresten
opposito rabidam Pylade vitasse Megaeram.
tunc quoque mulcentem dictis corda aspera regem
iam faciles (ventis ut decertata residunt

454 haec *om.* *D* 455 quid *Baehrens* 456 arcuit *K ex corr.*: arguit *PBDQ* 457 molitus *PKQ*: molitur *BD* 460 suum ut nobis *scripsi*: suum nobis *codd.*, *secundum Housman interpunxi*: suum: et non vis *Lachmann*: suum norunt *Baehrens* sociae novisse cubilia terrae *Postgate* 462 si me *D* oborto *PD*: aborto *BKQ* (*corr. in* ob- *rec. m.* *Q*) 465 egentes *P*: egemus *ω* 468 quas *D*B^2*K*: quae *P*B^1*Q* inopina suasit *D* 470 animorum in pignora *codd.*, *corr. Lachmann* 472 forsitan *P*: forsan et *ω* praemiserit *PB*: praemiserat *DKQ* 474 per *P*: post *ω* 475 esse *codd.*, *corr. Gruter* quanta// (*suprascr.* †quantū) *P* 478 mulcente *PS* rege *PS*

aequora, laxatisque diu tamen aura superstes
immoritur velis) passi subiere penatis.
  Hic primum lustrare oculis cultusque virorum
telaque magna vacat: tergo videt huius inanem
impexis utrimque iubis horrere leonem,
illius in speciem quem per Teumesia tempe
Amphitryoniades fractum iuvenalibus annis
ante Cleonaei vestitus proelia monstri.
terribiles contra saetis ac dente recurvo
Tydea per latos umeros ambire laborant
exuviae, Calydonis honos. stupet omine tanto
defixus senior, divina oracula Phoebi
agnoscens monitusque datos vocalibus antris.
obtutu gelida ora premit, laetusque per artus
horror iit; sensit manifesto numine ductos,
ac fore, quos nexis ambagibus augur Apollo
portendi generos, vultu fallente ferarum,
ediderat. tunc sic tendens ad sidera palmas:
'Nox, quae terrarum caelique amplexa labores
ignea multivago transmittis sidera lapsu,
indulgens reparare animum, dum proximus aegris
infundat Titan agilis animantibus ortus,
tu mihi perplexis quaesitam erroribus ultro
advehis alma fidem veterisque exordia fati
detegis: assistas operi tuaque omina firmes.
semper honoratam dimensis orbibus anni
te domus ista colet; nigri tibi, diva, litabunt
electa cervice greges, lustraliaque exta
lacte novo perfusus edet Vulcanius ignis.
salve prisca fides tripodum obscurique recessus
deprendi, Fortuna, deos.' sic fatus et ambos

480 tandem *Peyraredus*   483 telaque (terga *suprascr.*) *Q*   486 iuvenalibus PB^1K^1 : iuvenilibus DB^2K^2Q annis (†armis *suprascr.*) *D*   487 vestitur (tus *suprascr.*) *P*: vestitur ω   495 ac fore *Gruter*: adfore *codd.*

innectens manibus tecta interioris ad aulae
progreditur. canis etiamnum altaribus ignes
sopitum cinerem et tepidi libamina sacri
servabant; adolere focos epulasque recentis
instaurare iubet. dictis parere ministri
certatim accelerant; vario strepit icta tumultu
regia: pars ostro tenuis auroque sonantis
emunire toros alteque inferre tapetas,
pars teretes levare manu ac disponere mensas.
ast alii tenebras et opacam vincere noctem
adgressi tendunt auratis vincula lychnis.
his labor inserto torrere exsanguia ferro
viscera caesarum pecudum, his cumulare canistris
perdomitam saxo Cererem. laetatur Adrastus
obsequio fervere domum. iamque ipse superbis
fulgebat stratis solioque effultus eburno:
parte alia iuvenes siccati vulnera lymphis
discumbunt, simul ora notis foedata tuentur
inque vicem ignoscunt. tunc rex longaevus Acasten
(natarum haec altrix eadem et fidissima custos
lecta sacrum iustae Veneri occultare pudorem)
imperat acciri tacitaque immurmurat aure.
Nec mora praeceptis, cum protinus utraque virgo
arcano egressae thalamo: mirabile visu,
Pallados armisonae pharetrataeque ora Dianae
aequa ferunt, terrore minus. nova deinde pudori
visa virum facies: pariter pallorque ruborque
purpureas hausere genas, oculique verentes
ad sanctum rediere patrem. postquam ordine mensae
victa fames, signis perfectam auroque nitentem

511 interioris *Schrader*: ulterioris *codd.* 517 tenuis] ardentes *Bury*: tinctos *Mueller* 518 alteque *P*: altesque (-o- *sup.* -es- *add. al. m.*) *B*: altosque *DKQ* 519 leviare *D Cod. Magd.* 529 acasten *P*: acesten *ω* 532 tacitoq. inmurmurat ore *Koestlin* 537 pudorque *A*

Iasides pateram famulos ex more poposcit,
qua Danaus libare deis seniorque Phoroneus
assueti. tenet haec operum caelata figuras:
Perseus anguicomam praesecto Gorgona collo
ales habet, iam iamque vagas (ita visus) in auras
exsilit; illa gravis oculos languentiaque ora
paene movet vivoque etiam pallescit in auro.
hinc Phrygius fulvis venator tollitur alis,
Gargara desidunt surgenti et Troia recedit,
stant maesti comites, frustraque sonantia lassant
ora canes umbramque petunt et nubila latrant.
hanc undante mero fundens vocat ordine cunctos
caelicolas, Phoebum ante alios, Phoebum omnis ad aram
laude ciet comitum famulumque evincta pudica
fronde manus, cui festa dies largoque refecti
ture vaporatis lucent altaribus ignes.
  'Forsitan, o iuvenes, quae sint ea sacra quibusque
praecipuum causis Phoebi obtestemur honorem'
rex ait 'exquirant animi. non inscia suasit
religio; magnis exercita cladibus olim
plebs Argiva litant; animos advertite, pandam.
postquam caerulei sinuosa volumina monstri,
terrigenam Pythona, deus septem orbibus atris
amplexam Delphos squamisque annosa terentem
robora, Castaliis dum fontibus ore trisulco
fusus hiat nigro sitiens alimenta veneno,
perculit, absumptis numerosa in vulnera telis,
Cirrhaeique dedit centum per iugera campi
vix tandem explicitum, nova deinde piacula caedi
perquirens nostri tecta haud opulenta Crotopi
attigit. huic primis et pubem ineuntibus annis

544 Perseus *Bentley*: Aureus *codd.* 545 vagas gavisus *D* 552 orbine *Q* 553 aram *PQ*: aras *cett.* 564 amplexum *DQ* 568 per centum *D* 569 cędi *B*: caedis *PDKQ* 571 pubescentibus (pubem ineuntibus *suprascr.*) *D*

mira decore pios servabat nata penatis
intemerata toris. felix, si Delia numquam
furta nec occultum Phoebo sociasset amorem!
namque ut passa deum Nemeaei ad fluminis undam,
bis quinos plena cum fronte resumeret orbis
Cynthia, sidereum Latonae feta nepotem
edidit; ac poenam metuens (neque enim ille coactis
donasset thalamis veniam pater) avia rura
eligit ac natum saepta inter ovilia furtim
montivago pecoris custodi mandat alendum.
non tibi digna, puer, generis cunabula tanti
gramineos dedit herba toros et vimine querno
texta domus; clausa arbutei sub cortice libri
membra tepent, suadetque levis cava fistula somnos,
et pecori commune solum. sed fata nec illum
concessere larem; viridi nam caespite terrae
proiectum temere et patulo caelum ore trahentem
dira canum rabies morsu depasta cruento
dissicit. hic vero attonitas ut nuntius auris
matris adit, pulsi ex animo genitorque pudorque
et metus: ipsa ultro saevis plangoribus amens
tecta replet, vacuumque ferens velamine pectus
occurrit confessa patri; nec motus et atro
imperat (infandum!) cupientem occumbere leto.
sero memor thalami maestae solacia morti,
Phoebe, paras monstrum infandis Acheronte sub imo
conceptum Eumenidum thalamis, cui virginis ora
pectoraque; aeternum stridens a vertice surgit
et ferrugineam frontem discriminat anguis.
haec tum dira lues nocturno squalida passu

572 pio *codd.*, *corr. Bentley*: *Lact.* suo *legisse suspicatur Ellis* 575 nemei *PDKS*: nemaei *BQ* 577 latona *P* 578 poenam *Baehrens*: poena *P*: poenae *ωS* 583 toros sed *P* 587 viridi *PQ Cod. Magd. α*: viridis *BDK* 590 dissicit *BQK*: disicit *D*: dissicet *P*: discicit *S* 592 et metus "ultro" ipsa *P* męstis *P* 596 morti †matris (? matri) *D*: mortis *Priscian*

inlabi thalamis, animasque a stirpe recentis
abripere altricum gremiis morsuque cruento
devesci et multum patrio pinguescere luctu.
haud tulit armorum praestans animique Coroebus
seque ultro, lectis iuvenum, qui robore primi
famam posthabita faciles extendere vita,
obtulit. illa novos ibat populata penatis
portarum in bivio; lateri duo corpora parvum
dependent, et iam unca manus vitalibus haeret
ferratique ungues tenero sub corde tepescunt:
obvius huic, latus omne virum stipante corona,
fit iuvenis, ferrumque ingens sub pectore duro
condidit, atque imas animae mucrone corusco
scrutatus latebras tandem sua monstra profundo
reddit habere Iovi. iuvat ire et visere iuxta
liventis in morte oculos uterique nefandam
proluviem et crasso squalentia pectora tabo,
qua nostrae cecidere animae. stupet Inacha pubes,
magnaque post lacrimas etiamnunc gaudia pallent.
hi trabibus duris (solacia vana dolori)
proterere exanimos artus asprosque molaris
deculcare genis; nequit iram explere potestas.
illam et nocturno circum stridore volantes
impastae fugistis aves, rabidamque canum vim
oraque sicca ferunt trepidorum inhiasse luporum.
saevior in miseros fatis ultricis ademptae
Delius insurgit, summaque biverticis umbra
Parnasi residens arcu crudelis iniquo
pestifera arma iacit, camposque et celsa Cyclopum
tecta superiecto nebularum incendit amictu.

604 devesci *PD*: divesci *BKQ* luctu (†tabo) *D* 605 animisq. *D* 610 et adunca *D* 613 Fit *P*: it ω (*nisi* id B^1) 619 pubes *PD* (*suprascr.* †virtus *D ead. m.*): plebes *BKQ* 620 gaudia (†vulnera *suprascr.*) *D* 628 umbra (†arce *suprascr.*) *D*: arce A^1

labuntur dulces animae, Mors fila Sororum
ense metit captamque tenens fert manibus urbem.
quaerenti quae causa duci, quis ab aethere laevus
ignis et in totum regnaret Sirius annum,
idem auctor Paean rursus iubet ire cruento
inferias monstro, iuvenes, qui caede potiti.
fortunate animi longumque in saecula digne
promeriture diem! non tu pia degener arma
occulis aut certae trepidas occurrere morti.
comminus ora ferens Cirrhaei in limine templi
constitit et sacras ita vocibus asperat iras:
'Non missus, Thymbraee, tuos supplexve penatis
advenio: mea me pietas et conscia virtus
has egere vias. ego sum qui caede subegi,
Phoebe, tuum mortale nefas, quem nubibus atris
et squalente die, nigra quem tabe sinistri
quaeris, inique, poli. quod si monstra effera magnis
cara adeo superis, iacturaque vilior orbi
mors hominum et saevo tanta inclementia caelo est,
quid meruere Argi? me, me, divum optime, solum
obiecisse caput fatis praestabat. an illud
lene? magis cordi, quod desolata domorum
tecta vides, ignique datis cultoribus omnis
luget ager? sed quid fando tua tela manusque
demoror? exspectant matres, supremaque fiunt
vota mihi. satis est: merui, ne parcere velles.
proinde move pharetras arcusque intende sonoros
insignemque animam leto demitte; sed illum,

634 quid *Gronovius* 649 cura (-a- *sup.* u *al. m.*) *Q* orbi *PBK*: orbis *DQ* (*sed littera* -s *in Q addita al. m. in D paene erasa*) 650 caelo est *PQ*: caelo ÷ *D*: caelo ẽ *K*: caelo *B* 651 me me optime divum *Q* 652 praestabit BS^2 653 *interpunctionem mutavi* saeve *pro* lene *coni. Bentley*: laeve *Gronovius Sangall.* 865 655 luget *A Heinsius*: lucet *cett.* ager *codd.*: aer *Menke cum deterioribus Lactantii codicibus* 659 *an* insignique? demitte *Q*: dimitte *PBDKS*

pallidus Inachiis qui desuper imminet Argis
dum morior, dispelle globum.' sors aequa merentis
respicit. ardentem tenuit reverentia caedis
Letoiden, tristemque viro submissus honorem
largitur vitae; nostro mala nubila caelo
diffugiunt, at tu stupefacti a limine Phoebi
exoratus abis. inde haec stata sacra quotannis
sollemnes recolunt epulae, Phoebeaque placat
templa novatus honos. has forte invisitis aras
vos quae progenies? quamquam Calydonius Oeneus,
et Parthaoniae, si dudum certus ad auris
clamor iit, tibi iura domus. tu pande quis Argos
advenias, quando hae variis sermonibus horae.'
Deiecit maestos extemplo Ismenius heros
in terram vultus, taciteque ad Tydea laesum
obliquare oculos; tum longa silentia movit:
'Non super hos divum tibi sum quaerendus honores,
unde genus, quae terra mihi, quis defluat ordo
sanguinis antiqui: piget inter sacra fateri.
sed si praecipitant miserum cognoscere curae,
Cadmus origo patrum, tellus Mavortia Thebe,
est genetrix Iocasta mihi.' tum motus Adrastus
hospitiis (agnovit enim): 'Quid nota recondis?
scimus' ait 'nec sic aversum fama Mycenis
volvit iter. regnum et furias oculosque †pudentis†
novit et Arctois si quis de solibus horret
quique bibit Gangen aut nigrum occasibus intrat
Oceanum, et si quos incerto litore Syrtes
destituunt. ne perge queri casusque priorum
adnumerare tibi: nostro quoque sanguine multum

660 arcus (†argis *suprascr.*) *D* 661 dispelle *P*: depelle ωS
sors *PQ*: fors *BDK* 663 Letoiden *PBQ*[1]: Latoiden DKQ
670 Parebaoniae *Q*: portaoniē *K*: porthaoniae BS 672 h
PQ: haec *BDKS* horae *PQ*: hora est *BDKS* 674 laev
Koestlin 684 parentis *vel* pudendos *Lachmann, fort.* cruentos 6
gemitusq. (†casusq. *suprascr.*) tuorum *D*

erravit pietas, nec culpa nepotibus obstat.
tu modo dissimilis rebus mereare secundis
excusare tuos. sed iam temone supino
languet Hyperboreae glacialis portitor Vrsae.
fundite vina focis, servatoremque parentum
Letoiden votis iterumque iterumque canamus.
Phoebe parens, seu te Lyciae Patarea nivosis
exercent dumeta iugis, seu rore pudico
Castaliae flavos amor est tibi mergere crinis,
seu Troiam Thymbraeus habes, ubi fama volentem
ingratis Phrygios umeris subiisse molaris,
seu iuvat Aegaeum feriens Latonius umbra
Cynthus et assiduam pelago non quaerere Delon:
tela tibi longeque feros lentandus in hostis
arcus, et aetherii dono cessere parentes
aeternum florere genas. tu doctus iniquas
Parcarum praenosse manus fatumque quod ultra est
et summo placitura Iovi, quis letifer annus,
bella quibus populis, quae mutent sceptra cometae.
tu Phryga submittis citharae, tu matris honori
terrigenam Tityon Stygiis extendis harenis.
te viridis Python Thebanaque mater ovantem
horruit in pharetris. ultrix tibi torva Megaera
ieiunum Phlegyan subter cava saxa iacentem
aeterno premit accubitu dapibusque profanis
instimulat, sed mixta famem fastidia vincunt.
adsis, o memor hospitii, Iunoniaque arva
dexter ames, seu te roseum Titana vocari
gentis Achaemeniae ritu, seu praestat Osirim
frugiferum, seu Persaei sub rupibus antri
indignata sequi torquentem cornua Mithram.'

692 sed iam *edd. vulg.* : etiam *PQS* : et iam *BDK* 700 instratis *Jortin* : 'emuneratis' *schol. D* 702 nunc quaerere *Kohlmann* 704 parentis *Barth Weber* 705 genae *Weber*: aeternae florere genae *Lachmann* 719 Persaei *P*: persei *cett.*

LIBER SECVNDVS

INTEREA gelidis Maia satus aliger umbris
iussa gerens magni remeat Iovis; undique pigrae
ire vetant nubes et turbidus implicat aer,
nec Zephyri rapuere gradum, sed foeda silentis
aura poli. Styx inde novem circumflua campis,
hinc obiecta vias torrentum incendia claudunt.
pone senex trepida succedit Laius umbra
vulnere tardus adhuc; capulo nam largius illi
transabiit animam cognatis ictibus ensis
impius, et primas Furiarum pertulit iras;
it tamen et medica firmat vestigia virga.
tum steriles luci possessaque manibus arva
et ferrugineum nemus astupet, ipsaque tellus
miratur patuisse retro, nec livida tabes
invidiae functis quamquam et iam lumine cassis
defuit. unus ibi ante alios, cui laeva voluntas
semper et ad superos (hinc et gravis exitus aevi)
insultare malis rebusque aegrescere laetis,
'Vade' ait 'o felix, quoscumque vocaris in usus,
seu Iovis imperio, seu maior adegit Erinys
ire diem contra, seu te furiata sacerdos
Thessalis arcano iubet emigrare sepulcro,
heu dulcis visure polos solemque relictum
et viridis terras et puros fontibus amnis,
tristior has iterum tamen intrature tenebras.'
  Illos ut caeco recubans in limine sensit

3 torpidus *Baehrens* 5 campis] ripis *Bentley* 9 animam *P*: costas *ω* 17 illi (evi *suprascr.*) *DA* 17–18 *transp. Mueller* 23 heu (hei, ei) *codd.*, *fort.* i dulces

Cerberus, atque omnis capitum subrexit hiatus,
saevus et intranti populo, iam nigra tumebat
colla minax, iam sparsa solo turbaverat ossa,
ni deus horrentem Lethaeo vimine mulcens
ferrea tergemino domuisset lumina somno.
  Est locus (Inachiae dixerunt Taenara gentes),
qua formidatum Maleae spumantis in auras
it caput et nullos admittit culmine visus.
stat sublimis apex ventosque imbrisque serenus
despicit et tantum fessis insiditur astris.
[illic exhausti posuere cubilia venti,
fulminibusque iter est; medium cava nubila montis
insumpsere latus, summos nec praepetis alae
plausus adit collis nec rauca tonitrua pulsant.]
ast ubi prona dies, longos super aequora finis
exigit atque ingens medio natat umbra profundo.
interiore sinu frangentia litora curvat
Taenaros, expositos non audax scandere fluctus.
illic Aegaeo Neptunus gurgite fessos
in portum deducit equos, prior haurit harenas
ungula, postremi solvuntur in aequora pisces.
hoc, ut fama, loco pallentis devius umbras
trames agit nigrique Iovis vacua atria ditat
mortibus. Arcadii perhibent si vera coloni,
stridor ibi et gemitus poenarum, atroque tumultu
fervet ager; saepe Eumenidum vocesque manusque
in medium sonuere diem, Lethesque triformis
ianitor agricolas campis auditus abegit.

27 aeque *Unger*: alte *Lachmann*: anguicomus *Koch*: *nihil mutandum arbitror* 33 ad (in *suprascr.*) *PQ* 37–40 *om. PωS exstant in mg. al. m. PBQ* 40 lapsus adit *Bodl. Can.* 77 43 flagrantia *Q* 44 expositus *Baehrens* scindere *Kohlmann* 49 -que Iovis *sup. lin.* D^1 50 arcanus, perhibent *Mueller. Fort.* mortibus, Orci aditus (= adit'), perhibent . . . *Certe* Arcadii (= Arca Dei) *monachi aberratio* 53 letique *MSS., corr. Friesemann coll. Silv.* iii. 2. 112

hac et tunc fusca volucer deus obsitus umbra
exsilit ad superos, infernaque nubila vultu
discutit et vivis adflatibus ora serenat.
inde per Arcturum mediaeque silentia Lunae
arva super populosque meat. Sopor obvius illi
Noctis agebat equos, trepidusque assurgit honori
numinis et recto decedit limite caeli.
inferior volat umbra deo, praereptaque noscit
sidera principiumque sui; iamque ardua Cirrhae
pollutamque suo despectat Phocida busto.
ventum erat ad Thebas; gemuit prope limina nati
Laius, et notos cunctatus inire penatis.
ut vero et celsis suamet iuga nixa columnis
vidit et infectos etiamnum sanguine currus,
paene retro turbatus abit: nec summa Tonantis
iussa nec Arcadiae retinent spiramina virgae.
  Et tunc forte dies noto signata Tonantis
fulmine, praerupti cum te, tener Euhie, partus
transmisere patri. Tyriis ea causa colonis
insomnem ludo certatim educere noctem
suaserat; effusi passim per tecta, per agros,
serta inter vacuosque mero crateras anhelum
proflabant sub luce deum; tunc plurima buxus
aeraque taurinos sonitu vincentia pulsus.
ipse etiam gaudens nemorosa per avia sanas
impulerat matres Baccho meliore Cithaeron:
qualia per Rhodopen rabido convivia coetu

55 tum *Q* 60 trepidoque *D* 62 volat *BDQ* : meat *PK* 65-66 *om. D e contextu* 66 *exstat in D summ. mg. ead. m. ubi etiam* 65 *olim asscriptus erat, ut suspicor, sed paginis praecisis excidit* 66 cunctatus *P* : cunctatur *cett.* 67 *ex hoc versu incipit N, cf. not. ad* i. 1. et celsis *PBDN* : excelsis *QKS* 71 torto *Lachmann* 74 ducere *DN Cod. Magd.* 77 tunc *P* : tum ω 78 ducentia (†vincentia *suprascr.*) *N* : vincentia (†ducentia *suprascr.*) *Cod. Magd.* Tyrrhenos sonitus vincentia pulsu *Lachmann* : taurinas . . . pelles *Baehrens, cf. Schol. Magd.* 'instrumentum taurina pelle involutum' 79 sanas (rivi *suprascr.*) *D* 81 convicia *Q*

Bistones aut mediae ponunt convallibus Ossae.
illis semianimum pecus excussaeque leonum
ore dapes, et lacte novo domuisse cruorem
luxus: at Ogygii si quando adflavit Iacchi
saevus odor, tunc saxa manu, tunc pocula pulchrum
spargere et immerito sociorum sanguine fuso
instaurare diem festasque reponere mensas.
  Nox ea, cum tacita volucer Cyllenius aura
regis Echionii stratis adlapsus, ubi ingens
fuderat Assyriis exstructa tapetibus alto
membra toro. pro gnara nihil mortalia fati
corda sui! capit ille dapes, habet ille soporem:
tunc senior quae iussus agit; neu falsa videri
noctis imago queat, longaevi vatis opacos
Tiresiae vultus vocemque et vellera nota
induitur. mansere comae propexaque mento
canities pallorque suus, sed falsa cucurrit
infula per crinis, glaucaeque innexus olivae
vittarum provenit honos: dein tangere ramo
pectora et hac visus fatorum expromere voces:
'Non somni tibi tempus, iners, qui nocte sub alta,
germani secure, iaces: ingentia dudum
acta vocant rerumque graves, ignave, paratus.
tu veluti, magnum si iam tollentibus Austris
Ionium nigra iaceat sub nube, magister
immemor armorum versantisque aequora clavi
cunctaris. iamque ille novis (scit fama) superbit
conubiis virisque parat, quis regna capessat,
quis neget; inque tua senium sibi destinat aula.
dant animos socer augurio fatalis Adrastus

83 illic P^2 84 furorem *P* 89 hora *Burmann* 91 alte *N* 93 iste soporem *D* 100 dein *BDKNQ*: dehinc *PS* 101 has *DN* 102 non *corr. in* nunc *al. m. QA*: nunc *coni. Barth*: *interpunxit Mueller* 105 se *P* 108 scit] sic *vel* it *Lachmann*

dotalesque Argi, nec non in foedera vitae
pollutus placuit fraterno sanguine Tydeus.
hinc tumor, et longus fratri promitteris exsul.
ipse deum genitor tibi me miseratus ab alto
mittit: habe Thebas, caecumque cupidine regni
ausurumque eadem germanum expelle, nec ultra
fraternos inhiantem obitus sine fidere coeptis
fraudibus aut Cadmo dominas inferre Mycenas.'
  Dixit, et abscedens (etenim iam pallida turbant
sidera lucis equi) ramos ac vellera fronti
deripuit, confessus avum, dirique nepotis
incubuit stratis, iugulum mox caede patentem
nudat et undanti perfundit vulnere somnum.
illi rupta quies, attollit membra toroque
eripitur plenus monstris, vanumque cruorem
excutiens simul horret avum fratremque requirit.
qualis ubi audito venantum murmure tigris
horruit in maculas somnosque excussit inertis,
bella cupit laxatque genas et temperat unguis,
mox ruit in turmas natisque alimenta cruentis
spirantem fert ore virum: sic excitus ira
ductor in absentem consumit proelia fratrem.
  Et iam Mygdoniis elata cubilibus alto
dispulerat caelo gelidas Aurora tenebras,
rorantes excussa comas multumque sequenti
sole rubens; illi roseus per nubila seras
advertit flammas alienumque aethera tardo
Lucifer exit equo, donec pater igneus orbem
impleat atque ipsi radios vetet esse sorori:

112 vitae] *fort.* culpae   117 *fort.* laesurumque fidem   11[illegible]
fidere coeptis *DNQ*: fide receptis *BK*: fidere (+foedere *suprascr.*[illegible]
ceptis *P*   119 fratribus *P al. m.*   aut *in* haud *corr. al. m.* [illegible]
124 perfudit *N Schol. Bamb.*   126 eripitur *P*: erigitur *cett.*   13[illegible]
cū sumit *D*   135 dispulerat *Lachmann*: impulerat *codd.*   13[illegible]
an vultumque liquenti?   137 flammas *N*   138 seras *N*

cum senior Talaionides nec longa morati
Dircaeusque gradum pariterque Acheloius heros
corripuere toris. illos post verbera fessos
exceptamque hiemem cornu perfuderat omni
Somnus; at Inachio tenuis sub pectore regi
tracta quies, dum mente deos inceptaque versat
hospitia et quae sint generis ascita repertis
fata movet. postquam mediis in sedibus aulae
congressi inque vicem dextras iunxere locumque,
quo serere arcanas aptum atque evolvere curas,
insidunt, prior his dubios compellat Adrastus:
'Egregii iuvenum, quos non sine numine regnis
invexit nox dextra meis, quibus ipse per imbris
fulminibus mixtos intempestumque Tonantem
has meus usque domus vestigia fecit Apollo,
non equidem obscurum vobis plebique Pelasgae
esse rear, quantis conubia nostra procorum
turba petant studiis; geminae mihi namque, nepotum
laeta fides, aequo pubescunt sidere natae.
quantus honos quantusque pudor, ne credite patri
et super hesternas licuit cognoscere mensas.
has tumidi solio et late dominantibus armis
optavere viri (longum enumerare Pheraeos
Oebaliosque duces) et Achaea per oppida matres
spem generis, nec plura tuus despexerat Oeneus
foedera Pisaeisque socer metuendus habenis.
sed mihi nec Sparta genitos nec ab Elide missos
iungere fas generos: vobis hic sanguis et aulae
cura meae longo promittitur ordine fati.
di bene, quod tales stirpemque animosque venitis,

141 cum *in* tum *corr. Q al. m.* talaionides *PKNQ*: talaonides *B*: thalaonides *D* 152 numine (†munere *suprascr.*) *D* 153 dextra *PQA*: atra (†dextra *suprascr.*) *D*: atra *BKN* 157 reor *DKQ* 158 petat *Q* 161 et] iam *A* 162 armis *PQKB*[2]: arvis *P mg. B DNS* (armis *suprascr. D ead. m.*) 170 stirpeque animoque (*marg.* stirpem) *PK*

ut responsa iuvent: hic durae tempore noctis
partus honos, haec illa venit post verbera merces.'
Audierant, fixosque oculos per mutua paulum
ora tenent, visique inter sese ordine fandi
cedere. sed cunctis Tydeus audentior actis
incipit: 'O quam te parcum in praeconia famae
mens agitat matura tuae, quantumque ferentem
fortunam virtute domas! cui cedat Adrastus
imperiis? quis te solio Sicyonis avitae
excitum infrenos componere legibus Argos
nesciat? atque utinam his manibus permittere gentis,
Iuppiter aeque, velis, quas Doricus alligat intus
Isthmos et alterno quas margine submovet infra!
non fugeret diras lux intercisa Mycenas,
saeva nec Eleae gemerent certamina valles,
(Eumenidesque aliis aliae sub regibus) et quae
tu potior, Thebane, queri: nos vero volentes
expositique animis.' hic interfatus et alter
subicit: 'Anne aliquis soceros accedere talis
abnuat? exsulibus quamquam patriaque fugatis
nondum laeta Venus, tamen omnis corde resedit
tristitia, adfixique animo cessere dolores.
nec minus haec laeti trahimus solacia, quam si
praecipiti convulsa Noto prospectet amicam
puppis humum. iuvat ingressos felicia regni
omina, quod superest fati vitaeque laborum
fortuna transire tua.' nec plura morati
consurgunt, dictis impensius aggerat omne
promissum Inachius pater, auxilioque futurum

171 iubent *Q* (u *sup.* b *rec. m.*) 174 sese Nefandi *P* (ordi *suprascr.*) 175 audacior *NA* 177 animat *Ellis* 178 cedit *DNQ* 182 intus *P*: undis *cett.* 185–186 *inter hos versus aliquid excidisse putant Duebner Mueller Kohlmann* 186 *tantum interpunctionem mutavi*: aliis aliae essent regibus *Baehrens* 187 poterit (†potior *al. m.*) *Q*: potis es (†poteris) *A*

et patriis spondet reduces inducere regnis.
  Ergo alacres Argi, fuso rumore per urbem
advenisse duci generos primisque hymenaeis
egregiam Argian nec formae laude secundam
Deipylen tumida iam virginitate iugari,
gaudia mente parant; socias it Fama per urbis,
finitimisque agitatur agris procul usque Lycaeos
Partheniosque super saltus Ephyraeaque rura.
nec minus Ogygias, equidem dea turbida, Thebas
insilit et totis perfundit moenia pennis,
Labdaciumque ducem praemissae consona nocti
territat; hospitia et thalamos et foedera regni
permixtumque genus (quae tanta licentia monstro,
quis furor?) et iam bella canit.
                                                  Diffuderat Argos
exspectata dies: laeto regalia coetu
atria complentur, species est cernere avorum
comminus et vivis certantia vultibus aera:
(tantum ausae perferre manus!) pater ipse bicornis
in laevum prona nixus sedet Inachus urna;
hunc tegit Iasiusque senex placidusque Phoroneus,
et bellator Abas indignatusque Tonantem
Acrisius nudoque ferens caput ense Coroebus,
torvaque iam Danai facinus meditantis imago;
exin mille duces. foribus tum immissa superbis
unda fremit vulgi, procerum manus omnis et alto
quis propior de rege gradus, stant ordine primi.
interior sacris calet et sonat aula tumultu
femineo; casta matrem cinxere corona
Argolides, pars virginibus circum undique fusae

208 equidem A^1 : eadem *cett.* : itidem *Lachmann* : tandem *Phillimore* 209 et *DNA edd.* : haec *PBKQS* 210 laudatique (†laudarique) *A* 216 aera (ora *suprascr.*) *Q* 217 proferre *edd.* 223 foribus cum *Pω, corr. Baehrens* 227 matrem *PKQ* : matrum *BDNA* : matres *Cod. Magd. edd.*

foedera conciliant nova solanturque timorem.
ibant insignes vultuque habituque verendo
candida purpureum fusae super ora pudorem
deiectaeque genas; tacite subit ille supremus
virginitatis amor, primaeque modestia culpae
confundit vultus; tunc ora rigantur honestis
imbribus, et teneros lacrimae iuvere parentes.
non secus ac supero pariter si cardine lapsae
Pallas et asperior Phoebi soror, utraque telis,
utraque torva genis flavoque in vertice nodo,
illa suas Cyntho comites agat, haec Aracyntho;
tunc, si fas oculis, non umquam longa tuendo
expedias, cui maior honos, cui gratior, aut plus
de Iove; mutatosque velint transumere cultus,
et Pallas deceat pharetras et Delia cristas.
  Certant laetitia superosque in vota fatigant
Inachidae: quae cuique domus sacrique facultas,
hi fibris animaque litant, hi caespite nudo,
nec minus auditi, si mens accepta, merentur
ture deos fractisque obtendunt limina silvis.
ecce metu subito (Lachesis sic dura iubebat)
impulsae mentes excussaque gaudia patri
et turbata dies. innupto in limine adibant
Pallada, Munychiis cui non Argiva per urbis
posthabita est Larisa iugis; huic more parentum
Iasides, thalamis ubi casta adolesceret aetas,

231 ruborem *A*   232 supremae *P*   233 molestia *QA*[1]
235 teneros (timidos *suprascr.* ū *sup.* o *add.*)   lacrimae iuvere parentes (-tem Adrastum *suprascr.*) *N*: generos lacrimae et iuvere parentes *coni. Lachmann*: *alii alia*   242 lintranssumere *P* (ve t *sup.*)   246 hic *Q*   247 merentur *P*: mere/t' *K*: meretur *BDNQ*: veretur (m *sup.* v *add.*) *S*   248 -que *om.* *NA*   250 patri *P*: patris *BDKQ*: patris (vulgi *suprascr.*) *N*   251 innuptam limine *codd.*: innupto in limine *temptavi coll.* v. 68: innuptae limina adibant Pallados *cod. Jortin, quod cum* Inachiis *recipi potest*: innuptum limen *Phillimore*
253 hic *codd.*, *corr. Jortin*

virgineas libare comas primosque solebant
excusare toros. celsam subeuntibus arcem
in gradibus summi delapsus culmine templi,
Arcados Euhippi spolium, cadit aereus orbis,
praemissasque faces, festum nubentibus ignem,
obruit, eque adytis simul exaudita remotis
nondum ausos firmare gradum tuba terruit ingens.
in regem conversi omnes formidine prima,
mox audisse negant; cunctos tamen omina rerum
dira movent, variisque metum sermonibus augent.
nec mirum: nam tum infaustos donante marito
ornatus, Argia, geris dirumque monile
Harmoniae. longa est series sed nota malorum:
persequar unde novis tam saeva potentia donis.
  Lemnius haec, ut prisca fides, Mavortia longum
furta dolens, capto postquam nil obstat amori
poena nec ultrices castigavere catenae,
Harmoniae dotale decus sub luce iugali
struxerat. hoc, docti quamquam maiora, laborant
Cyclopes, notique operum Telchines amica
certatim iuvere manu; sed plurimus ipsi
sudor. ibi arcano florentis igne zmaragdos
cingit et infaustas percussum adamanta figuras
Gorgoneosque orbis Siculaque incude relictos
fulminis extremi cineres viridumque draconum
lucentis a fronte iubas; hic flebile germen

256 aulam *N*: aulam (arcem *suprascr.*) *D* 257 delapsus *P*A^2 *Bentley*: delapsum A^1ω*S* 265 tum *P*: tu/ *N* 267 si nota *Cod. Magd. et Monac.* 6396: et nota *Baehrens* 268 *damnabat Lachmann* 269 Lemnius haec ut (est *sup.* ut *scr.*) prisca *N*: Lemnius est (haec *sup.* est *scr.*) ut prisca *D* est ut *A Baehrens* 276 arcano] *Lactantium qui* 'glaucum' *interpretatur* incano *agnoscere suspicor* 277 pingit (*corr. in* cingit *al. m.*) *Q*: ungit *Heinsius* infaustae . . . figurae *Heinsius*: infaustis . . . figuris *L.*? *vide not.* 279 hesterni *Heinsius* draconem (a *sup.* em) *N*

Hesperidum et dirum Phrixei velleris aurum;
tum varias pestis raptumque interplicat atro
Tisiphones de crine ducem, et quae pessima ceston
vis probat; haec circum spumis lunaribus ungit
callidus atque hilari perfundit cuncta veneno.
non hoc Pasithea blandarum prima sororum,
non Decor Idaliusque puer, sed Luctus et Irae
et Dolor et tota pressit Discordia dextra.
prima fides operi, Cadmum comitata iacentem
Harmonia versis in sibila dira querelis
Illyricos longo sulcavit pectore campos.
improba mox Semele vix dona nocentia collo
induit, et fallax intravit limina Iuno.
teque etiam, infelix, perhibent, Iocasta, decorum
possedisse nefas; vultus hac laude colebas,
heu quibus, heu placitura toris! post longior ordo.
tunc donis Argia nitet vilisque sororis
ornatus sacro praeculta supervenit auro.
viderat hoc coniunx perituri vatis et aras
ante omnis epulasque trucem secreta coquebat
invidiam, saevis detur si quando potiri
cultibus, heu nihil auguriis adiuta propinquis.
quos optat gemitus, quantas cupit impia cladis!
digna quidem: sed quid miseri decepta mariti
arma, quid insontes nati meruere furores?
  Postquam regalis epulas et gaudia vulgi
bisseni clusere dies, Ismenius heros
respicere ad Thebas iamque et sua quaerere regna.
quippe animum subit illa dies, qua, sorte benigna
fratris, Echionia steterat privatus in aula,

282 tum *BD*: tunc *PNQ*   285 hyali *Jortin*   perfudit *D*   292 semel *P*   295 ac *PS*   laude] *an* fraude?   296 largior *DN* (-on- *sup.* -ar- *add. N*)   ordo] *in N paene erasum*   297 tunc *P Priscian*: tum *ωS*   309 benigna (maligna *suprascr.*) *DA*

respiciens descisse deos trepidoque tumultu
dilapsos comites, nudum latus omne fugamque
fortunae. namque una soror producere tristis
exsulis ausa vias; etiam hanc in limine primo
liquerat et magna lacrimas incluserat ira.
tunc quos excedens hilaris, quis cultus iniqui
praecipuus ducis, et profugo quos ipse notarat
ingemuisse sibi, per noctem ac luce sub omni
digerit; exedere animum dolor iraque demens
et, qua non gravior mortalibus addita curis,
spes, ubi longa venit. talem sub pectore nubem
consilii volvens Dircen Cadmique negatas
apparat ire domos: veluti dux taurus amata
valle carens, pulsum solito quem gramine victor
iussit ab erepta longe mugire iuvenca,
cum profugo placuere tori cervixque recepto
sanguine magna redit fractaeque in pectora quercus,
bella cupit pastusque et capta armenta reposcit
iam pede, iam cornu melior (pavet ipse reversum
victor, et attoniti vix agnovere magistri):
non alias tacita iuvenis Teumesius iras
mente acuit. sed fida vias arcanaque coniunx
senserat; utque toris primo complexa iacebat
Aurorae pallore virum, 'Quos, callide, motus
quamve fugam moliris?' ait 'nil transit amantis.
sentio, pervigiles acuunt suspiria questus,
numquam in pace sopor. quotiens haec ora natare
fletibus et magnas latrantia pectora curas

311 respiciens] *fortasse* agnoscens *propter* respicere 308 descisse *BDQN*: discisse *P*: descisse *K* (abiisse *suprascr. al. m.*) 320 curis *PA*: cura *BKNQ*: cura est *D* 322 consilii *Cod. Paris.* 8052 *et unus Pragensis*: consilio *cett.* 325 mugire *P* (migrare *suprascr. rec. m.*) 327 quercus *PB* (vires *suprascr.* P^1B^1): vires *Q* (quercus *suprascr.* Q^1): vires *DKS* 328 pastusque *P*: saltusque *ωS* rapta *Jortin* 331 tacita *DKNA*: tacitas *B*: tacite *P* 332 coquit *Heinsius* 338 iactantia B^2DKQ

admota deprendo manu? nil foedere rupto
conubiisve super moveor viduaque iuventa,
etsi crudus amor necdum post flammea toti
intepuere tori: tua me, properabo fateri,
tangit, amate, salus. tune incomitatus, inermis
regna petes? poterisque tuis decedere Thebis,
si neget? atque illum sollers deprendere semper
Fama duces tumidum narrat raptoque superbum
difficilemque tibi; necdum consumpserit annum.
me quoque nunc vates, nunc exta minantia divos
aut avium lapsus aut turbida noctis imago
terret, et a, memini, numquam mihi falsa per umbras
Iuno venit. quo tendis iter? ni conscius ardor
ducit et ad Thebas melior socer.' hic breve tandem
risit Echionius iuvenis tenerumque dolorem
coniugis amplexu solatus et oscula maestis
tempestiva genis posuit lacrimasque repressit:
'Solve metus animo: dabitur, mihi crede, merentum
consiliis tranquilla dies; te fortior annis
nondum cura decet. sciat haec Saturnius olim
fata parens, oculosque polo demittere si quos
Iustitia et rectum terris defendere curat:
fors aderit lux illa tibi, qua moenia cernes
coniugis et geminas ibis regina per urbis.'
  Sic ait, et caro raptim se limine profert.
Tydea iam socium coeptis, iam pectore fido
aequantem curas (tantus post iurgia mentes

343 angit *codd.*, *corr.* *Bentley* amate *KLl.*: amata *PBDQ* 344 petes *DKNQA*[1]: petis *P*: petens *S*: petens *B* 345 atqui *Lachmann* 346 raptoq. (regnoq. *suprascr.*) *D* 347 consumpserat *codd.*, *corr.* *Heinsius*: cum necdum insumpserat *Barth* 350 terret, et *P*: territat *ω* 351 ni] *om.* *A*: quo *Til.* 353 dolorem *sup.* pudorem (*linea per* pudorem *ducta*) *N* 354 solatus *PB*[1]*QS*: solatur *DK* (*in ras.*) *N* 356 medentum *Schrader* 359 demittere *DN*: dimittere *cett.* si q°s *D*: *fortasse* si quis: si qua *Bernart*

vinxit amor) socerumque adfatur tristis Adrastum.
fit mora consilio, cum multa moventibus una
iam potior cunctis sedit sententia, fratris
praetemptare fidem tutosque in regna precando
explorare aditus. audax ea munera Tydeus
sponte subit; nec non et te, fortissime gentis
Aetolum, multum lacrimis conata morari
Deipyle, sed iussa patris tutique regressus
legato iustaeque preces vicere sororis.
Iamque emensus iter silvis ac litore durum,
qua Lernaea palus ambustaque sontibus alte
intepet hydra vadis, et qua vix carmine raro
longa sonat Nemea nondum pastoribus ausis,
qua latus Eoos Ephyres quod vergit ad Euros
Sisyphiique sedent portus irataque terrae
curva Palaemonio secluditur unda Lechaeo.
hinc praetervectus Nisum et te, mitis Eleusin,
laevus abit, iamque arva gradu Teumesia et arces
intrat Agenoreas; ibi durum Eteoclea cernit
sublimem solio saeptumque horrentibus armis.
iura ferus populo trans legem ac tempora regni
iam fratris de parte dabat; sedet omne paratus
in facinus queriturque fidem tam sero reposci.
Constitit in mediis (ramus manifestat olivae
legatum) causasque viae nomenque rogatus
edidit; utque rudis fandi pronusque calori
semper erat, iustis miscens tamen aspera coepit:
'Si tibi plana fides et dicti cura maneret

366 iunxit (vinxit *suprascr. al. m.*) *Q* tritus *P* 368 iam *PDQ pr. m.*: nam *BKNQ sec. m.* 369 praetentare *A Heinsius*: pertemptare *PωS* 372 lacrimis multum *N* morari est *N* 379 vertit *D* 383 abit *PB*: habit *A*: habet *DKNS*: habet (i *sup.* e *sec. m.*) *Q* gradu *om. P* 386 ferus *Q* (*suprascr.* ferens Q^2) 389 ramus *PDA*: ramo (ram' *suprascr.*) *N*: ramo *BKQ*

foederis, ad fratrem completo iustius anno
legatos hinc ire fuit teque ordine certo
fortunam exuere et laetum descendere regno,
ut vagus ille diu passusque haut digna per urbis
ignotas pactae tandem succederet aulae.
sed quia dulcis amor regni blandumque potestas,
posceris: astriferum iam velox circulus orbem
torsit et amissae redierunt montibus umbrae,
ex quo frater inops ignota per oppida tristis
exul agit casus; et te iam tempus aperto
sub Iove ferre dies terrenaque frigora membris
ducere et externos submissum ambire penatis.
pone modum laetis; satis ostro dives et auro
conspicuus tenuem germani pauperis annum
risisti; moneo, regnorum gaudia temet
dedoceas patiensque fugae mereare reverti.'
  Dixerat. ast illi tacito sub pectore dudum
ignea corda fremunt, iacto velut aspera saxo
comminus erigitur serpens, cui subter inanis
longa sitis latebras totumque agitata per artus
convocat in fauces et squamea colla venenum:
'Cognita si dubiis fratris mihi iurgia signis
ante forent nec clara odiorum arcana paterent,
sufficeret vel sola fides, quam torvus et illum
mente gerens, ceu saepta novus iam moenia laxet
fossor et hostilis inimicent classica turmas,
praefuris. in medios si comminus orsa tulisses
Bistonas aut refugo pallentis sole Gelonos,
parcior eloquio et medii reverentior aequi

396 discedere (descendere *suprascr.*) *N* 400 orbem *N sup. lin.* (*in lin. eras.* annum) 401 vallibus *N* 403 aperto *PN* A^1 (?) : apertos *BDKQ* 413 totumque *P*: totosque *cett.* 417 quam torvus et *ωS*: quam servo, sed *P* [q. (u *suprascr.*) *D*: qua *Cod. Paris.* 8052] 418 mente] *an* fronte? geris *DN Cod. Magd.* 419 imicent *D pr. m.* 420 ora *Jortin* 422 eloquio *PA* : alloquio *ωS*

inciperes. neque te furibundae crimine mentis
arguerim: mandata refers. nunc omnia quando
plena minis, nec sceptra fide nec pace sequestra
poscitis, et propior capulo manus, haec mea regi
Argolico, nondum aequa tuis, vice dicta reporta:
quae sors iusta mihi, quae non indebitus annis
sceptra dicavit honos, teneo longumque tenebo.
te penes Inachiae dotalis regia dono
coniugis, et Danaae (quid enim maioribus actis
invideam?) cumulentur opes, felicibus Argos
auspiciis Lernamque regas; nos horrida Dirces
pascua et Euboicis artatas fluctibus oras,
non indignati miserum dixisse parentem
Oedipoden: tibi larga (Pelops et Tantalus auctor)
nobilitas, propiorque fluat de sanguine iuncto
Iuppiter. anne feret luxu consueta paterno
hunc regina larem? nostrae cui iure sorores
anxia pensa trahant, longo quam sordida luctu
mater et ex imis auditus forte tenebris
offendat sacer ille senex. iam pectora vulgi
adsuevere iugo: pudet heu plebisque patrumque,
ne totiens incerta ferant mutentque gementes
imperia et dubio pigeat parere tyranno.
non parcit populis regnum breve; respice quantus
horror, ut attoniti nostro in discrimine cives!
hosne ego, quis certa est sub te duce poena, relinquam?
iratus, germane, venis. fac velle: nec ipsi,
si modo notus amor meritique est gratia, patres
reddere regna sinent.' Non ultra passus et orsa

423 gentis *DN* (*corr. in* mentis *N*?) 424 nunc *P* (sunt *suprascr.* *P*²) 429 aeternumque *N* 432 invideās (˜ *al. m.*) *D* 436 tibi Lerma palus *A*¹ 442 sacer *PN*¹*Q*²: socer *BDN*²*Q*¹*S* 444 ferant mutantque *Q* 447 ut *Koestlin*: et *codd.* 448 -ne *om. suprascr. N Cod. Magd.* reliquam *P* 451 non] nec (ñ *suprascr.*) *N*

iniecit mediis sermonibus obvia: 'Reddes,'
ingeminat 'reddes; non si te ferreus agger
ambiat aut triplices alio tibi carmine muros
Amphion auditus agat, nil tela nec ignes
obstiterint, quin ausa luas nostrisque sub armis
captivo moribundus humum diademate pulses.
tu merito; ast horum miseret, quos sanguine vilis
coniugibus natisque infanda ad proelia raptos
proicis excidio, bone rex. o quanta Cithaeron
funera sanguineusque vadis, Ismene, rotabis!
haec pietas, haec magna fides! nec crimina gentis
mira equidem duco: sic primus sanguinis auctor
incestique patrum thalami; sed fallit origo:
Oedipodis tu solus eras, haec praemia morum
ac sceleris, violente, feres! nos poscimus annum;
sed moror.' haec audax etiamnum in limine retro
vociferans iam tunc impulsa per agmina praeceps
evolat. Oeneae vindex sic ille Dianae
erectus saetis et aduncae fulmine malae,
cum premeret Pelopea phalanx, saxa obvia volvens
fractaque perfossis arbusta Acheloia ripis,
iam Telamona solo, iam stratum Ixiona linquens
te, Meleagre, subit: tibi demum cuspide lata
haesit et obnixo ferrum laxavit in armo.
talis adhuc trepidum linquit Calydonius heros
concilium infrendens, ipsi ceu regna negentur,
festinatque vias ramumque precantis olivae
abicit. attonitae tectorum e culmine summo

461 sanguineisque *D et cum ras. KN* 463 mirequidem PB^1 K^1N : mira quidem B^2DK^2Q : mire (a *sup.* e *al. m.*) quidem *S* si *N* 465 Oedipodes *codd., corr. Jortin* 467 retro *ωS* : retro (†regis *suprascr.*) *Cod. Magd.* : regis *P* 473 fractum (†stratum *suprascr.*) *N* 474 tibi *P* : ibi *ω fort. recte* 476 linquit *P* : liquit *ω* 479 e culmine *DKNQ* : et culmine *B* : e limine *P*

aspectant matres, saevoque infanda precantur
Oenidae tacitoque simul sub pectore regi.
Nec piger ingenio scelerum fraudisque nefandae
rector eget. iuvenum fidos, lectissima bello
corpora, nunc pretio, nunc ille hortantibus ardens
sollicitat dictis, nocturnaque proelia saevus
instruit, et (sanctum populis per saecula nomen)
legatum insidiis tacitoque invadere ferro
(quid regnis non vile?) cupit. quas quaereret artes,
si fratrem, Fortuna, dares! o caeca nocentum
consilia! o semper timidum scelus! exit in unum
plebs ferro iurata caput; ceu castra subire
apparet aut celsum crebri arietis ictibus urbis
inclinare latus: densi sic agmine facto
quinquaginta altis funduntur in ordine portis.
macte animi, tantis dignus qui crederis armis!
Fert via per dumos propior, qua calle latenti
praecelerant densaeque legunt compendia silvae.
lecta dolis sedes: gemini procul urbe malignis
faucibus urgentur colles, quos umbra superne
montis et incurvis claudunt iuga frondea silvis;
insidias natura loco caecamque latendi
struxit opem; mediasque arte secat aspera rupis
semita, quam subter campi devexaque latis
arva iacent spatiis. contra importuna crepido,
Oedipodioniae domus alitis; hic fera quondam
pallentis erecta genas suffusaque tabo
lumina, concretis infando sanguine plumis

480 aspectant *P*: prospectant *ω* 484 ille *sup. lin. D* 488 putat *DA*[1] 491 pleps *N* 492 crebri arietis ictibus *Unger*: crebris ariebus (ti *sup.* ie *scr.*) *N*: crebris arietibus *cett.*: crebris arietatibus *Gruter, Ellis* 496 valle *DA* 501 latendi (†nocendi *suprascr.*) *D*: nocendi *A*: latenti *Q* (di *suprascr. Q*[2]): latenti *unus Pragensis, Lachmann* 502 mediasque *PQ*: medias *BDKN* arte *om. Q add. al. m.* 505 Oedipodionides *N*

reliquias amplexa virum semesaque nudis
pectoribus stetit ossa premens visuque tremendo
conlustrat campos, si quis concurrere dictis
hospes inexplicitis aut comminus ire viator
audeat et dirae commercia iungere linguae;
nec mora, quin acuens exsertos protinus unguis
liventisque manus strictosque in vulnera dentis
terribili adplausu circum hospita surgeret ora;
et latuere doli, donec de rupe cruenta,
heu, simili deprensa viro, cessantibus alis
tristis inexpletam scopulis adfligeret alvum.
monstrat silva nefas, horrent vicina iuvenci
gramina, damnatis avidum pecus abstinet herbis.
non Dryadum placet umbra choris, non commoda sacris
Faunorum, diraeque etiam fugere volucres
prodigiale nemus. tacitis huc gressibus acti
deveniunt peritura cohors, hostemque superbum
adnixi iaculis et humi posita arma tenentes
exspectant densaque nemus statione coronant.
  Coeperat umenti Phoebum subtexere palla
Nox et caeruleam terris infuderat umbram.
ille propinquabat silvis et ab aggere celso
scuta virum galeasque videt rutilare comantis,
qua laxant rami nemus adversaque sub umbra
flammeus aeratis lunae tremor errat in armis.
obstipuit visis, ibat tamen, horrida tantum
spicula et inclusum capulo tenus admovet ensem.
ac prior 'Vnde, viri, quidve occultatis in armis?'
non humili terrore rogat. nec reddita contra
vox, fidamque negant suspecta silentia pacem.

509 tremendo *Mueller*: trementi *BDKNQ prob. Scriverio*: trementis *S Lachmann*: frementi *P* 514 strictosque *Housman*: fractosque *codd.* vulnera *PN*: vulnere *BDKQ* 518 adfigeret *N Oudendorp* 527 caelum *Jortin* 530 cristasque *P* 534 admonet (v *sup.* n *codd.*) *N* 536 Nec credita *P*

ecce autem vasto Chthonii contorta lacerto,
quo duce freta cohors, fuscas intervolat auras
hasta; sed audenti deus et fortuna recessit.
per tamen Olenii tegimen suis atraque saetis
terga super laevos umeros vicina cruori
effugit et viduo iugulum ferit inrita ligno.
tunc horrere comae sanguisque in corda gelari.
huc ferus atque illuc animum pallentiaque ira
ora ferens (nec tanta putat sibi bella parari):
'Ferte gradum contra campoque erumpite aperto!
quis timor audendi, quae tanta ignavia? solus,
solus in arma voco.' Neque in his mora; quos ubi pluris,
quam ratus, innumeris videt excursare latebris,
hos prodire iugis, illos e vallibus imis
crescere, nec paucos campo, totumque sub armis
conlucere iter, ut clausas indagine profert
in medium vox prima feras, quae sola medendi
turbata ratione via est, petit ardua dirae
Sphingos et abscisis infringens cautibus uncas
exsuperat iuga dira manus, scopuloque potitus,
unde procul tergo metus et via prona nocendi,
saxum ingens, quod vix plena cervice gementes
vertere humo †murisque valent† inferre iuvenci,
rupibus evellit; dein toto sanguine nixus
sustinet, immanem quaerens librare ruinam,
qualis in adversos Lapithas erexit inanem
magnanimus cratera Pholus. stupet obvia leto
turba superstantem atque emissi turbine montis

541 hirtaque *Heinsius* 544 -que *om.* *N* corda *PBQN*: corde *DK* (?) 549 neque his *QNA* 551 prodire *BDKN*: deire *P*: deire (†prodire *suprascr.*) *Q*: *fort.* hosque deire, *cf.* vi. 519 de *Q* 556 abcisis *B* *an* infigens? unca// *N* 559 dena *Madvig* 560 *locus nondum sanatus* durisque *P*: bis sex murisque *Cod. Coll. Corp. Christi Oxon.*: valeant murisque *Kooten*: murisque queant *Baehrens*: *fort.* burisque queant auferre 561 evellit *P*: avellit *ω*

obruitur; simul arma virum, simul ora manusque
fractaque commixto sederunt pectora ferro.
quattuor hic adeo disiecti mole sub una
congemuere, fuga tremefactum protinus agmen
excutitur coeptis. neque enim temnenda iacebant
funera: fulmineus Dorylas, quem regibus ardens
aequabat virtus, Martisque e semine Theron
terrigenas confisus avos, nec vertere cuiquam
frena secundus Halys, sed tunc pedes occubat arvis,
Pentheumque trahens nondum te Phaedimus aequo,
Bacche, genus. quorum ut subitis exterrita fatis
agmina turbatam vidit laxare catervam,
quae duo sola manu gestans acclinia monti
fixerat, intorquet iacula et fugientibus addit.
mox in plana libens, nudo ne pectore tela
inciderent, saltu praeceps defertur et orbem,
quem procul oppresso vidit Therone volutum,
corripuit, tergoque et vertice tegmina nota
saeptus et hostili propugnans pectora parma
constitit. inde iterum densi glomerantur in unum
Ogygidae firmantque gradum; trahit ocius ensem
Bistonium Tydeus, Mavortia munera magni
Oeneos, et partis pariter divisus in omnis
hos obit atque illos ferroque micantia tela
decutit; impeditant numero seque ipsa vicissim
arma premunt, nec vis conatibus ulla, sed ipsae
in socios errare manus et corpora turba
involvi prolapsa sua; manet ille ruentis

566 ora virum *P* 568 *om. P add. ima pag.* disiecti *Cod. Paris.* 8052 *Lachmann*: disiecta *P*: deiecti *cett.* 573 confessus *D* 577 turbata . . . caterva *PS* 580 ne in *P* 582 obsesso (presso *suprascr. al. m.*) *Q* 583 tegmina *PQ*: tegmine *BDKNS* nota *PK*: nota *Q* (-o *sup.* -a *add.* Q^2): noto *BDNS*: toto *Cod. Magd.* 588 pariter partes *D* diffusus *NA Cod. Magd.* 590 impediat *P* humeros *Q* (numero *suprascr.* Q^2) 593 involvit *PωS*, *corr. Heinsius Gronovius e codd.* ruentis *K*: ruentes *P*:

angustus telis et inexpugnabilis obstat.
non aliter Getica (si fas est credere) Phlegra
armatum immensus Briareus stetit aethera contra,
hinc Phoebi pharetras, hinc torvae Pallados anguis,
inde Pelethroniam praefixa cuspide pinum
Martis, et hinc lasso mutata Pyracmone temnens
fulmina, cum toto nequiquam obsessus Olympo
tot queritur cessare manus: non segnior ardet
huc illuc clipeum obiectans, seque ipse recedens
circuit, interdum trepidis occurrit et instat
spicula devellens, clipeo qua plurima toto
fixa tremunt armantque virum, saepe aspera passum
vulnera, sed nullum vitae in secreta receptum
nec mortem sperare valet. rotat ipse furentem
Deilochum, comitemque *illi* iubet ire sub umbras
Phegea sublata minitantem bella securi
Dircaeumque Gyan et Echionium Lycophontem.
iam trepidi sese quaerunt numerantque, nec idem
caedis amor, tantamque dolent rarescere turbam.
  Ecce Chromis Tyrii demissus origine Cadmi
(hunc utero quondam Dryope Phoenissa gravato
rapta repente choris onerisque oblita ferebat,
dumque trahit prensis taurum tibi cornibus, Euhan,
procidit impulsus nimiis conatibus infans)
tunc audax iaculis et capti pelle leonis
pinea nodosae quassabat robora clavae
increpitans: 'Vnusne, viri, tot caedibus unus

cruentis *NQ* (†ruentis *suprascr. Q*[1]*N*[2]): ruentum *BD* (†ruentis *suprascr. D*) 595 Getica . . . Phlegra *Schrader*: Geticae . . . phegrae *codd.* 598 pinnam (†pinum *suprascr. al. m.*) *Q* 599 motata *Lachmann, sed cf. L ad loc.* 603 accurrit *D Cod. Magd.* 604 devellens *P*: divellens *ωS* 605 passum *PN*: passus *cett.* 607 valens *Madvig* 608 per umbras *P* 612 plenam (tantam *suprascr. P*[2]): *om.* -que *P* 614 nunc *P* 616 taurum prensis *DN* 619 nodosae . . . clavae *Jortin*: nodosa . . . clava *BDKQS*: nodosam . . . clavam *PN*

ibit ovans Argos? vix credet fama reverso.
heus socii, nullaene manus, nulla arma valebunt?
haec regi promissa, Cydon, haec, Lampe, dabamus?'
dum clamat, subit ore cavo Teumesia cornus,
nec prohibent fauces; atque illi voce repleta
intercepta natat prorupto in sanguine lingua.
stabat adhuc, donec transmissa morte per artus
labitur immorsaque cadens obmutuit hasta.

Vos quoque, Thespiadae, cur infitiatus honora
arcuerim fama? fratris moribunda levabat
membra solo Periphas (nil indole clarius illa
nec pietate fuit), laeva marcentia colla
sustentans dextraque latus; singultibus artum
exhaurit thoraca dolor, nec vincla coercent
undantem fletu galeam, cum multa gementi
pone gravis curvas perfringit lancea costas.
exit et in fratrem, cognataque pectora telo
conserit; ille oculos tenui iam in luce natantis
sistit et aspecta germani morte resolvit.
at cui vita recens et adhuc in vulnere vires
'Hos tibi complexus, haec dent' ait 'oscula nati.'
procubuere pares fatis (miserabile votum
mortis) et alterna clauserunt lumina dextra.

Protinus idem ultro iaculo parmaque Menoeten
proterrebat agens trepidis vestigia retro
passibus urgentem, donec defecit iniqua
lapsus humo, pariterque manus distractus in ambas
orat et a iugulo nitentem sustinet hastam:

622 heu *codd., corr. Mueller* iuvabunt (vale *suprascr. al. m.*) *Q* 625 illi *sup. lin. D* 626 in *om. N* 630 arcuerim *ex corr. K*: arguerim *cett.*: 'privaverim' *Schol. N* 633 arti *P* 634 vexavit *Mueller* 637 ferro *L* (*ad Theb.* iii. 152) 638 tenui iam in luce *scripsi coll. Sil. Ital.* ii.122: etiamnum in luce *ωS*: et adhuc *PN²*: *Bodl. Can.* 76 in nube *A unde* leti iam in nube *olim ego* 645 proturbabat *Jortin et marg. B*

‘Parce per has stellis interlabentibus umbras,
per superos noctemque tuam: sine tristia Thebis
nuntius acta feram vulgique per ora paventis
contempto te rege canam: sic inrita nobis
tela cadant, nullique tuum penetrabile ferro
pectus, et optanti victor reveharis amico.’
dixerat. ille nihil vultum mutatus ‘Inanis
perdis’ ait ‘lacrimas, et tu, ni fallor, iniquo
pollicitus mea colla duci: nunc arma diemque
proice; quid timidae sequeris compendia vitae?
bella manent.’ simul haec et crassum sanguine telum
iam redit; ille super dictis infensus amaris
prosequitur victos: ‘Non haec trieterica vobis
nox patrio de more venit, non orgia Cadmi
cernitis aut avidas Bacchum scelerare parentes.
nebridas et fragilis thyrsos portare putastis
imbellem ad sonitum maribusque incognita veris
foeda Celaenaea committere proelia buxo?
hic aliae caedes, alius furor: ite sub umbras,
o timidi paucique!’ haec intonat; ast tamen illi
membra negant, lassusque ferit praecordia sanguis.
iam sublata manus cassos defertur in ictus,
tardatique gradus, clipeum nec sustinet umbo
† mutatum spoliis †, gelidus cadit imber anhelo
pectore, tunc crines ardentiaque ora cruentis
roribus et taetra morientum aspargine manant:
ut leo, qui campis longe custode fugato
Massylas depastus ovis, ubi sanguine multo
luxuriata fames cervixque et tabe gravatae
consedere iubae, mediis in caedibus astat

652 contento *D* 655 vultu *P*: vultus *D* 658 timide *Ll*
659 *an* mane? 671 umbo] *Schol. D* ‘manus quae est in umbone’ 672 nutantem *Lachmann alii alia* 674 et atra *BS*: atque atra *D* manent *P* 678 cū sedere *D*

aeger, hians victusque cibis; nec iam amplius irae
crudescunt: tantum vacuis ferit aëra malis
molliaque eiecta delambit vellera lingua.
  Ille etiam Thebas spoliis et sanguine plenus
isset et attonitis sese populoque ducique
ostentasset ovans, ni tu, Tritonia virgo,
flagrantem multaque operis caligine plenum
consilio dignata virum: 'Sate gente superbi
Oeneos, absentes cui dudum vincere Thebas
adnuimus, iam pone modum nimiumque secundis
parce deis: huic una fides optanda labori.
fortuna satis usus abi.' restabat acerbis
funeribus socioque gregi non sponte superstes
Haemonides (ille haec praeviderat, omina doctus
aëris et nulla deceptus ab alite) Maeon,
nec veritus prohibere ducem; sed fata monentem
privavere fide: vita miserandus inerti
damnatur; trepido Tydeus immitia mandat:
'Quisquis es Aonidum, quem crastina munere nostro
manibus exemptum mediis Aurora videbit,
haec iubeo perferre duci: cinge aggere portas,
tela nova, fragilis aevo circum inspice muros,
praecipue stipare viros densasque memento
multiplicare acies! fumantem hunc aspice late
ense meo campum: tales in bella venimus.'
  Haec ait, et meritae pulchrum tibi, Pallas, honorem
sanguinea de strage parat, praedamque iacentem
comportat gaudens ingentiaque acta recenset.
quercus erat tenerae iam longum oblita iuventae
aggere camporum medio, quam plurimus ambit
frondibus incurvis et crudo robore cortex.

693 aeris *P et sec. m. Q*: aeros *BKN*: heros Q^1*D* 694 moventem *Q* (n *sup.* v *add.* Q^2) 699 p̄ferre *D* 700 circum inspice *P*: circumspice *cett.*

huic levis galeas perfossaque vulnere crebro
inserit arma ferens, huic truncos ictibus ensis
subligat et tractas membris spirantibus hastas.
corpora tunc atque arma simul cumulata superstans
incipit; oranti nox et iuga longa resultant:
'Diva ferox, magni decus ingeniumque parentis
bellipotens, cui torva genis horrore decoro
cassis et asperso crudescit sanguine Gorgon,
nec magis ardentis Mavors hastataque pugnae
impulerit Bellona tubas, huic adnue sacro,
seu Pandionio nostras invisere noctes
monte venis, sive Aonia devertis Itone
laeta choris, seu tu Libyco Tritone repexas
lota comas, qua te biiugo temone frementem
intemeratarum volucer rapit axis equarum:
nunc tibi fracta virum spolia informisque dicamus
exuvias. at si patriis Parthaonis arvis
inferar et reduci pateat mihi Martia Pleuron,
aurea tunc mediis urbis tibi templa dicabo
collibus, Ionias qua despectare procellas
dulce sit, et flavo tollens ubi vertice pontum
turbidus obiectas Achelous Echinadas exit.
hic ego maiorum pugnas vultusque tremendos
magnanimum effingam regum, figamque superbis
arma tholis, quaeque ipse meo quaesita revexi
sanguine, quaeque dabis captis, Tritonia, Thebis.
centum ibi virgineis votae Calydonides aris
Actaeas tibi rite faces et ab arbore casta

712 tractas *P*: fractas ω 720 noctes *Postgate*: voces *P*: caedes *P marg.* ω*S* 721 venis *P*: velis ω devertis] *verbum hoc sensu apud neminem poetam usurpari videtur. An* Aoniae de vertice Itones? divertis *DN* 724 intemeratarum *P*: intemeratorum ω*S* equarum *codd. dett.*: aquarum *P*: equorum ω*S* 730 attollens *D* 731 obiectaņs *Q* 732 tremendos *Q* (†verendos *suprascr.* Q^3)

nectent purpureas niveo discrimine vittas,
pervigilemque focis ignem longaeva sacerdos
nutriet, arcanum numquam spretura pudorem.
tu bellis, tu pace feres de more frequentis
primitias operum, non indignante Diana.'
dixerat, et dulcis iter instaurabat ad Argos.

740 spretura *P* : inspectura ω*S*

LIBER TERTIVS

AT non Aoniae moderator perfidus aulae
nocte sub ancipiti, quamvis umentibus astris
longus ad Auroram superet labor, otia somni
accipit; invigilant animo scelerisque parati
supplicium exercent curae; tum plurima versat
pessimus in dubiis augur timor. 'Ei mihi' clamat,
'unde morae?' (nam prona ratus facilemque tot armis
Tydea, nec numero virtutem animumque rependit)
'num regio diversa viae? num missus ab Argis
subsidio globus? an sceleris data fama per urbis
finitimas? paucosne, pater Gradive, manu
legimus indecores? at enim fortissimus illic
et Chromis et Dorylas et nostris turribus aequi
Thespiadae totos raperent mihi funditus Argos.
nec tamen ille meis, reor, impenetrabilis armis
aere gerens solidoque satos adamante lacertos
venerat; heu segnes, quorum labor haeret in uno,
si conserta manus.' vario sic turbidus aestu
angitur ac sese culpat super omnia, qui non
orantem in mediis legatum coetibus ense
perculerit foedasque palam satiaverit iras.
iam pudet incepti, iam paenitet. ac velut ille
fluctibus Ioniis Calabrae datus arbiter alno
nec rudis undarum (portus sed linquere amicos
purior Olenii frustra gradus impulit astri),
cum fragor hiberni subitus Iovis, omnia mundi

1 orae *P*: *de hac confusione vide Lachm. ad Lucr.* iii. 405, 835 4 patrati *B al. m. Lachmann* 5 divae *Mueller* tum *P*: tunc *ωS* 9 non regio *D* n̄ missus *D* 16 satos *Heinsius*: datos *codd.* 17 *an* venerit?

claustra tonant multusque polos inclinat Orion,
ipse quidem malit terras pugnatque reverti,
fert ingens a puppe Notus, tunc arte relicta
ingemit et caecas sequitur iam nescius undas:
talis Agenoreus ductor caeloque morantem
Luciferum et seros maerentibus increpat ortus.

Ecce sub occiduas versae iam noctis habenas
astrorumque obitus, ubi primum maxima Tethys
impulit Eoo cunctantem Hyperiona ponto,
ima flagellatis, signum lugubre malorum,
ponderibus trepidavit humus, motusque Cithaeron
antiquas dedit ire nives; tunc visa levari
culmina septenaeque iugo concurrere portae.
et prope sunt causae: gelido remeabat Eoo
iratus fatis et tristis morte negata
Haemonides; necdum ora patent, dubiusque notari
signa dabat magnae longe manifesta ruinae
planctuque et gemitu; lacrimas nam protinus omnis
fuderat. haud aliter saltu devertitur orbus
pastor ab agrestum nocturna strage luporum,
cuius erile pecus silvis inopinus abegit
imber et hibernae ventosa cacumina lunae:
luce patent caedes; domino perferre recentis
ipse timet casus, haustaque informis harena
questibus implet agros, stabulique silentia magni
odit et amissos longo ciet ordine tauros.

Illum congestae portarum ad limina matres
ut solum videre (nefas!), nulla agmina circum
magnanimosve duces, nil ausae quaerere tollunt
clamorem, qualis bello supremus apertis
urbibus, aut pelago iam desidente carina.

28 mallet *N* 32 increpat *sup. lin. D* 34 thetis (thetys) *PDNQ* 47 adegit *Ellis, haud scio an recte* 48 luae *P* 54 circa *P* 55 magnanimosque *codd., corr. Lachmann* nil *PK*: nihil *BDNQS* 56 bello qualis *D* 57 descendente *codd., corr. Heinsius*

ut primum invisi cupido data copia regis,
'Hanc tibi de tanto donat ferus agmine Tydeus
infelicem animam, sive haec sententia divum
seu fortuna fuit seu, quod rubet ira fateri,
vis invicta viri. vix credo et nuntius: omnes
procubuere, omnes. noctis vaga lumina testor
et socium manis et te, mala protinus ales,
qua redeo, non hanc lacrimis meruisse nec astu
crudelem veniam atque inhonorae munera lucis.
sed mihi iussa deum placitoque ignara moveri
Atropos atque olim non haec data ianua leti
eripuere necem. iamque ut mihi prodiga vitae
pectora et extremam nihil horrescentia mortem
aspicias, bellum infandum ominibusque negatam
movisti, funeste, aciem; dum pellere leges
et consanguineo gestis regnare superbus
exsule, te series orbarum excisa domorum
planctibus assiduis, te diro horrore volantes
quinquaginta animae circum noctesque diesque
assilient; neque enim ipse moror.' iam moverat iras
rex ferus, et tristes ignescunt sanguine vultus.
inde ultro Phlegyas et non cunctator iniqui
Labdacus (hos regni ferrum penes) ire manuque
proturbare parant. sed iam nudaverat ensem
magnanimus vates, et nunc trucis ora tyranni,
nunc ferrum aspectans: 'Numquam tibi sanguinis huius
ius erit aut magno feries imperdita Tydeo
pectora; vado equidem exsultans ereptaque fata
insequor et comites feror exspectatus ad umbras.
te superis fratrique—' et iam media orsa loquentis

61 pudet *codd., corr. Gronovius* ira *PBKS* (ore *suprascr. al. m. PS*): ire *DN* (e *al. m. in ras. N*): ore Q^{2} (*in ras.*): ora *vel* ore *codd. dett.* 67 placidoque *P* 71 omnibusque B^{1}: cunctisque *N* 73 gestis *P*: gliscis *ωS quod cum infinitivo non reperitur* 75 volentes *PB* 80 ore *Mueller* 84 haud magno *D*

absciderat plenum capulo latus; ille dolori
pugnat et ingentem nisu duplicatus in ictum
corruit, extremisque animae singultibus errans
alternus nunc ore venit nunc vulnere sanguis.
excussae procerum mentes, turbataque mussant
concilia; ast illum coniunx fidique parentes
servantem vultus et torvum in morte peracta,
non longum reducem laetati, in tecta ferebant.
sed ducis infandi rabidae non hactenus irae
stare queunt; vetat igne rapi, pacemque sepulcri
impius ignaris nequiquam manibus arcet.

Tu tamen egregius fati mentisque nec umquam
(sic dignum est) passure situm, qui comminus ausus
vadere contemptum reges, quaque ampla veniret
libertas, sancire viam: quo carmine dignam,
quo satis ore tuis famam virtutibus addam,
augur amate deis? non te caelestia frustra
edocuit lauroque sua dignatus Apollo est,
et nemorum Dodona parens Cirrhaeaque virgo
audebit tacito populos suspendere Phoebo.
nunc quoque Tartareo multum divisus Averno
Elysias, i, carpe plagas, ubi manibus axis
invius Ogygiis nec sontis iniqua tyranni
iussa valent; durant habitus et membra cruentis
inviolata feris, nudoque sub axe iacentem
et nemus et tristis volucrum reverentia servat.

At nuptae exanimes puerique aegrique parentes
moenibus effusi per plana, per avia, passim

88 absciderat *P*: abstulerat *cett.* 90 horruit *D* 99 meritisque *Q* 100 sic *KS*: si (†sic *suprascr.*) *D*: si *PBQN* est *P om.* ω*S* 101 contemptum reges *D*[1] *Heinsius*: contemptum regis *PBKNQD*[2]: contemptu regis *Peyraredus* 105 *post hunc v. aliquid excidisse putat Jortin* Apollo est *al. m. in ras. N* 107 gaudebit *Markland* 111 durent *D Barth*: durantque *Mueller* 113 servet *D Barth* 114 at (†in *suprascr.*) nuptae *Q*: innuptae (at p in *suprascr.*) *N* 115 avia *PDNQ* (†devia *suprascr. N*): invia *BKS*

quisque suas avidi ad lacrimas miserabile currunt
certamen, quos densa gradu comitantur euntes
milia solandi studio, pars visere flagrant
unius acta viri et tantos in nocte labores.
fervet iter gemitu et plangoribus arva reclamant.
ut vero infamis scopulos silvamque nefandam
perventum, ceu nulla prius lamenta nec atri
manassent imbres, sic ore miserrimus uno
exoritur fragor, aspectuque accensa cruento
turba furit: stat sanguineo discissus amictu
Luctus atrox caesoque invitat pectore matres.
scrutantur galeas frigentum inventaque monstrant
corpora, prociduae super externosque suosque.
hae pressant in tabe comas, hae lumina signant
vulneraque alta rigant lacrimis, pars spicula dextra
nequiquam parcente trahunt, pars molliter aptant
bracchia trunca loco et cervicibus ora reponunt.

At vaga per dumos vacuique in pulvere campi
magna parens iuvenum, gemini nunc funeris, Ide
squalentem sublata comam liventiaque ora
ungue premens (nec iam infelix miserandaque, verum
terror inest lacrimis), per et arma et corpora passim
canitiem impexam dira tellure volutans
quaerit inops natos omnique in corpore plangit.
Thessalis haud aliter bello gavisa recenti,
cui gentile nefas hominem renovare canendo,
multifida attollens antiqua lumina cedro
nocte subit campos versatque in sanguine functum
vulgus et explorat manis, cui plurima busto

127 monstrat *P* 130 rigant *P*: replent *ωS* 134 nunc *PQ*[2]: tunc *ωS* 136 igne tremens (*corr. in mg. al. m.*) *P* nec (*suprascr.* haec *al. m.*) *Q* verum (*suprascr.* -us *al. m.*) *Q* 137 p̄ arma (*spatio relicto*) *N* 138 impexam *DKNQ*: implexam *PBS* 141 renovare *PBQS* (p revocare *al. m. mg. Q*): revocare *DKNL*

imperet ad superos: animarum maesta queruntur
concilia, et nigri pater indignatur Averni.
  Illi in secessu pariter sub rupe iacebant
felices, quos una dies, manus abstulit una
pervia vulneribus media trabe pectora nexi.
ut vidit lacrimisque oculi patuere profusis,
'Hosne ego complexus genetrix, haec oscula, nati,
vestra tuor? sic vos extremo in fine ligavit
ingenium crudele necis? quae vulnera tractem,
quae prius ora premam? vosne illa potentia matris,
vos uteri fortuna mei, qua tangere divos
rebar et Ogygias titulis anteire parentes?
a, quanto melius dextraque in sorte iugatae,
quis steriles thalami nulloque ululata dolore
respexit Lucina domum! mihi quippe malorum
causa labor; sed nec bellorum in luce patenti
conspicui factis aeternaque gentibus ausi
quaesistis miserae vulnus memorabile matri,
sed mortem obscuram, numerosa ubi funera, passi —
heu quantus furto cruor et sine laude! — iacetis.
quin ego non dextras miseris complexibus ausim
dividere et tanti consortia rumpere leti:
ite diu fratres indiscretique supremis
ignibus et caros urna confundite manis!'
  Nec minus interea digesta strage suorum
hic Chthonium coniunx, hic mater Penthea clamat
Astyoche, puerique rudes, tua, Phaedime, proles,
amissum didicere patrem, Marpessaque pactum

151 ego *om. P*   152 in *om. Q* [et *d*]   157 a *Kohlmann*: at *Pω*: ah *sec. m. P Markland*   160 nun// (*suprascr.* nec *al. m.*?) *N*   161 fatis *PK*: fatis (†factis) *N*   163 numerosa ubi *scripsi*: numerosaque *P*: numerandaque *ωS*: memorandaq. *L edd.*   vulnera *D et sec. m. P*   170 Cthonium *Q*: thonium *BD KS*: tonium *N*: croniū *P*   eunyea *al. m*: penthea *P*: enthea *KS*: entea *N*: ienthea (a *sup.* i *add.* Q^2) *Q*: echentea *D*: bentea *B*

Phyllea, sanguineumque lavant Acamanta sorores.
tunc ferro retegunt silvas collisque propinqui
annosum truncant apicem, qui conscius actis
noctis et inspexit gemitus; ibi grandior aevo
ante rogos, dum quisque suo nequit igne revelli,
concilium infaustum dictis mulcebat Aletes:
'Saepe quidem infelix varioque exercita ludo
fatorum gens nostra fuit, Sidonius ex quo
hospes in Aonios iecit sata ferrea sulcos,
unde novi fetus et formidata colonis
arva suis. sed nec veteris cum regia Cadmi
fulmineum in cinerem monitis Iunonis iniquae
consedit, neque funerea cum laude potitus
infelix Athamas trepido de monte veniret,
semianimem heu laeto referens clamore Learchum,
hic gemitus Thebis, nec tempore clarius illo
Phoenissae sonuere domus, cum lassa furorem
vicit et ad comitum lacrimas expavit Agave.
una dies similis fato specieque malorum
aequa fuit, qua magniloquos luit impia flatus
Tantalis, innumeris cum circumfusa ruinis
corpora tot raperet terra, tot quaereret ignis.
talis erat vulgi status, et sic urbe relicta
primaevique senesque et longo examine matres
invidiam planxere deis miseroque tumultu
bina per ingentis stipabant funera portas.
meque ipsum memini (necdum apta laboribus aetas)
flesse tamen gemituque meos aequasse parentes.
illa tamen superi; nec quod tibi, Delia, castos
prolapsum ad fontis specula temerare profana

180 fuit *P pr. m. Cod. Bodl. Rawl.* 114 *Jortin e codd.*: ruit *cett.* 192 magnilocus iuit *P* 196 senes *PωS*: -que *add. Barth* 199 nec apta *N* laboribus *PA*: doloribus *ωS* 201 ne *Q* 202 ad *om. P* temerare *PB*[1]*KNS*: temerare (ante *suprascr. al. m.*) *Q*: temerante (†temerare *suprascr.*) *D*: temerante *B*[1] *marg.*

heu dominum insani nihil agnovere Molossi,
deflerim magis, aut verso quod sanguine fluxit
in subitos regina lacus: sic dura Sororum
pensa dabant visumque Iovi. nunc regis iniqui
ob noxam immeritos patriae tot culmina civis
exuimus, nec adhuc calcati foederis Argos
fama subit, et iam bellorum extrema dolemus.
quantus equis quantusque viris in pulvere crasso
sudor! io quanti crudele rubebitis amnes!
viderit haec bello viridis manus: ast ego doner
dum licet igne meo terraque insternar avita!'
haec senior, multumque nefas Eteoclis acervat
crudelem infandumque vocans poenasque daturum.
unde ea libertas? iuxta illi finis et aetas
torta retro, seraeque decus velit addere morti.
  Haec sator astrorum iamdudum e vertice mundi
prospectans primoque imbutas sanguine gentis
Gradivum acciri propere iubet. ille furentis
Bistonas et Geticas populatus caedibus urbis
turbidus aetherias currus urgebat ad arces,
fulmine cristatum galeae iubar armaque in auro
tristia, terrificis monstrorum animata figuris,
incutiens: tonat axe polus clipeique cruenta
lux rubet, et solem longe ferit aemulus orbis.
hunc ubi Sarmaticos etiamnum efflare labores
Iuppiter et tota perfusum pectora belli
tempestate videt: 'Talis mihi, nate, per Argos,
talis abi, sic ense madens, hac nubilus ira.
exturbent resides frenos et tuta perosi
te cupiant, tibi praecipites animasque manusque
devoveant, rape cunctantis et foedera turba;

203 nihil *P*: non *ωS* 207 culmina] 'subsidia' *schol.* *D* 211 quantum *D*: quantoque cruore *Wilkins* 212 donet *N* 214 acerbat *dett. Heinsius*: acervae *P* 217 torta *cod. Coll. S. Petri*: tota *PωS* decus velit *P*: velit decus *ωS* 230 hac *P*: ac *ω* 231 tuta *scripsi*: cuncta *codd.*: vincla *Bentley*

cui dedimus, tibi fas ipsos incendere bello
caelicolas pacemque meam. iam semina pugnae
ipse dedi: remeat portans immania Tydeus
ausa, ducis scelus et, turpis primordia belli,
insidias, fraudesque, suis quas ultus in armis.
adde fidem. vos o superi, meus ordine sanguis,
ne pugnare odiis, neu me temptare precando
certetis; sic Fata mihi nigraeque Sororum
lustravere colus: manet haec ab origine mundi
fixa dies bello, populique in proelia nati.
quod ni me veterum poenas sancire malorum
gentibus et diros sinitis punire nepotes
(arcem hanc aeternam, mentis sacraria nostrae,
testor et Elysios, etiam mihi numina, fontis),
ipse manu Thebas correptaque moenia fundo
excutiam versasque solo super Inacha tecta
effundam turris aut stagna in caerula verram
imbre superiecto, licet ipsa in turbine rerum
Iuno suos collis templumque amplexa laboret.'
 Dixit, et attoniti iussis; mortalia credas
pectora, sic cuncti vocemque animosque tenebant:
non secus ac longa ventorum pace solutum
aequor et imbelli recubant ubi litora somnio,
silvarumque comas et abacto flamine nubes
mulcet iners aestas; tunc stagna lacusque sonori
detumuere, tacent exusti solibus amnes.

234 cui *PD* (*suprascr.* †quae *D ead. m.*): quae *BKNQS* 236 portans] *pro* reportans *est sine exemplo*: monstrans *vel* narrans *vel tale eiusmodi desideratur* 242 lustravere *Servius* (*ad Aen.* viii. 409): iuravere *codd.* 244 veterum] sinitis *Q* 245 gentibus et d- *in ras. N* sinitis] veterum *Q* punire (-e *in ras.*) *N* 246 gentis *Lachmann coll. Silv.* v. 1. 240; *sed* mentis *retinui coll. Silv.* ii. 2. 131 'celsa tu mentis ab arce': internam *L* (?) 250 verram *P*: vertam *cett.* 253–254 *interpunctionem mutavi.* di cuncti *Lachmann* 257 abactas *P* 258 signa (*suprascr.* sta- *al. m.*) *Q* 259 exusti *N*: exustis *P*: exausti *Q*: exhausti *DKQ*: exhaustis *B*

Gaudet ovans iussis et adhuc temone calenti
fervidus in laevum torsit Gradivus habenas.
iamque iter extremum caelique abrupta tenebat,
cum Venus ante ipsos nulla formidine gressum
figit equos; cessere retro iam iamque rigentis
suppliciter posuere iubas. tunc pectora summo
acclinata iugo vultumque obliqua madentem
incipit; interea dominae vestigia iuxta
spumantem proni mandunt adamanta iugales:
'Bella etiam in Thebas socer (o pulcherrima bella!)
ipse paras ferroque tuos abolere nepotes?
nec genus Harmoniae nec te conubia caelo
festa nec hae quicquam lacrimae, furibunde, morantur?
criminis haec merces? hoc fama pudorque relictus,
hoc mihi Lemniacae de te meruere catenae?
perge libens; at non eadem Vulcania nobis
obsequia, et laesi servit tamen ira mariti!
illum ego perpetuis mihi desudare caminis
si iubeam vigilesque operi transmittere noctes,
gaudeat ornatusque novos ipsique laboret
arma tibi; tu!—sed scopulos et aena precando
flectere corda paro; solum hoc tamen anxia, solum
obtestor, quid me Tyrio sociare marito
progeniem caram infaustisque dabas hymenaeis,
dum fore praeclaros armis et vivida rebus
pectora vipereo Tyrios de sanguine iactas
demissumque Iovis serie genus? a! mea quanto
Sithonia mallem nupsisset virgo sub Arcto
trans Borean Thracasque tuos. indigna parumne
pertulimus, divae Veneris quod filia longum
reptat et Illyricas deiectat virus in herbas?

261 torsit *P*: torquet *ωS* 266 oblita (*suprascr.* qua *al. m.*) *Q* 269 socer o *ωS*: socero *P* pulcherrima *PS*[1]: pulcherrime *ωS*[2] 281 hoc *habet P*: *om. ω* 285 et vipereo *D* 286 -que *om. P* quantum *N* 290 deiectat *P*: eiectat *ωS*

nunc gentem immeritam—' lacrimas non pertulit ultra
Bellipotens, hastam laeva transumit et alto
(haud mora) desiluit curru, clipeoque receptam
laedit in amplexu dictisque ita mulcet amicis:
'O mihi bellorum requies et sacra voluptas
unaque pax animo! soli cui tanta potestas
divorumque hominumque meis occurrere telis
impune et media quamvis in caede frementis
hos adsistere equos, hunc ensem avellere dextra.
nec mihi Sidonii genialia foedera Cadmi
nec tua, cara, fides (ne falsa incessere gaude!)
exciderint: prius in patrui deus infera mergar
stagna et pallentis agar exarmatus ad umbras.
sed nunc fatorum monitus mentemque supremi
iussus obire patris (neque enim Vulcania tali
imperio manus apta legi), quo pectore contra
ire Iovem dictasque parem contemnere leges,
cui modo (pro vires!) terras caelumque fretumque
attremere oranti totosque ex ordine vidi
delituisse deos? sed ne mihi corde supremos
concipe, cara, metus; quando haec mutare potestas
nulla datur—cum iam Tyriis sub moenibus ambae
bellabunt gentes, adero et socia arma iuvabo.
tunc me sanguineo late defervere campo
res super Argolicas haud sic deiecta videbis;
hoc mihi ius, nec fata vetant.' sic orsus aperto
flagrantis immisit equos. non ocius alti
in terras cadit ira Iovis, si quando nivalem

293 dissiluit *D* 294 laedit *in* lenit *corr. Q*: lenit *coni. Mueller alii alia* 298 frementes (+furentes *suprascr.*) *D* 300 genialia *P*: genitalia *ωS* 301 ne] nec *P* 302 exciderint *PDS*: exciderunt *BKLQ* (-a- *suprascr. al. m. Q*): exciderant *N* mergam *P* 304 factorum *P* 309 totosque *N quod coni. Barth*: tantosque *cett.* 311–312 *interpunxi cum codice N* 314 defervere *vix ferri potest*: *fort.* bellantem fervere 316 *an* rursus?

Othryn et Arctoae gelidum caput institit Ossae
armavitque in nube manum: volat ignea moles
saeva dei mandata ferens, caelumque trisulca
territat omne coma iamdudum aut ditibus agris
signa dare aut ponto miseros involvere nautas.
Iamque remensus iter fesso Danaeia Tydeus
arva gradu viridisque legit devexa Prosymnae
terribilis visu. stant fulti pulvere crines,
squalidus ex umeris cadit alta in vulnera sudor,
insomnisque oculos rubor excitat, oraque retro
solvit anhela sitis: mens altum spirat honorem
conscia factorum. sic nota in pascua taurus
bellator redit, adverso cui colla suoque
sanguine proscissisque natant palearibus armi;
tunc quoque lassa tumet virtus multumque superbit
pectore despecto; vacua iacet hostis harena
turpe gemens crudosque vetat sentire dolores.
talis erat; medias etiam non destitit urbis,
quidquid et Asopon veteresque interiacet Argos,
inflammare odiis, multumque et ubique retexens
legatum sese Graia de gente petendis
isse super regnis profugi Polynicis, at inde
vim, noctem, scelus, arma, dolos, ea foedera passum
regis Echionii, fratri sua iura negari.
prona fides populis; deus omnia credere suadet
armipotens, geminatque acceptos fama pavores.
Vtque introgressus portas (et forte verendus
concilio pater ipse duces cogebat Adrastus)
improvisus adest, iam illinc a postibus aulae
vociferans: 'Arma, arma viri, tuque optime Lernae

322 coma dudum *BD* 324 remensus *PD*: emensus *BNQS* daneia *PD* 325 diversa *P* 329 solvit *P*: sorbet *ωS* 333 tunc *P*: tum *ωS* 334 *corruptum puto*: *an* despecto pecore, at? 335 labores *P* 338 et *om. D* 343 saudet *P* 345 verendus *PBL*: verendos *DKNQ*

ductor, magnanimum si quis tibi sanguis avorum,
arma para! nusquam pietas, non gentibus aequum
fas aut iura Iovis; melius legatus adissem
Sauromatas rabidos servatoremque cruentum
Bebrycii nemoris. nec iussa incuso pigetve
officii: iuvat isse, iuvat, Thebasque nocentis
explorasse manu; bello me, credite, bello,
ceu turrim validam aut artam compagibus urbem,
delecti insidiis instructique omnibus armis
nocte doloque viri nudum ignarumque locorum
nequiquam clausere; iacent in sanguine mixti
ante urbem vacuam. nunc o, nunc tempus in hostis,
dum trepidi exsanguesque metu, dum funera portant,
nunc, socer, haec dum non manus excidit; ipse ego fessus
quinquaginta illis heroum immanibus umbris
vulneraque ista ferens putri insiccata cruore
protinus ire peto!' trepidi de sedibus astant
Inachidae, cunctisque prior Cadmeius heros
accurrit vultum deiectus et 'O ego divis
invisus vitaeque nocens haec vulnera cerno
integer? hosne mihi reditus, germane, parabas?
in me haec tela mei? pro vitae foeda cupido!
infelix, fratri facinus tam grande negavi.
et nunc vestra quidem maneant in pace quieta
moenia, nec vobis tanti sim causa tumultus
hospes adhuc. scio (nec me adeo res dextra levavit)
quam durum natis, thalamo quam triste revelli,

349 auctor *BQN* 351 iura *L* (?) *coll. Aen.* i. 731, *Lindenbruch e cod.*, *Drakenborch coll. Georg.* i. 269: cura *codd.* 352 avidos *codd.*, *corr. Wakefield*: 'feroces' *schol. D* 357 structique *P* 362 nunc socer haec dum non manus *P quod dubitanter recepi* (excidit = *in oblivionem venit*): dum capulo nondum manus *cett.*: *an* dum capulo nondum haec manus? *i. e. dum etiamnunc in manubrio gladii manus mea, cf.* iv. 558. *capulo*: '*feretro*' *interpretatio vulgaris* 367 occurrit *D* o ego *P*: en ego *ωS* 370 mei *P*: dabas *ωS* 371 fratri facinus *P*: facinus fratri *ωS* 372 quieta *PA*: serena *ωS*

quam patria; non me ullius domus anxia culpet
respectentve truces obliquo lumine matres.
ibo libens certusque mori, licet optima coniunx
†auditusque iterum† revocet socer; hunc ego Thebis,
hunc, germane, tibi iugulum et tibi, maxime Tydeu,
debeo.' sic variis pertemptat pectora dictis
obliquatque preces. commotae questibus irae
et mixtus lacrimis caluit dolor; omnibus ultro
non iuvenum modo, sed gelidis et inertibus aevo
pectoribus mens una subit, viduare penatis,
finitimas adhibere manus, iamque ire. sed altus
consiliis pater imperiique haud flectere molem
inscius: 'Ista quidem superis curaeque medenti
linquite, quaeso, meae, nec te germanus inulto
sceptra geret, neque nos avidi promittere bellum.
at nunc egregium tantoque in sanguine ovantem
excipite Oeniden, animosaque pectora laxet
sera quies: nobis dolor haud rationis egebit.'
  Turbati extemplo comites et pallida coniunx
Tydea circum omnes fessum bellique viaeque
stipantur. laetus mediis in sedibus aulae
constitit, ingentique exceptus terga columna,
vulnera dum lymphis Epidaurius eluit Idmon,
nunc velox ferro, nunc ille tepentibus herbis
mitior, ipse alta seductus mente renarrat
principia irarum, quaeque orsus uterque vicissim,
quis locus insidiis, tacito quae tempora bello,

377 respectentve *P*, *cf. Mueller ad loc.*: respectentque *ωS*: expectentve *Serv.* matres] nati *Serv.* 378 optima (†obvia) *D* 379 augustusque iterum *Bury*: ambitusque *vel* grandaevusque it. *Slater*: largitusque torum *Lachmann*: suadeat usque torum, revocet socer *temptabam Class. Rev.* xviii. 6 ego Thebis *in ras. N* 388 medentia *P*, *corr. ego*: medenda *ωS* 390 nos *P*: vos *ωS* pavidi *Baehrens, quod si receperis* committere *cum codd. dett. scribendum* promittere (†promittite) *D* (?): promittite *Bernart* 397 columnae *P* 399 tepentibus *P*: pentibus (ten *sup.* n *scr. rec. m.*) *B*: potentibus *DKQNS* 401 utrique *Q*: utrimque *B*

qui contra quantique duces, ubi maximus illi
sudor, et indicio servatum Maeona tristi
exponit. cui fida manus proceresque socerque
astupet oranti, Tyriusque incenditur exsul.
  Solverat Hesperii devexo margine ponti
flagrantis Sol pronus equos rutilamque lavabat
Oceani sub fonte comam, cui turba profundi
Nereos et rapidis accurrunt passibus Horae,
frenaque et auratae textum sublime coronae
deripiunt, laxant calidis umentia loris
pectora; pars meritos vertunt ad molle iugalis
gramen et erecto currum temone supinant.
nox subiit curasque hominum motusque ferarum
composuit nigroque polos involvit amictu,
illa quidem cunctis, sed non tibi mitis, Adraste,
Labdacioque duci: nam Tydea largus habebat
perfusum magna virtutis imagine somnus.
et iam noctivagas inter deus armifer umbras
desuper Arcadiae finis Nemeaeaque rura
Taenariumque cacumen Apollineasque Therapnas
armorum tonitru ferit et trepidantia corda
implet amore sui. comunt Furor Iraque cristas,
frena ministrat equis Pavor armiger. at vigil omni
Fama sono vanos rerum succincta tumultus
ante volat currum flatuque impulsa gementum
alipedum trepidas denso cum murmure plumas
excutit: urget enim stimulis auriga cruentis
facta infecta loqui, curruque infestus ab alto
terga comamque deae Scythica pater increpat hasta.

412 deripiunt *DQ(S?)*: diripiunt *PN* deiciunt (*al. m.* †deripiunt) *K* calidis *P*: roseis *ωS* laxantque aliae fumentia *Mueller propter asyndeton* 417 mitis *om. P* 420 armiger *K* 423 ferit *PωS* (*in ras. BK*: fremit *al. m. PS*) 426 vanos *P Drakenborch*: varios *cett.* 431 comamque *P*: comasque *ωS*

qualis ubi Aeolio dimissos carcere ventos
dux prae se Neptunus agit magnoque volentis
inicit Aegaeo; tristis comitatus eunti
circum lora fremunt nimbique hiemesque profundae
nubilaque et vulso terrarum sordida fundo
tempestas: dubiae motis radicibus obstant
Cyclades, ipsa tua Mycono Gyaroque revelli,
Dele, times magnique fidem testaris alumni.
  Septima iam nitidum terris Aurora deisque
purpureo vehit ore diem, Perseius heros
cum primum arcana senior sese extulit aula,
multa super bello generisque tumentibus haerens,
incertusque animi, daret armis iura novosque
gentibus incuteret stimulos, an frena teneret
irarum et motos capulis astringeret ensis.
hinc pacis tranquilla movent, atque inde pudori
foeda quies, flectique nova dulcedine pugnae
difficiles populi; dubio sententia tandem
sera placet, vatum mentis et provida veri
sacra movere deum. sollers tibi cura futuri,
Amphiarae, datur, iuxtaque Amythaone cretus
iam senior (sed mente viret Phoeboque) Melampus
asociat passus: dubium, cui pronus Apollo,
oraque Cirrhaea satiarit largius unda.
principio fibris pecudumque in sanguine divos
explorant; iam tum pavidis maculosa bidentum
corda negant diraque nefas minitantia vena.
ire tamen vacuoque sedet petere omina caelo.

432 demissos *PBD* 433 presens (-ns *eras.*) *P* volentes *P et teste Mueller D*: volantes ωϚ (*etiam D me auctore*) 434 incitat (†inicit *al. m.*) *P*: inicit (†incitat *suprascr. ead. m.*) *D* 443 haerens *Barth*: amens *codd.*: anceps *Phillimore*: ambiens *Ellis* (*cf. Lucr.* v. 396) 444 novosque *PN*: ferosque *BDKQS* 445 mentibus *K* an] aut *P* 448 novę *P* 450 et *P*: ac ω*S* 453 viret *P*: virens ω*S* 454 pronus (primus *P*²) *PA*: dexter ω*S*, *unde* pectora *Bentley* 455 oraque] pectora *Leo alii alia*: *an* ora suae Cirrhae? 457 tunc *Q* 458 dirasque . . . venas *P* 459 oṁa *P pr. m., corr. al.*

Mons erat audaci seductus in aethera dorso
(nomine Lernaei memorant Apesanta coloni),
gentibus Argolicis olim sacer; inde ferebant
nubila suspenso celerem temerasse volatu
Persea, cum raptos pueri perterrita mater
prospexit de rupe gradus ac paene secuta est.
huc gemini vates sanctam canentis olivae
fronde comam et niveis ornati tempora vittis
evadunt pariter, madidos ubi lucidus agros
ortus et algentis laxavit sole pruinas.
ac prior Oeclides solitum prece numen amicat:
'Iuppiter omnipotens (nam te pernicibus alis
addere consilium volucresque implere futuri
ominaque et causas caelo deferre latentis
accipimus), non Cirrha deum promiserit antro
certius, aut frondes lucis quas fama Molossis
Chaonias sonuisse tibi, licet aridus Hammon
invideat Lyciaeque parent contendere sortes
Niliacumque pecus patrioque aequatus honori
Branchus, et undosae quem rusticus accola Pisae
Pana Lycaonia nocturnum exaudit in umbra:
ditior ille animi, cui tu, Dictaee, secundas
impuleris manifestus avis. mirum unde, sed olim est
hic honor alitibus, superae seu conditor aulae
sic dedit effusum chaos in nova semina texens,
seu quia mutatae nostraque ab origine versis
corporibus subiere Notos, seu purior axis
amotumque nefas et rarum insistere terris
vera docent; tibi, summe sator terraeque deumque,

460 subductus *Heinsius Scriverius* 461 apesanta *Q*: aphesanta *PBND* 466 hunc *P*: hoc *NSQ* (u *suprascr. al. m. Q*) 470 solitum *P*: solita *ωS* 473 omniaq. *P* 474 Cirrhea *P* 476 Chaonis *P* 478 aequatus *L* (*ad Th.* viii. 198): aequalis *codd.* 479 qui *codd.*, *corr. Mueller* 482 olims *P*, *unde* olimst *corr. Mueller*: olim est *scripsi*: olim *ωS*

scire licet. nos Argolicae primordia pugnae
venturumque sinas caelo praenosse laborem.
si datur et duris sedet haec sententia Parcis
solvere Echionias Lernaea cuspide portas,
signa feras laevusque tones; tunc omnis in astris
consonet arcana volucris bona murmura lingua.
si prohibes, hic necte moras dextrisque profundum
alitibus praetexe diem.' sic fatus et alto
membra locat scopulo; tunc plura ignotaque iungit
numina et immensi fruitur caligine mundi.
  Postquam rite diu partiti sidera cunctas
perlegere animis oculisque sequacibus auras,
tunc Amythaonius longo post tempore vates:
'Nonne sub excelso spirantis limite caeli,
Amphiarae, vides, cursus ut nulla serenos
ales agat liquidoque polum complexa meatu
pendeat aut fugiens placabile planxerit omen?
non comes obscurus tripodum, non fulminis ardens
vector adest, flavaeque sonans avis unca Minervae
non venit auguriis melior; quin vultur et altis
desuper accipitres exsultavere rapinis.
monstra volant, dirae stridunt in nube volucres,
nocturnaeque gemunt striges et feralia bubo
damna canens. quae prima deum portenta sequamur?
hisne dari, Thymbraee, polum? simul ora recurvo
ungue secant rabidae planctumque imitantibus alis
exagitant Zephyros et plumea pectora caedunt.'
ille sub haec: 'Equidem varii, pater, omina Phoebi
saepe tuli: iam tum prima cum pube virentem

490 pernosse *DQ* 494 volucrum *P* 495 profanis *P marg.* 'secretum' *schol. D* 499 cunctas (*suprascr.* -is *ead. m.*) *D*: cuncta *P*: cunctis *BKQNS* (*suprascr.* a *B ead. m.*) 508 qui *PωSL*, *corr. Bernart ex codd.* in altis *Q* 512 sequemur *DN edd.* 514 trepidae (†rapidae) *Q* 516 oma *P* Phoebi *in ras. N*: caeli (*suprascr.* Phoebi *al. m.*) *Q* 517 puppe *P*

semideos inter pinus me Thessala reges
duceret, hic casus terraeque marisque canentem
obstipuere duces, nec me ventura locuto
saepius in dubiis auditus Iasoni Mopsus.
sed similis non ante metus aut signa notavi
prodigiosa magis. Quamquam maiora parantur:
huc adverte animum; clara regione profundi
aetheros innumeri statuerunt agmina cycni,
sive hos Strymonia Boreas eiecit ab Arcto,
seu fecunda refert placidi clementia Nili.
fixerunt cursus; has rere in imagine Thebas:
nam sese immoti gyro atque in pace silentes
ceu muris valloque tenent. sed fortior ecce
adventat per inane cohors; septem ordine fulvo
armigeras summi Iovis exsultante caterva
intuor: Inachii sint hi tibi, concipe, reges.
invasere globum nivei gregis uncaque pandunt
caedibus ora novis et strictis unguibus instant.
cernis inexperto rorantis sanguine ventos,
et plumis stillare diem? quae saeva repente
victores agitat leto Iovis ira sinistri?
hic excelsa petens subita face solis inarsit
submisitque animos, illum vestigia adortum
maiorum volucrum tenerae deponitis alae.
hic hosti implicitus pariter ruit, hunc fuga retro
volvit agens sociae linquentem fata catervae.
hic nimbo glomeratus obit, hic praepete viva
pascitur immoriens; spargit cava nubila sanguis.'

518 pinus *in ras. N* 521 Iasone *codd.*, *corr. Barth Bentley* 522 aut] t̄n *D* signa *Slater* : astra *codd* : monstra *Mueller* : tesca *olim temptabam Class. Rev.* xviii. 6 *coll. Varr. L. L.* vii. 6 527 seu feda *D* Nili] caeli *P* 528 has *P, Schol. Bamb. coni. Lachmann* : hac *cett.* in *om. D* 532 summi *DQ* : summa *PBN* 533 sint *PD* : sunt *BKQ* 536 inexpleto (p *sup.* ple *scr. ead. m.*) *D* : 'magno' *schol. A* 537 quae *P* : quam *ωG* 540 adorsum *Ellis* 542 hunc] huc *P*

'Quid furtim inlacrimas?' 'Illum, venerande Melampu,
qui cadit, agnosco.' trepidos sic mole futuri
cunctaque iam rerum certa sub imagine passos
terror habet vates; piget inrupisse volantum
concilia et caelo mentem insertasse vetanti,
auditique odere deos. unde iste per orbem
primus venturi miseris animantibus aeger
crevit amor? divumne feras hoc munus, an ipsi,
gens avida et parto non umquam stare quieti,
eruimus, quae prima dies, ubi terminus aevi,
quid bonus ille deum genitor, quid ferrea Clotho
cogitet? hinc fibrae et volucrum per nubila sermo
astrorumque vices numerataque semina lunae
Thessalicumque nefas. at non prior aureus ille
sanguis avum scopulisque satae vel robore gentes
mentibus his usae; silvas amor unus humumque
edomuisse manu; quid crastina volveret aetas
scire nefas homini. nos pravum et flebile vulgus
scrutari penitus superos: hinc pallor et irae,
hinc scelus insidiaeque et nulla modestia voti.
  Ergo manu vittas damnataque vertice serta
deripit abiectaque inhonorus fronde sacerdos
inviso de monte redit; iam bella tubaeque
comminus, absentesque fremunt sub pectore Thebae.
ille nec aspectum vulgi nec fida tyranni
conloquia aut coetus procerum perferre, sed atra
sede tegi, et superum clausus negat acta fateri.
te pudor et curae retinent per rura, Melampu.

546 inlacrimas *PLl.* : lacrimas *ωS* melampo *P* 547 agnosci *P* more *N* 548 iam *om. PB* (*add. al. m. B*) 550 mentem caelo *N* incertasse *Barclay* 551 ipse *P* 553 feres *N* 554 parto et *N* 558 semina *PA* : semita (-na *sup.* -ta *add.*) *N* : semita *BDKQ* : *utramque lect. agnoscit L* 561 his usae *P* : haec ausae (he cause *K*) *ωS* 563 parvum *PA* 564 scrutari *P* : scrutati *ωS* : scrutamur *edd. vett.* 571 ꝑferre *N* : proferre (*cum gloss.* manifestare) *A*

Bissenos premit ora dies populumque ducesque
extrahit incertis. et iam suprema Tonantis
iussa fremunt agrosque viris annosaque vastant
oppida; bellipotens prae se deus agmina passim
mille rapit; liquere domos dilectaque laeti
conubia et primo plorantis limine natos:
tantus in attonitos cecidit deus. arma paternis
postibus et fixos superum ad penetralia currus
vellere amor; tunc fessa putri robigine pila
haerentisque situ gladios in saeva recurant
vulnera et attrito cogunt iuvenescere saxo.
hi teretes galeas magnorumque aerea suta
thoracum et tunicas chalybum squalore crepantis
pectoribus temptare, alii Cortynia lentant
cornua; iam falces avidis et aratra caminis
rastraque et incurvi saevum rubuere ligones.
caedere nec validas sanctis e stirpibus hastas,
nec pudor emerito clipeum vestisse iuvenco.
Inrupere Argos maestique ad limina regis
bella animis, bella ore fremunt; it clamor ad auras,
quantus Tyrrheni gemitus salis, aut ubi temptat
Enceladus mutare latus; super igneus antris
mons tonat, exundant apices fluctusque Pelorus
contrahit, et sperat tellus abrupta reverti.
Atque hic ingenti Capaneus Mavortis amore
excitus et longam pridem indignantia pacem
corda tumens (huic ampla quidem de sanguine prisco
nobilitas; sed enim ipse manu praegressus avorum

574 bissenos . . . dies *P*: bisseno . . . die ω   582 esa *Jortin*   pila *P*: tela ω   583 -que *om. P*   recurant *P Bentley*: recurunt (r *sup.* ru *add.*) *D*: recurvant ω   584 ferro (*suprascr.* saxo) *D*   585 hi *DKQ*: hic *PBN*: heu *S*   586 tunicam *P*   589 insevum curvi *Q*   594–595 aut ubi . . . latus *om. sed in mg. add.* (*al. m.* ?) *P*   595 motare *Heinsius*   super *P*: procul *cett.*

facta) diu tuto superum contemptor et aequi
impatiens, largusque animae, modo suaserit ira,
unus ut e silvis Pholoes habitator opacae
inter et Aetnaeos aequus consurgere fratres,
ante foris, ubi turba ducum vulgique frementis,
Amphiarae, tuas 'Quae tanta ignavia' clamat,
'Inachidae vosque o socio de sanguine Achivi?
unius (heu pudeat!) plebeii ad limina civis
tot ferro accinctae gentes animisque paratae
pendemus? non si ipse, cavo sub vertice Cirrhae,
quisquis is est, timidis famaeque ita visus, Apollo
mugiat insano penitus seclusus in antro,
exspectare queam, dum pallida virgo tremendas
nuntiet ambages. virtus mihi numen et ensis
quem teneo! iamque hic timida cum fraude sacerdos
exeat, aut hodie, volucrum quae tanta potestas,
experiar.' laetum fremit assensuque furentem
implet Achaea manus. tandem prorumpere adactus
Oeclides: 'Alio curarum agitante tumultu,
non equidem effreno iuvenis clamore profani
dictorumque metu, licet hic insana minetur,
elicior tenebris; alio mihi debita fato
summa dies, vetitumque dari mortalibus armis.
sed me vester amor nimiusque arcana profari
Phoebus agit; vobis ventura atque omne quod ultra est
pandere maestus eo; nam te, vesane, moneri
ante nefas, unique tacet tibi noster Apollo.
quo, miseri, fatis superisque obstantibus arma,
quo rapitis? quae vos Furiarum verbera caecos

603 -que *om. D* 608 socii *P* 609 plebeia *codd., corr. Lachmann* 616 -e sacerdos *in ras. N* 617 *om. et in mg. add. D ead. m.* 620 alto *P*: *interpunxi cum Lachmanno* 628 tacet *P*: silet *ωS* 630 quae] quid (†quo) *N*: quo *P* caecos (-sos *suprascr. ead. m.* (?) *P*

exagitant? adeone animarum taedet? et Argos
exosi? nil dulce domi? nihil omina curae?
quid me Persei secreta ad culmina montis
ire gradu trepido superumque inrumpere coetus
egistis? potui pariter nescire quis armis
casus, ubi atra dies, quae fati exordia cunctis,
quae mihi. consulti testor penetralia mundi
et volucrum adfatus et te, Thymbraee, vocanti
non alias tam saeve mihi, quae signa futuri
pertulerim: vidi ingentis portenta ruinae,
vidi hominum divumque metus hilaremque Megaeram
et Lachesin putri vacuantem saecula penso.
proicite arma manu: deus ecce furentibus obstat,
ecce deus! miseri, quid pulchrum sanguine vestro
Aoniam et diri saturare novalia Cadmi?
sed quid vana cano, quid fixos arceo casus?
ibimus.' hic presso gemuit semel ore sacerdos.
  Ille iterum Capaneus: 'Tuus o furor auguret uni
ista tibi, ut serves vacuos inglorius annos
et tua non umquam Tyrrhenus tempora circum
clangor eat. quid vota virum meliora moraris?
scilicet ut vanis avibus natoque domoque
et thalamis potiare iacens, sileamus inulti
Tydeos egregii perfossum pectus et arma
foederis abrupti? quod si bella effera Graios
ferre vetas, i Sidonios legatus ad hostis:

631 *an* animae iam? 632 nihil *PBQ*: nulla *D plerique* curae est *P* 634 superumque *P*: superosque (o *rec. m. Q*) *cett.* 636 ubi *P*: et ω*S* fati *P et suprascr. BD*: prima *BDQN* (*de KS non liquet*) 641 metus *PALl.*: nefas *DQNB* (*in* metis *corr. B*), *de KS iterum non liquet* 642 vacuantem] ./· laxantem *marg. P* 643 manu] viri *A* 644 vestro *DA² unus Pragensis, duo Parisini, coni. Barth*: victo *cett.*: vincto (=*fraterno*) *Heinsius* 645 et Tyrii *Scriverius* 646 *om. N add. summ. mg. al. m.* 648 ille *D Monac.* 6396: *fort.* inde: illum *cett.*: illi *Lachmann* augur et *codd.*, *corr. Mueller* 649 annos *P et pr. m. Cod. Cassell.*: Argos ω 656 Sidonios . . . hostes *PA*: Sidonias . . . urbes ω

haec pacem tibi serta dabunt. tua prorsus inani
verba polo causas abstrusaque momina rerum
eliciunt? miseret superum, si carmina curae
humanaeque preces. quid inertia pectora terres?
primus in orbe deos fecit timor! et tibi tuto
nunc eat iste furor; sed prima ad classica cum iam
hostilem Ismenon galeis Dircenque bibemus,
ne mihi tunc, moneo, lituos atque arma volenti
obvius ire pares venisque aut alite visa
bellorum proferre diem: procul haec tibi mollis
infula terrificique aberit dementia Phoebi:
illic augur ego et mecum quicumque parati
insanire manu.' rursus fragor intonat ingens
hortantum et vasto subtervolat astra tumultu.
ut rapidus torrens, animos cui verna ministrant
flamina et exuti concreto frigore montes,
cum vagus in campos frustra prohibentibus exit
obicibus, resonant permixto turbine tecta,
arva, armenta, viri, donec stetit improbus alto
colle minor magnoque invenit in aggere ripas.
haec alterna ducum nox interfusa diremit.

At gemitus Argia viri non amplius aequo
corde ferens sociumque animo miserata dolorem,
sicut erat laceris pridem turpata capillis
et fletu signata genas, ad celsa verendi
ibat tecta patris, parvumque sub ubere caro
Thessandrum portabat avo iam nocte suprema
ante novos ortus, ubi sola superstite plaustro

658 nomina *P*, *corr. Baehrens*: semina *cett.*: 'naturas' *schol. N* 660 Martia *Barth*, *cf.* iv. 754 664 tum *P* 665 venisque *Heinsius*: ventisque (ventis *N*) *codd. L* 672 flamina *P*: flumina *ω* montes *PA*: colles *ωS* 677 haec] sic, aeque, dicta *edd. coni.* 679 solata A^2 680 laceris pridem *P*: pridem laceris *BDNQ*, *de KS non liquet* turpata *P*: turbata *ωS*

Arctos ad oceanum fugientibus invidet astris.
utque foris iniit magnoque adfusa parenti est,
'Cur tua cum lacrimis maesto sine coniuge supplex
limina nocte petam, cessem licet ipsa profari,
scis genitor. sed iura deum genialia testor
teque pater, non ille iubet, sed pervigil angor,
ex quo primus Hymen movitque infausta sinistram
Iuno facem, semper lacrimis gemituque propinquo
exturbata quies. non si mihi tigridis horror
aequoreaeque super rigeant praecordia cautes,
ferre queam; tu solus opem, tu summa medendi
iura tenes; da bella, pater, generique iacentis
aspice res humilis, atque hanc, pater, aspice prolem
exsulis; huic olim generis pudor. o ubi prima
hospitia et iunctae manifesto numine dextrae!
hic certe est quem fata dabant, quem dixit Apollo;
non egomet tacitos Veneris furata calores
culpatamve facem: tua iussa verenda tuosque
dilexi monitus. nunc qua feritate dolentis
despiciam questus? nescis, pater optime, nescis,
quantus amor castae misero nupsisse marito;
et nunc maesta quidem grave et inlaetabile munus,
ut timeam doleamque, rogo; sed cum oscula rumpet
maesta dies, cum rauca dabunt abeuntibus armis
signa tubae saevoque genas fulgebitis auro,
ei mihi! care pater, †iterum† fortasse rogabo.'

689 genialia *BK*: genitalia *P*: genitalia *DNQ* 692 profundo (*suprascr.* †propinquo) *D* 695 tu sola *D* 696 generisque *D* iacentis *PD*: tacentis *BKNQA Bentley* 698 hinc *N* o ubi *PQ*: obvia *BDN*: q (o *suprascr.*) tibi (b *in ras.*) *K* 699 funesto *P*, *corr. Baehrens*: testato *ωS* 701 furiata *Q* 702 tuosq. verendos *DQ* 705 castae *P*: causae *BDNQ*, *de KS tacet Kohlmann* 710 pater *ωS*: parens *P* (*propter* iterum) iterum *in ras. D*. *Fort.* pater, pacem fortasse. *Verbum* pacem *propter similitudinem verbi* pater *exciderat, et librarius aliquis* iterum *inserto versum explevit*

Illius umenti carpens pater oscula vultu:
'Non equidem has umquam culparim, nata, querelas;
pone metus, laudanda rogas nec digna negari.
sed mihi multa dei (nec tu sperare quod urges
desine), multa metus regnique volubile pondus
subiciunt animo. veniet qui debitus istis,
nata, modus neque te incassum flevisse quereris.
tu solare virum, neu sint dispendia iustae
dura morae: magnos cunctamur, nata, paratus.
proficitur bello.' dicentem talia nascens
lux monet ingentesque iubent assurgere curae.

721 monet *D Cod. Coll. S. Pet.* : movet *cett.*, *cf.* iv. 432, viii. 376

LIBER QVARTVS

Tertivs horrentem Zephyris laxaverat annum
Phoebus et angustum cogebat limite verno
longius ire diem, cum fracta impulsaque fatis
consilia et tandem miseris data copia belli.
prima manu rutilam de vertice Larisaeo
ostendit Bellona facem dextraque trabalem
hastam intorsit agens, liquido quae stridula caelo
fugit et Aoniae celso stetit aggere Dirces.
mox et castra subit ferroque auroque coruscis
mixta viris turmale fremit; dat euntibus ensis,
plaudit equos, vocat ad portas; hortamina fortes
praeveniunt, timidisque etiam brevis addita virtus.
  Dicta dies aderat. cadit ingens rite Tonanti
Gradivoque pecus, nullisque secundus in extis
pallet et armatis simulat sperare sacerdos.
iamque suos circum pueri nuptaeque patresque
funduntur mixti summisque a postibus obstant.
nec modus est lacrimis: rorant clipeique iubaeque
triste salutantum, et cunctis dependet ab armis
suspiranda domus; galeis iuvat oscula clausis
inserere amplexuque truces deducere conos.
illi, quis ferrum modo, quis mors ipsa placebat,
dant gemitus fractaeque labant singultibus irae.
sic ubi forte viris longum super aequor ituris,
cum iam ad vela Noti et scisso redit ancora fundo,
haeret amica manus: certant innectere collo

1 annus *P* 2 angusto *P* vernum *P* 4 miseris *PN*: miseri *BDKQ* 8 aoniae *P*: adversae ω 11 hortamine *P* 16 nuptaeque *P*: innuptaeque ω 23 fractaque . . . ira *P*

bracchia, manantisque oculos hinc oscula turbant,
hinc magni caligo maris, tandemque relicti
stant in rupe tamen; fugientia carbasa visu
dulce sequi, patriosque dolent crebrescere ventos.
stant tamen et nota puppim de rupe salutant.
Nunc mihi, Fama prior mundique arcana Vetustas,
cui meminisse ducum vitasque extendere curae,
pande viros, tuque o nemoris regina sonori,
Calliope, quas ille manus, quae moverit arma
Gradivus, quantas populis solaverit urbis,
sublata molire lyra: neque enim altior ulli
mens hausto de fonte venit. rex tristis et aeger
pondere curarum propiorque abeuntibus annis
inter adhortantis vix sponte incedit Adrastus,
contentus ferro cingi latus; arma manipli
pone ferunt, volucris portis auriga sub ipsis
comit equos, et iam inde iugo luctatur Arion.
huic armat Larisa viros, huic celsa Prosymna,
aptior armentis Midea pecorosaque Phlius,
quaeque pavet longa spumantem valle Charadron
Neris, et ingenti turritae mole Cleonae
et Lacedaemonium Thyrea lectura cruorem.
iunguntur memores transmissi ab origine regis,
qui Drepani scopulos et oliviferae Sicyonis
culta serunt, quos pigra vado Langia tacenti

27 madentesque *D Cod. Magd.* 29 *exstat in contextu P*: *om.* ω: *add. marg. BD* (*al. m. B*) 30 *exstat in contextu PD*: *et post v.* 31 *BN*: *om. KQ* 31 *om. P*: *habent* ω: *agnoscit L*: *damnant edd. plerique.* *Post v.* 30 *sequitur in Cod. Vet. Behottii*, hi magno caluere mari tendantque relinqui 35 Calliope ∴ quantas populis spoliaverit urbes *Q* 36 Gradivus ∴ quas ille manus, quae moverit arma *Q* solaverit *P*: spoliaverit ω 38 tristibus aeger *P* 41 contemptus *Schol. Bamb.* 45 midea *Q*: midę *BDN*: medie *P*: mydę *S* Philus *P Schol. Bamb.*, *corr. Mueller*: Philos ω*S* 47 ingentes *P* 48 thyre (thire, tyre) ω, *corr. Weber*: thyla electura *P* 49 regis *P*: reges ω 51 Langia *NQ*: strangilla *P*: stagilla *D*: stogilla, stagilla, langilla, tagilla, slangia, langia *codd. Lactantii diverse*

lambit et anfractu riparum incurvus Elisson.
saevus honos fluvio: Stygias lustrare severis
Eumenidas perhibetur aquis; huc mergere suetae
ora et anhelantis poto Phlegethonte cerastas
seu Thracum vertere domos, seu tecta Mycenes
impia Cadmeumve larem; fugit ipse natantis
amnis et innumeris livescunt stagna venenis.
it comes Inoas Ephyre solata querelas
Cenchreaeque manus, vatum qua conscius amnis
Gorgoneo percussus equo, quaque obiacet alto
Isthmos et a terris maria inclinata repellit.

Haec manus Adrastum numero ter mille secuti
exsultant; pars gaesa manu, pars robora flammis
indurata diu (non unus namque maniplis
mos neque sanguis) habet, teretis pars vertice fundae
adsueti vacuoque diem praecingere gyro.
ipse annis sceptrisque subit venerabilis aeque:
ut possessa diu taurus meat arduus inter
pascua iam laxa cervice et inanibus armis,
dux tamen: haud illum bello attemptare iuvencis
sunt animi; nam trunca vident de vulnere multo
cornua et ingentis plagarum in pectore nodos.

Proxima longaevo profert Dircaeus Adrasto
signa gener, cui bella †favent†, cui commodat iras
cuncta cohors: huic et patria de sede volentes
advenere viri, seu quos movet exsul et haesit

52 ambit *Bentley* anfractum *P* Elisson *P*, *Hemsterhuys*: Elissos ω*L* 54 hinc *in* hic *corr.* *Q* sueta *P*: suetas *Baehrens* 55 poto *P*: tuto ω: 'quieto' *Schol.* *Q*: potum (†totum) Phlegethonta *Jortin* 56 Mycenis *codd.*, *corr.* *Gronovius* 59 ionias *BN* 64 cesa (cęsa) *PBQS* (*corr. in* gesa *al. m.* *Q*): iesa *ND* (?) *A* 65 diu] ferunt *A* 66 habet *PK*: inest *BDQN*: habent *L Mueller* teretis *scripsi*: teretes *codd.*, *cf.* *Virg. Aen.* xi. 579 (*nisi* tortae *mavis*) vertice *P*: vertere ω*S* fundae *scripsi*: fundas *codd.* 67 *an* vacuomque? *cf.* *Aen.* v. 515, xii. 592; *Georg.* iii. 109 praecingere] spera praecingit Olympum *Manil.* i. 555 75 favent *corruptum*: gerit *Bentley e cod. qui* gerent (†favent) *praebebat*: *cf.* 115. *fort.* bella movens accommodat

tristibus aucta fides, seu quis mutare potentis
praecipuum, multi, melior quos causa querenti
conciliat; dederat nec non socer ipse regendas
Aegion Arenenque, et quas Theseia Troezen
addit opes, ne rara movens inglorius iret
agmina neu raptos patriae sentiret honores.
idem habitus, eadem arma viro, quae debitus hospes
hiberna sub nocte tulit: Teumesius implet
terga leo et gemino lucent hastilia ferro,
aspera vulnifico subter latus ense riget Sphinx.
iam regnum matrisque sinus fidasque sorores
spe votisque tenet, tamen et de turre suprema
attonitam totoque exstantem corpore longe
respicit Argian; haec mentem oculosque reducit
coniugis et dulcis avertit pectore Thebas.
Ecce inter medios patriae ciet agmina gentis
fulmineus Tydeus, iam laetus et integer artus,
ut primae strepuere tubae: ceu lubricus alta
anguis humo verni blanda ad spiramina solis
erigitur liber senio et squalentibus annis
exutus laetisque minax interviret herbis:
a miser, agrestum si quis per gramen hianti
obvius et primo fraudaverit ora veneno!
huic quoque praesentis Aetolis urbibus adfert
belli fama viros: sensit scopulosa Pylene
fletaque cognatis avibus Meleagria Pleuron
et praeceps Calydon, et quae Iove provocat Iden
Olenos, Ioniis et fluctibus hospita portu
Chalcis et Herculea turpatus gymnade vultus
amnis; adhuc imis vix truncam attollere frontem
ausus aquis glaucoque caput submersus in antro

82 parva *Serv.* 86 et gemino *PDN*: gemino *BKQS* 90 instantem *P*: *an* intentam? 95 primae *P*: primum *ωS* 97 arvis *P* 100 fraudaverit *P*: siccaverit *ωS* 101 praesentes *P*: praestantes *ωS* 103 fetaque *P*

maeret, anhelantes aegrescunt pulvere ripae.
omnibus aeratae propugnant pectora crates,
pilaque saeva manu, patrius stat casside Mavors.
undique magnanimum pubes delecta coronant
Oeniden, hilarem bello notisque decorum
vulneribus; non ille minis Polynicis et ira
inferior, dubiumque adeo cui bella gerantur.
  Maior at inde novis it Doricus ordo sub armis,
qui ripas, Lyrcie, tuas, tua litora multo
vomere suspendunt, fluviorum ductor Achivum,
Inache (Persea neque enim violentior exit
amnis humo, cum Taurum aut Pliadas hausit aquosas
spumeus et genero tumuit Iove), quos celer ambit
Asterion Dryopumque trahens Erasinus aristas,
et qui rura domant Epidauria (dexter Iaccho
collis at Henneae Cereri negat); avia Dyme
mittit opem densasque Pylos Neleia turmas;
nondum nota Pylos iuvenisque aetate secunda
Nestor, et ire tamen peritura in castra negavit.
hos agitat pulchraeque docet virtutis amorem
arduus Hippomedon; capiti tremit aerea cassis
†ter niveum scandente iuba†, latus omne sub armis
ferrea suta terunt, umeros ac pectora late
flammeus orbis habet, perfectaque vivit in auro
nox Danai: sontes Furiarum lampade nigra
quinquaginta ardent thalami; pater ipse cruentis
in foribus laudatque nefas atque inspicit ensis.
illum Palladia sonipes Nemeaeus ab arce
devehit arma pavens umbraque immane volanti

109 arescunt *Menke* 110 pectore *P* 112 dilectaque *P* 124 et *P* Henneae *P*: Enneae *Q*: hethneae *B*: ethneae *DKNS* 125 opem *PN*: opes *BKQDS* 126–127 *damnat Mueller* 130 ter . . . iuba] *corruptionem latere iudicavi*: per niveum (t *rec. m. suprascr. et eras.*) *Q*: nivea *N* candente *Heinsius* 'triplici ordine' *schol. D* 131 premunt *D* 135 *fort.* suadetque

implet agros longoque attollit pulvere campum.
non aliter silvas umeris et utroque refringens
pectore montano duplex Hylaeus ab antro
praecipitat: pavet Ossa vias, pecudesque feraeque
procubuere metu; non ipsis fratribus horror
afuit, ingenti donec Peneia saltu
stagna subit magnumque obiectus detinet amnem.
Quis numerum ferri gentisque et robora dictu
aequarit mortale sonans? suus excit in arma
antiquam Tiryntha deus; non fortibus illa
infecunda viris famaeve immanis alumni
degenerat, sed lapsa situ fortuna, neque addunt
robur opes; rarus vacuis habitator in arvis
monstrat Cyclopum ductas sudoribus arces.
dat tamen haec iuvenum tercentum pectora, vulgus
innumerum bello, quibus haud ammenta nec enses
triste micant: flavae capiti tergoque leonum
exuviae gentilis honos, et pineus armat
stipes, inexhaustis artantur tela pharetris.
Herculeum paeana canunt, vastataque monstris
omnia; frondosa longum deus audit ab Oeta.
dat Nemea comites, et quas in proelia viris
sacra Cleonaei cogunt vineta Molorchi.
gloria nota casae, foribus simulata salignis
hospitis arma dei, parvoque ostenditur arvo,
robur ubi et laxos qua reclinaverit arcus
ilice, qua cubiti sedeant vestigia terra.
At pedes et toto despectans vertice bellum
quattuor indomitis Capaneus erepta iuvencis
terga superque rigens iniectu molis aenae

141 praecipitat (pavet Ossa) vias *Mueller*   145 ferri] belli *Wilkins*   dictu *PDNS* : dicto *BQK* (?)   148 famaeve *Baehrens* : famaque *codd.* : *sed casus ablativus cum verbo* degenerare *nusquam reperitur*   154 flavae *P* : flavent *cett.*   161–164 *damnat Mueller*   162 auro (*in ras.*) *D*   166 erecta *A*

versat onus; squalet triplici ramosa corona
Hydra recens obitu: pars anguibus aspera vivis
argento caelata micat, pars †arte reperta†
conditur et fulvo moriens nigrescit in auro;
circum amnis torpens et ferro caerula Lerna.
at laterum tractus spatiosaque pectora servat
nexilis innumero chalybum subtemine thorax,
horrendum, *non matris* opus; galeaeque corusca
prominet arce gigas; atque uni missilis illi
cuspide praefixa stat frondibus orba cupressus.
huic parere dati, quos fertilis Amphigenia
planaque Messene montosaque nutrit Ithome,
quos Thryon et summis ingestum montibus Aepy,
quos Helos et Pteleon, Getico quos flebile vati
Dorion; hic fretus doctas anteire canendo
Aonidas mutos Thamyris damnatus in annos
ore simul citharaque (quis obvia numina temnat?)
conticuit praeceps, qui non certamina Phoebi
nosset et inlustris Satyro pendente Celaenas.
  Iamque et fatidici mens expugnata fatiscit
auguris; ille quidem casus et dira videbat
signa, sed ipsa manu cunctanti iniecerat arma
Atropos obrueratque deum, nec coniugis absunt
insidiae, vetitoque domus iam fulgurat auro.
hoc aurum vati fata exitiale monebant
Argolico; scit et ipsa (nefas!) sed perfida coniunx
dona viro mutare velit, spoliisque potentis

169 pars arte reperta *N* 170 pars anguibus aspera vivis *N* arte reperta] 'ab Hercule' *schol. Q*: recurva *Lachmann*: retorta *Mueller*, *fort.* pars altera reptans (*confusis* repta *et* repta[ns]) 171 nigrescit *PA*²: ignescit *BKNQS*: pallescit *DA*¹ 175–176 galeaeque . . . arce *codd.* (nisi arte *A*) *quod retinui coll. Sen. Oedip.* 185, *Claud. Cons. Hon.* iv. 235: galeaque corusca arte *Bentley*, *alii alia* 179 montosaque *P*: montanaque *cett.* ithyme *P* 180 ęphi *P*: epym *S* 181 quos] quod *P* 183 multos *codd.*, *corr. Gronovius* 193 ipse *codd.*, *corr. Sandstroem*, *interpunxit Wilkins* (?)

imminet Argiae raptoque excellere cultu.
illa libens (nam regum animos et pondera belli
hac nutare videt, pariter si providus heros
militet) ipsa sacros gremio Polynicis amati
exuerat cultus haud maesta atque insuper addit:
'Non haec apta mihi nitidis ornatibus' inquit
'tempora nec miserae placeant insignia formae
te sine: sat dubium coetu solante timorem
fallere et incultos aris adverrere crinis.
scilicet (infandum!) cum tu claudare minanti
casside ferratusque sones, ego divitis aurum
Harmoniae dotale geram? dabit aptior ista
fors deus, Argolicasque habitu praestabo maritas,
cum regis coniunx, cum te mihi sospite templa
votivis implenda choris; nunc induat illa
quae petit et bellante potest gaudere marito.'
sic Eriphylaeos aurum fatale penatis
inrupit scelerumque ingentia semina movit,
et grave Tisiphone risit gavisa futuris.
  Taenariis hic celsus equis, quam dispare coetu
Cyllarus ignaro generarat Castore prolem,
quassat humum; vatem cultu Parnasia monstrant
vellera: frondenti crinitur cassis oliva
albaque puniceas interplicat infula cristas.
arma simul pressasque iugo moderatur habenas.
hinc atque inde morae iaculis et ferrea curru
silva tremit; procul ipse gravi metuendus in hasta
eminet et clipeo victum Pythona coruscat.

197 si] ni *D*: nisi *Q marg.* (si *paene delet.*) 199 exuerat cultus *PD* (*suprascr.* deposuit nexus *ead. m. D*): deposuit nexus *ωS* 202 coetu] 'matronarum' *schol. D*: calatho *Lipsius* 203 adverrere *Eutych. Gronovius*: a/verrere (*fuit* ad-) *N*: averrere *P*: averre (te *sup.* er *scr.*) *D*: advertere *cett.* 204 infandum *P*: infandum est A^1: heu superi *ωS* (heus *S*) claudare QS^2 *et in ras. D*: cludare KBS^1: claudere PND^1 (?) minanti *P*: minaci *cett.* 219 prensasque *DQN*

huius Apollineae currum comitantur Amyclae,
quos Pylos et dubiis Malea vitata carinis
plaudentique habiles Caryae resonare Dianae,
quos Pharis volucrumque parens Cythereia Messe,
Taygetique phalanx et oloriferi Eurotae
dura manus, deus ipse viros in pulvere crudo
Arcas alit nudaeque modos virtutis et iras
ingenerat; vigor inde animis et mortis honorae
dulce sacrum. gaudent natorum fata parentes
hortanturque mori, deflent iamque omnis ephebum
turba, coronato contenta est funere mater.
frena tenent duplexque inserto missile nodo,
exserti ingentis umeros, chlamys horrida pendet,
et cono Ledaeus apex. non hi tibi solum,
Amphiarae, merent: auget resupina maniplos
Elis, depressae populus subit incola Pisae,
qui te, flave, natant terris, Alphee, Sicanis
advena, tam longo non umquam infecte profundo.
curribus innumeris late putria arva lacessunt
et bellis armenta domant: ea gloria genti
infando de more et fractis durat ab usque
axibus Oenomai; strident spumantia morsu
vincula et effossas niveus rigat imber harenas.
  Tu quoque Parrhasias ignara matre catervas
(a! rudis armorum, tantum nova gloria suadet?)
Parthenopaee, rapis; saltus tunc forte remotos
torva parens (neque enim haec iuveni foret ire potestas)

224 quo *N*   Helos *Kohlmann*   ditatur *L ad Theb.* viii. 365   226 *post hunc vers. aliquid excidisse putat Lachmann*   227 oloriferi *PK et pr. m. Q*: oliviferi *B et sec. m. Q*: oliviferę (?) *N*: oliviferique *DA*   231 ad fata *D sup. l.*, *cf.* ix. 724   232 deflent *P*: deflet *ωS* (n *suprascr. al. m. Q*)   236 hibiti (-bi *sup.* ti *add.*) *P*   238 deprensae *P*   240 longo nunquam *N*   244 stridens *P*   247 armorum *D Heinsius*: annorum *PBKNQS*   248 tunc *P*: tum *BDQN*, *de KS non liquet*   249 enim *om. P*   hac *Barth*

pacabat cornu gelidique aversa Lycaei.
pulchrior haud ulli triste ad discrimen ituro
vultus et egregiae tanta indulgentia formae;
nec desunt animi, veniat modo fortior aetas.
quas non ille duces nemorum fluviisque dicata
numina, quas magno non abstulit igne Napaeas?
ipsam, Maenalia puerum cum vidit in umbra,
Dianam, tenero signantem gramina passu,
ignovisse ferunt comiti Dictaeaque tela
ipsam et Amyclaeas umeris aptasse pharetras.
prosilit audaci Martis percussus amore,
arma, tubas audire calens et pulvere belli
flaventem sordere comam captoque referri
hostis equo: taedet nemorum titulumque nocentem
sanguinis humani pudor est nescire sagittas.
igneus ante omnis auro micat, igneus ostro,
undantemque sinum nodis inrugat Hiberis,
imbelli parma pictus Calydonia matris
proelia; trux laeva tonat arcus et aspera plumis
terga Cydonea corytos harundine pulsat
electro pallens et iaspide clarus Eoa.
cornipedem trepidos suetum praevertere cervos,
velatum geminae deiectu lyncis et arma
mirantem gravioris eri, sublimis agebat,
dulce rubens viridique genas spectabilis aevo.
Arcades huic veteres, astris lunaque priores,
agmina fida datis, nemorum quos stirpe rigenti
fama satos, cum prima pedum vestigia tellus
admirata tulit; nondum arva domusque nec urbes

250 adversa *N* 251 illi *P* 255 abstulit *P et e cod. Heinsius*: impulit *ω* 260 audati (i *sup.* a *sec. add. al. m.*) *Q* 268 tonat *PD*: sonat *BQN*[*KS*?] et *om. N spatio relicto* 270 *om. BN*: *in marg. B add. al. m.* 276 quos *P et al. m. supr. Q*: vos *ωS* regenti (-c- *sup.* -g- *add. et* †virenti *in marg. al. m.*) *P*

conubiisve modus; quercus laurique ferebant
cruda puerperia, ac populos umbrosa creavit
fraxinus et feta viridis puer excidit orno.
hi lucis stupuisse vices noctisque feruntur
nubila et occiduum longe Titana secuti
desperasse diem. rarescunt alta colonis
Maenala, Parthenium fugitur nemus, agmina bello
Rhipeque et Stratie ventosaque donat Enispe.
non Tegea, non ipsa deo vacat alite felix
Cyllene templumque Aleae nemorale Minervae
et rapidus Clitor et qui tibi, Pythie, Ladon
paene socer candensque iugis Lampia nivosis
et Pheneos nigro Styga mittere credita Diti.
venit et Idaeis ululatibus aemulus Azan
Parrhasiique duces, et quae risistis, Amores,
grata pharetrato Nonacria rura Tonanti,
dives et Orchomenos pecorum et Cynosura ferarum.
Aegytios idem ardor agros Psophidaque celsam
vastat et Herculeo vulgatos robore montis
monstriferumque Erymanthon et aerisonum Stymphalon.
Arcades hi, gens una viris, sed dissona cultu
scinditur: hi Paphias myrtos a stirpe recurvant
et pastorali meditantur proelia trunco,
his arcus, his tela sudes, his cassida crinis
integit, Arcadii morem tenet ille galeri,
ille Lycaoniae rictu caput asperat ursae.

Hos belli coetus iurataque pectora Marti
milite vicinae nullo iuvere Mycenae;

279 conubiisve *PD Lachmann*: conubiisque *BQN*[*KS* ?] 280 crura *P* 288 aleae *P Ald.* : altae (alte) *ωS* 289 clitor *P*: cliton *cett.* 291 feneos (p *sup.* f *add.*) *P* : peneos *plerique* 296 Aegytios *Duebner*: Aegyptios *P*: Aepytios *BQ*: et phitios *D*: epicios (aepicios, epitios) *plerique* Psophidaque *P*: Psophydaque *D*: Sophidaque *DQN*: Sōpīdaque *K* 298 et *om. N spatio relicto* 302 casside *QNDA* (*quo recepto* hic *pro* his *edd. vett.*)

funereae tunc namque dapes mediique recursus
solis, et hic alii miscebant proelia fratres.
  Iamque Atalantaeas implerat nuntius auris
ire ducem bello totamque impellere natum
Arcadiam: tremuere gradus elapsaque iuxta
tela; fugit silvas pernicior alite vento
saxa per et plenis obstantia flumina ripis,
qualis erat, correpta sinus et vertice flavum
crinem sparsa Noto; raptis velut aspera natis
praedatoris equi sequitur vestigia tigris.
ut stetit adversisque impegit pectora frenis
†ille ad humum pallens†: 'Vnde haec furibunda cupido,
nate, tibi? teneroque unde improba pectore virtus?
tu bellis aptare viros, tu pondera ferre
Martis et ensiferas inter potes ire catervas?
quamquam utinam quires! nuper te pallida vidi,
dum premis obnixo venabula comminus apro,
poplite succiduo resupinum ac paene ruentem;
et ni curvato torsissem spicula cornu,
nunc ubi bella tibi? nil te mea tela iuvabunt
nec teretes arcus maculis nec discolor atris
hic, cui fidis, equus; magnis conatibus instas,
vix Dryadum thalamis Erymanthiadumque furori
nympharum mature puer. sunt omina vera:
mirabar cur templa mihi tremuisse Dianae
nuper et inferior vultu dea visa, sacrisque

307 tum *DN*   308–343 *in P al. m. scripti*   314 'collecta, *i.e.* succincta' *Heinsius*   318 ille ad humum pallens] pallaens *P*: *sine dubio corruptum*: 'supple desilit' *Mueller, absurde*: illa ad eum pallens *Peyraredus. Aliquid excidisse puto.*   322 quamquam utinam quires *Postgate*: quamquam utinam tunes! *codd.*: quanquam (ut iam vireas) *temptabam olim*: quanquam utinam! . . . uidi, *Bentley ex cod. qui* vidi (-res *sup.* -di *add.*) *praebebat*   324 poene *Q*: pone *B*   327 nil teretes *N*   330 veri *BQ* (a *suprascr. Q*)   331 tremuere *Ald.*   332 cultu *N*

exuviae cecidere tholis; hoc segnior arcus
difficilesque manus et nullo in vulnere certae.
exspecta dum maior honos, dum firmius aevum,
dum roseis venit umbra genis vultusque recedunt
ore mei; tunc bella tibi ferrumque, quod ardes,
ipsa dabo et nullo matris revocabere fletu.
nunc refer arma domum! vos autem hunc ire sinetis,
Arcades, o saxis nimirum et robore nati!'
plura cupit; fusi circum natusque ducesque
solantur minuuntque metus, et iam horrida clangunt
signa tubae. nequit illa pio dimittere natum
complexu multumque duci commendat Adrasto.

At parte ex alia Cadmi Mavortia plebes,
maesta ducis furiis nec molli territa fama,
quando his vulgatum descendere viribus Argos,
tardius illa quidem regis causaeque pudore,
verum bella movet. nulli destringere ferrum
impetus aut umeros clipeo clausisse paterno
dulce nec alipedum iuga comere, qualia belli
gaudia; deiecti trepidas sine mente, sine ira
promisere manus; hic aegra in sorte parentem
unanimum, hic dulcis primaevae coniugis annos
ingemit et gremio miseros adcrescere natos.
bellator nulli caluit deus; ipsa vetusto
moenia lapsa situ magnaeque Amphionis arces
iam fessum senio nudant latus, et fide sacra
aequatos caelo surdum atque ignobile muros
firmat opus. tamen et Boeotis urbibus ultrix
adspirat ferri rabies, nec regis iniqui
subsidio, quantum socia pro gente moventur.
ille velut pecoris lupus expugnator opimi,

333 hinc *vulg.* 334 cerae *P* 335 dum firmius *PD*: et firmius *BQKN* 346–347 *transp. BS* 346 belli *edd. nonnulli* 351 belli] vulgi *edd. vett.* 352 disiecti *P* 357 lapsa *PD*: lassa *ω*

pectora tabenti sanie gravis hirtaque saetis
ora cruentata deformis hiantia lana,
decedit stabulis huc illuc turbida versans
lumina, si duri comperta clade sequantur
pastores, magnique fugit non inscius ausi.
  Accumulat crebros turbatrix Fama pavores:
hic iam dispersos errare Asopide ripa
Lernaeos equites; hic te, bacchate Cithaeron,
ille rapi Teumeson ait noctisque per umbras
nuntiat excubiis vigiles arsisse Plataeas.
nam Tyrios sudare lares et sanguine Dircen
inriguam fetusque novos iterumque locutam
Sphinga petris, cui non et scire licentia passim
et vidisse fuit? novus his super anxia turbat
corda metus: sparsis subito correpta canistris
silvestris regina chori decurrit in aequum
vertice ab Ogygio trifidamque huc tristis et illuc
lumine sanguineo pinum disiectat et ardens
erectam attonitis implet clamoribus urbem:
'Omnipotens Nysaee pater, cui gentis avitae
pridem lapsus amor, tu nunc horrente sub Arcto
bellica ferrato rapidus quatis Ismara thyrso
pampineumque iubes nemus inreptare Lycurgo,
aut tumidum Gangen aut claustra novissima rubrae
Tethyos Eoasque domos flagrante triumpho
perfuris, aut Hermi de fontibus aureus exis.
at tua progenies positis gentilibus armis
quae tibi festa litant? bellum lacrimasque metumque
cognatumque nefas, iniusti munera regni,

374 iam *D*   sudare *P*: sudasse *ω*   376 et *PD*: est *ω*   378 subita *P*   canistra *P* (*teste Klotz*: canistris *teste Plater*)   381 disiectat *P*: deiectat *ωS*   385 bellifica firmato (er *sup.* rm *add. al. m.*) *P*   386 *exstat in PDN, om. BKQ* (*add. rec. m. mg. B*) iuvet (*suprascr.* -bes) *P*   Lycargo *P*: lichardo *DA*[1]   391 bella litant *DA*

pendimus. aeternis potius me, Bacche, pruinis
trans et Amazoniis ululatum Caucason armis
siste ferens, quam monstra ducum stirpemque profanam
eloquar. en urges; alium tibi, Bacche, furorem
iuravi: similis video concurrere tauros;
idem ambobus honos unusque ab origine sanguis;
ardua conlatis obnixi cornua miscent
frontibus alternaque truces moriuntur in ira.
tu peior, tu cede nocens, qui solus avita
gramina communemque petis defendere montem.
a miseri morum! bellastis sanguine tanto
et saltum dux alter habet?' sic fata gelatis
vultibus et Baccho iam demigrante quievit.

At trepidus monstro et variis terroribus impar
longaevi rex vatis opem tenebrasque sagaces
Tiresiae, qui mos incerta paventibus, aeger
consulit. ille deos non larga caede iuvencum,
non alacri pinna aut verum spirantibus extis,
nec tripode implicito numerisque sequentibus astra,
turea nec supra volitante altaria fumo
tam penitus, durae quam mortis limine manis
elicitos, patuisse refert, Lethaeaque sacra
et mersum Ismeni subter confinia ponto
miscentis parat ante ducem, circumque bidentum
visceribus laceris et odori sulpuris aura
graminibusque novis et longo murmure purgat.

Silva capax aevi validaque incurva senecta,
aeternum intonsae frondis, stat pervia nullis

393 aetneis *P* 396 urgens 402 montem (†campum) *D* 403 quorum *Baehrens* bellastis *P*: bellatis *ωS* 404 en *Heinsius*: *interrogationis notam posui* 410 spirantibus *ωS*: salientibus *PA* 413 limine *N*: limite *PBDQ* [*KS*?] *Priscian* 414 *post hunc vers. aliquid excidisse putat Mueller* 415 it (†et *al. m.*) *Q*

solibus; haud illam brumae minuere, Notusve
ius habet aut Getica Boreas impactus ab Vrsa.
subter operta quies, vacuusque silentia servat
horror et exclusae pallet male lucis imago.
nec caret umbra deo: nemori Latonia cultrix
additur; hanc picea cedroque et robore in omni
effictam sanctis occultat silva tenebris.
huius inaspectae luco stridere sagittae
nocturnique canum gemitus, ubi limina patrui
effugit inque novae melior redit ora Dianae;
aut ubi fessa iugis, dulcisque altissima somnos
lux movet, hic late iaculis circum undique fixis
effusam pharetra cervicem excepta quiescit.
extra immane patens tellus Mavortia campi,
fetus ager Cadmo, durus qui vomere primo
post consanguineas acies sulcosque nocentis
ausus humum versare et putria sanguine prata
eruit; ingentis infelix terra tumultus
lucis adhuc medio solaque in nocte per umbras
exspirat, nigri cum vana in proelia surgunt
terrigenae; fugit incepto tremibundus ab arvo
agricola insanique domum rediere iuvenci.
  Hic senior vates (Stygiis accommoda quippe
terra sacris, vivoque placent sola pinguia tabo)
velleris obscuri pecudes armentaque sisti
atra monet; quaecumque gregum pulcherrima cervix,
ducitur; ingemuit Dirce maestusque Cithaeron,
et nova clamosae stupuere silentia valles.

421 minuere *vix ferri potest*: minuisse *Peyraredus*. *Sed* minuĕre *glossa est*, *fort.* libare Notusq. *N* 424 male *P*: mala *ωS* 431–433 *om. P*, *add. al. m. marg.* 431 aut *BDQ*: at *N*: ast *P marg.* aptissima *N* 434 patens *P*: patent *B*: patet *DKQS* 435 primo (†multo) *D* 437 mollia *PDA*: putria *cett.* 439 media *Heinsius* 443 quippe *in ras. N* 444 vivoque *PA et sup. l. D*: multoque *ωS*, *cf.* v. 162 placet *P*

tum fera caeruleis intexit cornua sertis
ipse manu tractans, notaeque in limite silvae
principio largos noviens tellure cavata
inclinat Bacchi latices et munera verni
lactis et Actaeos imbris suadumque cruorem
manibus; adgeritur, quantum bibit arida tellus.
trunca dehinc nemora advolvunt, maestusque sacerdos
tris Hecatae totidemque satis Acheronte nefasto
virginibus iubet esse focos; tibi, rector Averni,
quamquam infossus humo superat tamen agger in auras
pineus; hunc iuxta cumulo minor ara profundae
erigitur Cereri; frontis atque omne cupressus
intexit plorata latus. iamque ardua ferro
signati capita et frugum libamine puro
in vulnus cecidere greges; tunc innuba Manto
exceptum pateris praelibat sanguen, et omnis
ter circum acta pyras sancti de more parentis
semineces fibras et adhuc spirantia reddit
viscera, nec rapidas cunctatur frondibus atris
subiectare faces. atque ipse sonantia flammis
virgulta et tristis crepuisse ut sensit acervos
Tiresias (illi nam plurimus ardor anhelat
ante genas impletque cavos vapor igneus orbis),
exclamat (tremuere rogi et vox terruit ignem):
'Tartareae sedes et formidabile regnum
mortis inexpletae, tuque, o saevissime fratrum,
cui servire dati manes aeternaque sontum
supplicia atque imi famulatur regia mundi,
solvite pulsanti loca muta et inane severae

456 nefastos *BQ*A^{1} : nefando A^{2} 457 iuvet *P* 458 in arvis *P* 460 frontes *BDQ* : frondes *PN*, *de KS non liquet* 461 plolata *P* 464 sanguen *P*: sanguinem *cett.* 468 ipsa *D* 472 t̄ruit *P*: terruit *DA* (*suprascr.* impulit *D*): impulit *cett.* 476 uni (*cum gloss.* cui) *A* 477 loca] *fort.* sola, *cf.* i. 55

Persephones vulgusque cava sub nocte repostum
elicite, et plena redeat Styga portitor alno.
ferte simul gressus, nec simplex manibus esto
in lucem remeare modus; tu separe coetu
Elysios, Persei, pios, virgaque potenti
nubilus Arcas agat; contra per crimina functis,
qui plures Erebo pluresque e sanguine Cadmi,
angue ter excusso et flagranti praevia taxo,
Tisiphone, dux pande diem, nec lucis egentis
Cerberus occursu capitum detorqueat umbras.'
  Dixerat, et pariter senior Phoebeaque virgo
erexere animos; illi formidine nulla,
quippe in corde deus; solum timor obruit ingens
Oedipodioniden, vatisque horrenda canentis
nunc umeros nunc ille manus et vellera pressat
anxius inceptisque velit desistere sacris.
qualis Gaetulae stabulantem ad confraga silvae
venator longo motum clamore leonem
exspectat firmans animum et sudantia nisu
tela premens; gelat ora pavor gressusque tremescunt,
quis veniat quantusque, sed horrida signa frementis
accipit et caeca metitur murmura cura.
  Atque hic Tiresias nondum adventantibus umbris
'Vos testor, divae, quibus hunc saturavimus ignem
laevaque convulsae dedimus carchesia terrae,
iam nequeo tolerare moram. cassusne sacerdos
audior? an rabido iubeat si Thessala cantu

479 *fort.* Stygos arbiter (*quoniam* 'redire Styga' *vix Latinum*) *nisi* remeat Styga *mavis*   482 Persei *Q*: persae (-ee -ea) *cett.*   484 semine *edd. vett. Barth Heinsius e codd.*   487 retorqueat *P*   490 timor *P*: tremor *ωS*   496 et *om. D*   suadentia *P*   497 ore *P*   501 Testor ait divae *codd.* (divos *D*): Vos testor, divae, *scripsi*, ait *scholion esse arbitratus*: Testor ait divas *Mueller insulse* saturabimus *P*   502 plenaque *Peyraredus, fort. recte etiam adversante L*   convulsa . . . terra *idem*

ibitis? et Scythicis quotiens medicata venenis
Colchis agit, trepido pallebunt Tartara motu?
nostri cura minor, si non attollere bustis
corpora nec plenas antiquis ossibus urnas
egerere et mixtos caelique Erebique sub unum
funestare deos libet aut exsanguia ferro
ora sequi atque aegras functorum carpere fibras?
ne tenuis annos nubemque hanc frontis opacae
spernite, ne, moneo; et nobis saevire facultas.
novimus et quidquid dici noscique timetis,
et turbare Hecaten, ni te, Thymbraee, vererer
et triplicis mundi summum, quem scire nefastum.
illum—sed taceo: prohibet tranquilla senectus.
iamque ego vos avide'—subicit Phoebeia Manto:
'Audiris, genitor, vulgusque exsangue propinquat.
panditur Elysium chaos, et telluris opertae
dissilit umbra capax, silvaeque et nigra patescunt
flumina, liventis Acheron eiectat harenas.
fumidus atra vadis Phlegethon incendia volvit,
et Styx discretis interflua manibus obstat.
ipsum pallentem solio circumque ministras
funestorum operum Eumenidas Stygiaeque severos
Iunonis thalamos et torva cubilia cerno.
in speculis Mors atra sedet dominisque silentis
adnumerat populos; maior superimminet ordo.
arbiter hos dura versat Gortynius urna
vera minis poscens adigitque expromere vitas
usque retro et tandem poenarum lucra fateri.

505 medicata *P*: armata *ω* 506 agit *P*: aget *ωS* 507 *fort.* minor? 509 caeli (*om.* que) Erebique *P* 510 ferro] ·/.morsu *P marg.* 511 atque (†aut *D*) *AD* 514 novimus *P*: scimus enim *ωS* et *om.* *A* nescique *A* 518 *interpunxit Bentley, itemque L. interpretatur* 522 reiectat *N* 525 pollentem *Barth* 527 torva *PDA*: maesta *cett.* 528 saeva *Serv., schol. Lucan* vi. 601, *fort. recte* dominisque *Heinsius*: dominique *codd.* 529 supereminet *P* 531 nimis *codd.*, *quis correxerit nescio* cogitque *D*: adicitque *N*

quid tibi monstra Erebi, Scyllas et inane furentis
Centauros solidoque intorta adamante Gigantum
vincula et angustam centeni Aegaeonis umbram?'
'Immo' ait, 'o nostrae regimen viresque senectae,
ne vulgata mihi. Quis enim remeabile saxum
fallentisque lacus Tityonque alimenta volucrum
et caligantem longis Ixiona gyris
nesciat? ipse etiam, melior cum sanguis, opertas
inspexi sedes, Hecate ducente, priusquam
obruit ora deus totamque in pectora lucem
detulit. Argolicas magis huc appelle precando
Thebanasque animas; alias avertere gressus
lacte quater sparsas maestoque excedere luco,
nata, iube; tum qui vultus habitusque, quis ardor
sanguinis adfusi, gens utra superbior adsit,
dic agedum nostramque mone per singula noctem.'
Iussa facit carmenque serit, quo dissipat umbras,
quo reciet sparsas; qualis, si crimina demas,
Colchis et Aeaeo simulatrix litore Circe.
tunc his sacrificum dictis adfata parentem:
'Primus sanguineo submittit inertia Cadmus
ora lacu, iuxtaque virum Cythereia proles
insequitur, geminusque bibit de vertice serpens.
terrigenae comites illos, gens Martia, cingunt,
quis aevi mensura dies, manus omnis in armis,
omnis et in capulo; prohibent obstantque ruuntque

533 furenti *P* 534 adamanta *P* 536 agito *N* 537 mihi veni *P* 540 inesset (*suprascr.* †opertas) *D*: *an* inertes *voluit?* 546 tu *D* 548 move *B* 549 dissipat *PN*: dissipet *BDQA* *S*[*K*?] (a *suprascr.* *QS*) 550 reciet *QP*: regit et *BNS*: regat et *DA* demat *P* 551 et Aeaeo] etnaeo *P*: et eoo *N*: et evo *A*: eaeo *S*: aeeo (t *sup.* ee *add.*) *Q* 555 insequitur gemin'que bibit *P*: effluit amborum geminus *cett.* *Olim templabam* Insequitur geminusq. bibit ⟨de flumine⟩ serpens: Effluit amborum ⟨calidus⟩ de vertice sanguis, *sed vide Praef. p. vi* 557 quis *L.*, *Nauke*: his *codd.* mansura *NQ* (e. *sup. l. al. m.* *Q*)

spirantum rabie, nec tristi incumbere sulco
cura, sed alternum sitis exhaurire cruorem.
proxima natarum manus est fletique nepotes.
hic orbam Autonoen et anhelam cernimus Ino
respectantem arcus et ad ubera dulce prementem
pignus et oppositis Semelen a ventre lacertis.
Penthea iam fractis genetrix Cadmeia thyrsis,
iamque remissa deo, pectusque adoperta cruentum,
insequitur planctu; fugit ille per avia Lethes
et Stygios super usque lacus, ubi mitior illum
flet pater et lacerum componit corpus Echion.
tristem nosco Lycum dextramque in terga reflexum
Aeoliden, umero iactantem funus onusto.
necdum ille aut habitus aut versae crimina formae
mutat Aristaeo genitus: frons aspera cornu,
tela manu, reicitque canes in vulnus hiantis.
ecce autem magna subit invidiosa caterva
Tantalis et tumido percenset funera luctu,
nil deiecta malis; iuvat effugisse deorum
numina et insanae plus iam permittere linguae.'
  Talia dum patri canit intemerata sacerdos,
illius elatis tremefacta assurgere vittis
canities tenuesque impelli sanguine vultus.
nec iam firmanti baculo nec virgine fida
nititur, erectusque solo 'Desiste canendo,
nata,' ait, 'externae satis est mihi lucis, inertes
discedunt nebulae, et vultum niger exserit aer.

559 spiranti *Bentley e cod.* fosso *P et mg. S* 560 sitis *PA*: cupiunt (†sitis) *D*: cuperent *BKNQS* exhaurire *PA*: haurire ω*S* 561 flexiq. *P* 566 iamque remissa *PA*: iam dimissa ω*S* adaperta *Gronov. edd., fort. recte* 568 super usque *N et pr. m. S*: superosque *BDQ*[*K*?]: super asque *S sec. m.*: super ipse *P* ianitor *P*: *fort.* inaniter 569 corpus] pectus *A* 570 dextraque *PN* 574 pelle manus *Koch* 576 vultu *Schrader, coll. Sil. Ital.* vi. 698 578 committere *N* 582 firmat iter *Barth* 585 exerit *Lachmann, coll. Silv.* v. 3. 104: exuit *codd. sed cf. Virg. Aen.* v. 423

umbrisne an supero dimissus Apolline complet
spiritus? en video quaecumque audita: sed ecce
maerent Argolici deiecto lumine manes!
torvus Abas Proetusque nocens mitisque Phoroneus
truncatusque Pelops et saevo pulvere sordens
Oenomaus largis umectant imbribus ora.
auguror hinc Thebis belli meliora. quid autem
hi grege condenso (quantum arma et vulnera monstrant,
pugnaces animae) nobis in sanguine multo
oraque pectoraque et falso clamore levatas
intendunt sine pace manus? rex, fallor an hi sunt
quinquaginta illi? cernis Chthoniumque Chrominque
Phegeaque et nostra praesignem Maeona lauro.
ne saevite, duces, nihil hic mortalibus ausum,
credite, consiliis: hos ferrea neverat annos
Atropos. existis casus: bella horrida nobis,
atque iterum Tydeus.' dicit, vittaque ligatis
frondibus instantis abigit monstratque cruorem.
  Stabat inops comitum Cocyti in litore maesto
Laius, immiti quem iam deus ales Averno
reddiderat, dirumque tuens obliqua nepotem
(noscit enim vultu) non ille aut sanguinis haustus,
cetera ceu plebes, aliumve accedit ad imbrem,
immortale odium spirans. sed prolicit ultro
Aonius vates: 'Tyriae dux inclite Thebes,
cuius ab interitu non ulla Amphionis arces
vidit amica dies, o iam satis ulte cruentum

586 dimissus *P*: me missus *ωS* 587 quacunque *PQ* 590 vulnere *DA* 593 Hi *DNS Gronovius*: hic *PBQ*[*K*?] 598 praesagem *N*: praesagum *ed. Ven.*, *Bernart e cod. vet.* 602 iterum mars haec *al. m. in ras. Q* (*falso Kohlmann*): iterum deus haec (-ti *sup.* deus *add. rec. m.*) *B* vittasque *P* 603 abicit *P* 606 durumque *N* 607 enim in vultu *P*: enim . . . vultu (*spatio relicto*) *B* vultum *DN*: vultū (¯ *al. m.*) *Q* 608 altumve *PA* 609 proligit *P*: prosilit *N*

exitium et multum placata minoribus umbra,
quos miserande fugis? iacet ille in funere longo,
quem fremis, et iunctae sentit confinia mortis,
obsitus exhaustos paedore et sanguine vultus
eiectusque die: sors leto durior omni,
crede mihi! quaenam immeritum vitare nepotem
causa tibi? confer vultum et satiare litanti
sanguine venturasque vices et funera belli
pande vel infensus vel res miserate tuorum.
tunc ego te optata vetitam transmittere Lethen
puppe dabo placidumque pia tellure reponam
et Stygiis mandabo deis.' mulcetur honoris
muneribus tingitque genas, dein talia reddit:
'Cur tibi versanti manis, aequaeve sacerdos,
lectus ego augurio tantisque potissimus umbris,
qui ventura loquar? satis est meminisse priorum.
nostrane praeclari, pudeat, consulta nepotes
poscitis? illum, illum sacris adhibete nefastis,
qui laeto fodit ense patrem, qui semet in ortus
vertit et indignae regerit sua pignora matri.
et nunc ille deos Furiarumque atra fatigat
concilia et nostros rogat haec in proelia manis.
quod si adeo placui deflenda in tempora vates,
dicam equidem, quo me Lachesis, quo torva Megaera
usque sinunt: bellum, innumero venit undique bellum
agmine, Lernaeosque trahit fatalis alumnos
Gradivus stimulis; hos terrae monstra deumque
tela manent pulchrique obitus et ab igne supremo
sontes lege morae. certa est victoria Thebis,

613 exilium *P* 614 quo *PN* (*cum ras. fuit* quos): quo (†quos) *Q* in *om. B* vulnere *A* 615 fremis *P Heinsius*: premis ω*S* (*in ras.* ? *N*) 616 exhaustos *D*: exhausto *PN* (*in ras.*: *N fuit* -os): exhaustus *BKQS* (*in* -os *corr. pr. m. Q, sec. m. S*) 619 litanti *corr. in* litato *Q* 620 funera] *legi non potest N* (*fuit* ruinę ?) 622 te *edd. vett.*: et *codd.* 630 o illum *N*: ergo illum *A* 631 dedit *edd. vett.* 635 placuto *P*

ne trepida, nec regna ferox germanus habebit,
sed Furiae, geminumque nefas; miserosque per ensis
(ei mihi!) crudelis vincit pater.' haec ubi fatus,
labitur et flexa dubios ambage relinquit.
Interea gelidam Nemeen et conscia laudis
Herculeae dumeta vaga legione tenebant
Inachidae; iam Sidonias avertere praedas,
sternere, ferre domos ardent instantque. quis iras
flexerit, unde morae, medius quis euntibus error,
Phoebe, doce: nos rara manent exordia famae.
Marcidus edomito bellum referebat ab Haemo
Liber; ibi armiferos geminae iam sidera brumae
orgia ferre Getas canumque virescere dorso
Othryn et Icaria Rhodopen assueverat umbra,
et iam pampineos materna ad moenia currus
promovet; effrenae dextra laevaque sequuntur
lynces et uda mero lambunt retinacula tigres.
post exsultantes spolia armentalia portant
seminecesque lupos scissasque Mimallones ursas.
nec comitatus iners: sunt illic Ira Furorque
et Metus et Virtus et numquam sobrius Ardor
succiduique gradus et castra simillima regi.
isque ubi pulverea Nemeen effervere nube
conspicit et †solem radiis ignescere ferri,†
necdum compositas belli in certamina Thebas,
concussus visis, quamquam ore et pectore marcet,
aeraque tympanaque et biforem reticere tumultum
imperat, attonitas qui circum plurimus auris,

643 *sic interpunximus* 644 vincet *N* 645 reliquit *PDN* 651 monent *PDA* 653 gelidae (†geminae *marg.*) *P*: gelidae *Q pr. m. S pr. m.* iam] cum *S sec. m.* 655 ŭviferā (†icaria *marg.*) *P* 660 caesasque *A* 664 effervescere *P* 665 frondem *Slater*: silvam *Koestlin* solis' . . . ferrum *Madvig*: *fort.* solem radiis pallescere ferri: *item* pallescere *et* ignescere *ad* iv. 171 *confusa sunt*

atque ita: 'Me globus iste meamque exscindere gentem
apparat; ex longo recalet furor; hoc mihi saevum
Argos et indomitae bellum ciet ira novercae.
usque adeone parum cineri data mater iniquo
natalesque rogi quaeque ipse micantia sensi
fulgura? reliquias etiam fusaeque sepulcrum
paelicis et residem ferro petit impia Theben.
nectam fraude moras; illum, illum tendite campum,
tendite, io, comites.' Hyrcanae ad signa iugales
intumuere iubas, dicto prius astitit arvis.
Tempus erat medii cum solem in culmina mundi
tollit anhela dies, ubi tardus hiantibus arvis
stat vapor atque omnes admittunt aethera luci.
undarum vocat ille deas mediusque silentum
incipit: 'Agrestes fluviorum numina Nymphae
et nostri pars magna gregis, perferte laborem
quem damus. Argolicos paulum mihi fontibus amnis
stagnaque et errantis obducite pulvere rivos.
praecipuam Nemeen, qua nostra in moenia bellis
nunc iter, ex alto fugiat liquor; adiuvat ipse
Phoebus adhuc summo, cesset ni vestra voluntas,
limite; vim coeptis indulgent astra, meaeque
aestifer Erigones spumat canis. ite volentes,
ite in operta soli; post vos ego gurgite pleno
eliciam, et quae dona meis amplissima sacris
vester habebit honos, nocturnaque furta licentum
cornipedum et cupidas Faunorum arcebo rapinas.'
Dixerat; ast illis tenuior percurrere visus

670 globus iste *PDA* : manus ista *BKNQS* 671 ex longo *P* : et longo *N* : et longe *BDKQS* 674 minantia *P* 675 reliquiasque *D* 676 resides . . . Thebas *N* impia *PA* : improba ω*S* 678 eo *N* 687 arentes *Peyraredus* 688 praecipuam nemeen *P* : praecipuus nemees ω*S* (*in ras. D al. m.*: praecipuus *corr. in* praecipue *al. m. Q*) 689 ex alto *sup. l. D* 690 adhuc *PNS sec. m. L.* : ad hoc *BDKQS pr. m.* 692 Pestifer *N* volantes *P* 697 tenuior *Q* : tenuis *cett.* ppcurrere *P*

ora situs, viridisque comis exhorruit umor.
protinus Inachios haurit sitis ignea campos:
diffugere undae, squalent fontesque lacusque,
et cava ferventi durescunt flumina limo.
aegra solo macies, [tenerique in origine culmi
inclinata seges,] deceptum margine ripae
stat pecus, atque amnis quaerunt armenta natatus.
sic ubi se magnis refluus suppressit in antris
Nilus et Eoae liquentia pabula brumae
ore premit, fumant desertae gurgite valles
et patris undosi sonitus exspectat hiulca
Aegyptos, donec Phariis alimenta rogatus
donet agris magnumque inducat messibus annum.
aret Lerna nocens, aret Lyrcius et ingens
Inachus advolvensque natantia saxa Charadrus
et numquam in ripis audax Erasinus et aequus
fluctibus Asterion: ille alta per avia notus
audiri et longe pastorum rumpere somnos.
  Vna tamen tacita (sed iussu numinis) unda
rapta fugit Phaethontis equos magnumque laborem,
haec quoque secreta (nutrit Langia) sub umbra.
nondum illi raptus dederat lacrimabile nomen
Archemorus nec fama deae; tamen avia servat
et nemus et fluvium; manet ingens gloria nympham,

698 horror (†umor) *D* 702–703 *verba uncis inclusa desunt in PBKQAS pr. m., exstant in DN et marg. S* 704 amnis *DQBA* (*ex* omnes *corr. B*): amnes *PN* natatus *PDQBA* (natat' *B*): natatos *N edd., de KS non liquet* 705 suppresserit antris *PA* 711 nocens et lyrcius aret et *P* lyrcius *P Priscian*: lyrceus *B, fort. recte* '*in quibusdam* lyrceus *reperitur codicibus scriptum*' *Priscian* 712 adverrensque *B*: advernensque (r *sup.* n *prior. scr.*) *Q*: advolvensque (†adverrensque) *D* 714 fructibus *QB*³*L* 716 tacita . . . unda *scripsi*: tacitas . . . undas *codd.* 717 *exstat in solis PD* (*et marg. rec. m. A*) rapta *P*: apta *D et marg. A* fugit *scripsi*: ruit *codd.*, *cf. Class. Rev.* xviii. 1 longumque *marg. A* Raptarat Phaethontis equo magnoque labore *Mueller* 719 dederat raptus *N* 721 fluviūs (*sic*) *Q*

dum tristem Hypsipylen ducibus sudatus Achaeis
ludus et atra sacrum recolit trieteris Ophelten.
  Ergo nec ardentis clipeos vectare nec artos
thoracum nexus (tantum sitis horrida torret)
sufficiunt; non ora modo angustisque perusti
faucibus, interior sed vis quatit; aspera pulsu
corda, gelant venae, et siccis cruor aeger adhaeret
visceribus; tunc sole putris, tunc pulvere tellus
exhalat calidam nubem. non spumeus imber
manat equum: siccis inlidunt ora lupatis,
ora catenatas procul exsertantia linguas;
nec legem dominosve pati, sed perfurit arvis
flammatum pecus. huc illuc impellit Adrastus
exploratores, si stagna Licymnia restent,
si quis Amymones superet liquor: omnia caecis
ignibus hausta sedent, nec spes umentis Olympi,
ceu flavam Libyen desertaque pulveris Afri
conlustrent nullaque umbratam nube Syenen.
  Tandem inter silvas (sic Euhius ipse pararat)
errantes subitam pulchro in maerore tuentur
Hypsipylen; illi quamvis et ab ubere Opheltes
non suus, Inachii proles infausta Lycurgi,
dependet, neglecta comam nec dives amictu,
regales tamen ore notae, nec mersus acerbis
exstat honos. tunc haec adeo stupefactus Adrastus:
'Diva potens nemorum (nam te vultusque pudorque
mortali de stirpe negant) [quae laeta sub isto
igne poli non quaeris aquas,] succurre propinquis
gentibus; Arquitenens seu te Latonia casto

722 Dum *Q*: cum *cett.* 724 portare *N*: nectare (*suprascr.* nexare) *A* 725 torret *PA*: torquet (†torret) *D*: torquet *BKQNS* 726–727 angustasque . . . fauces *A* 736 superet *PN*[*KS*?]: superest *BQ* 740 pararat *P*: parabat *ω* 742 ad ubera *P* 744 nec laeta *BNQ* (*corr. in* lecta *NQ*) 748–749 *verba uncis inclusa om. P, exhibent ωS*

de grege transmisit thalamis, seu lapsus ab astris
non humilis fecundat amor (neque enim ipse deorum
arbiter Argolidum thalamis novus), aspice maesta
agmina. nos ferro meritas exscindere Thebas
mens tulit, imbelli sed nunc sitis aspera fato
submittitque animos et inertia robora carpit.
da fessis in rebus opem, seu turbidus amnis,
seu tibi foeda palus; nihil hac in sorte pudendum,
nil humile est; tu nunc undis (Pluvioque rogaris
pro Iove), tu refugas viris et pectora bellis
exanimata reple: sic hoc tibi sidere dextro
crescat onus. tantum reduces det flectere gressus
Iuppiter, o quanta belli donabere praeda!
Dircaeos tibi, diva, greges numerumque rependam
sanguinis, et magna hic lucus signabitur ara.'
  Dixit, et orantis media inter anhelitus ardens
verba rapit cursuque animae labat arida lingua;
idem omnis pallorque viros flatusque soluti
oris habet. reddit demisso Lemnia vultu:
'Diva quidem vobis, etsi caelestis origo est,
unde ego? mortalis utinam haud transgressa fuissem
luctibus! altricem mandati cernitis orbam
pignoris; at nostris an quis sinus uberaque ulla,
scit deus, et nobis regnum tamen et pater ingens.
sed quid ego haec, fessosque optatis demoror undis?
mecum age nunc, si forte vado Langia perennis
servat aquas; solet et rabidi sub limite Cancri
semper, et Icarii quamvis iuba fulguret astri,

751 missus *DA* 754 extinguere *A* . 755 aspera *PD*: anxia *BQNA* : ansia *S* 756 *an* Martia? 758 sorde *A* 759 undis *ego* (ventis *codd.*) *et interpunctionem mutavi, cf. Class. Rev.* xviii. 1 760 bellis *P* : bello *cett.* 765 sanguinis et *P* : plebis et hic ω*SL* 769 rediit *P* 773 anguis (*rec. m. suprascr.* quis) *PB* 774 et gens *Phillimore* 777 rabidi *PDA* : rapidi *QN*[*KS*?] limite *PDA* (*suprascr.* lumine *rec. m. P*) : limine *QBS* (*suprascr.* lumine *al. m. BS*) : lumine *N*

ire tamen.' simul haerentem, ne tarda Pelasgis
dux foret, a miserum vicino caespite alumnum
(sic Parcae voluere) locat ponique negantis
floribus adgestis et amico murmure dulcis
solatur lacrimas: qualis Berecyntia mater,
dum parvum circa iubet exsultare Tonantem
Curetas trepidos; illi certantia plaudunt
orgia, sed magnis resonat vagitibus Ide.
At puer in gremio †vernae† telluris et alto
gramine nunc facilis sternit procursibus herbas
in vultum nitens, caram modo lactis egeno
nutricem plangore ciens iterumque renitens
et teneris meditans verba inluctantia labris
miratur nemorum strepitus aut obvia carpit
aut patulo trahit ore diem nemorique malorum
inscius et vitae multum securus inerrat.
sic tener Odrysia Mavors nive, sic puer ales
vertice Maenalio, talis per litora reptans
improbus Ortygiae latus inclinabat Apollo.
Illi per dumos et opaca virentibus umbris
devia pars cingunt, pars arta plebe sequuntur
praecelerantque ducem. medium subit illa per agmen
non humili festina modo; iamque amne propinquo
rauca sonat valles, saxosumque impulit auris
murmur: ibi exsultans conclamat ab agmine primus
sicut erat levibus tollens vexilla maniplis
Argus 'aquae!' longusque virum super ora cucurrit

781 ponique negantis *L. Ll. schol. Bamb*, *schol. Paris.*, *Gronovius*, *Bentley*: ponitque negantem *PωS* (negantem: em *in ras. Q*: poni *marg. al. m. Q*) 784 parvum circa *PDN*: circa parvum *BKQ* 785 certamina *N* 786 organa *D*: orgia *marg. Q* (·ia *sup. l. ead. m.*): †orgia 'timpana' *schol. Q* 787 vernae *corruptum. Non vernum enim tempus erat*, *cf.* 680 *sqq.*: *an* tenerae? 790 plangore *Baehrens*: clangore *PBDQ*[*KS*?]: clamore *N* 790 renitens *D*: renidens *cett.* 794 nescius *N* 802 sonant *N* 803 primus *BD*[*KS*?]: prim' *P*: primo *N*

clamor, 'aquae!' sic Ambracii per litora ponti
nauticus in remis iuvenum monstrante magistro
fit sonus inque vicem contra percussa reclamat
terra, salutatus cum Leucada pandit Apollo.
Incubuere vadis passim discrimine nullo
turba simul primique, nequit secernere mixtos
aequa sitis, frenata suis in curribus intrant
armenta, et pleni dominis armisque feruntur
quadripedes; hos turbo rapax, hos lubrica fallunt
saxa, nec implicitos fluvio reverentia reges
proterere aut mersisse vado clamantis amici
ora. fremunt undae, longusque a fontibus amnis
diripitur, modo lene virens et gurgite puro
perspicuus nunc sordet aquis egestus ab imis
alveus; inde toros riparum et proruta turbant
gramina; iam crassus caenoque et pulvere torrens,
quamquam expleta sitis, bibitur tamen. agmina bello
decertare putes iustumque in gurgite Martem
perfurere aut captam tolli victoribus urbem.
Atque aliquis regum medio circumfluus amni:
'Silvarum, Nemea, longe regina virentum,
lecta Iovi sedes, quam tu non Herculis actis
dura magis, rabidi cum colla comantia monstri
frangeret et tumidos animam angustaret in artus!
hac saevisse tenus populorum in coepta tuorum

812 cursibus *BD* (†curribus *sup. l. D*) 814 turbo *BDN*[*K*?]: turba *PQSA* 819 non *A*[1] egressus *P* imis *P*: imo *ωS* 820 tori *P* 821 sordens (*ex* 819) *P* 822 belli *P*: certe *Q* 824 *om. N* (*add. rec. m. mg.*) aut *P*: et *ωS* 827 Iovi *P*: Iovis *ωS* quam tu non *P*: quam tum non *BS*: quantum (non) *Q*: qua (ne) tum non *K*: quam nunc non *D*: quam (ne) non (m *add. al. m*) *N*: quae tum *Kohlmann* 828 clara *Cod. Paris.* 8053 *Markland* comantia *PN*: minantia *BDKQS* 829 frangeret *Schrader*: angeret *codd.* timidos *Q* 830 in coepta *Schrader*: incoepta *BQN*: incepta *PD*

sufficiat; tuque o cunctis insuete domari
solibus, aeternae largitor corniger undae,
laetus eas, quacumque domo gelida ora resolvis
immortale tumens; neque enim tibi cana repostas
bruma nives raptasque alio de fonte refundit
arcus aquas gravidive indulgent nubila Cori,
sed tuus et nulli ruis expugnabilis astro.
te nec Apollineus Ladon nec Xanthus uterque
Spercheosque minax Centaureusque Lycormas
praestiterint; tu pace mihi, tu nube sub ipsa
armorum festasque super celebrabere mensas,
a Iove primus honos. bellis modo laetus ovantis
accipias fessisque libens iterum hospita pandas
flumina defensasque velis agnoscere turmas.'

834–844 *desunt in K* 834 reportat *N*: repostat *A*[1]: reportas *A*[2] *schol. Bamb.* 835 partasque *N*: potasque *Barth e cod. qui* portasque *dabat* 842 belli *N* 844 defensasque *PD*: defessasque *cett.*

LIBER QVINTVS

PVLSA sitis fluvio, populataque gurgitis alveum
agmina linquebant ripas amnemque minorem;
acrior et campum sonipes rapit et pedes arva
implet ovans, rediere viris animique minaeque
votaque, sanguinei mixtum ceu fontibus ignem
hausissent belli magnasque in proelia mentes.
dispositi in turmas rursus legemque severi
ordinis, ut cuique ante locus ductorque, monentur
instaurare vias. tellus iam pulvere primo
crescit, et armorum transmittunt fulgura silvae.
qualia trans pontum Phariis deprensa serenis
rauca Paraetonio decedunt agmina Nilo,
quo fera cogit hiems: illae clangore fugaci,
umbra fretis arvisque, volant, sonat avius aether.
iam Borean imbrisque pati, iam nare solutis
amnibus et nudo iuvat aestivare sub Haemo.
  Hic rursus simili procerum vallante corona
dux Talaionides, antiqua ut forte sub orno
stabat, et admoti nixus Polynicis in hastam:
'At tamen, o quaecumque es' ait 'cui (gratia tanta est)
venimus innumerae fato debere cohortes

1 alvum (*suprascr.* †alveum) *D*: alvum *BKNQS*: altum *P quod mavult Phillimore* 3 armu *P* (*sic*) 5 sanguinei *D*: sanguineis *PBKNQS* 8 moner&[r] *P*: mone||t[r] *corr. ex* moneret *Q* 11 deprensa *P et sic, puto, L. vide not ad loc.*: defensa *cett.* 13 quo *Vollmer*: cum (cū *P*) *codd.* cogit *P*: ponit *ωS*, *locum expedivit Vollmer* 19 hasta *N* 20 gratia (g͞ra) tanta est *scripsi*: gloria (g͞la *B*) tanta *codd.* 21 venim' *P* fato *cum Cod. Coll. S. Pet. scripsi* (*i.e.* fato venimus) *et versuum* 20-22 *interpunctionem mutavi*: fatum *codd.*: vitam *Barth* venimus, innumerae et fantur *Sandstroem*: vovimus innumerae fanum *Mueller*: en uni innumeras *Baehrens*

quem non ipse deum sator aspernetur honorem;
dic age, quando tuis alacres absistimus undis,
quae domus aut tellus, animam quibus hauseris astris?
dic quis et ille pater? neque enim tibi numina longe,
transierit fortuna licet, maiorque per ora
sanguis, et adflicto spirat reverentia vultu.'
  Ingemit, et paulum fletu cunctata modesto
Lemnias orsa refert: 'Immania vulnera, rector,
integrare iubes, Furias et Lemnon et artis
arma inserta toris debellatosque pudendo
ense mares; redit ecce nefas et frigida cordi
Eumenis. o miserae, quibus hic furor additus! o nox!
o pater! illa ego nam, pudeat ne forte benignae
hospitis, illa, duces, raptum quae sola parentem
occului. quid longa malis exordia necto?
et vos arma vocant magnique in corde paratus.
hoc memorasse sat est: claro generata Thoante
servitium Hypsipyle vestri fero capta Lycurgi.'
  Advertere animos, maiorque et honora videri
parque operi tanto; cunctis tunc noscere casus
ortus amor, pater ante alios hortatur Adrastus:
'Immo age, dum primi longe damus agmina vulgi
(nec facilis Nemea latas evolvere viris,
quippe obtenta comis et ineluctabilis umbra),
pande nefas laudesque tuas gemitusque tuorum,
unde hos advenias regno deiecta labores.'
  Dulce loqui miseris veteresque reducere questus:
incipit: 'Aegaeo premitur circumflua Nereo
Lemnos, ubi ignifera fessus respirat ab Aetna
Mulciber; ingenti tellurem proximus umbra

23 absistimus *PD*: adsistimus *BKQS*: consistimus (ad *sup.* con *scr.*) *N* 39 capta (†rapta) *D* 43 *e contextu om. in marg. add. Q* 44 facile est *D* 48 *Adrastum hunc versum loqui volunt codd. edd.; ego schol. D secutus interpunctionem mutavi* 51 Mulgiber *P*: Mulcifer B^1Q

vestit Athos nemorumque obscurat imagine pontum;
Thraces arant contra: Thracum fatalia nobis
litora, et inde nefas. florebat dives alumnis
terra, nec illa Samo fama Delove sonanti
peior et innumeris quas spumifer assilit Aegon.
dis visum turbare domos, nec pectora culpa
nostra vacant: nullos Veneri sacravimus ignis,
nulla deae sedes; movet et caelestia quondam
corda dolor lentoque inrepunt agmine Poenae.
illa Paphon veterem centumque altaria linquens
nec vultu nec crine prior solvisse iugalem
ceston et Idalias procul ablegasse volucres
fertur; erant certe media quae noctis in umbra
divam alios ignis maioraque tela gerentem
Tartareas inter thalamis volitasse sorores
vulgarent, utque implicitis arcana domorum
anguibus et saeva formidine nupta replesset
limina, nec fidi populum miserata mariti.
protinus a Lemno teneri fugistis Amores,
mutus Hymen versaeque faces et frigida iusti
cura tori; nullae redeunt in gaudia noctes,
nullus in amplexu sopor est, Odia aspera ubique
et Furor et medio recubat Discordia lecto.
cura viris tumidos adversa Thracas in ora
eruere et saevam bellando frangere gentem.
cumque domus contra stantesque in litore nati,
dulcius Edonas hiemes Arctonque prementem
excipere, aut tandem tacita post proelia nocte
fractorum subitas torrentum audire ruinas.

64 certe] quaedam *A* 65–71 *in D al. m. scripti* 67 vulgarent] iactarent *N* 68 foeda *Q* nupta replesset *P*: cuncta replevit *ωS*: *interpunxit Postgate* 71 mutus *PQB* (*in* mo- *corr. al. m. B*): motus *DKNS* 77 cumque (†tumque) *D* 78 Edonas *Servius schol. Lucan. Bernart, Gronovius*: Edonias *codd.* prementem *P*: frementem *cett.* 'Tristius Edonas hiemes Hebrumque nivalem' *Servius*

illae autem tristes (nam me tunc libera curis
virginitas annique tegunt) sub nocte dieque
assiduis aegrae in lacrimis solantia miscent
conloquia, aut saevam spectant trans aequora Thracen.
  Sol operum medius summo librabat Olympo
lucentis, ceu staret, equos; quater axe sereno
intonuit, quater antra dei fumantis anhelos
exseruere apices, ventisque absentibus Aegon
motus et ingenti percussit litora ponto:
cum subito horrendas aevi matura Polyxo
tollitur in furias thalamisque insueta relictis
evolat. insano veluti Teumesia Thyias
rapta deo, cum sacra vocant Idaeaque suadet
buxus et a summis auditus montibus Euhan:
sic erecta genas aciemque offusa trementi
sanguine desertam rabidis clamoribus urbem
exagitat, clausasque domos et limina pulsans
concilium vocat; infelix comitatus eunti
haerebant nati. atque illae non segnius omnes
erumpunt tectis, summasque ad Pallados arces
impetus: huc propere stipamur et ordine nullo
congestae; stricto mox ense silentia iussit
hortatrix scelerum et medio sic orsa profari:
"Rem summam instinctu superum meritique doloris,
o viduae (firmate animos et pellite sexum!)
Lemniades, sancire paro; si taedet inanis
aeternum servare domos turpemque iuventae
flore situm et longis sterilis in luctibus annos,
inveni, promitto, viam (nec numina desunt)
qua renovanda Venus: modo par insumite robur
luctibus, atque adeo primum hoc mihi noscere detur.
tertia canet hiems; cui conubialia vincla

82 animique *corr. in* annique *Q* 83 in *om.* *BDQN* 95 offusa *Barth*, *Heinsius*: effusa *codd.* 99 illa *Baehrens* 103 orsa *Bentley*: ausa *codd.*

aut thalami secretus honos, cui coniuge pectus
intepuit, cuius vidit Lucina labores,
dicite, vel iustos cuius pulsantia mensis
vota tument, qua pace feras volucresque iugari
mos datus? heu segnes! potuitne ultricia Graius
virginibus dare tela pater laetusque dolorum
sanguine securos iuvenum perfundere somnos?
at nos vulgus iners? quod si propioribus actis
est opus, ecce animos doceat Rhodopeia coniunx,
ulta manu thalamos pariterque epulata marito.
nec vos immunis scelerum securave cogo:
plena mihi domus atque ingens, en cernite, sudor.
quattuor hos una, decus et solacia patris,
in gremio, licet amplexu lacrimisque morentur,
transadigam ferro saniemque et vulnera fratrum
miscebo patremque super spirantibus addam.
ecqua tot in caedis animum promittit?" agebat
pluribus; adverso nituerunt vela profundo:
Lemnia classis erat. rapuit gavisa Polyxo
fortunam atque iterat: "Superisne vocantibus ultro
desumus? ecce rates! deus hos, deus ultor in iras
adportat coeptisque favet. nec imago quietis
vana meae: nudo astabat Venus ense, videri
clara mihi somnosque super 'Quid perditis aevum?'
inquit 'age aversis thalamos purgate maritis.
ipsa faces alias melioraque foedera iungam.'
dixit, et hoc ferrum stratis, hoc, credite, ferrum
imposuit. quin o miserae, dum tempus agi rem,

113 thalami *PD*: thalamis *BKQN* cui *PD* († qđ) *D*: quod *NQ*[*KS*?]: quae *B*: quo *A* 115 poscentia *Wilkins* iusto . . . pubentia mense *temptabam* 117 graiis *Q* 120 *interpunxit Weber* 127 viscera *Barth* 128 simul (*suprascr. rec. m.* super) *P* 129 ecce *DQ*² 135 nuda stabat *P unde* nudo astabat *scripsi*: nudo stabat *cett.* 136 somnoque *P* 140 agi *Heinsius*: agit *codd.*: agit *ex Virg. Aen.* v. 638 tempus agit rem (*cod. Rom.*) *fort. huc inrepsit* 140–219 *in B al. m. scripti*

consulite; en validis spumant eversa lacertis
aequora, Bistonides veniunt fortasse maritae."
Hinc stimuli ingentes, magnusque advolvitur astris
clamor. Amazonio Scythiam fervere tumultu
lunatumque putes agmen descendere, ubi arma
indulget pater et saevi movet ostia belli.
nec varius fremor aut studia in contraria rapti
dissensus, ut plebe solet: furor omnibus idem,
idem animus solare domos iuvenumque senumque
praecipitare colos plenisque affrangere parvos
uberibus ferroque omnis exire per annos.
tunc viridi luco (lucus iuga celsa Minervae
propter opacat humum niger ipse, sed insuper ingens
mons premit et gemina pereunt caligine soles),
hic sanxere fidem, tu Martia testis Enyo
atque inferna Ceres, Stygiaeque Acheronte recluso
ante preces venere deae; sed fallit ubique
mixta Venus, Venus arma tenet, Venus admovet iras.
nec de more cruor: natum Charopeia coniunx
obtulit, accingunt sese et mirantia ferro
pectora congestisque avidae simul undique dextris
perfringunt, ac dulce nefas in sanguine vivo
coniurant, matremque recens circumvolat umbra.
talia cernenti mihi quantus in ossibus horror,
quisve per ora color! qualis cum cerva cruentis
circumventa lupis, nullum cui pectore molli
robur et in volucri tenuis fiducia cursu,

141 invalidi *P* 143 que *om.* *N* 146 ostia *DNQ*: ostilia *P*: hostia *BS* 147 furor *A* rapta *Baehrens* 148 solent *D* 150 affligere *A* 152 viridi luco *P*: viridis late ω*S*: stat viridis late *Koch* 155 tu *PN*[*KS*?]: tum *BDQ* 156 inferna *sup. l. al. m.* *Q* 158 admonet *DN* 161 congestisque (que *paene eras.*) *N*: que *omittendum suspicatur Mueller* 162 perstringunt (fr *sup.* tr *add.*) *D* 164 horror *al. m. in* *Q* 166 pectora *P*

praecipitat suspensa fugam, iam iamque teneri
credit et elusos audit concurrere morsus.
illi aderant; primis iamque offendere carinae
litoribus, certant saltu contingere terram
praecipites. miseri, quos non aut horrida virtus
Marte sub Odrysio aut medii inclementia ponti
hauserit! alta etiam superum delubra vaporant
promissasque trahunt pecudes: niger omnibus aris
ignis et in nullis spirat deus integer extis.
tardius umenti noctem deiecit Olympo
Iuppiter et versum miti, reor, aethera cura
sustinuit, dum fata vetant, nec longius umquam
cessavere novae perfecto sole tenebrae.
sera tamen mundo venerunt astra, sed illis
et Paros et nemorosa Thasos crebraeque relucent
Cyclades; una gravi penitus latet obruta caelo
Lemnos, in hanc tristes nebulae, et plaga caeca superne
texitur, una vagis Lemnos non agnita nautis.
tum domibus fusi et nemorum per opaca sacrorum
ditibus indulgent epulis vacuantque profundo
aurum immane mero, dum quae per Strymona pugnae,
quis Rhodope gelidove labor sudatus in Haemo,
enumerare vacat. nec non, manus impia, nuptae
serta inter festasque dapes quo maxima cultu
quaeque iacent; dederat mitis Cytherea suprema
nocte viros longoque brevem post tempore pacem
nequiquam et miseros perituro adflaverat igni.
conticuere chori, dapibus ludoque licenti
fit modus et primae decrescunt murmura noctis,
cum consanguinei mixtus caligine Leti
rore madens Stygio morituram amplectitur urbem

169 audet *P* 173 media *N* 179 sinunt *A*[2]: vetat *Baehrens* 182 Paros *PD Gronovius*: paphos *BKN*: paſos *Q* 185 lemnon *P*

Somnus et implicito fundit gravia otia cornu
secernitque viros. vigilant nuptaeque nurusque
in scelus, atque hilares acuunt fera tela Sorores.
invasere nefas, cuncto sua regnat Erinys
pectore. non aliter Scythicos armenta per agros
Hyrcanae clausere leae, quas exigit ortu
prima fames, avidique implorant ubera nati.
quos tibi (nam dubito) scelerum de mille figuris
expediam casus? Helymum temeraria Gorge
evinctum ramis altaque in mole tapetum
efflantem somno crescentia vina superstans
vulnera disiecta rimatur veste, sed illum
infelix sopor admota sub morte refugit.
turbidus incertumque oculis vigilantibus hostem
occupat amplexu, nec segnius illa tenentis
pone adigit costas, donec sua pectora ferro
tangeret. is demum sceleri modus; ora supinat
blandus adhuc oculisque tremens et murmure Gorgen
quaerit et indigno non solvit bracchia collo.
non ego nunc vulgi quamquam crudelia pandam
funera, sed propria luctus de stirpe recordor:
quod te, flave Cydon, quod te per colla refusis
intactum, Crenaee, comis (quibus ubera mecum
obliquumque a patre genus) fortemque, timebam
quem desponsa, Gyan vidi lapsare cruentae
vulnere Myrmidones, quodque inter serta torosque
barbara ludentem fodiebat Epopea mater.
flet super aequaevum soror exarmata Lycaste

199 implicito *NA*² *Heinsius*: inplacito (d *sup.* t *add.*) *B*: inplacido *PQD* [*KS*?] 204 exiit *P* 210 discreta *A* 212 incertusque *Prisc.NQ* (*ex* incertumque (?) *corr.* *NQ*): incertumque (s *sup.* m *add.*) *B* vilantibus *P* *unde* nutantibus *conicias*, *cf.* 216 oculisque tremens 216–305 *in D paene exstincti raro legi possunt*: *itemque* 312–353 216 per murmura *N*, *Bentley*, *Burmann* 217 indigno solvit sua brachia *N* 224 Myrmidones *P*: myrmidonis *ωS*.

Cydimon, heu similis perituro in corpore vultus
aspiciens floremque genae et quas finxerat auro
ipsa comas, cum saeva parens iam coniuge fuso
astitit impellitque minis atque inserit ensem.
ut fera, quae rabie placido desueta magistro
tardius arma movet stimulisque et verbere crebro
in mores negat ire suos, sic illa iacenti
incidit undantemque sinu conlapsa cruorem
excipit et laceros premit in nova vulnera crinis.
ut vero Alcimeden etiamnum in murmure truncos
ferre patris vultus et egentem sanguinis ensem
conspexi, riguere comae atque in viscera saevus
horror iit: meus ille Thoas, mea dira videri
dextra mihi. extemplo thalamis turbata paternis
inferor. ille quidem dudum (quis magna tuenti
somnus?) agit versans secum, etsi lata recessit
urbe domus, quinam strepitus, quae murmura noctis,
cur fremibunda quies. trepido scelus ordine pando,
quis dolor, unde animi: "Vis nulla arcere furentis;
hac sequere, o miserande; premunt aderuntque moranti,
et mecum fortasse cades." his motus et artus
erexit stratis. ferimur per devia vastae
urbis et ingentem nocturnae caedis acervum
passim, ut quosque sacris crudelis vespera lucis
straverat, occulta speculamur nube latentes.
hic impressa toris ora exstantisque reclusis
pectoribus capulos magnarum et fragmina trunca
hastarum et ferro laceras per corpora vestis,
crateras pronos epulasque in caede natantis

230 inserit (ingerit *marg. m. aequaeva*) *P* 231 rabiem (rabie *marg. m. aequaeva*) placido *P*: placido rabiem *ω S* 232 et *om. P* 236 etiamnum murmure trunco *Barth*, *sed cf. Mueller ad loc. et Theb.* i. 277: etiamnunc *P* 243 nocte *A* 249 et *PQ*: ibi *B*: ubi *N*[*KS*?] 255 crateras laceros *A*

cernere erat, iugulisque modo torrentis apertis
sanguine permixto redeuntem in pocula Bacchum.
hic iuvenum manus et nullis violabilis armis
turba senes, positique patrum super ora gementum
semineces pueri trepidas in limine vitae
singultant animas. gelida non saevius Ossa
luxuriant Lapitharum epulae, si quando profundo
Nubigenae caluere mero; vix primus ab ira
pallor, et impulsis surgunt ad proelia mensis.
tunc primum sese trepidis sub nocte Thyoneus
detexit, nato portans extrema Thoanti
subsidia, et multa subitus cum luce refulsit.
agnovi: non ille quidem turgentia sertis
tempora nec flava crinem destrinxerat uva:
nubilus indignumque oculis liquentibus imbrem
adloquitur: "Dum fata dabant tibi, nate, potentem
Lemnon et externis etiam servare timendam
gentibus, haud umquam iusto mea cura labori
destitit: absciderunt tristes crudelia Parcae
stamina, nec dictis supplex quae plurima fudi
ante Iovem frustra lacrimisque avertere luctus
contigit; infandum natae concessit honorem.
accelerate fugam, tuque, o mea digna propago,
hac rege, virgo, patrem, gemini qua bracchia muri
litus eunt: illa, qua rere silentia, porta
stat funesta Venus ferroque accincta furentis
adiuvat: unde manus, unde haec Mavortia divae
pectora? tu lato patrem committe profundo.
succedam curis." ita fatus in aëra rursus
solvitur et nostrum, visus arcentibus umbris,

257 permixto *Kohlmann*: percommixto *P*: commixto *ωS* 269 destrinxerat *PB*: distrinxerat *QN*: distinxerat *edd. nonnulli* 274 absciderant *N*: absc//unt *Q*: abscidunt *A* 276 advertere *P* 278 *om. N, add. mg. al. m.* at celerati *Q* 280 rere *P*: rara *ωS* 285 nostrum (†nostros) *Q*

mitis iter longae claravit limite flammae.
qua data signa sequor; dein curvo robore clausum
dis pelagi ventisque et Cycladas Aegaeoni
amplexo commendo patrem, nec fletibus umquam
fit modus alternis, ni iam dimittat Eoo
Lucifer astra polo. tunc demum litore rauco
multa metu reputans et vix confisa Lyaeo
dividor, ipsa gradu nitente, sed anxia retro
pectora, nec requies quin et surgentia caelo
flamina et e cunctis prospectem collibus undas.
exoritur pudibunda dies, caelumque retexens
aversum Lemno iubar et declinia Titan
opposita iuga nube refert. patuere furores
nocturni, lucisque novae formidine cunctis
(quamquam inter similis) subitus pudor; impia terrae
infodiunt scelera aut festinis ignibus urunt.
iam manus Eumenidum captasque refugerat arces
exsaturata Venus; licuit sentire quid ausae,
et turbare comas et lumina tingere fletu.
insula dives agris opibusque armisque virisque,
nota situ et Getico nuper ditata triumpho,
non maris incursu, non hoste, nec aethere laevo
perdidit una omnis orbata excussaque fundo
indigenas: non arva viri, non aequora vertunt,
conticuere domus, cruor altus et oblita crasso
cuncta rubent tabo, magnaeque in moenibus urbis
nos tantum, et saevi spirant per culmina manes.

290 sit *Gronovius* nisi *QN* 291 tunc *P*: tum *BQN*[*KS*?] 293 nitente sed anxia *P*: nitens sed et anxia *ωAS*² (sed anxia *S*¹)
n ex
294 qui nec *Q* 295 et *om.* *PS*¹ 297 adversum *PN* declinantia *P* 300 subitus *Bentley*: habitus *codd.* pudor *PDA*: rubor *BQKNS* 304 turpare *Baehrens* 308 excussaque *scripsi coll.* iii. 249: excisaque *codd.*: excitaque *Bentley* fundo *Bentley ex cod.*: mundo *PωS* 311 madent *N*

ipsa quoque arcanis tecti in penetralibus alto
molior igne pyram, sceptrum super armaque patris
inicio et notas regum velamina vestis,
ac prope maesta rogum confusis ignibus asto
ense cruentato, fraudemque et inania busta
plango metu, si forte premant, cassumque parenti
omen et hac dubios leti precor ire timores.
his mihi pro meritis, ut falsi criminis astu
parta fides, regno et solio considere patris
supplicium datur. anne illis obsessa negarem?
accessi, saepe ante deos testata fidemque
immeritasque manus; subeo (pro dira potestas!)
exsangue imperium et maestam sine coniuge Lemnon.
iam magis atque magis vigiles dolor angere sensus,
et gemitus clari, et paulatim invisa Polyxo,
iam meminisse nefas, iam ponere manibus aras
concessum et multum cineres iurare sepultos.
sic ubi ductorem trepidae stabulique maritum,
quem penes et saltus et adultae gloria gentis,
Massylo frangi stupuere sub hoste iuvencae,
it truncum sine honore pecus, regemque peremptum
ipse ager, ipsi amnes et muta armenta queruntur.
ecce autem aerata dispellens aequora prora
Pelias intacti late subit hospita ponti
pinus; agunt Minyae, geminus fragor ardua canet
per latera, abruptam credas radicibus ire
Ortygiam aut fractum pelago decurrere montem.
ast ubi suspensis siluerunt aequora tonsis,
mitior et senibus cygnis et pectine Phoebi

315 velamina *P*: gestamina *ωS* 316 concessis *A*² crinibus *schol. Gud. Lachmann* contusis unguibus *Ellis* 318 si *paene del.* (*suprascr.* ne *ead. m.*) *Q* 320 falsi in criminis *P* 321 regna *P* 325 coniuge *B marg. L.*: culmine *PωS* 334 nota *Lachmann* 336 hospita *PBNQ*¹ : hostia *Q*² : ostia *Kohlmann*

vox media de puppe venit, maria ipsa carinae
accedunt. post nosse datum est: Oeagrius illic
acclinis malo mediis intersonat Orpheus
remigiis tantosque iubet nescire labores.
illis in Scythicum Borean iter oraque primi
Cyaneis artata maris. nos Thracia visu
bella ratae vario tecta incursare tumultu,
densarum pecudum aut fugientum more volucrum.
heu ubi nunc furiae? portus amplexaque litus
moenia, qua longe pelago despectus aperto,
scandimus et celsas turris; huc saxa sudesque
armaque maesta virum atque infectos caedibus ensis
subvectant trepidae; quin et squalentia texta
thoracum et vultu galeas intrare soluto
non pudet; audaces rubuit mirata catervas
Pallas et adverso risit Gradivus in Haemo.
tunc primum ex animis praeceps amentia cessit,
nec ratis illa salo, sed divum sera per aequor
iustitia et poenae scelerum adventare videntur.
iamque aberant terris quantum Cortynia currunt
spicula, caeruleo gravidam cum Iuppiter imbri
ipsa super nubem ratis armamenta Pelasgae
sistit agens; inde horror aquis et raptus ab omni
sole dies miscet tenebras, quis protinus unda
concolor; obnixi lacerant cava nubila venti
diripiuntque fretum, nigris redit umida tellus
verticibus, totumque Notis certantibus aequor

342 rupe *A* 344 mediusque *N* 346 sciticṽ (*sic*) *N* primi *PLlQ*[1] : primum ω*S* 347 maris *PB*[1]*Q* (*suprascr.* vadis *ead. m.* *Q*) : vadis *B*[2]*KN* 348 vela *Heinsius* 349 aufugientum *Q* : aut fuentum (gi *sup.* ue *suprascr.*) *N* 350 portum complexaque *N* 357 averso *PD* 358 tum *N* ex animis *Q* ('nobis' *schol.*) 359-403 *in D paene exstincti* 359 solo *PQ*[1] 361 aderant *NA*[2] terris *P* : terrae (a *sup.* ae *suprascr.*) *Q* : terra *BKNA*[2] 368 certantibus *P* : portantibus ω*S*

pendet et arquato iam iam prope sidera dorso
frangitur, incertae nec iam prior impetus alno,
sed labat exstantem rostris modo gurgite in imo,
nunc caelo Tritona ferens. nec robora prosunt
semideum heroum, puppemque insana flagellat
arbor et instabili procumbens pondere curvas
raptat aquas, remique cadunt in pectus inanes.
nos quoque per rupes murorumque aggere ab omni,
dum labor ille viris fretaque indignantur et Austros,
desuper invalidis fluitantia tela lacertis
(quid non ausa manus?) Telamona et Pelea contra
spargimus, et nostro petitur Tirynthius arcu.
illi (quippe simul bello pelagoque laborant)
pars clipeis munire ratem, pars aequora fundo
egerere; ast alii pugnant, sed inertia motu
corpora, suspensaeque carent conamine vires.
instamus iactu telorum, et ferrea nimbis
certat hiems, vastaeque sudes fractique molares
spiculaque et multa crinitum missile flamma
nunc pelago, nunc puppe cadunt, dat operta fragorem
pinus, et abiunctis regemunt tabulata cavernis.
talis Hyperborea viridis nive verberat agros
Iuppiter; obruitur campis genus omne ferarum,
deprensaeque cadunt volucres, et messis amaro
strata gelu, fragor inde iugis, inde amnibus irae.
ut vero elisit nubes Iove tortus ab alto
ignis et ingentes patuere in fulmine nautae,
diriguere animi, manibusque horrore remissis
arma aliena cadunt, rediit in pectora sexus.
cernimus Aeacidas murisque immane minantem

369 arquato *PB marg.*: artato *A*: aequato *cett.* 370 nec iam *PN*: iam nec *BDQ*[*KS*?] 374 pectore (*marg.* pondere) *P* 377 ab austris *A* 381 *interpunxit Bentley* 395 fulmine *PB*: flumine *KA*: lum'ne *NQS* (+fulmine *suprascr.* *S*) 'splendore fulminis' *schol. Q* 396 diruere (ig *sup.* ru *add.*) *N* 397 rediit *P*: redeunt *ωS*

Ancaeum et longa pellentem cuspide rupes,
Iphiton; at toto manifestus in agmine supra est
Amphitryoniades, puppemque alternus utrimque
ingravat et medias ardet descendere in undas.
at levis et miserae nondum mihi notus Iason
transtra per et remos impressaque terga virorum
nunc magnum Oeniden, nunc ille hortatibus Idan
et Talaum et cana rorantem aspargine ponti
Tyndariden iterans gelidique in nube parentis
vela laboranti Calain subnectere malo
voce manuque rogat; quatiunt impulsibus illi
nunc freta, nunc muros, sed nec spumantia cedunt
aequora et incussae redeunt a turribus hastae.
ipse gravis fluctus clavumque audire negantem
lassat agens Tiphys palletque et plurima mutat
imperia ac laevas dextrasque obtorquet in undas
proram navifragis avidam concurrere saxis,
donec ab extremae cuneo ratis Aesone natus
Palladios oleae, Mopsi gestamina, ramos
extulit et socium turba prohibente poposcit
foedera; praecipites vocem involvere procellae.
tunc modus armorum, pariterque exhausta quierant
flamina, confusoque dies respexit Olympo.
quinquaginta illi trabibus de more revinctis
eminus abrupto quatiunt nova litora saltu,
magnorum decora alta patrum, iam fronte sereni
noscendique habitu, postquam tumor iraque cessit
vultibus. arcana sic fama erumpere porta
caelicolas, si quando domos litusque rubentum

399 Antheum *NS* pallentem *PS*[1] 400 attonito (atonito *Q*) *codd., corr. Menke* 405 hortantibus *P et cum litura B*: horta|tibus *Q* 408 laboranti *Bentley*: laborantem *codd.* 416 extremo *N* 420 quierunt *B*[2]*N* 422 reiunctis *Q* 425 tumor *Bentley*: timor *codd.* 426 fama est *D*

Aethiopum et mensas amor est iterare minores;
dant fluvii montesque locum, tum terra superbit
gressibus et paulum respirat caelifer Atlas.
hic et ab asserto nuper Marathone superbum
Thesea et Ismarios, Aquilonia pignora, fratres,
utraque quis rutila stridebant tempora pinna,
cernimus, hic Phoebo non indignante priorem
Admetum et durae similem nihil Orphea Thracae,
tunc prolem Calydone satam generumque profundi
Nereos. ambiguo visus errore lacessunt
Oebalidae gemini; chlamys huic, chlamys ardet et illi,
ambo hastile gerunt, umeros exsertus uterque,
nudus uterque genas, simili coma fulgurat astro.
audet iter magnique sequens vestigia mutat
Herculis et tarda quamvis se mole ferentem
vix cursu tener aequat Hylas Lernaeaque tollens
arma sub ingenti gaudet sudare pharetra.
ergo iterum Venus et tacitis corda aspera flammis
Lemniadum pertemptat Amor. tunc regia Iuno
arma habitusque virum pulchraeque insignia gentis
mentibus insinuat, certatimque ordine cunctae
hospitibus patuere fores; tunc primus in aris
ignis, et infandis venere oblivia curis;
tunc epulae felixque sopor noctesque quietae,
nec superum sine mente, reor, placuere fatentes.
forsitan et nostrae fatum excusabile culpae
noscere cura, duces. cineres furiasque meorum
testor, ut externas non sponte aut crimine taedas
attigerim (scit cura deum), etsi blandus Iason
virginibus dare vincla novis; sua iura cruentum

428 iterare *Schrader*: intrare *codd.*, *cf. Silv.* iv. 2. 53. *Lactantium* iterare *legisse ex nota* 'frequenter epulatur Iuppiter . . . frequenter eos revisunt' *colligo* 440 auro A^1 441–444 *in P ita se excipiunt* 444, 442, 441, 443 *addito signo erroris* 446 tum *N* 454 cineres *PDN*: cinerem *BKQ*[*S*?]

Phasin habent, alios Colchi generatis amores?
iamque exuta gelu tepuerunt sidera longis
solibus et velox in terga revolvitur annus.'
iam nova progenies partusque in vota soluti,
et non speratis clamatur Lemnos alumnis.
nec non ipsa tamen thalami monimenta coacti
enitor geminos, duroque sub hospite mater
nomen avi renovo; nec quae fortuna relictis
nosse datur, iam plena quater quinquennia vergunt,
si modo fata sinunt aluitque rogata Lycaste.
detumuere animi maris et clementior Auster
vela vocat: ratis ipsa moram portusque quietos
odit et asserti tendit retinacula saxi.
inde fugam Minyae, sociosque appellat Iason
efferus, o utinam iam tunc mea litora rectis
praetervectus aquis, cui non sua pignora cordi,
non promissa fides; certe stat fama remotis
gentibus: aequorei redierunt vellera Phrixi.
ut stata lux pelago venturumque aethera sensit
Tiphys et occidui rubuere cubilia Phoebi,
heu iterum gemitus, iterumque novissima nox est:
vix reserata dies, et iam rate celsus Iason
ire iubet, primoque ferit dux verbere pontum.
illos e scopulis et summo vertice montis
spumea porrecti dirimentes terga profundi
prosequimur visu, donec lassavit hiantis
lux oculos longumque polo contexere visa est
aequor et extremi pressit freta margine caeli.

462 clamatur lemnos *P*: lemnos clamatur *N*: lemnos celebratur *BDKQS* 463 monimenta] non sponte *N* 466 datur· *P*: datum *ωS* vergunt *Lachmann*: pergunt *codd.* 470 asserti (†impositi) *D*: adversi *P*: adsueti *BQKN*[*S*?] tendit///// retinacula (*ras. fere quinque litterarum*) *N* 481 e *N*[2]: et *PBDQN*[1] [*KS*?] scopulos *Q*[1] 483 euntes *codd.*, *corr. anon. apud Heinsium*

fama subit portus, vectum trans alta Thoanta
fraterna regnare Chio, mihi crimina nulla,
et vacuos arsisse rogos; fremit impia plebes
sontibus accensae stimulis facinusque reposcunt.
quin etiam occultae vulgo increbrescere voces:
"Solane fida suis, nos autem in funera laetae?
†non deus haec fatumque? quid imperat urbe nefanda?"†
  Talibus exanimis dictis (et triste propinquat
supplicium nec regna iuvant) vaga litora furtim
incomitata sequor funestaque moenia linquo,
qua fuga nota patris: sed non iterum obvius Euhan;
nam me praedonum manus huc appulsa tacentem
abripit et vestras famulam transmittit in oras.'
  Talia Lernaeis iterat dum regibus exsul
Lemnias et longa solatur damna querela,
immemor absentis (sic di suasistis) alumni,
ille gravis oculos languentiaque ora comanti
mergit humo, fessusque diu puerilibus actis
labitur in somnos, prensa manus haeret in herba.
  Interea campis, nemoris sacer horror Achaei,
terrigena exoritur serpens, tractuque soluto
immanem sese vehit ac post terga relinquit.
livida fax oculis, tumidi stat in ore veneni
spuma virens, ter lingua vibrat, terna agmina adunci
dentis, et auratae crudelis gloria frontis
prominet. Inachio sanctum dixere Tonanti
agricolae, cui cura loci et silvestribus aris
pauper honos; nunc ille dei circumdare templa
orbe vago labens, miserae nunc robora silvae

488 improba *A* 490 increscere *P* 491 latae *Baehrens*, *fort.* nostra autem in funera laeta est? 492 *versus corruptus* non *Pω*: num *Kohlmann*, *Wilkins*, *cum cod. Gudiano* 52 quid *PBQ*: qd *N*: quod *D*: *fort.* non deus haec, fatumque quod imperat urbe, rependet? 494 furtim *P*: furto *BDQN* [*KS*?] 497 *an* licentum? latentem *Phillimore* 498 transmisit *N* 506 exoritur *PLLl.*: erigitur *ωS* 507 trahit *A* 511 Inachii *Mueller*

atterit et vastas tenuat complexibus ornos;
saepe super fluvios geminae iacet aggere ripae
continuus, squamisque incisus adaestuat amnis.
sed nunc, Ogygii iussis quando omnis anhelat
terra dei trepidaeque latent in pulvere Nymphae,
saevior anfractu laterum sinuosa retorquens
terga solo siccique nocens furit igne veneni.
stagna per arentisque lacus fontisque repressos
volvitur et vacuis fluviorum in vallibus errat,
incensusque siti liquidum nunc aëra lambit
ore supinato, nunc arva gementia radens
pronus adhaeret humo, si quid viridantia sudent
gramina; percussae calidis adflatibus herbae,
qua tulit ora, cadunt, moriturque ad sibila campus:
quantus ab Arctois discriminat aethera plaustris
anguis et usque Notos alienumque exit in orbem;
quantus et ille sacri speris intorta movebat
cornua Parnasi, donec tibi, Delie, fixus
vexit harundineam centeno vulnere silvam.

Quis tibi, parve, deus tam magni pondera fati
sorte dedit? tune hoc vix prima ad limina vitae
hoste iaces? an ut inde sacer per saecula Grais
gentibus et tanto dignus morerere sepulcro?
occidis extremae destrictus verbere caudae
ignaro serpente puer, fugit ilicet artus
somnus et in solam patuerunt lumina mortem.

Cum tamen attonito moriens vagitus in auras
excidit et ruptis immutuit ore querelis,
qualia non totas peragunt insomnia voces,

524 incensusque siti *Schrader*: incertusque sua *codd.* 525 rodens *Heinsius* 529–533 *Statio indignos putat Mueller et post v.* 507 *inserere vult* 530 ad //usque *Q* (ad *al. m.*?) : ad usque *A*, *cdd. nonnulli* 531 spiris *codd.*, *correxi* 537 morere *P et in* morire (?) *corr. Q*

audiit Hypsipyle, facilemque negantia cursum
exanimis genua aegra rapit; iam certa malorum
mentis ab augurio sparsoque per omnia visu
lustrat humum quaerens et nota vocabula parvo
nequiquam ingeminans: nusquam ille, et prata recentis
amisere notas. viridi piger accubat hostis
collectus gyro spatiosaque iugera complet,
sic etiam obliqua cervicem expostus in alvo.
horruit infelix visu longoque profundum
incendit clamore nemus; nec territus ille,
sed iacet. Argolicas ululatus flebilis auris
impulit; extemplo monitu ducis advolat ardens
Arcas eques causamque refert. tum squamea demum
torvus ad armorum radios fremitumque virorum
colla movet: rapit ingenti conamine saxum,
quo discretus ager, vacuasque impellit in auras
arduus Hippomedon, quo turbine bellica quondam
librati saliunt portarum in claustra molares.
cassa ducis virtus: iam mollia colla refusus
in tergum serpens venientem evaserat ictum.
dat sonitum tellus, nemorumque per avia densi
dissultant nexus. 'At non mea vulnera' clamat
et trabe fraxinea Capaneus subit obvius 'umquam
effugies, seu tu pavidi ferus incola luci,
sive deis, utinamque deis, concessa voluptas,
non, si consertum super haec mihi membra Giganta
subveheres.' volat hasta tremens et hiantia monstri
ora subit linguaeque secat fera vincla trisulcae,
perque iubas stantis capitisque insigne corusci
emicat, et nigri sanie perfusa cerebri

544 audit *N* 556 tum *P*: tunc *ω* 561 vibrati *Oudendorp*: 'iacti' *schol. Q* 562 ducis *P*: duci *BNS*: duci (s *suprascr.*) *Q* nam KNS^2 563 evaserat *Barth e cod., coni. Baehrens*: exhauserat *codd.* 564 avia $PDNS^2$: aera $BKQS^1A$ 568 sive deus *A* volontas *N* 573 nigra *A*

figitur hasta solo. longus vix tota peregit
membra dolor, rapido celer ille volumine telum
circuit avulsumque ferens in opaca refugit
templa dei; hic magno tellurem pondere mensus
implorantem animam dominis assibilat aris.
illum et cognatae stagna indignantia Lernae,
floribus et vernis assuetae spargere Nymphae,
et Nemees reptatus ager, lucosque per omnis
silvicolae fracta gemuistis harundine, Fauni.
ipse etiam e summa iam tela poposcerat aethra
Iuppiter et dudum nimbique hiemesque coibant,
ni minor ira deo gravioraque tela mereri
servatus Capaneus; moti tamen aura cucurrit
fulminis et summas libavit vertice cristas.
  Iamque pererratis infelix Lemnia campis,
liber ut angue locus, modico super aggere longe
pallida sanguineis infectas roribus herbas
prospicit. huc magno cursum rapit effera luctu
agnoscitque nefas, terraeque inlisa nocenti
fulminis in morem non verba in funere primo,
non lacrimas habet: ingeminat misera oscula tantum
incumbens animaeque fugam per membra tepentem
quaerit hians. non ora loco, non pectora restant,
rapta cutis, tenuia ossa patent nexusque madentes
sanguinis imbre novi, totumque in vulnere corpus.
ac velut aligerae sedem fetusque parentis
cum piger umbrosa populatus in ilice serpens,
illa redit querulaeque domus mirata quietem

574 hasta *P*: alta *ωS*; acta *Heinsius*   vota *ed. Til.*   peredit *Lachmann*: peraegit *B*, *cod. Roffensis*, *cf.* vi. 109: *an* peragrat?   577 templa: dehinc *Mueller*, *fort. recte*   582 siluistis *A*   583 e *om. B*   iam nuntela (*ex* numela *corr.*) *Q*: tam tela *B*   584 hiemes coibant *N*   587 libravit *NQA*: 'tetigit' *schol. Q*   593 vulnere *Bentley*   600–645 *itemque* 648–693, 696–753 *in D paene exstincti legi non possunt*

iam stupet impendens advectosque horrida maesto
excutit ore cibos, cum solus in arbore paret
sanguis et errantes per capta cubilia plumae.
Vt laceros artus gremio miseranda recepit
intexitque comis, tandem laxata dolori
vox invenit iter, gemitusque in verba soluti:
'O mihi desertae natorum dulcis imago,
Archemore, o rerum et patriae solamen ademptae
servitiique decus, qui te, mea gaudia, sontes
exstinxere dei, modo quem digressa reliqui
lascivum et prono vexantem gramina cursu?
heu ubi siderei vultus? ubi verba ligatis
imperfecta sonis risusque et murmura soli
intellecta mihi? quotiens tibi Lemnon et Argo
sueta loqui et longa somnum suadere querela!
sic equidem luctus solabar et ubera parvo
iam materna dabam, cui nunc venit inritus orbae
lactis et infelix in vulnera liquitur imber.
nosco deos: o vera mei praesagia somni
nocturnique metus, et numquam impune per umbras
attonitae mihi visa Venus! quos arguo divos?
ipsa ego te (quid enim timeam moritura fateri?)
exposui fatis. quae mentem insania traxit?
tantane me tantae tenuere oblivia curae?
dum patrios casus famaeque exorsa retracto
ambitiosa meae (pietas haec magna fidesque!),
exsolvi tibi, Lemne, nefas. ubi letifer anguis,
ferte, duces, meriti si qua est mihi gratia duri,
si quis honos dictis; aut vos exstinguite ferro,
ne tristis dominos orbamque inimica revisam

602 iam stupet *P*: stat super ω*S* 603 paret *PD* (?): cara *cett.* 604 pennae *A* 606 lassata *Q* dolore *codd.*, *corr.* *Heinsius*, *Bentley* 615 argos *codd.*, *corr.* *Gronovius* 618 orbae *P*: ori ω[*S* ?] (or/ *B*) 619 labitur A^2 620 vera *Mueller*: dura *codd.*

79674

Eurydicen, quamquam haud illi mea cura dolendo
cesserit. hocne ferens onus inlaetabile matris
transfundam gremio? quae me prius ima sub umbras
mergat humus?' simul haec terraque et sanguine vultum
sordida magnorum circa vestigia regum
vertitur, et tacite maerentibus imputat undas.
Et iam sacrifici subitus per tecta Lycurgi
nuntius implerat lacrimis ipsumque domumque,
ipsum adventantem Persei vertice sancto
montis, ubi averso dederat prosecta Tonanti,
et caput iratis rediens quassabat ab extis.
hic sese Argolicis immunem servat ab armis
haud animi vacuus, sed templa araeque tenebant.
necdum etiam responsa deum monitusque vetusti
exciderant voxque ex adytis accepta profundis:
'Prima, Lycurge, dabis Dircaeo funera bello.'
id cavet, et maestus vicini pulvere Martis
angitur ad lituos periturusque invidet armis.
Ecce (fides superum!) laceras comitata Thoantis
advehit exsequias, contra subit obvia mater,
femineos coetus plangentiaque agmina ducens.
at non magnanimo pietas ignava Lycurgo:
fortior ille malis, lacrimasque insana resorbet
ira patris, longo rapit arva morantia passu
vociferans: 'Illa autem ubinam, cui parva cruoris
laetave damna mei? vivitne? impellite raptam,
ferte citi comites; faxo omnis fabula Lemni
et pater et tumidae generis mendacia sacri
exciderint.' ibat, letumque inferre parabat

646 exciderant voxque ex adytis S^2: voxq. ē adytis *Q*: nec vox/ex adytis *N*: voxque adytis *BKS*^{1}: exciderant adytis *P*: exciderant Cirrhae ante adytis *temptabam Journ. Phil.* lviii. 649 periturusque *Q*, *Lachmann*: periturisque *PBDKNS* 653 *post* 655 *exhibet B* 658 cito *Q* 659 falso *P*: sacri *marg.*

ense furens rapto; venienti Oeneius heros
impiger obiecta proturbat pectora parma,
ac simul infrendens: 'Siste hunc, vesane, furorem,
quisquis es!' et pariter Capaneus acerque reducto
adfuit Hippomedon rectoque Erymanthius ense,
ac iuvenem multo praestringunt lumine; at inde
agrestum pro rege manus. quos inter Adrastus
mitius et sociae veritus commercia vittae
Amphiaraus ait 'Ne—quaeso; absistite ferro,
unus avum sanguis, neve indulgete furori,
tuque prior.' sed non sedato pectore Tydeus
subicit: 'Anne ducem servatricemque cohortis
Inachiae ingratis coram tot milibus ausis
mactare in tumulos (quanti pro funeris ultor!),
cui regnum genitorque Thoas et lucidus Euhan
stirpis avus? timidone parum, quod gentibus actis
undique in arma tuis inter rapida agmina pacem
solus habes? habeasque, et te victoria Graium
inveniat tumulis etiamnum haec fata gementem.'
  Dixerat, et tandem cunctante modestior ira
ille refert: 'Equidem non vos ad moenia Thebes
rebar, at hostilis huc advenisse catervas.
pergite in excidium, socii si tanta voluptas
sanguinis, imbuite arma domi, atque haec irrita dudum
templa Iovis (quid enim haud licitum?) ferat impius ignis,
si vilem, tanti premerent cum pectora luctus,
in famulam ius esse ratus dominoque ducique.
sed videt haec, videt ille deum regnator, et ausis
sera quidem, manet ira tamen.' sic fatus, et arces

665 rectoque *BKQN*: rectorque *PDS* (†recto *S*): *utrumque agnoscit L.* 666 perstringunt *Q* (*sic*): obcecant *schol. Q* 668 vittae *BQ*[1] *et Lact. qui utramque lectionem agnoscit*: vitae *PDNQ*[*KS*?] 669 a/it *N* 673 ausus *P, corr. Kohlmann*: audes *ωS* 674 ultor] auctor *Lachmann* 675 *an* Lydius Euhan? *cf. Silv.* iii. 3. 61 678 habeas et *N* 681 nunc *Baehrens*: nam *Koestlin* 682 et *codd., corr. Barth* 689 *an* aras?

respicit. atque illic alio certamine belli
tecta fremunt (volucris equitum praeverterat alas
fama recens), geminos aulis amplexa tumultus:
illi ad fata rapi atque illi iam occumbere leto
sic meritam Hypsipylen iterant, creduntque, nec irae
fit mora, iamque faces et tela penatibus instant,
vertere regna fremunt raptumque auferre Lycurgum,
cum Iove cumque aris; resonant ululatibus aedes
femineis versusque dolor dat terga timori.
  Alipedi curru sed enim sublimis Adrastus
secum ante ora virum fremibunda Thoantida portans
it medius turmis, et 'Parcite, parcite!' clamat
'nil actum saeve, meritus nec tale Lycurgus
excidium, gratique inventrix fluminis ecce.'
sic ubi diversis maria evertere procellis
hinc Boreas Eurusque, illinc niger imbribus Auster,
pulsa dies regnantque hiemes, venit aequoris alti
rex sublimis equis, geminusque ad spumea Triton
frena natans late pelago dat signa cadendi,
et iam plana Thetis, montesque et litora crescunt.
  Quis superum tanto solatus funera voto
pensavit lacrimas inopinaque gaudia maestae
rettulit Hypsipylae? tu gentis conditor, Euhan,
qui geminos iuvenes Lemni de litore vectos
intuleras Nemeae mirandaque fata parabas.
causa viae genetrix, nec inhospita tecta Lycurgi
praebuerant aditus, et protinus ille tyranno
nuntius exstinctae miserando vulnere prolis.

691–692 *interpunctionem mutavi* 692 aulis *scripsi*: alis *codd.*: agilis complexa *Lachmann*: geminosque suis (*sc.* alis!) amplexa *Burmann e cod.* 699 alipedum *codd.*, *corr. Jortin* 703 fluminis haec est *mavult Phillimore* 708 cadenti ω*S*, *corr. Barth*: canenti (*punctis sup.* n *priori add.*) *P*: patenti *P marg.* 710 qui *P* funera *P*: munere ω[*S*?] voto *PNK*¹: vota *BK*²: voti *Q* 715 regna *N*

ergo adsunt comites (pro fors et caeca futuri
mens hominum!) regique favent; sed Lemnos ad auris
ut primum dictusque Thoas, per tela manusque
inruerant, matremque avidis complexibus ambo
diripiunt flentes alternaque pectora mutant.
illa velut rupes immoto saxea visu
haeret et expertis non audet credere divis.
ut vero et vultus et signa Argoa relictis
ensibus atque umeris amborum intextus Iason,
cesserunt luctus, turbataque munere tanto
corruit, atque alio maduerunt lumina fletu.
addita signa polo, laetoque ululante tumultu
tergaque et aera dei motas crepuere per auras.
Tunc pius Oeclides, ut prima silentia vulgi
mollior ira dedit placidasque accessus ad auris:
'Audite, o ductor Nemeae lectique potentes
Inachidae, quae certus agi manifestat Apollo.
iste quidem Argolicis haud olim indebitus armis
luctus adest, recto descendunt limite Parcae:
et sitis interitu fluviorum et letifer anguis,
et puer, heu nostri signatus nomine fati,
Archemorus, cuncta haec superum demissa suprema
mente fluunt. differte animos festinaque tela
ponite; mansuris donandus honoribus infans.
et meruit; det pulchra suis libamina virtus
manibus, atque utinam pluris innectere pergas,
Phoebe, moras, semperque novis bellare vetemur
casibus, et semper Thebe funesta recedas!
at vos magnorum transgressi fata parentum
felices, longum quibus hinc per saecula nomen,
dum Lernaea palus et dum pater Inachus ibit,

718 ego *N* 720 tala *N*[1] 724 *an* nondum? 732 accessus *B*: accessit *PDKQNS* (-sus *suprascr. ead. m. Q*) 736 sed tendunt *temptabam* 737 intentu (ri *sup.* n *add.*) *Q* 739 dimisssa *P* 745 recedas *P*: recedat *ωS*

dum Nemea tremulas campis iaculabitur umbras,
ne fletu violate sacrum, ne plangite divos:
nam deus iste, deus, Pyliae nec fata senectae
maluerit, Phrygiis aut degere longius annis.'
finierat, caeloque cavam nox induit umbram.

752 maluerim *P* 753 caelumque cava . . . umbra *A*

LIBER SEXTVS

NVNTIA multivago Danaas perlabitur urbes
Fama gradu, sancire novo sollemnia busto
Inachidas ludumque super, quo Martia bellis
praesudare paret seseque accendere virtus.
Graium ex more decus: primus Pisaea per arva
hunc pius Alcides Pelopi certavit honorem
pulvereumque fera crinem detersit oliva;
proxima vipereo celebravit libera nexu
Phocis Apollineae bellum puerile pharetrae;
mox circum tristis servata Palaemonis aras
nigra superstitio, quotiens animosa resumit
Leucothea gemitus et amica ad litora festa
tempestate venit: planctu conclamat uterque
Isthmos, Echioniae responsant flebile Thebae.
et nunc eximii regum, quibus Argos alumnis
conexum caelo, quorumque ingentia tellus
Aonis et Tyriae suspirant nomina matres,
concurrunt nudasque movent in proelia viris.
ceu primum ausurae trans alta ignota biremes,
seu Tyrrhenam hiemem seu stagna Aegaea lacessant,
tranquillo prius arma lacu clavumque levisque
explorant remos atque ipsa pericula discunt;
at cum experta cohors, tunc pontum inrumpere fretae
longius ereptasque oculis non quaerere terras.
Clara laboriferos caelo Tithonia currus
extulerat vigilesque deae pallentis habenas

1–135 *in D paene exstincti* 8 celebratur *P* 20 lacessa[nt] *PA*[2]: lacessunt (lacescunt *B et olim Q* (?)) *ωS* 25 clara u[el] roriferos *Lachmann*: *at* ubi extulerat (*pro* ubi extulit *vel* ut extuler[at]) *vereor ut Latinum sit*

et Nox et cornu fugiebat Somnus inani;
iam plangore viae, gemitu iam regia mugit
flebilis, acceptos longe nemora avia frangunt
multiplicantque sonos. sedet ipse exutus honoro
vittarum nexu genitor squalentiaque ora
sparsus et incultam ferali pulvere barbam.
asperior contra planctusque egressa virilis
exemplo famulas premit hortaturque volentis
orba parens, lacerasque super procumbere nati
reliquias ardet totiensque avulsa refertur.
arcet et ipse pater. mox ut maerentia dignis
vultibus Inachii penetrarunt limina reges,
ceu nova tunc clades et primo saucius infans
vulnere letalisve inrumperet atria serpens,
sic alium ex alio quamquam lassata fragorem
pectora congeminant, integratoque resultant
accensae clamore fores; sensere Pelasgi
invidiam et lacrimis excusant crimen obortis.
Ipse, datum quotiens intercisoque tumultu
conticuit stupefacta domus, solatur Adrastus
adloquiis genitorem ultro, nunc fata recensens
resque hominum duras et inexorabile pensum,
nunc aliam prolem mansuraque numine dextro
pignora. nondum orsis modus, et lamenta redibant.
[ille quoque adfatus non mollius audit amicos,
quam trucis Ionii rabies clamantia ponto
vota virum aut tenuis curant vaga fulmina nimbos.]
Tristibus interea ramis teneraque cupresso
damnatus flammae torus et puerile feretrum

29 frangunt *paene eras. suprascr.* plangunt *Q* 30 honorę *P* 35 procumbere *ωS*: prorumpere *P* 41 fragore *P* 49 numine] pignora *N* 50 pignora] munere *N* 51-53 *exstant in ωS, om. P adscr. al. m. 'deficiunt tres,' non agnoscit L.* 53 flumina *DN delt. quidam*: *an* flumina lembos? flumina cultu *cod. Bodl. Can.* 77

texitur: ima virent agresti stramina cultu;
proxima gramineis operosior area sertis,
et picturatus morituris floribus agger;
tertius assurgens Arabum strue tollitur ordo
Eoas complexus opes incanaque glaebis
tura et ab antiquo durantia cinnama Belo.
summa crepant auro, Tyrioque attollitur ostro
molle supercilium, teretes hoc undique gemmae
inradiant, medio Linus intertextus acantho
letiferique canes: opus admirabile semper
oderat atque oculos flectebat ab omine mater.
arma etiam et veterum exuvias circumdat avorum
gloria mixta malis adflictaeque ambitus aulae,
ceu grande exsequiis onus atque immensa ferantur
membra rogo, sed cassa tamen sterilisque dolentis
fama iuvat, parvique augescunt funere manes.
inde ingens lacrimis honor et miseranda voluptas,
muneraque in cineres annis graviora feruntur;
(namque illi et pharetras brevioraque tela dicarat
festinus voti pater insontisque sagittas;
iam tunc et nota stabuli de gente probatos
in nomen pascebat equos) cinctusque sonantes
armaque maiores exspectatura lacertos.
[spes avidae! quas non in nomen credula vestis
urgebat studio cultusque insignia regni
purpureos sceptrumque minus? cuncta ignibus atris

57 aera *P* 58 maturis *Ll.* 61 belo *P et ex corr. KN*: bello *BDK* (*pr. m.*) 63 huc *P* 69 feratur *N* 70 rogo *P*: toro (thoro) ω*SA* 71 munere *N* 73 *sqq. interpunx. Mueller* 73 *om. QN, add. marg. al. m.* 74 namque illi: muneraque *Q, corr. al. m.* phaleras *BQ, corr. al. m.* 76 stabuli *P*: stabulis ω*S* 79 in nomen: in tanta *cod. Bodl. Can.* 76, *fort.* in tanto (*sc.* studio): vestes male *Barth*: in morem *Withof* 79–83 *om. P* (*add.* 'deficiunt v' *al. m.*) *B pr. m. L., exstant in B* (*marg.*) *DKNS*: *uncis inclusi; totamque versuum seriem* 72–89 *Statio omnino indignos esse iudico*

damnat atrox suaque ipse parens gestamina ferri,
si damnis rabidum queat exsaturare dolorem.]
parte alia gnari monitis exercitus instat
auguris aeriam truncis nemorumque ruina
montis opus cumulare pyram, quae crimina caesi
anguis et infausti cremet atra piacula belli.
[his labor accisam Nemeen umbrosaque tempe
praecipitare solo lucosque ostendere Phoebo.]
sternitur extemplo veteres incaedua ferro
silva comas, largae qua non opulentior umbrae
Argolicos inter saltusque educta Lycaeos
extulerat super astra caput: stat sacra senectae
numine, nec solos hominum transgressa veterno
fertur avos, Nymphas etiam mutasse superstes
Faunorumque greges. aderat miserabile luco
excidium: fugere ferae, nidosque tepentis
absiliunt (metus urget) aves; cadit ardua fagus
Chaoniumque nemus brumaeque inlaesa cupressus;
procumbunt piceae, flammis alimenta supremis,
ornique iliceaeque trabes metuendaque suco
taxus et infandos belli potura cruores
fraxinus atque situ non expugnabile robur.
hinc audax abies et odoro vulnere pinus
scinditur, acclinant intonsa cacumina terrae
alnus amica fretis nec inhospita vitibus ulmus.
dat gemitum tellus: non sic eversa feruntur
Ismara, cum fracto Boreas caput extulit antro,
non grassante Noto citius nocturna peregit
flamma nemus; linquunt flentes dilecta locorum
otia cana Pales Silvanusque arbiter umbrae
semideumque pecus; migrantibus adgemit illis

85 anguris *P corr. in* aug- 86 opus *Weber*: onus *PωS* 88–89 *quos uncis inclusi om. P* (*asscr. al. m.* '*deficiunt duo*') *B pr. m*, *L Ll.*, *habent ωS* (*in marg. B*) 109 pergit *A*: peredit *Tiliobroga*

silva, nec amplexae dimittunt robora Nymphae:
ut cum possessas avidis victoribus arces
dux raptare dedit, vix signa audita, nec urbem
invenias; ducunt sternuntque abiguntque feruntque
immodici, minor ille fragor quo bella gerebant.
  Iamque pari cumulo geminas, hanc tristibus umbris,
ast illam superis, aequus labor auxerat aras,
cum signum luctus cornu grave mugit adunco
tibia, cui teneros suetum producere manis
lege Phrygum maesta. Pelopem monstrasse ferebant
exsequiale sacrum carmenque minoribus umbris
utile, quo geminis Niobe consumpta pharetris
squalida bis senas Sipylon deduxerat urnas.
  Portant inferias arsuraque fercula primi
Graiorum, titulisque pios testantur honores
gentis quisque suae; longo post tempore surgit
colla super iuvenum (numero dux legerat omni)
ipse fero clamore torus. cinxere Lycurgum
Lernaei proceres, genetricem mollior ambit
turba, nec Hypsipyle raro subit agmine; vallant
Inachidae memores, sustentant livida nati
bracchia et inventae concedunt plangere matri.
  Illic infaustos ut primum egressa penatis
Eurydice, nudo vocem de pectore rumpit
planctuque et longis praefata ululatibus infit:
'Non hoc Argolidum coetu circumdata matrum
speravi te, nate, sequi, nec talia demens
fingebam votis annorum elementa tuorum,
nil saevum reputans; etenim his in finibus aevi
unde ego bella tibi Thebasque ignara timerem?

117 gerebant (*al. m. suprascr.* geruntur *Q*) *QA*: geruntur (*marg.* regebant) *N* 121 solitum deducere *Serv. Aen.* v. 138 138–183 in *D legi nequeunt* 142 ignora *P*

cui superum nostro committere sanguine pugnas
dulce? quis hoc armis vovit scelus? at tua nondum,
Cadme, domus, nullus Tyrio grege plangitur infans.
primitias egomet lacrimarum et caedis acerbae
ante tubas ferrumque tuli, dum deside cura
credo sinus fidos altricis et ubera mando.
quidni ego? narrabat servatum fraude parentem
insontisque manus. en! quam ferale putemus
abiurasse sacrum et Lemni gentilibus unam
immunem furiis! haec illa est, creditis, ausa?
haec pietate potens? solis abiecit in arvis
non regem dominumque, alienos impia partus,
hoc tantum, silvaeque infamis tramite liquit,
quem non anguis atrox (quid enim hac opus, ei mihi, leti
mole fuit?), tantum caeli violentior aura
impulsaeque Noto frondes cassusque valeret
exanimare timor. nec vos incessere luctu
orba aveo, fixum matri immotumque manebat
hac altrice nefas; atquin et blandus ad illam,
nate, magis, solam nosse atque audire vocantem,
ignarusque mei: nulla ex te gaudia matri.
illa tuos questus lacrimososque impia risus
audiit et vocis decerpsit murmura primae.
illa tibi genetrix semper dum vita manebat,
nunc ego. sed miserae mihi nec punire potestas
sic meritam! quid dona, duces, quid inania fertis
iusta rogis? illam (nil poscunt amplius umbrae),
illam, oro, cineri simul excisaeque parenti
reddite, quaeso, duces, per ego haec primordia belli,

149 narret *N* (*corr. al. m.*) 151 de gentibus *N* 152 haec illa est *Ll.* : illa et *PωS* ausa *L.* : ausae *PωS* (*suprascr.* ausa ẽ *Q*), *secundum Lemairium interpunxi* 154 dominumque *P*: dominumve *ωS* 160 aveo *Mueller, Ellis* : abeo (h *eras.*) *P* : abeo *B pr. m.* : habeo *B* (*sec. m.*) *QN* 161 ad illam *PN* : et illam *BDKQS* 167 non ego *A* 169 busta *sec. m. B*, *sec. m. Q* illam *om. N*, *add. al. m.*

cui peperi; sic aequa gemant mihi funera matres
Ogygiae.' sternit crinis iteratque precando:
'Reddite, nec vero crudelem avidamque vocate
sanguinis: occumbam pariter, dum vulnere iusto
exsaturata oculos, unum impellamur in ignem.'
talia vociferans alia de parte gementem
Hypsipylen (neque enim illa comas nec pectora servat)
agnovit longe, et socium indignata dolorem:
'Hoc saltem, o proceres, tuque o, cui pignora nostri
proturbata tori, prohibete auferte supremis.
invisam exsequias quia se fecisse paranti,
nesciat, in nostris spectatur et ipsa ruinis?'
sic ait, abruptisque immutuit ore querelis.
non secus ac, primo fraudatum lacte iuvencum
cui trepidae vires et solus ab ubere sanguis
seu fera seu duras avexit pastor ad aras,
nunc vallem spoliata parens, nunc flumina questu,
nunc armenta movet vacuosque interrogat agros;
tunc piget ire domum, maestoque novissima campo
exit et oppositas impasta avertitur herbas.
At genitor sceptrique decus cultusque Tonantis
inicit ipse rogis, tergoque et pectore fusam
caesariem ferro minuit sectisque iacentis
obnubit tenuia ora comis, ac talia fletu

172 gerant *P*, *post v.* 176 *exhibet P versum* 'sic ait abruptisque immutuit ore querelis,' *quem post v.* 183 *traieci* 177-183 *exstant in PDQNS, om. K et B* (*pr. m.*) : *post versum* 183 *exhibent DQNSA duo versus* 'cui luget complexa suos sic fata (ait atque *D*, dixitque *B* (*marg.*) *AS*, repente *Q*) concidit abruptisque obmutuit ore querelis,' *quos, a PKB* (*pr. m.*) *omissos, e contextu eieci. de toto hoc loco, vide Journ. Phil.* lviii. 180 pignora nostri *P*: pignore nostro *cett.* 181 proturbata tori prohibete auferte *dedi*: proturbata tori prohibete *P*: partus honos prohibete nefas (nefas *om. QN*) auferte *NQD*: *de cett. codd. non liquet* 182 invisam *DQN*: invitam *P* exsequias *scripsi*: exsequiis *codd.* quia *P*: quid *DQN* fecisse *P*: funesta *DQN* paranti *scripsi*: parenti *codd.* 183 nesciat *scripsi*: miscet *P*: miscet et *DQN* 187-238 *in D legi nequeunt*

verba pio miscens: 'Alio tibi, perfide, pacto,
Iuppiter, hunc crinem voti reus ante dicaram,
si pariter viridis nati libare dedisses
ad tua templa genas, sed non ratus ore sacerdos,
damnataeque preces; ferat haec, quae dignior, umbra.'
  Iam face subiecta primis in frondibus ignis
exclamat; labor insanos arcere parentes.
stant iussi Danaum atque obtentis eminus armis
prospectu visus interclusere nefasto.
ditantur flammae; non umquam opulentior illic
ante cinis: crepitant gemmae, atque immane liquescit
argentum, et pictis exsudat vestibus aurum;
nec non Assyriis pinguescunt robora sucis,
pallentique croco strident ardentia mella,
spumantesque mero paterae verguntur et atri
sanguinis et rapti gratissima cymbia lactis.
  Tunc septem numero turmas (centenus ubique
surgit eques) versis ducunt insignibus ipsi
Graiugenae reges, lustrantque ex more sinistro
orbe rogum et stantis inclinant pulvere flammas.
ter curvos egere sinus inlisaque telis
tela sonant, quater horrendum pepulere fragorem
arma, quater mollem famularum bracchia planctum.
semianimas alter pecudes spirantiaque ignis
accipit armenta; hic luctus abolere novique
funeris auspicium vates (quamquam omina sentit
vera) iubet: dextri gyro et vibrantibus hastis
hac redeunt, raptumque suis libamen ab armis

199 virides nati *P*: nati viridis (*vel* -es) *ω* 204 Danaum *PB*: danai *DNQ* 210 armentia (tymetia *marg. al. m.*) *N*: *unde* hym(ard)ētia *in archetypo exstitisse conicias* 213 turmae *P* 214 surgit *P*: urget *DNSA*: surgit (s *in ras.*) *Q* 222 omnia *PBQ* sentit *P*: sensit *ωS* 223 dextris *P*: dextrum *K in ras.* girum *K in ras.* 224 libamen *PQA*: velamen *DKN*

quisque iacit, seu frena libet seu cingula flammis
mergere seu iaculum summae seu cassidis umbram.
[multa gemunt contra raucis concentibus agri,
et lituis aures circum pulsantur acutis.
terretur clamore nemus: sic Martia vellunt
signa tubae, nondum ira calet, nec sanguine ferrum
inrubuit, primus bellorum comitur ore
vultus horrisono: stat adhuc incertus in alta
nube quibus sese Mavors indulgeat armis.]
  Finis erat, lassusque putris iam Mulciber ibat
in cineres; instant flammis multoque soporant
imbre rogum, posito donec cum sole labores
exhausti; seris vix cessit cura tenebris.
  Roscida iam noviens caelo dimiserat astra
Lucifer et totidem Lunae praevenerat ignis
mutato nocturnus equo, nec conscia fallit
sidera et alterno deprenditur unus in ortu;
mirum opus, accelerante manu, stat saxea moles,
templum ingens cineri, rerumque effictus in illa
ordo docet casus: fessis hic flumina monstrat
Hypsipyle Danais, hic reptat flebilis infans,
hic iacet, extremum tumuli: circum asperat orbem
squameus; exspectes morientis ab ore cruenta
sibila, marmorea sic volvitur anguis in hasta.
  Iamque avidum pugnas visendi vulgus inermis

227–233 *om. PBDSNLA*, *habent in contextu N*, *in marg. B m. rec.*, *ante v.* 205 *positos K* 227 extra *QK* 231 primus *KQ* : primis *B marg.* comitur ore *K in ras.* : illo *QB* (*marg.*): ille *Mueller* 232 horrisono *K* : honoris //stat (opus *add. in marg.*) *Q* : honoris opus *B* : gyro *D* 234 lapsusque *DNS*^{2} 235 tristant (in *super* tri *scripsit al. m.*) *P* 236 positos *BQ* 237 exhausit *BNQ* 239 promoverat (*suprascr.* praevenerat *al. m.*) *Q* 241 deperditur *vel* dependitur *Isid. Or.* iii. 70. 19 ortum *P* 242 accelerante manu *D et* (*ex* accelerasse manus *corr.*) *Q*, *schol. Q* : accelerasse manus *cett.* 243 cereri (*suprascr.* cineri) *D* effictus *cod. Prag.* 4 : effectus *PωS* illo *DS*^{1}*N* 246 aspexerat *N*

fama vocat, cunctis arvis ac moenibus adsunt
exciti; illi etiam quis belli incognitus horror,
quos effeta domi, quos prima reliquerat aetas,
conveniunt: non aut Ephyreo in litore tanta
umquam aut Oenomai fremuerunt agmina circo.
  Collibus incurvis viridique obsessa corona
vallis in amplexu nemorum sedet; hispida circum
stant iuga, et obiectus geminis umbonibus agger
campum exire vetat, longo quem tramite planum
gramineae frontes sinuataque caespite vivo
mollia non subitis augent fastigia clivis.
illic conferti, iam sole rubentibus arvis,
bellatrix sedere cohors; ibi corpore mixto
metiri numerum vultusque habitusque suorum
dulce viris tantique iuvat fiducia belli.
centum ibi nigrantis, armenti robora, tauros
lenta mole trahunt; idem numerusque colorque
matribus et nondum lunatis fronte iuvencis.
exin magnanimum series antiqua parentum
invehitur, miris in vultum animata figuris.
  Primus anhelantem duro Tirynthius angens
pectoris attritu sua frangit in ossa leonem.
haud illum impavidi, quamvis et in aere suumque
Inachidae videre decus. pater ordine iuncto
laevus harundineae recubans super aggere ripae
cernitur emissaeque indulgens Inachus urnae.
Io post tergum, iam prona dolorque parentis,
spectat inocciduis stellatum visibus Argum.
ast illam melior Phariis erexerat arvis
Iuppiter atque hospes iam tunc Aurora colebat.

250 cunctis *DNQ*² (?): cunctos *PBQ*¹ 252 domus *PB*² 259 frontes *P*: frondes *ωS* 260 silvis *P marg.* 261 conferti *PDN*: confertI (¯ *al. atramento*) *Q*: confertim *BA* 263 virorum *A* 269 *an* vitam? 274 recubans *PQN*¹*S*¹*A*: recubansque *BDKN*²*S*² super *P*: sub *ωS*

Tantalus inde parens, non qui fallentibus undis
imminet aut refugae sterilem rapit aëra silvae,
sed pius et magni vehitur conviva Tonantis.
parte alia victor curru Neptunia tendit
lora Pelops, prensatque rotas auriga natantis
Myrtilos et volucri iam iamque relinquitur axe.
et gravis Acrisius speciesque horrenda Coroebi
et Danae culpata sinus, et in amne reperto
tristis Amymone, parvoque Alcmena superbit
Hercule tergemina crinem circumdata luna.
iungunt discordis inimica in foedera dextras
Belidae fratres; sed vultu mitior astat
Aegyptus; Danai manifestum agnoscere ficto
ore notas pacisque malae noctisque futurae.
mille dehinc species. tandem satiata voluptas
praestantisque viros vocat ad sua praemia virtus.
  Primus sudor equis. dic inclita, Phoebe, regentum
nomina, dic ipsos; neque enim generosior umquam
alipedum conlata acies, ceu praepete cursu
confligant densae volucres aut litore in uno
Aeolus insanis statuat certamina ventis.
  Ducitur ante omnis rutilae manifestus Arion
igne iubae. Neptunus equo, si certa priorum
fama, pater; primus teneris laesisse lupatis
ora et litoreo domitasse in pulvere fertur,
verberibus parcens; etenim insatiatus eundi
ardor et hiberno par inconstantia ponto.
saepe per Ionium Libycumque natantibus ire
interiunctus equis omnisque assuerat in oras

281 refuga *P*: refug//e (*fuit* refugit?) *Q*   282 veluti *Q*   283 currum *Q*   286 que *om.* *N*   287 et in] atque *DN* reperta *Q*   291 instat *Q*   292 Aegistus *DN*   293 notas *P*: nefas *ωS*   296 inclita *P*: inclite *ωS*   299 tensae *PQ*   303 pat̃ (*suprascr. al. m.* patrū) *P*: patet *QN*: fuit *A*   *an* teneri?   304 domuisse *N*   308 adsuerat *P*: adsuetus *vel* assuetus *ωS*

caeruleum deferre patrem; stupuere relicta
nubila, certantes Eurique Notique sequuntur.
nec minor in terris bella Eurysthea gerentem
Amphitryoniaden alto per gramina sulco
duxerat, illi etiam ferus indocilisque teneri.
mox divum dono regis dignatus Adrasti
imperia et multum mediis mansueverat annis.
tunc rector genero Polynici indulget agendum
multa monens, ubi fervor equo, qua suetus ab arte
mulceri, ne saeva manus, ne liber habenis
impetus. 'Vrge alios' inquit 'stimulisque minisque;
ille ibit, minus ipse voles.' sic ignea lora
cum daret et rapido Sol natum imponeret axi,
gaudentem lacrimans astra insidiosa docebat
nolentisque teri zonas mediamque polorum
temperiem: pius ille quidem et formidine cauta,
sed iuvenem durae prohibebant discere Parcae.
Oebalios sublimis agit, spes proxima palmae,
Amphiaraus equos; tua furto lapsa propago,
Cyllare, dum Scythici diversus ad ostia ponti
Castor Amyclaeas remo permutat habenas.
ipse habitu niveus, nivei dant colla iugales,
concolor est albis et cassis et infula cristis.
  Quin et Thessalicis felix Admetus ab oris
vix sterilis compescit equas. Centaurica dicunt
semina: credo, adeo sexum indignantur, et omnis
in viris adducta Venus; noctemque diemque
assimulant, maculis internigrantibus albae:
tantus uterque color, credi nec degener illo

309 deferre *D* : differre *P* : perferre *K* : ferre B^1S^1 (*suprascr.* de- B^2, portare S^2) : sic ferre *Q* : portare *N* 310 certantesque *D* 311 non minor *Q* 313 illi *P* : ille *ωS* 314 dignatus regis *N* 317 arce *D* 318 nec s. m. nec *N* 322 insidiose *P* 324 plus *P* cauta (s *sup.* ta *add. ead. m.*) *Q* : cautus *B* 334 adeo] equidem *DN* 337–339 *spurios putat Guietus*

de grege, Castaliae stupuit qui sibila cannae
laetus et audito contempsit Apolline pasci.
  Ecce et Iasonidae iuvenes, nova gloria matris
Hypsipyles, subiere iugo, quo vectus uterque,
nomen avo gentile Thoas atque omine dictus
Euneos Argoo. geminis eadem omnia: vultus,
currus, equi, vestes, par et concordia votis,
vincere vel solo cupiunt a fratre relinqui.
  It Chromis Hippodamusque, alter satus Hercule magno,
alter ab Oenomao: dubites uter effera presset
frena magis. Getici pecus hic Diomedis, at ille
Pisaei iuga patris habet, crudelibus ambo
exuviis diroque imbuti sanguine currus.
metarum instar erant hinc nudo robore quercus,
olim omnis exuta comas, hinc saxeus umbo
arbiter agricolis; finem iacet inter utrumque,
quale quater iaculo spatium, ter harundine vincas.
  Interea cantu Musarum nobile mulcens
concilium citharaeque manus insertus Apollo
Parnasi summo spectabat ab aethere terras;
orsa deum (nam saepe Iovem Phlegramque suique
anguis opus fratrumque pius cantarat honores)
tunc aperit, quis fulmen agat, quis sidera ducat
spiritus, unde animi fluviis, quae pabula ventis,
quo fonte immensum vivat mare, quae via solis
praecipitet noctem, quae porrigat, imane tellus
an media et rursus mundo succincta latenti.
finis erat, differt avidas audire sorores,
dumque chelyn lauro textumque inlustre coronae

344 votis *P*: voti *ωS* 347 pressit *P* 351 erant *Slater*: erat *codd.* 353 facit *P* 354 spatio (u *sup.* o *scr.*) *Q* 357 turbas (e *sup.* u, r *sup.* b, *add. al. m.*) *P* 358 deo *P* 359 pius *BQNKS*: pios *PD* cantarat *PDN*; cantabat *BQA*, *de KS non liquet* 361 mentis (v *sup. m. add.*) *Q* 362 bibat *P*, *unde* immensum quo fonte bibat *Phillimore* solis *P*: soles *ωS* 362–363 *interpunxit Wilkins* (?) 363 quo *P* 364 subvecta *D*

subligat et picto discingit pectora limbo,
haud procul Herculeam Nemeen clamore reductus
aspicit atque illic ingens certaminis instar
quadriiugi. noscit cunctos, et forte propinquo
constiterant Admetus et Amphiaraus in arvo.
tunc secum: 'Quisnam iste duos, fidissima Phoebi
nomina, commisit deus in discrimina reges?
ambo pii carique ambo; nequeam ipse priorem
dicere. Peliacis hic cum famularer in arvis
(sic Iovis imperia et nigrae voluere Sorores),
tura dabat famulo nec me sentire minorem
ausus; at hic tripodum comes et pius artis alumnus
aetheriae. potior meritis tamen ille, sed huius
extrema iam fila colu; datur ordo senectae
Admeto serumque mori; tibi nulla supersunt
gaudia, nam Thebae iuxta et tenebrosa vorago.
scis miser, et nostrae pridem cecinere volucres.'
dixit, et os fletu paene inviolabile tinctus
extemplo Nemeen radiante per aethera saltu
ocior et patrio venit igne suisque sagittis.
ipse olim in terris, caelo vestigia durant,
claraque per zephyros etiamnunc semita lucet.
  Et iam sortitus Prothous versarat aena
casside, iamque locus cuique est et liminis ordo.
terrarum decora ampla viri, decora aequa iugales,
divum utrumque genus, stant uno margine clausi,
spesque audaxque una metus et fiducia pallens.
nil fixum cordi: pugnant exire paventque,

367 disgit (cin *sup.* sg *add. al. m.*) *N*   369 at illic *N*   372 duos *ωS*: duo *P et reluctante metro Kohlmann*   Phoebi *PB*¹*NQ*: phoebo *B*²*DA*   375 Thessalicis *A*   378 et hic *Q*   380 colu *P Prisc. Serv.*: col.// *N*: colo *BDKQ*   382 nam *P*: iam *ωS*   387–388 *spurios putat Guietus*   388 etiamnunc *P*: etiamnum *ω*   391 decora aequa *P*: decora ęque *S*: decoraeque *Q*: decorique *BNA*: decora ampla *K*: decora atque *D*   393 audax unaque *PA*: audax /// una^que^ (*ras. et literae* que *rec. m.*) *Q*: audaxque metus una *N*

concurrit summos animosum frigus in artus.
qui dominis, idem ardor equis; face lumina surgunt,
ora sonant morsu, spumisque et sanguine ferrum
uritur, impulsi nequeunt obsistere postes
claustraque, compressae transfumat anhelitus irae.
stare adeo miserum est, pereunt vestigia mille
ante fugam, absentemque ferit gravis ungula campum.
circumstant fidi, nexusque et torta iubarum
expediunt firmantque animos et plurima monstrant.
Insonuit contra Tyrrhenum murmur et omnes
exsiluere loco. quae tantum carbasa ponto,
quae bello sic tela volant, quae nubila caelo?
amnibus hibernis minor est, minor impetus igni,
tardius astra cadunt, glomerantur tardius imbres,
tardius e summo decurrunt flumina monte.
Emissos videre atque agnovere Pelasgi.
et iam rapti oculis, iam caeco pulvere mixti
una in nube latent, vultusque umbrante tumultu
vix inter sese clamore et nomine noscunt.
evolvere globum, et spatio quo quisque valebat
diducti (delet sulcos iterata priores
orbita), nunc avidi prono iuga pectore tangunt,
nunc pugnante genu et pressis duplicantur habenis.
colla toris crinita tument, stantisque repectit
aura iubas, bibit albentis humus arida nimbos.
fit sonus immanisque pedum tenuisque rotarum.
nulla manu requies, densis insibilat aër

399 compressae (*al. m.* conplexae) *P* 400 adeo invisum *A* 407 iovis (*suprascr.* † minor *ead. m.*) impetus *D*: ē iovis inpetus *N*² (*lacunam reliquerat N*¹: ē *sup. l. rec. m.*) 409 e summo . . monte *PD*: in summos . . montes *BKNQ, de S non liquet* fulmina *Q Prag.* 4 (*Reach*) *dett. versum tamquam ex Hor. C.* iv. 2. 5 *confictum damnat Bentley* 413 clamorem *P* 414 valebat *PD*: volebat *BQNA* 415 deducti *P* 417 genu et pressis *PA*: genu/ pressis (*fuit* genus ? *N*: genu pressis *cett.* 418 reflectit *Q* 421 manu *PQ* (*cf. Prop.* ii. 1. 66): manus *BDKN*

verberibus; gelida non crebrior exsilit Arcto
grando nec Oleniis manant tot cornibus imbres.
  Senserat adductis alium praesagus Arion
stare ducem loris, dirumque expaverat insons
Oedipodioniden; iam illinc a limine discors
iratusque oneri solito truculentior ardet.
Inachidae credunt accensum laudibus; ille
aurigam fugit, aurigae furiale minatur
efferus, et campo dominum circumspicit omni.
ante tamen cunctos sequitur longeque secundus
Amphiaraus agit, quem Thessalus aequat eundo
Admetus; iuxta gemini, nunc Euneos ante
et nunc ante Thoas, cedunt vincuntque, nec umquam
ambitiosa pios conlidit gloria fratres.
postremum discrimen erat Chromis asper et asper
Hippodamus, non arte rudes, sed mole tenentur
cornipedum; prior Hippodamus fert ora sequentum,
fert gemitus multaque umeros incenditur aura.
speravit flexae circa compendia metae
interius ductis Phoebeius augur habenis
anticipasse viam; nec non et Thessalus heros
spe propiore calet, dum non cohibente magistro
spargitur in gyros dexterque exerrat Arion.
iam prior Oeclides et iam non tertius ibat
Admetus, laxo cum †tandem ab orbe† reductus
aequoreus sonipes premit evaditque parumper
gavisos; subit astra fragor caelumque tremescit,
omniaque excusso patuere sedilia vulgo.
sed nec lora regit nec verbera pallidus audet

427 solito *PS*: insolito *cett.* 433 euneus *P* 435 eludit *D* 436 erat *P*: erant *BDNQ*, *de KS non liquet* 440 sperans complexae N^1: speravit flexae N^2 *marg.* circa *P*: circum *ωS* 445 *om. Q, add. marg. al. m.* 446 ab *PωSA*: et ab *vel* ex *dett. altius latere corruptelam credo* 450 audet *P*: addit *ωS*

Labdacides: lassa veluti ratione magister
in fluctus, in saxa ruit nec iam amplius astra
respicit et victam proiecit casibus artem.
Rursus praecipites in recta ac devia campi
obliquant tenduntque vias, iterum axibus axes
inflicti, radiisque rotae: pax nulla fidesque.
bella geri ferro levius, bella horrida credas;
is furor in laudes. trepidant mortemque minantur,
multaque transversis praestringitur ungula campis.
nec iam sufficiunt stimuli, non verbera; voce
nominibusque cient Pholoen Admetus et Irin
fumantemque Thoen, rapidum Danaeius augur
Ascheton increpitans meritumque vocabula Cygnum.
audit et Herculeum Strymon Chromin, Euneon audit
igneus Aethion; tardumque Cydona lacessit
Hippodamus, tardumque Thoas rogat ire Podarcen.
solus Echionides errante silentia curru
maesta tenet trepidaque timet se voce fateri.
Vixdum coeptus equis labor, et iam pulvere quarto
campum ineunt, iamque et tepidis sudoribus artus
effeti, et crassum rapit eiectatque vaporem
cornipedum flammata sitis, nec iam integer illis
impetus, et longi suspendunt ilia flatus.
hic anceps Fortuna diu decernere primum
ausa venit. ruit, Haemonium dum fervidus instat
Admetum superare, Thoas, nec pertulit ullam
frater opem. velit ille quidem, sed Martius ante
obstitit Hippodamus mediasque immisit habenas.
mox Chromis Hippodamum metae interioris ad orbem

457 levius fero *D* 458 is *BKNQ*: his *D*: it *P* laudes *P*: laude est *ωS* 462 fumantemque *P*: funalemque *ωS* 464 trymon *P* 465 tardumque Cydona *PD*: tardum calydona *BNQA*: tardum celydona *K* 466 tardumque *P*: variumque (phariumque *N*) *ωS* 471 eiectatque *PDN*: iniectatque *BKQ* 472 iam *om. D* 474 hinc *Q* 476 pertulit *A*, *Baehrens*: praetulit *PωS*

viribus Herculeis et toto robore patris
axe tenet prenso, luctantur abire iugales
nequiquam frenosque et colla rigentia tendunt:
ut Siculas si quando rates tenet aestus et ingens
Auster agit, medio stant vela tumentia ponto.
tunc ipsum fracto curru deturbat, et isset
ante Chromis; sed Thraces equi ut videre iacentem
Hippodamum, redit illa fames, iam iamque trementem
partiti furiis, ni frena ipsosque frementis
oblitus palmae retro Tirynthius heros
torsisset victusque et conlaudatus abisset.
  At tibi promissos iamdudum Phoebus honores,
Amphiarae, cupit. tandem ratus apta favori
tempora pulverei venit in spatia horrida circi,
cum iam in fine viae, et summum victoria nutat;
anguicomam monstri effigiem, saevissima visu
ora, movet sive ille Erebo seu finxit in actu
temporis, innumera certe formidine cultum
tollit in astra nefas. non illud ianitor atrae
impavidus Lethes, non ipsae horrore sine alto
Eumenides vidisse queant, turbasset euntis
Solis equos Martisque iugum. nam flavus Arion
ut vidit, saliere iubae, atque erectus in armos
stat sociumque iugi comitesque utrimque laboris
secum alte suspendit equos. ruit ilicet exsul
Aonius nexusque diu per terga volutus
exuit; abripitur longe moderamine liber
currus; at hunc putri praeter tellure iacentem
Taenarii currus et Thessalus axis et heros
Lemnius obliqua, quantum vitare dabatur,

481 presso *P* 483 ignes *P* 484 aget *P* 485 curru fracto *N* 490 victorq. et collaudandus *D* 492 cupidus *Q* furoris *D* *versum damnat Guictus* 494 iam fine *Q* 496 crebro (*vel* erebro) *N* actu *anon.*: artus *P*: acta *ωS*, *cf.* xii. 187

transabiere fuga. tandem caligine mersum
erigit accursu comitum caput aegraque tollit
membra solo, et socero redit haud speratus Adrasto.
  Quis mortis, Thebane, locus, nisi dura negasset
Tisiphone, quantum poteras dimittere bellum?
te Thebe fraterque palam, te plangeret Argos,
te Nemea, tibi Lerna comas Larisaque supplex
poneret, Archemori maior colerere sepulcro.
  Tum vero Oeclides, quamquam iam certa sequenti
praemia, cum vacuus domino prior iret Arion,
ardet adhuc cupiens vel inanem vincere currum.
dat viris refovetque deus; volat ocior Euro,
ceu modo carceribus dimissus in arva solutis,
verberibusque iubas et terga lacessit habenis
increpitans Caerumque levem Cygnumque nivalem.
nunc, saltem dum nemo prior, rapit igneus orbis
axis, et effusae longe sparguntur harenae.
dat gemitum tellus et iam tum saeva minatur.
forsitan et victo prior isset Arione Cygnus,
sed vetat aequoreus vinci pater: hinc vice iusta
gloria mansit equo, cessit victoria vati.
  Huic pretium palmae gemini cratera ferebant
Herculeum iuvenes: illum Tirynthius olim
ferre manu sola spumantemque ore supino
vertere, seu monstri victor seu Marte, solebat.
Centauros habet arte truces aurumque figuris
terribile: hic mixta Lapitharum caede rotantur

511 accursum *DNQ* 513 qui (s *suprascr. al. m.*) *Q* 514 o quantum *Q* 518 tum *P*: tunc *ωS* 519 prior iret *scripsi*: praeiret *codd.*: domitore praeiret *Unger*, *cf. not. ad* ii. 551 522 demissus *P* 524 Caerumque *Mueller*: caecumque *P*: scerumque (*vel* scaerumque) *ωS* 526 effusae *P*: effossae *DKN*: offossae B^1: offensae *Q*: obfossae *S* 527 et iam tum *P*: et iam (etiam *D*) tunc *ωS* (*collocatio verborum admodum rara et prosae orationi propria*) 528 victor *PS*: victor (r *eras.*) *N* 534 monstris *P* 536 rotantur *P*: notantur *ωS*

saxa, faces aliique iterum crateres, ubique
ingentes morientum irae; tenet ipse furentem
Hylaeum et torta molitur robora barba.
at tibi Maeonio fertur circumflua limbo
pro meritis, Admete, chlamys repetitaque multo
murice: Phrixei natat hic contemptor ephebus
aequoris et picta tralucet caerulus unda;
in latus ire manu mutaturusque videtur
bracchia, nec siccum speres in stamine crinem;
contra autem frustra sedet anxia turre suprema
Sestias in speculis, moritur prope conscius ignis.
has Adrastus opes dono victoribus ire
imperat; at generum famula solatur Achaea.
Sollicitat tunc ampla viros ad praemia cursu
praeceleris: agile studium et tenuissima virtus,
pacis opus, cum sacra vocant, nec inutile bellis
subsidium, si dextra neget. prior omnibus Idas,
nuper Olympiacis umbratus tempora ramis,
prosilit; excipiunt plausu Pisaea iuventus
Eleaeque manus. sequitur Sicyonius Alcon,
et bis in Isthmiaca victor clamatus harena
Phaedimus, alipedumque fugam praegressus equorum
ante Dymas, sed tunc aevo tardante secutus.
multi et, quos varii tacet ignorantia vulgi,
hinc atque hinc subiere. sed Arcada Parthenopaeum
appellant densique cient vaga murmura circi.
nota parens cursu; quis Maenaliae Atalantes
nesciat egregium decus et vestigia cunctis
indeprensa procis? onerat celeberrima natum

537 *fort.* aliique alio crateres, *cf. Achill.* i. 97 539 tortam *P* 540 *om. N* (*add. marg. al. m.*) 543 picea *Dilthey* 544 manu *Markland*: manus *codd., sed cf.* 660 *et* 780: *an* dilatare (=ī lat' ire) manus? lentaturusque *Peyraredus*: motaturusque *Baehrens*: *frustra: nam in latere, non prono pectore, nare solebant Romani: propter quod, pro* nare, alternare (*Ov. Met.* iv. 353) *seu* mutare bracchia *dicebant* 547 scopulis *P* 556 Lideaeq. *N*

mater, et ipse procul fama iam notus inermis
narratur cervas pedes inter aperta Lycaei
tollere et emissum cursu deprendere telum.
tandem exspectatus volucri super agmina saltu
emicat et torto chlamydem diffibulat auro.
effulsere artus, membrorumque omnis aperta est
laetitia, insignes umeri, nec pectora nudis
deteriora genis, latuitque in corpore vultus.
ipse tamen formae laudem aspernatur et arcet
mirantis; tunc Palladios non inscius haustus
incubuit pinguique cutem fuscatur olivo.
hoc Idas, hoc more Dymas aliique nitescunt:
sic ubi tranquillo perlucent sidera ponto
vibraturque fretis caeli stellantis imago,
omnia clara nitent, sed clarior omnia supra
Hesperos exsertat radios, quantusque per altum
aethera, caeruleis tantus monstratur in undis.
proximus et forma nec multum segnior Idas
cursibus atque aevo iuxta prior; attamen illi
iam tenuem pingues florem induxere palaestrae,
deserpitque genis nec se lanugo fatetur
intonsae sub nube comae. tunc rite citatos
explorant acuuntque gradus, variasque per artis
exstimulant docto languentia membra tumultu:
poplite nunc sidunt flexo, nunc lubrica forti
pectora conlidunt plausu, nunc ignea tollunt
crura brevemque fugam necopino fine reponunt.

Vt ruit atque aequum submisit regula limen,
corripuere leves spatium, campoque refulsit

568 comprendere *Serv. Aen.* ix. 559 572 insignes *PBQSN*: insignesque *D*, *de K non liquet* nuda *D*, *unde* nudat *Postgate* 573 aluitque in corpore virtus *P*¹, *corr. sec. m.* patuitque i. c. virtus *Peyraredus* 577 rore *Baehrens* 579 stillantis *PA* 581 exsertat *Schrader*: exercet *PωS* 586 *fort.* inserpitque 589 instimulant *DKN* 591 cignea *marg. N*¹ 593 iam ruit *N* 594 leve *N*: levem *Q* in campoque *N*

nuda cohors: volucres isdem modo tardius arvis
isse videntur equi; credas e plebe Cydonum
Parthorumque fuga totidem exsiluisse sagittas.
non aliter celeres Hyrcana per avia cervi,
cum procul inpasti fremitum accepere leonis
sive putant, rapit attonitos fuga caeca metusque
congregat, et longum dant cornua mixta fragorem.
Effugit hic oculos rapida puer ocior aura
Maenalius, quem deinde gradu premit horridus Idas
inspiratque umero, flatuque et pectoris umbra
terga premit. post ambiguo discrimine tendunt
Phaedimus atque Dymas, illis celer imminet Alcon.
flavus ab intonso pendebat vertice crinis
Arcados; hoc primis Triviae pascebat ab annis
munus et, Ogygio victor cum Marte redisset,
nequiquam patriis audax promiserat aris.
tunc liber nexu lateque in terga solutus
occursu Zephyri retro fluit et simul ipsum
impedit infestoque volans ostenditur Idae.
inde dolum iuvenis fraudique accommoda sensit
tempora; iam finem iuxta, dum limina victor
Parthenopaeus init, correpto crine reductum
occupat, et longe primus ferit ostia portae.
Arcades arma fremunt, armis defendere regem,
ni raptum decus et meriti reddantur honores,
contendunt totoque parant descendere circo.
sunt et quis Idae placeat dolus. ipse regesta
Parthenopaeus humo vultumque oculosque madentis
obruit, accessit lacrimarum gratia formae.
pectora nunc maerens nunc ora indigna cruento

599 inpasti *P*: infasti *K*: infausti *ABDNQ* (*schol.* 'feroces' *Q*) 612 fluit *Bentley*: fugit *codd.* 613 ostenditur *PDNQ*: obtenditur *B dett.* 617 longe *PN*: longae *BDQ* 620 discendere *P*: contendere *D*: decedere *BKQN* 623 gloria *D*

ungue secat meritamque comam, furit undique clamor
dissonus, ambiguumque senis cunctatur Adrasti
consilium. tandem ipse refert: 'Compescite litem,
o pueri! virtus iterum temptanda; sed ite
limite non uno, latus hoc conceditur Idae,
tu diversa tene, fraus cursibus omnis abesto.'
  Audierant, dictoque manent. mox numina supplex
adfatu tacito iuvenis Tegeaeus adorat:
'Diva potens nemorum (tibi enim hic tibi crinis honori
debitus, eque tuo venit haec iniuria voto),
si bene quid genetrix, si quid venatibus ipse
promerui, ne, quaeso, sinas hoc omine Thebas
ire, nec Arcadiae tantum meruisse pudorem.'
auditum manifesta fides: vix campus euntem
sentit, et exilis plantis intervenit aër,
raptaque non fracto vestigia pulvere pendent.
inrumpit clamore foris, clamore recurrit
ante ducem prensaque fovet suspiria palma.
finiti cursus, operumque insignia praesto.
Arcas equum dono, clipeum gerit improbus Idas;
cetera plebs Lyciis vadit contenta pharetris.
  Tunc vocat, emisso si quis decernere disco
impiger et viris velit ostentare superbas.
it iussus Pterelas, et aenae lubrica massae
pondera vix toto curvatus corpore iuxta
deicit; inspectant taciti expenduntque laborem
Inachidae. mox turba ruunt, duo gentis Achaeae,
tres Ephyreiadae, Pisa satus unus, Acarnan
septimus; et pluris agitabat gloria, ni se

625 *ad fin. lib.* vi *versus in D fere omnes ita conmaculati ut legi nequeant* 629 limine *N* litus conceditur *N* 631 dicto /// parent *N*: dictoque parent *A* 633 parens (*suprascr.* potens *rec. m.*) *N* tibi enim hic crinis *P* 636 me *Baehrens* nomine *P* 640 raptaque *scripsi*: raraque *codd.*: rasaque *Heinsius* 641 inrumpit *P*: inrupit *ωS* 642 fovet *P*: levat *ωSA* 644 clipeumque *P* 645 vadit *PA*: gaudet *ωS* 646 discernere *PN* 649 curvatus pondere *P*

arduus Hippomedon cavea stimulante tulisset
in medios, lateque ferens sub pectore dextro
orbem alium: 'Hunc potius, iuvenes, qui moenia saxis
frangere, qui Tyrias deiectum vaditis arces,
hunc rapite: ast illud cui non iaculabile dextrae
pondus?' et abreptum nullo conamine iecit
in latus. absistunt procul attonitique fatentur
cedere; vix unus Phlegyas acerque Menestheus
(hos etiam pudor et magni tenuere parentes)
promisere manum; concessit cetera pubes
sponte et adorato rediit ingloria disco.
qualis Bistoniis clipeus Mavortis in arvis
luce mala Pangaea ferit solemque refulgens
territat incussaque dei grave mugit ab hasta.
  Pisaeus Phlegyas opus incohat; et simul omnis
abstulit in se oculos; ea viso corpore virtus
promissa. ac primum terra discumque manumque
asperat, excusso mox circum pulvere versat,
quod latus in digitos, mediae quod certius ulnae
conveniat, non artis egens: hic semper amori
ludus erat, patriae non tantum ubi laudis obiret
sacra, sed alternis Alpheon utrimque solebat
metari ripis et, qua latissima distant,
non umquam merso transmittere flumina disco.
ergo operum fidens non protinus horrida campi
iugera, sed caelo dextram metitur, humique
pressus utroque genu collecto sanguine discum
ipse super sese rotat atque in nubila condit.
ille citus sublime petit similisque cadenti
crescit in adversum, tandemque exhaustus ab alto

655 media *A*   669 ea viso *P*; *sic interpunxi*: exhausto *AωS*: ex vasto *Mueller*: ex viso *Baehrens*   in corpore *D*   672 quodque certius *P*   676 metari *P*: metiri *ωS*   679 sed *ωS*: sic *P*   caelum dextra *N*   humique *ωS*: ubique *P*   683 cessit *Guietus*   adversos *Serv. Aen.* xii. 856, *sed idem* adversum *Aen.* viii. 91

tardior in terram redit atque immergitur arvis.
sic cadit, attonitis quotiens avellitur astris,
solis opaca soror; procul auxiliantia gentes
aera crepant frustraque timent, at Thessala victrix
ridet anhelantis audito carmine bigas.
conlaudant Danai, sed non tibi molle tuenti,
Hippomedon, maiorque manus speratur in aequo.
  Atque illi extemplo, cui spes infringere dulce
immodicas, Fortuna venit. quid numina contra
tendere fas homini? spatium iam immane parabat,
iam cervix conversa, et iam latus omne redibat:
excidit ante pedes elapsum pondus et ictus
destituit frustraque manum demisit inanem.
ingemuere omnes, rarisque ea visa voluptas.
inde ad conatus timida subit arte Menestheus
cautior, et multum te, Maia crete, rogato
molis praevalidae castigat pulvere lapsus.
illa manu magna et multo felicior exit,
nec partem exiguam circi transvecta quievit.
fit sonus, et fixa signatur terra sagitta.
  Tertius Hippomedon valida ad certamina tardos
molitur gressus; namque illum corde sub alto
et casus Phlegyae monet et fortuna Menesthei.
erigit assuetum dextrae certamen, et alte
sustentans rigidumque latus fortisque lacertos
consulit ac vasto contorquet turbine, et ipse
prosequitur. fugit horrendo per inania saltu
iamque procul meminit dextrae servatque tenorem
discus, nec dubia iunctave Menesthea victum
transabiit meta: longe super aemula signa

684 arvis] undis A^1 693 spaciumque *QA*: *in N verba* 'spatium i. i. parabat' *in ras. scripsit rec. m.*   696 demisit *PDKSB*^{2}: dimisit *NB*^{1} 698 tumida *N*   699 crete *Schrader*: create *P*: nate *ωS*   700 praevalidae *P*: praegravidae *ωS*   701 ille *P*   multo *P*: multum *ω*   707 certamen *P cod. Bodl. Can.* 77 *m. pr.*: gestamen *ωS*   710 et fugit *P*   712 iunctaque *P*: vinctaque A^2 713 metas *P*

consedit viridisque umeros et opaca theatri
culmina ceu latae tremefecit mole ruinae:
quale vaporifera saxum Polyphemus ab Aetna
lucis egente manu tamen in vestigia puppis
auditae iuxtaque inimicum exegit Vlixen.
[sic et Aloidae, cum iam calcaret Olympum
desuper Ossa rigens, ipsa glaciale ferebant
Pelion et trepido sperabant iungere caelo.]
Tum genitus Talao victori tigrin inanem
ire iubet, fulvo quae circumfusa nitebat
margine et extremos auro mansueverat unguis.
Gnosiacos arcus habet et vaga tela Menestheus.
'At tibi,' ait 'Phlegya, casu frustrante sinistro,
hunc, quondam nostri decus auxiliumque Pelasgi,
ferre damus, neque enim Hippomedon inviderit, ensem.
nunc opus est animis: infestos tollite caestus
comminus; haec bellis et ferro proxima virtus.'
Constitit immanis cerni immanisque timeri
Argolicus Capaneus, ac dum nigrantia plumbo
tegmina cruda boum non mollior ipse lacertis
induitur, 'Date tot iuvenum de milibus unum
huc' ait 'atque utinam potius de stirpe veniret
aemulus Aonia, quem fas demittere leto,
†nec mea crudelis civili sanguine virtus.'†
obstipuere animi, fecitque silentia terror.
tandem insperatus nuda de plebe Laconum
prosilit Alcidamas; mirantur Dorica regum
agmina, sed socii fretum Polluce magistro
norant et sacras inter crevisse palaestras.

718 inicum *P* 719–721 *omissi a PωS in nonnullis codd. deterioris notae leguntur* 720 ferebant *edd.*: ferebat *codd.* 722 tunc *Q* 726 frustrante *PA cod. Bodl. Can.* 77: frustrate (frustiate *B*) *ωS* 729 *interpunxit Kohlmann* tollite *P*: tollere *ωS* 731 timeri *P*B^1*D*: tueri B^4*KQNSA* 736 dimittere *PBDNQ* (*haud scio an ωS*) 737 nec *PBKQNS*: ne (c *suprascr.*) *D*, *Barth*

ipse deus posuitque manus et bracchia finxit
(materiae suadebat amor); tunc saepe locavit
comminus, et simili stantem miratus in ira
sustulit exsultans nudumque in pectora pressit.
  Illum indignatur Capaneus ridetque vocantem
ut miserans, poscitque alium, tandemque coactus
restitit et stimulis iam languida colla tumescunt.
fulmineas alte suspensi corpora plantis
erexere manus; tuto procul ora recessu
armorum in speculis, aditusque ad vulnera clausi.
hic, quantum Tityos Stygiis consurgat ab arvis,
si torvae patiantur aves, tanta undique pandit
membrorum spatia et tantis ferus ossibus exstat.
hic paulo ante puer, sed enim maturius aevo
robur, et ingentis spondet tener impetus annos,
quem vinci haud quisquam saevo neque sanguine tingi
malit, at erecto timeat spectacula voto.
  Vt sese permensi oculis et uterque priorem
speravere locum, non protinus ira nec ictus:
alternus paulum timor et permixta furori
consilia, inclinant tantum contraria iactu
bracchia et explorant caestus hebetantque terendo.
doctior hic differt animum metuensque futuri
cunctatus viris dispensat: at ille nocendi
prodigus incautusque sui ruit omnis et ambas
consumit sine lege manus atque inrita frendit
insurgens seque ipse premit. sed providus astu
et patria vigil arte Lacon hos reicit ictus,
hos cavet; interdum nutu capitisque citati

744 materiae *PBKQ*: materiam *ADN*   746 in *PQ*: ad *BKNA*
751 exercere *P*, *unde* exseruere *Mueller*   753 quantum *PBQS*: quantus *N et ex* quantum *corr. K*   tityos stigiis *P*: stigiis tityos *ωS*
758 haud] aut *PB*[1]   neque] nec *Q dett.*   759 at *Koestlin*: et *codd.*   763 tractu *Q*   764 ferendo *Q*   766 cunctatur *P*
768 fremit *N*   770 reicit *PD*: eicit *KNQ*: eiecit *B*

integer obsequio, manibus nunc obvia tela
discutiens, instat gressu vultuque recedit:
saepe etiam iniustis conlatum viribus hostem
(is vigor ingenio, tanta experientia dextrae est)
ultro audax animis instatque et obumbrat et alte
assilit. ut praeceps cumulos agit unda minantis
in scopulos et fracta redit, sic ille furentem
circuit expugnans; levat ecce diuque minatur
in latus inque oculos; illum rigida arma caventem
avocat ac manibus necopinum interserit ictum
callidus et mediam designat vulnere frontem.
iam cruor, et tepido signantur tempora rivo.
nescit adhuc Capaneus subitumque per agmina murmur
miratur; verum ut fessam super ora reduxit
forte manum et summo maculas in vellere vidit,
non leo, non iaculo tantum indignata recepto
tigris: agit toto cedentem fervidus arvo
praecipitatque retro iuvenem atque in terga supinat,
dentibus horrendum stridens, geminatque rotatas
multiplicatque manus. rapiunt conamina venti,
pars cadit in caestus; motu Spartanus acuto
mille cavet lapsas circum cava tempora mortis
auxilioque pedum, sed non tamen immemor artis
adversus fugit et fugiens tamen ictibus obstat.
  Et iam utrumque labor suspiriaque aegra fatigant.
tardius ille premit, nec iam hic obsistere velox,
defectique ambo genibus pariterque quierunt.
sic ubi longa vagos lassarunt aequora nautas
et signum de puppe datum, posuere parumper

776 instatque *Ald. codd. dett.*: intratque *ωS*: intrat *P* altae *Q* 777 cumulo sagit *P*: cumulo salit *ωS* 780 inque] illum *P* 781 advocat (*suprascr.* provocat *schol.*) *Q* ac *P*: et *ωS* 783 *fort.* nigrantur *propter* designat *in* 782 (nigro *ut transitivum usurpat Statius, Silv.* ii. 6. 83) 795 adversus *PL*: aversus *ωS* 797 obsistere *Baehrens*: absistere *PωS quod v.* 812 *discrepat* 800 signum . . . datum *PBNS*: signo . . . dato *DKQ*

bracchia: vix requies, iam vox citat altera remos.
ecce iterum immodice venientem eludit et exit
sponte ruens mersusque umeris: effunditur ille
in caput, assurgentem alio puer improbus ictu
perculit eventuque impalluit ipse secundo.
clamorem Inachidae, quantum non litora, tollunt,
non nemora. illum ab humo conantem ut vidit Adrastus
tollentemque manus et non toleranda parantem:
'Ite, oro, socii, furit, ite, opponite dextras,
festinate, furit, palmamque et praemia ferte!
non prius, effracto quam misceat ossa cerebro,
absistet, video, moriturum auferte Lacona.'
nec mora, prorumpit Tydeus, nec iussa recusat
Hippomedon; tunc vix ambo conatibus ambas
restringunt cohibentque manus ac plurima suadent:
'Vincis, abi; pulchrum vitam donare minori.
noster et hic bellique comes.' nil frangitur heros,
ramumque oblatumque manu thoraca repellit
vociferans: 'Liceat! non has ego pulvere crasso
atque cruore genas, meruit quibus ista iuventa
semivir, infodiam mittamque informe sepulcro
corpus et Oebalio donem lugere magistro?'
dicit; at hunc socii tumidum et vicisse negantem
avertunt, contra laudant insignis alumnum
Taygeti longeque minas risere Lacones.
  Iamdudum variae laudes et conscia virtus
Tydea magnanimum stimulis ingentibus angunt.
ille quidem et disco bonus et contendere cursu,
nec caestu bellare minor, sed cura labores

801 citat *P*: ciet ω 808 parentem *P* 815 cohibentque *P*: prohibentque *BDKQN*, *de S non liquet* 816 pulchrum *P*: pulchrum est ω 819 has non *Q* vulnere *P* 820 ista iuventa *P* (*quod vindicavi Journ. Phil.* lviii.): iste favorem ω*S* 823 dicit *P*: dixit ω*S* 827 ingentibus ω*S*: urgentibus (*ex* ingen. *corr.*?) *P*, *cf.* v. 143 829 cura *scripsi*: corde *codd.*: cara *Markland*

ante alios erat uncta pale. sic otia Martis
degere et armiferas laxare assueverat iras
ingentis contra ille viros Acheloia circum
litora felicisque deo monstrante palaestras.
  Ergo ubi luctandi iuvenes animosa citavit
gloria, terrificos umeris Aetolus amictus
exuitur patriumque suem. levat ardua contra
membra Cleonaeae stirpis iactator Agylleus,
Herculea nec mole minor, sic grandibus alte
insurgens umeris hominem super improbus exit.
sed non ille rigor patriumque in corpore robur:
luxuriant artus, effusaque sanguine laxo
membra natant; inde haec audax fiducia tantum
Oenidae superare parem. quamquam ipse videri
exiguus, gravia ossa tamen nodisque lacerti
difficiles. numquam hunc animum Natura minori
corpore nec tantas ausa est includere viris.
  Postquam oleo gavisa cutis, petit aequor uterque
procursu medium atque hausta vestitur harena.
tum madidos artus alterno pulvere siccant,
collaque demersere umeris et bracchia late
vara tenent. iam tunc astu deducit in aequum
callidus et celsum procurvat Agyllea Tydeus,
submissus tergo et genibus vicinus harenae.
ille autem, Alpini veluti regina cupressus
verticis urgenti cervicem inclinat in Austro,
vix sese radice tenens, terraeque propinquat,
iamdudum aetherias eadem reditura sub auras:

830 pale *edd.*: pales *PωSL* 831 armigeras *N* 833 monstrare *P* 836 patrumque *Q* sue *P* 838 si *P*[1], *corr.* *P*[2] 842 inde *BDN*: unde *PQ*: in hec *Q* 850 demersant *A* 851 vara *PBL*: vasta (*suprascr.* vara *ead. m.* *Q*), *A*: curva (*suprascr.* vara *al. m.*) *N*: curva *D* (?), *de KS non liquet* 853 summissum (s *sup.* um *add.*) *Q* 855 urguenti *P*: urguentes (ingentes *N*) *ωS* in] ad *N* austro *Baehrens*: austros *codd.* 857 actutum *Phillimore*

non secus ingentis artus praecelsus Agylleus
sponte premit parvumque gemens duplicatur in hostem,
et iam alterna manus frontemque umerosque latusque
collaque pectoraque et vitantia crura lacessit.
interdumque diu pendent per mutua fulti
bracchia, nunc saevi digitorum vincula frangunt.
non sic ductores gemini gregis horrida tauri
bella movent; medio coniunx stat candida prato
victorem exspectans, rumpunt obnixa furentes
pectora, subdit amor stimulos et vulnera sanat:
fulmineo sic dente sues, sic hispida turpes
proelia villosis ineunt complexibus ursi.
  Vis eadem Oenidae; nec sole aut pulvere fessa
membra labant, riget arta cutis durisque laborum
castigata toris. contra non integer ille
flatibus alternis aegroque effetus hiatu
exuit ingestas fluvio sudoris harenas
ac furtim rapta sustentat pectora terra.
instat agens Tydeus fictumque in colla minatus
crura subit; coeptis non evaluere potiri
frustratae brevitate manus, venit arduus ille
desuper oppressumque ingentis mole ruinae
condidit. haud aliter collis scrutator Hiberi
cum subiit longeque diem vitamque reliquit,
si tremuit suspensus ager subitumque fragorem
rupta dedit tellus, latet intus monte soluto
obrutus, ac penitus fractum obtritumque cadaver
indignantem animam propriis non reddidit astris.
acrior hoc Tydeus, animisque et pectore supra est.
nec mora, cum vinclis onerique elapsus iniquo

863 sequi *A* 868 fulmineo *P* : fulminei *ω* 870 fessi *P*, *mavult Phillimore* 872 notis *L* (?) 873 effusus *Q* halatu *N* 874 fluio *N* 876 fictumque (ictum *suprascr. schol.* (?) *Q*) *PBN*Q^1 : ictumque *D dett.* 880 concidit *P* 884 obtritumque *P* : obductumque *ωS* 886 hac prior hoc *P*

circuit errantem et tergo necopinus inhaeret,
mox latus et firmo celer implicat ilia nexu,
poplitibus genua inde premens evadere nodos
nequiquam et lateri dextram insertare parantem
improbus, horrendum visu ac mirabile pondus,
sustulit. Herculeis pressum sic fama lacertis
terrigenam sudasse Libyn, cum fraude reperta
raptus in excelsum, nec iam spes ulla cadendi,
nec licet extrema matrem contingere planta.
  Fit sonus, et laetos attollunt agmina plausus.
tunc alte librans inopinum sponte remisit
obliquumque dedit, procumbentemque secutus
colla simul dextra, pedibus simul inguina vinxit.
deficit obsessus soloque pudore repugnat.
tandem pectus humi pronamque extensus in alvum
sternitur, ac longo maestus post tempore surgit,
turpia signata linquens vestigia terra.
palmam autem dextra laevaque nitentia dono
arma ferens Tydeus: 'Quid si non sanguinis huius
partem haud exiguam (scitis) Dircaeus haberet
campus? ubi hae nuper Thebarum foedera plagae?'
haec simul ostentans quaesitaque praemia laudum
dat sociis, sequitur neglectus Agyllea thorax.
  Sunt et qui nudo subeant concurrere ferro.
iamque aderant instructi armis Epidaurius Agreus
et nondum fatis Dircaeus agentibus exsul.
dux vetat Iasides: 'Manet ingens copia leti,
o iuvenes! servate animos avidumque furorem
sanguinis adversi. tuque o, quem propter avita
iugera, dilectas cui desolavimus urbes,
ne, precor, ante aciem ius tantum casibus esse

888 circumit *PS*   892 miserabile *Q*   908 in foedera *D*
909 ostentat *D*   917 delectas *P*   desolabimus *PNS*

fraternisque sinas (abigant hoc numina !) votis.'
sic ait, atque ambos aurata casside ditat.
tum generum, ne laudis egens, iubet ardua necti
tempora Thebarumque ingenti voce citari
victorem : dirae recinebant omina Parcae.
Ipsum etiam proprio certamina festa labore
dignari et tumulo supremum hunc addere honorem
hortantur proceres ac, ne victoria desit
una ducum numero, fundat vel Lyctia cornu
tela rogant, tenui vel nubila transeat hasta.
obsequitur gaudens, viridique ex aggere in aequum
stipatus summis iuvenum descendit; at illi
pone levis portat pharetras et cornua iussus
armiger: ingentem iactu transmittere circum
eminus et dictae dare vulnera destinat orno.
Quis fluere occultis rerum neget omina causis?
fata patent homini, piget inservare, peritque
venturi praemissa fides: sic omina casum
fecimus et viris hausit Fortuna nocendi.
Campum emensa brevi fatalis ab arbore tacta,
horrendum visu, per quas modo fugerat auras,
venit harundo retro versumque a fine tenorem
pertulit, et notae iuxta ruit ora pharetrae.
multa duces errore serunt: hi nubila et altos
occurrisse Notos, adversi roboris ictu
tela repulsa alii. penitus latet exitus ingens
monstratumque nefas: uni remeabile bellum
et tristis domino spondebat harundo recursus.

919 abiciant *P* 921 tunc *P* generum *P* : genero *ωS* ne] nec *Ll* (*codd. plerique*) *et L* (*unus cod.*), *cf. Jahnke* 923 rectorem *Peyraredus* recinebant *PS* : retinebant *BDKQN* parrae *Mueller* 924 fessa *P* 925 tumulis *P* honor/// *P* 931 pharetras 'portat' *N* 934 omnia *Q*, *defendit Phillimore* 936 praemissa *PDQ* : promissa *BKNS* omnia *P* : omn/a *Q* (i suprascr.) 937 hausit *PSA* : auxit *ω* 938 emissa *P* 940 versique *A* 943 adversi *P* : adverso *BDQN*, *de KS non liquet* 946 en tristes *Q*

LIBER SEPTIMVS

ATQVE ea cunctantis Tyrii primordia belli
Iuppiter haud aequo respexit corde Pelasgos,
concussitque caput, motu quo celsa laborant
sidera proclamatque adici cervicibus Atlas.
tunc ita velocem Tegees adfatur alumnum:
'I, medium rapido Borean inlabere saltu
Bistonias, puer, usque domos axemque nivosi
sideris, Oceano vetitum qua Parrhasis ignem
nubibus hibernis et nostro pascitur imbri.
atque ibi seu posita respirat cuspide Mavors
(quamquam invisa quies), seu, quod reor, arma tubasque
insatiatus obit caraeque in sanguine gentis
luxuriat, propere monitus iramque parentis
ede, nihil parcens. nempe olim accendere iussus
Inachias acies atque omne quod Isthmius umbo
distinet et raucae circumtonat ira Maleae:
illi vix muros limenque egressa iuventus
sacra colunt; credas bello rediisse, tot instant
plausibus, offensique sedent ad iusta sepulcri.
hicne tuus, Gradive, furor? sonat orbe recusso
discus et Oebalii coeunt in proelia caestus?
at si ipsi rabies ferrique insana voluptas
(qua tumet) immeritas cineri dabit impius urbes

1-254 *fere omnes in D paene exstincti* 7 puer *P*: super *ωS* 11 *an* iniussa *propter v.* 14 12 obit *Baehrens*: habet *PωS*: avet *Schrader*: *an* hiat? *nam plus quam ' avere ' arma videtur qui in sanguine iam luxuriat* caraeque] *an* Thracaeque? 14 namque *S* accedere *P* 16 destinet *PBQ* (*in* dis- *corr. al. m. BQ*) 17 urbemque *A* 19 busta *NA* 23 qua tum etiam meritas *N*: in meritas *P*

ferrum ignemque ferens, implorantisque Tonantem
sternet humi populos miserumque exhauriet orbem.
nunc lenis belli nostraque remittitur ira.
quod ni praecipitat pugnas dictoque iubentis
ocius impingit Tyriis Danaa agmina muris
(nil equidem crudele minor), sit mite bonumque
numen, et effreni laxentur in otia mores,
reddat equos ensemque mihi, nec sanguinis ultra
ius erit: aspiciam terras pacemque iubebo
omnibus: Ogygio sat erit Tritonia bello.'
  Dixerat; at Thracum Cyllenius arva subibat;
atque illum Arctoae labentem cardine portae
tempestas aeterna plagae praetentaque caelo
agmina nimborum primique Aquilonis hiatus
in diversa ferunt: crepat aurea grandine multa
palla, nec Arcadii bene protegit umbra galeri.
hic sterilis delubra notat Mavortia silvas
(horrescitque tuens), ubi mille Furoribus illi
cingitur averso domus immansueta sub Haemo.
ferrea compago laterum, ferro arta teruntur
limina, ferratis incumbunt tecta columnis.
laeditur adversum Phoebi iubar, ipsaque sedem
lux timet, et durus contristat sidera fulgor.
digna loco statio: primis salit Impetus amens
e foribus caecumque Nefas Iraeque rubentes
exsanguesque Metus, occultisque ensibus astant
Insidiae geminumque tenens Discordia ferrum.
innumeris strepit aula Minis, tristissima Virtus
stat medio, laetusque Furor vultuque cruento
Mors armata sedet; bellorum solus in aris

27 ni *P* : nisi *ω*   28 impingat . . . turmis *A*   29 minor (o *sup.* i *add.*) *P*, *unde* moror *Baehrens* *inevitabilis*   32 auspicium *pro* aspiciam *L. legisse videtur?*   34 at *KQ* : et *PBDN*   arma *P*, *cf.* v. 3   42 fingitur *K*   adverso S^2 43 arta (*vel* arcta) *ωSA* : apta *P*

sanguis et incensis qui raptus ab urbibus ignis.
terrarum exuviae circum et fastigia templi
captae insignibant gentes, caelataque ferro
fragmina portarum bellatricesque carinae,
et vacui currus protritaque curribus ora,
paene etiam gemitus: adeo vis omnis et omne
vulnus. ubique ipsum, sed non usquam ore remisso
cernere erat: talem divina Mulciber arte
ediderat; nondum radiis monstratus adulter
foeda catenato luerat conubia lecto.
  Quaerere templorum regem vix coeperat ales
Maenalius, tremit ecce solum et mugire refractis
corniger Hebrus aquis; tunc quod pecus utile bello
vallem infestabat, trepidas spumare per herbas,
signa adventantis, clausaeque adamante perenni
dissiluere fores. Hyrcano in sanguine pulcher
ipse subit curru, diraque aspargine latos
mutat agros, spolia a tergo flentesque catervae:
dant silvae nixque alta locum; regit atra iugalis
sanguinea Bellona manu longaque fatigat
cuspide. deriguit visu Cyllenia proles
submisitque genas: ipsi reverentia patri,
si prope sit, dematque minas nec talia mandet.
'Quod Iovis imperium, magno quid ab aethere portas?'
occupat Armipotens 'neque enim hunc, germane, sub axem
sponte venis hiemesque meas, cui roscida iuxta
Maenala et aestivi clementior aura Lycaei.'
ille refert consulta patris. nec longa moratus,
sicut anhelabant, iuncto sudore volantis
Mars impellit equos, resides in proelia Graios

56 insignabant P^1 59 pone *prob. Heinsius e cod. Beh.* gemitusque *D* 65 mugibat S^1 : mugibere fractis *P* 66 bello *P* : bellis *ωS* 77 magnoque et ab *P* quod *A* 78 enim *om. N* 82 iuncto] *gloss.* : instanti *N* 83 resides *P* : residesque (q. *suprascr. D*) *ωS*

ipse etiam indignans. vidit pater altus et irae
iam levior tardo flectebat pondere vultum.
ut si quando ruit debellatasque relinquit
Eurus aquas, pax ipsa tumet pontumque iacentem
exanimis iam volvit hiems: nondum arma carinis
omnia, nec toto respirant pectore nautae.
  Finierat pugnas honor exsequialis inermis,
necdum aberant coetus, cunctisque silentibus heros
vina solo fundens cinerem placabat Adrastus
Archemori: 'Da, parve, tuum trieteride multa
instaurare diem, nec saucius Arcadas aras
malit adire Pelops Eleaque pulset eburna
templa manu, nec Castaliis altaribus anguis,
nec sua pinigero magis adnatet umbra Lechaeo.
nos te lugenti, puer, infitiamur Averno,
maestaque perpetuis sollemnia iungimus astris,
nunc festina cohors: at si Boeotia ferro
vertere tecta dabis, magnis tunc dignior aris,
tunc deus, Inachias nec tantum culta per urbes
numina, captivis etiam iurabere Thebis.'
dux ea pro cunctis, eadem sibi quisque vovebat.
  Iam pronis Gradivus equis Ephyrea premebat
litora, qua summas caput Acrocorinthus in auras
tollit et alterna geminum mare protegit umbra.
inde unum dira comitum de plebe Pavorem
quadripedes anteire iubet: non alter anhelos
insinuare metus animoque avertere viris
aptior; innumerae monstro vocesque manusque

84 irae *Peyraredus*: ira *codd.* 86 relinquit *PS*: reliquit *BD KNQ* 88 carinis *ωS*: quiescunt *P foeda interpolatione, v. Journ. Phil.* lviii. 91 questus *Peyraredus* 92 pacabat *P* 94 a//ras *P* 95 ma/let *N* 98 lugendum *Lachmann* 99 aris *Q* 104 volebat *QNA* 110 animoque *P*: animumque *ωS* auertere *Pω*: advertere *S* vires *P*: veris *ωS*

et facies quamcumque velit; bonus omnia credi
auctor et horrificis lymphare incursibus urbes.
si geminos soles ruituraque suadeat astra,
aut nutare solum aut veteres descendere silvas,
a, miseri vidisse putant. tunc acre novabat
ingenium: falso Nemeaeum pulvere campum
erigit; attoniti tenebrosam a vertice nubem
respexere duces; falso clamore tumultum
auget, et arma virum pulsusque imitatur equorum,
terribilemque vagas ululatum spargit in auras.
exsiliere animi, dubiumque in murmure vulgus
pendet: 'Vbi iste fragor? num fallimur aure? sed unde
pulvereo stant astra globo? num Ismenius ultro
miles? ita est: veniunt. tanta autem audacia Thebis?
an dubitent? agedum inferias et busta colamus.'
haec Pavor attonitis; variosque per agmina vultus
induitur, nunc Pisaeis e milibus unus,
nunc Pylius, nunc ore Lacon, hostisque propinquos
adiurat turmasque metu consternat inani.
nil falsum trepidis. ut vero amentibus ipse
incidit et sacrae circum fastigia vallis
turbine praevectus rapido ter sustulit hastam,
ter concussit equos, clipeum ter pectore plausit:
arma, arma insani; sua quisque ignotaque nullo
more rapit, mutant galeas alienaque cogunt
ad iuga cornipedes; ferus omni in pectore saevit
mortis amor caedisque, nihil flagrantibus obstat:

112 quamcumque *P*: quacunque *BQ*: quaecunque *KSN* velit *PBQ*: libet *KSN*, *D legi nequit* 116 putant *P*: putent *ωS* 118 a *om. P* 120 minatur *A* 123 num *Wilkins*: ni *codd.* sed *ωS*: et *P* inde *B*[1]*QLl.* 125 *fort.* miles iter? veniunt? tanta (tantam *P*) autem audacia *PDQ*: tanta est autem audacia *S*: tanta est audacia *N*, *de K non liquet* 130 consternit *N* 133 provectus *N* 134 clipeo *N* pectore] *fort.* cuspide (pectore *ex v.* 137): pectore (a *sup.* e *scr. rec. m.*) *N*

praecipitant redimuntque moras. sic litora vento
incipiente fremunt, fugitur cum portus; ubique
vela fluunt, laxi iactantur ubique rudentes;
iamque natant remi, natat omnis in aequore summo
ancora, iam dulcis medii de gurgite ponti
respicitur tellus comitesque a puppe relicti.
  Viderat Inachias rapidum glomerare cohortis
Bacchus iter; gemuit Tyriam conversus ad urbem,
altricemque domum et patrios reminiscitur ignis,
purpureum tristi turbatus pectore vultum:
non crines, non serta loco, dextramque reliquit
thyrsus, et intactae ceciderunt cornibus uvae.
ergo ut erat lacrimis lapsoque inhonorus amictu
ante Iovem (et tunc forte polum secretus habebat)
constitit, haud umquam facie conspectus in illa
(nec causae latuere patrem), supplexque profatur:
'Exscindisne tuas, divum sator optime, Thebas?
saeva adeo coniunx? nec te telluris amatae
deceptique laris miseret cinerumque meorum?
esto, olim invitum iaculatus nubibus ignem,
credimus: en iterum atra refers incendia terris,
nec Styge iurata, nec paelicis arte rogatus.
quis modus? an nobis pater iratusque bonusque
fulmen habes? sed non Danaeia limina talis
Parrhasiumque nemus Ledaeasque ibis Amyclas.
scilicet e cunctis ego neglectissima natis
progenies? ego nempe tamen, qui dulce ferenti
pondus eram, cui tu dignatus limina vitae
praereptumque uterum et maternos reddere mensis.
adde quod imbellis rarisque exercita castris
turba meas acies, mea tantum proelia norunt,

152 securus *sup.* secretus *Q*   158 iaculatus *PBDQ* : iaculatum *N* : iaculatu/ *K*, *de S non liquet*   159 en iterata *Barth*, *bene*   165 neppe *N*   ferentis *P*   167 uterum *Barth* : iter *codd.*

nectere fronde comas et ad inspirata rotari
buxa: timent thyrsos nuptarum et proelia matrum.
unde tubas Martemque pati, qui fervidus ecce
quanta parat? quid si ille tuos Curetas in arma
ducat et innocuis iubeat decernere peltis?
quin etiam invisos (sic hostis defuit?) Argos
eligis! o ipsis, genitor, graviora periclis
iussa: novercalis luimus ditare Mycenas!
cedo equidem. quo sacra tamen ritusque peremptae
gentis et, in tumulo si quid male feta reliquit
mater, abire iubes? Thracen silvasque Lycurgi?
anne triumphatos fugiam captivus ad Indos?
da sedem profugo! potuit Latonia frater
saxa (nec invideo) defigere Delon et imis
commendare fretis; cara submovit ab arce
hostilis Tritonis aquas; vidi ipse potentem
gentibus Eois Epaphum dare iura, nec ullas
Cyllene secreta tubas Minoave curat
Ida: quid heu tantum nostris offenderis aris?
hic tibi (quando minor iam nostra potentia) noctes
Herculeae placitusque vagae Nycteidos ardor,
hic Tyrium genus et nostro felicior igne
taurus: Agenoreos saltem tutare nepotes.'
  Invidiam risit pater, et iam poplite flexum
sternentemque manus tranquillus ad oscula tollit
inque vicem placida orsa refert: 'Non coniugis ista
consiliis, ut rere, puer, nec saeva roganti
sic expostus ego: immoto deducimur orbe
fatorum; veteres seraeque in proelia causae.

172 qui *PA*: quin *ωS* 176 eligis *scripsi Lactantii not. ad* 177 *secutus, cf.* i. 259 177 luimus *P*: ruimus *ωS* 179 tumulo *Nauke*: tumulos *codd.* 183 unis *PNS* 187 Cyllenes *N et e codd. Heinsius* minoave *codd. dett. edd.*: minoiave *PωS* 189 noctis *P* 192 taurus et *Q*

nam cui tanta quies irarum aut sanguinis usus
parcior humani? videt axis et ista per aevum
mecum aeterna domus, quotiens iam torta reponam
fulmina, quam rarus terris hic imperet ignis.
quin etiam invitus magna ulciscendaque passis
aut Lapithas Marti aut veterem Calydona Dianae
expugnare dedi; †mea est† iactura pigetque
tot mutare animas, tot reddere corpora vitae.
Labdacios vero Pelopisque a stirpe nepotes
tardum abolere mihi; scis ipse (ut crimina mittam
Dorica) quam promptae superos incessere Thebae;
te quoque—sed, quoniam vetus excidit ira, silebo.
non tamen aut patrio respersus sanguine Pentheus,
aut matrem scelerasse toris aut crimine fratres
progenuisse reus, lacero tua lustra replevit
funere: ubi hi fletus? ubi tunc ars tanta precandi?
ast ego non proprio diros impendo dolori
Oedipodionidas: rogat hoc tellusque polusque
et pietas et laesa fides naturaque et ipsi
Eumenidum mores. sed tu super urbe moveri
parce tua: non hoc statui sub tempore rebus
occasum Aoniis, veniet suspectior aetas
ultoresque alii: nunc regia Iuno queretur.'
  His ille auditis mentemque habitumque recepit;
ut cum sole malo tristique rosaria pendent
usta Noto, si clara dies Zephyrique refecit
aura polum, redit omnis honos, emissaque lucent
germina et informis ornat sua gloria virgas.

201 certa *Markl.* 205 mea est *PωS*: nimia est *Phillimore*: *fort.* Iovis est *vel* nostra est: meaque est *codd. dett. edd.* 206 reddere corpora *P*: corpora reddere *BDKQN*, *de S non liquet* 208 adolere *P* 210 te te sed *A* 212 et crimine *Baehrens* 213 reos P^2 iussa Q^1 214 hi *P*: hic *A*: *om.* *ωS* 220 spectatior *A* 221 nec (ꝉ tunc) A^1 223 pendent *P*: pallent *ωS*

Nuntius attonitas iamdudum Eteoclis ad auris
explorata ferens longo docet agmine Graios
ire duces, nec iam Aoniis procul afore campis;
quacumque ingressi tremere ac miserescere cunctos
Thebarum; qui stirpe refert, qui nomine et armis.
ille metum condens audire exposcit et odit
narrantem: hic dictis socios stimulare suasque
metiri decernit opes. exciverat omnem
Aoniam Euboeamque et Phocidos arva propinquae
Mars: ita dulce Iovi. longe fugit ordine velox
tessera: propellunt acies, seseque sub armis
ostentant; subeunt campo, qui proximus urbi
damnatus bellis patet exspectatque furores.
nondum hostes contra, trepido tamen agmine matres
conscendunt muros, inde arma nitentia natis
et formidandos monstrant sub casside patres.
Turre procul sola nondum concessa videri
Antigone populis teneras defenditur atra
veste genas; iuxtaque comes, quo Laius ibat
armigero; tunc virgo senem regina veretur.
quae sic orsa prior: 'Spesne obstatura Pelasgis
haec vexilla, pater? Pelopis descendere tantas
audimus gentis: dic, o precor, extera regum
agmina; nam video, quae noster signa Menoeceus,
quae noster regat arma Creon, quam celsus aena
Sphinge per ingentis Homoloidas exeat Haemon.'
sic rudis Antigone, senior cui talia Phorbas:
'Mille sagittiferos gelidae de colle Tanagrae

229 affore *BN* 233 hic *P*: hinc *ωS* (*nisi* his *B*^{1}) dictis socios *ωS*: socios dictis *P* 236 longe *P*: longo *ωS* fuit *D codd. dett.*: fluit *Bentley* 240 hostes *P*: hostis (e *sup.* i *Q*^{2}) *ωS* contra *BDQ*^{2}*A* (*sup. lin.*): confa *in ras. P*: circa *KNSQ*^{1} 248 tantas *P*^{1} *sup.* totas: gentes *D*: totas *BKQNS* 249 audivimus *Q* (*pro* 'audimus' *schol.*) gentes] totas *D* 250 nostra *N* 251 regat *P*: gerat *ωS*

promovet ecce Dryas; hic, cui nivea arma tridentem
atque auro rude fulmen habent, Orionis alti
non falsus virtute nepos: procul, oro, paternum
omen et innuptae vetus excidat ira Dianae.
iungunt se castris regisque in nomen adoptant
Ocalea Medeonque et confertissima lucis
Nisa Dionaeisque avibus circumsona Thisbe.
proximus Eurymedon, qui pastoralia Fauni
arma patris pinuque iubas imitatur equinas.
terribilis silvis: reor et Mavorte cruento
talis erit. dites pecorum comitantur Erythrae,
qui Scolon densamque iugis Eteonon iniquis,
qui breve litus Hyles Atalanteamque superbi
Schoenon habent notique colunt vestigia campi;
fraxineas Macetum vibrant de more sarisas
saevaque difficilis excludere vulnera peltas.
ecce autem clamore ruunt Neptunia plebes
Onchesti, quos pinigeris Mycalesos in agris
Palladiusque Melas Hecataeaque gurgite nutrit
Gargaphie, quorumque novis Haliartos aristis
invidet et nimia sata laeta supervenit herba.
tela rudes trunci, galeae vacua ora leonum,
arborei dant scuta sinus. hos regis egenos
Amphion en noster agit (cognoscere pronum,
virgo,) lyra galeam tauroque insignis avito.
macte animo, iuvenis, medios parat ire per ensis

255 tridenti *P* 258 vetus *ωS*: procul *P* 260 Ocale *Kohlm.*: Oeclaliae P^{1}: Oebalidae P^{2}: Ocaleč *K*: Ocaloe *S*: Oca-leae *B*, *al. al.* 260 consertissima *KNQ* lucis] iugis *suprasc* lucis *Q*: iugis (*suprascr.* lucis† silvis) *N*: nugis *A* 262 qui *P*: cui *ωSA* 263 pinuque *P*: pinusque *ωS* 269 macetum vibra *P*: vibrant macetum (macedum *K*) *ω* 271 pubes *B*: proles 275 nivea *P*: *an* viva? 278 en] et *Q* 279 lyra galeam lyra/// galeam *B*: lyram galeam *P*: lyram galea *KNQS*

nudaque pro caris opponere pectora muris.
vos etiam nostris, Heliconia turba, venitis
addere rebus opem; tuque, o Permesse, canoris
et felix Olmie, vadis armastis alumnos
bellorum resides. patriis concentibus audis
exsultare gregem, quales, cum pallida cedit
bruma, renidentem deducunt Strymona cycni.
ite alacres, numquam vestri morientur honores,
bellaque perpetuo memorabunt carmine Musae.'
  Dixerat, et paulum virgo interfata loquenti:
'Illi autem, quanam iunguntur origine fratres?
sic certe paria arma viris, sic exit in auras
cassidis aequus apex; utinam haec concordia nostris!'
cui senior ridens: 'Non prima errore videndi
falleris, Antigone: multi hos (nam decipit aetas)
dixerunt fratres. pater est natusque, sed aevi
confudere modos: puerum Lapithaona nymphe
Dircetis expertem thalami crudumque maritis
ignibus ante diem cupido violavit amore
improba conubii; nec longum, et pulcher Alatreus
editus, ac primae genitorem in flore iuventae
consequitur traxitque notas et miscuit annos.
et nunc sic fratres mentito nomine gaudent,
plus pater; hunc olim iuvat et ventura senectus.
tercentum genitor totidemque in proelia natus
exercent equites: hi deseruisse feruntur
exilem Glisanta Coroniamque, feracem

282 venitis *ex* venistis *corr.* *Q* 283 permense *P* 284 Olmie *Gronovius* : hormie *PωS* armastis *P* : armatis *ωS* 285 audes *in* audis *corr.* *Q* 288 moriantur *Q* 290 virgo paulum *D* interfecta (a *sup.* ec *add.*) *Q* loquenti *P* : docenti *BDNQS* : docentem *K* 292 patria *D* 296–383 *in B exciderunt* 296 aevo *P* 297 nimphae *P* : nimpha *DKQNS* 298 Dircetis *Heinsius* : Dercetis (i *sup. priorem* e *add.* P^1) *PωS* maritis *codd. dett. edd.* : mariti *PωS* 300 et *om.* *QN* 303 si (sic *suprascr.* Q^1) *QN*

messe Coroniam, Baccho Glisanta colentes,
sed potius celsos umbrantem hunc aspice late
Hypsea quadriiugos; clipei septemplice tauro
laeva, ter insuto servantur pectora ferro,
pectora: nam tergo numquam metus. hasta vetustum
silvarum decus, emissae cui pervia semper
armaque corporaque et numquam manus inrita voti.
Asopos genuisse datur, dignusque videri
tunc pater, abreptis cum torrentissimus exit
pontibus, aut natae tumidus cum virginis ultor
flumina concussit generum indignata Tonantem.
namque ferunt raptam patriis Aeginan ab undis
amplexu latuisse Iovis: furit amnis et astris
infensus bellare parat (nondum ista licebant
nec superis); stetit audacis effusus in iras,
conseruitque manum, nec quem imploraret habebat,
donec vix tonitru submotus et igne trisulco
cessit. adhuc ripis animosus gurges anhelis
fulmineum cinerem magnaeque insignia poenae
gaudet et Aetnaeos in caelum efflare vapores.
talem Cadmeo mirabimur Hypsea campo,
si modo placabit felix Aegina Tonantem.
ducit Itonaeos et Alalcomenaea Minervae
agmina, quos Midea, quos uvida suggerit Arne,
Aulida qui Graeamque serunt viridisque Plataeas,

308 colenti *Ellis* 310 tergo *D* 311 servantur *P*: servant *QNS*: servantem *DK* pectora *P*: ingentia *ωS*: triplici servantur pectora *Serv. Aen.* vii. 633 312 nusquam *Heinsius* 314 corporaque *P*: pectoraque *ωS* voto *Ll.* 316 abreptis *PKQSA*: arreptis *D*: abruptis *N* 321 infessus *DA* licebant *P*: licebat *DQN*, *de KS non liquet* 324 vix tonitru *P*: vi tonitrus (tonitru[s] *Q*) *ωS* 328 mirabitur (m *sup.* t *add.*) *D* 329 placabit *P*: placavit *ωS* 330 alalcomenaea *Q*: alcomenia *P*: aalcomena *D*: alcomaena *S*: itaneos//// alcomenea *N* 331 Midea *Duebner*: medon *P*: mide et *DKQS*: midie et *N* uvida *Heinsius*, *cf. Hom. Il.* ii. 507 *ubi Arne πολυστάφυλος audit*: umida *P*: humida *ωS* arte *N*

et sulco Peteona domant refluumque meatu
Euripum, qua noster, habent, teque ultima tractu
Anthedon, ubi gramineo de litore Glaucus
poscentis inrupit aquas, iam crine genisque
caerulus, et mixtos expavit ab inguine piscis.
glandibus et torta Zephyros incidere funda
cura: Cydoneas anteibunt gaesa sagittas.
tu quoque praeclarum forma, Cephise, dedisses
Narcissum, sed Thespiacis iam pallet in agris
trux puer; orbata florem, pater, adluis unda.
quis tibi Phoebeas acies veteremque revolvat
Phocida? qui Panopen, qui Daulida, qui Cyparisson,
et valles, Lebadea, tuas et Hyampolin acri
subnixam scopulo, vel qui Parnason utrumque
aut Cirrham tauris Anemoriamque supinant
Coryciumque nemus, propellentemque Lilaeam
Cephisi glaciale caput, quo suetus anhelam
ferre sitim Python amnemque avertere ponto?
omnibus immixtas cono super aspice laurus
armaque vel Tityon vel Delon habentia, vel quas
hic deus innumera laxavit caede pharetras.
Iphitus asper agit, genitor cui nuper ademptus
Naubolus Hippasides, tuus, o mitissime Lai,
hospes; adhuc currus securaque lora tenebam,
cum tua subter equos iacuit convulsa cruentis
ictibus, o utinam nostro cum sanguine, cervix!'

333 refluuntque *P* 334 qua noster (*suprascr. al. m.* 'o glauce') *P*: quem noster *A* habent *P*: habet *A Ll.*: abit *ωS* (*suprascr.* qua nr ht *recentiori* (?) *manu D*) neque ultima *N* 336 inrumpit *P* 337 caeruleus mixtos *N* pristes *Gronovius* 338 incedere *P*: incendere *Postgate* 339 ce/sa *PS* 342 oblata *P* adluis (*in* all- *corr.*) P^1: abluis *A*: alluit *ωS* 343 revolvet *DQ* 344 quis ... quis ... quis *NS* 345 *om. Q, in marg. add. ead. m.*: *versum hic et post* 348 *exhibet D* 346 utrumque (*suprascr.* †utrimque) *D* 348 litecam *P* 351 intextas *Bentley* 353 innumera *D*: innumeras *PKQNS* lassavit *PA* 354 asper *PA*: acer *ωS* 355 Naubolus] Naribus *A* 356 tenebam *P*: tenebat *ωS* 358 ictibus (*suprascr.* †litib.) *D*

Dicenti maduere genae, vultumque per omnem
pallor iit, vocisque repens singultus apertum
intercepit iter; refovet frigentis amicum
pectus alumna senis; redit atque exile profatur:
'O mihi sollicitum decus ac suprema voluptas,
Antigone! seras tibi demoror improbus umbras,
fors eadem scelera et caedis visurus avitas,
donec te thalamis habilem integramque resignem:
hoc satis, et fessum vita dimittite, Parcae.
sed dum labor iners, quanti (nunc ecce reviso)
transabiere duces: Clonin atque in terga comantis
non ego Abantiadas, non te, saxosa Caryste,
non humilis Aegas altumque Capherea dixi.
et iam acies obtunsa negat, cunctique resistunt,
et tuus armatis iubet ecce silentia frater.'
Vix ea turre senex, cum rector ab aggere coepit:
'Magnanimi reges, quibus haud parere recusem
ductor et ipse meas miles defendere Thebas,
non ego vos stimulare parem (nam liber in arma
impetus, et meritas ultro iurastis in iras),
nec laudare satis dignasque rependere gratis
sufficiam; referent superi vestraeque subacto
hoste manus: urbem socia de gente subistis
tutari, quam non aliis populator ab oris
belliger externave satus tellure, sed hostis
indigena assultat, cui castra adversa regenti
hic pater, hic genetrix, hic iunctae stirpe sorores,
hic erat et frater. cerne en ubicumque nefandus
excidium moliris avis: venere volentes

359 dicenti *P*: dicentis *ωS* 360 recens (c *in ras.*) *N* 361 fringentis *P* 362 exinde *Bentley* 363 voluntas *Q* 369 clonin *PQS*: clomin *KN*[2]: domiti *ADN*[1] conantis *P* 371 egras *DN* 372 cuneique *Heinsius* 374 rector *P*: ductor *ωS* 379 que *om.* *N* 386 nefande *D*

Aoniae populi, nec sum tibi, saeve, relictus.
quid velit ista cohors, et te sentire decebat:
reddere regna vetant.' sic fatus, et omnia rite
disponit, qui bella gerant, qui moenia servent,
quas in fronte manus, medio quas robore sistat.
perspicuas sic luce foris et virgea pastor
claustra levat, dum terra recens; iubet ordine primo
ire duces, media stipantur plebe maritae;
ipse levat gravidas et humum tractura parentum
ubera, succiduasque adportat matribus agnas.
  Interea Danai noctemque diemque sub armis,
noctem iterum rursusque diem (sic ira ferebat)
ingeminant: contempta quies, vix aut sopor illis
aut epulae fecere moram; properatur in hostem
more fugae. nec monstra tenent, quae plurima nectit
prodigiale canens certi fors praevia fati.
quippe ferunt diros monitus volucresque feraeque
sideraque aversique suis decursibus amnes,
infestumque tonat pater et mala fulgura lucent;
terrificaeque adytis voces clausaeque deorum
sponte fores; nunc sanguineus, nunc saxeus imber,
et subiti Manes flentumque occursus avorum.
tunc et Apollineae tacuere oracula Cirrhae,
et non assuetis pernox ululavit Eleusin
mensibus, et templis Sparte praesaga reclusis
vidit Amyclaeos (facinus!) concurrere fratres.
Arcades insanas latrare Lycaonis umbras
nocte ferunt tacita, saevo decurrere campo

392 corpore *Barth* 392-403 *finis uniuscuiusque versus recentiori atramento renovatus est in N* 393 perspicua *Baehrens* sic virgea *D* 394 novat *Phillimore* primo *P*: primos (s *in Q paene eras.*) *ωS* 396 validas *P* tractura *PBNLl*: t/actura *Q*: tactura *DKS* 404 volucres (q. *add. al. m.*) phereq. (F *sup.* ph *add.*) *P* 405 adversique *NA* 412 parte praesagarereclusis *P* 414 Arcades *D*: archados (e *sup.* o *add. rec. m.*) *K*: arcados *PBNQS* latrasse *D*

Oenomaum sua Pisa refert; Acheloon utroque
deformem cornu vagus infamabat Acarnan.
Perseos effigiem maestam exorantque Mycenae
confusum Iunonis ebur; mugire potentem
Inachon agricolae, gemini maris incola narrat
Thebanum toto planxisse Palaemona ponto.
haec audit Pelopea phalanx, sed bellicus ardor
consiliis obstat divum prohibetque timeri.
  Iam ripas, Asope, tuas Boeotaque ventum
flumina; non ausae transmittere protinus alae
hostilem fluvium; forte et trepidantibus ingens
descendebat agris, animos sive imbrifer arcus,
seu montana dedit nubes, seu fluminis illa
mens fuit obiectusque vado pater arma vetabat.
tunc ferus Hippomedon magno cum fragmine ripae
cunctantem deiecit equum, ducibusque relictis
gurgite de medio frenis suspensus et armis
'Ite viri,' clamat 'sic vos in moenia primus
ducere, sic clausas voveo perfringere Thebas.'
praecipitant cuncti fluvio puduitque secutos.
ac velut ignotum si quando armenta per amnem
pastor agit, stat triste pecus, procul altera tellus
omnibus et late medius timor: ast ubi ductor
taurus init fecitque vadum, tunc mollior unda,
tunc faciles saltus visaeque accedere ripae.
  Haud procul inde iugum tutisque accommoda castris
arva notant, unde urbem etiam turrisque videre
Sidonias; placuit sedes fidique receptus,
colle per excelsum patulo, quem subter aperto

417 informabat acarna *Q* 418 moesta *N* memorantque *Bentley* 427 *an* auctus? 428 tabes seu numinis *Markl.* *an* flaminis? *cf. Lact. ad loc.*: *ubi* 'ventis adscribitur' (*deleto* Argivorum) *legendum puto, cf.* ix. 405 434 clusas *P* 441 castris] sacris *D* 442 videre *SN*: videri (e *sup.* i *fin. ead. m.*) *D*: videri *PB*: viderent (-ent *in ras.* Q^2) *QA*, *Barth*

arva sinu, nullisque aliis a montibus instant
despectus; nec longa labor munimina durus
addidit: ipsa loco mirum natura favebat:
in vallum elatae rupes devexaque fossis
aequa et fortuito ductae quater aggere pinnae;
cetera dant ipsi, donec sol montibus omnis
erepsit rebusque dedit sopor otia fessis.
Quis queat attonitas dictis ostendere Thebas?
urbem in conspectu belli suprema parantis
territat insomnem nox atra diemque minatur.
discurrunt muris; nil saeptum horrore sub illo,
nil fidum satis, invalidaeque Amphionis arces.
rumor ubique alius, plurisque adnuntiat hostis
maioresque timor; spectant tentoria contra
Inachia externosque suis in montibus ignis.
hi precibus questuque deos, hi Martia tela
belligerosque hortantur equos, hi pectora fletu
cara premunt miserique rogos et crastina mandant
funera. si tenuis demisit lumina somnus,
bella gerunt; modo lucra morae, modo taedia vitae
attonitis, lucemque timent lucemque precantur.
it geminum excutiens anguem et bacchatur utrisque
Tisiphone castris; fratrem huic, fratrem ingerit illi,
aut utrique patrem: procul ille penatibus imis
excitus implorat Furias oculosque reposcit.
Iam gelidam Phoeben et caligantia primus
hauserat astra dies, cum iam tumet igne futuro
Oceanus lateque novo Titane reclusum

445 nullisque *PN*: nullique *BDKQS* 446 dispectus *PB* 449 ordine pinnae *A* 453 parantis *P*, *coni. Gronovius*: parantem *ωS*: paventem *Bernart* 457 alius *Gronovius*: alius *vel* altus *B*: altus *DKNQ*: alios *PS* plures (*om.* que) *D* 459 me/nibus (+montibus *suprascr. al. m.*) *N* 461 que *om. D* pignora *Weber*, *haud scio an recte*: *sed cf.* 495 463 dimisit *N* 468 imis *ωS*: omnes *P* 470 gelida *PS* 471 timet *P*

aequor anhelantum radiis subsidit equorum:
ecce truces oculos sordentibus obsita canis
exsangues Iocasta genas et bracchia planctu
nigra ferens ramumque oleae cum velleris atri
nexibus, Eumenidum velut antiquissima, portis
egreditur magna cum maiestate malorum.
hinc atque hinc natae, melior iam sexus, anilis
praecipitantem artus et plus quam possit euntem
sustentant. venit ante hostis, et pectore nudo
claustra adversa ferit tremulisque ululatibus orat
admitti: 'Reserate viam! rogat impia belli
mater; in his aliquod ius exsecrabile castris
huic utero est.' trepidi visam expavere manipli
auditamque magis; remeat iam missus Adrasto
nuntius: excipiunt iussi mediosque per ensis
dant iter. illa duces ut primum aspexit Achivos,
clamorem horrendum luctu furiata resolvit:
'Argolici proceres, ecquis monstraverit hostem,
quem peperi? quanam inveniam, mihi dicite, natum
sub galea?' venit attonitae Cadmeius heros
obvius, et raptam lacrimis gaudentibus implet
solaturque tenens, atque inter singula matrem,
matrem iterat, nunc ipsam urgens, nunc cara sororum
pectora, cum mixta fletus anus asperat ira:
'Quid mollis lacrimas venerandaque nomina fingis,
rex Argive, mihi? quid colla amplexibus ambis
invisamque teris ferrato pectore matrem?
tune ille exsilio vagus et miserabilis hospes?
quem non permoveas? longae tua iussa cohortes

473 subsedit *P* 475 exangues *PN*: exanguesque *BDKQS* 480 possit *P*: posset ω*S* 481 et] sed *P* 482 castra *D* 483 reserate *P*: reserare ω*S* 484 impetrabile *Bentley* 486 iam missus] inmissus *P* 489 vultu *A* 490 et quis *Q*: ei quis *N*: ei quies *BK* monstraverat *in* -it *corr.* *Q* 501 longae *PBN*: longe *DKQS*

exspectant, multoque latus praefulgurat ense.
a miserae matres! hunc te noctesque diesque
deflebam? si verba tamen monitusque tuorum
dignaris, dum castra silent suspensaque bellum
horrescit pietas, genetrix iubeoque rogoque:
i mecum patriosque deos arsuraque saltem
tecta vide, fratremque—quid aufers lumina?—fratrem
adloquere et regnum iam me sub iudice posce.
aut dabit aut ferrum causa meliore resumes.
anne times ne forte doli, et te conscia mater
decipiam? non sic miseros fas omne penatis
effugit: vix Oedipoda ducente timeres.
nupsi equidem peperique nefas, sed diligo talis
(a dolor!) et vestros etiamnum excuso furores.
quod si adeo perstas, ultro tibi, saeve, triumphum
detulimus: religa captas in terga sorores,
inice vincla mihi: gravis huc utcumque feretur
et pater. ad vestrum gemitus nunc verto pudorem,
Inachidae, liquistis enim parvosque senesque
et lacrimas has quisque domi: sua credite matri
viscera! si vobis hic parvo in tempore carus
(sitque precor), quid me, oro, decet? quidve ista, Pelasgi,
ubera? ab Hyrcanis hoc Odrysiisve tulissem
regibus, et si qui nostros vicere furores.
adnuite, aut natum complexa superstite bello
hic moriar.' tumidas frangebant dicta cohortis,
nutantisque virum galeas et sparsa videres
fletibus arma piis. quales ubi tela virosque
pectoris impulsu rabidi stravere leones,

503 nunc *D* 504 *interrogationis signum posui* 509 posces *P*, *quo recepto* iam, me si iudice posces, *conicias* 511 doli et te *PBKQ*: doli te *DN*: dilo ęt (te *sup.* et *add. ead. m.*) *S* 513 effugit *P et cum ras. K*: effugiet *BDNQS* Oedipoda *Weber*: Oedipode *codd.* 522 sit *P* parvo hic *D*: hoc parvo *B* 523 quod me oro decet qu/d (o *add. sup. lin.*) ura *Q*: quidque ista *D* 524 -ve *P*: -que ω*S* 530 rabidi *PK*: rapidi *BDNQS*

protinus ira minor, gaudentque in corpore capto
securam differre famem: sic flexa Pelasgum
corda labant, ferrique avidus mansueverat ardor.
  Ipse etiam ante omnis nunc matris ad oscula versus,
nunc rudis Ismenes, nunc flebiliora precantis
Antigones (variaque animum turbante procella
exciderat regnum), cupit ire, et mitis Adrastus
non vetat; hic iustae Tydeus memor occupat irae:
'Me potius, socii, qui fidum Eteoclea nuper
expertus (nec frater eram), me opponite regi,
cuius adhuc pacem egregiam et bona foedera gesto
pectore in hoc. ubi tunc fidei pacisque sequestra
mater eras, pulchris cum me nox vestra morata est
hospitiis? nempe haec trahis ad commercia natum?
duc illum in campum, vestro qui sanguine pinguis
spirat adhuc pinguisque meo. tu porro sequeris,
heu nimium mitis nimiumque oblite tuorum?
scilicet infestae cum te circum undique dextrae
nudabunt ensis, haec flebit et arma quiescent?
tene ille, heu demens, semel intra moenia clausum
possessumque odiis Argiva in castra remittet?
ante haec excusso frondescet lancea ferro,
Inachus ante retro nosterque Achelous abibit.
sed mite adloquium et saevis pax quaeritur armis:
haec quoque castra patent, necdum meruere timeri.
an suspectus ego? abscedo et mea vulnera dono.
intret: et hic genetrix eadem mediaeque sorores.
finge autem pactis evictum excedere regnis,
nempe iterum reddes?' rursus mutata trahuntur
agmina consiliis: subito ceu turbine caeli

531 in corpore capto (*suprascr.* cruore recepto) *D*: cruore recepto *N*   534 omnes *P*: oculos *ABDNQ*, *de KS non liquet*   535 crudis *P*   flebilis ora (flebit *D*) *DN*   541 gesto] porto *A*   553 abibit *PA*: abibunt *ωS*   557 huc *D*   558 pactis *om.* *D*

obvius adversum Boreae Notus abstulit aequor.
arma iterum furiaeque placent; fera tempus Erinys
adripit et primae molitur semina pugnae.
  Errabant geminae Dircaea ad flumina tigres,
mite iugum, belli quondam vastator Eoi
currus, Erythraeis sed nuper victor ab oris
Liber in Aonios meritas dimiserat agros.
illas turba dei seniorque ex more sacerdos
sanguinis oblitas atque Indum gramen olentis
palmite maturo variisque ornare corymbis
curat et alterno maculas interligat ostro.
iamque ipsi colles, ipsa has (quis credat?) amabant
armenta, atque ausae circum mugire iuvencae;
quippe nihil grassata fames: manus obvia pascit,
exceptantque cibos fusoque horrenda supinant
ora mero; vaga rure quies; si quando benigno
urbem iniere gradu, domus omnis et omnia sacris
templa calent, ipsumque fides intrasse Lyaeum.
has ubi vipereo tactas ter utramque flagello
Eumenis in furias animumque redire priorem
impulit, erumpunt non agnoscentibus agris.
ceu duo diverso pariter si fulmina caelo
rupta cadant longumque trahant per nubila crinem:
non aliter cursu rapidae atque immane frementes
transiliunt campos aurigamque impete vasto,
Amphiarae, tuum (nec defuit omen, erilis
forte is primus equos stagna ad vicina trahebat)
corripiunt; mox Taenarium (qui proximus) Idan
Aetolumque Acamanta premunt: fuga torva per agros

566 sed *P*: quas *ωS*   567 diemiserat *P*   572 ipsae colles *A*
575 exceptantque *P*: expectantque *ωS*   cibos *PDNQ*: dapes *BKS*
576 *om. B*¹: *imo marg. add. B*²   578 fides (*suprascr.* credas) *D*
579 tacitas *P*   581 agris *Bentley e cod.*: argis *PDNQ*: antris *B*, *de KS non liquet*   583 trahunt *P*   588 Idan *Kohlmann*: Idam *codd.*

cornipedum, visa donec flammatus Aconteus
strage virum, cui sueta feras prosternere virtus
(Arcas erat), densis iam fida ad moenia versas
insequitur telis, multumque hastile resumens
ter quater adducto per terga, per ilia telo
transigit. illae autem longo cum limite fusi
sanguinis ad portas utrimque exstantia ducunt
spicula semianimes, gemituque imitante querelas
saucia dilectis acclinant pectora muris.
templa putes urbemque rapi facibusque nefandis
Sidonios ardere lares, sic clamor apertis
exoritur muris; mallent cunabula magni
Herculis aut Semeles thalamum aut penetrale ruisse
Harmoniae. cultor Baccheus Acontea Phegeus
iam vacuum telis geminoque in sanguine ovantem
comminus ense petit; subeunt Tegeaea iuventus
auxilio tardi: iam supra sacra ferarum
corpora maerenti iuvenis iacet ultio Baccho.
  Rumpitur et Graium subito per castra tumultu
concilium; fugit exsertos Iocasta per hostis
iam non ausa preces; natas ipsamque repellunt
qui modo tam mites, et praeceps tempore Tydeus
utitur: 'Ite age, nunc pacem sperate fidemque!
num saltem differre nefas potuitve morari,
dum genetrix dimissa redit?' sic fatus aperto
ense vocat socios. saevus iam clamor, et irae
hinc atque inde calent; nullo venit ordine bellum,
confusique duces vulgo, et neglecta regentum
imperia; una equites mixti peditumque catervae

595 transicit *P*: tranfigit (s *in* ſ *corr.*) *Q* 603 Harmoniae *PKQ*: harmonae *B*: Hermionae (-e) *DSN* 608 et Graiu *N*: ecce gravi *P*² (*ex* gratum *corr.*) 609 exertos *P*: externos (esternos *N*) ω*S*: excitos *Baehrens* 613 num *BK*: nunc (num *suprascr.* *D*) *PD*: nūnc *Q* differre (*suprascr.* -rte) *D* potuitve *KNQA*, *Bentley*: potuitne *PD*, *de BS non liquet*

et rapidi currus; premit indigesta ruentis
copia, nec sese vacat ostentare nec hostem
noscere. sic subitis Thebana Argivaque pubes
conflixere globis; retro vexilla tubaeque
post tergum et litui bellum invenere secuti.
tantus ab exiguo crudescit sanguine Mavors!
ventus uti primas struit inter nubila viris,
lenis adhuc, frondesque et aperta cacumina gestat,
mox rapuit nemus et montes patefecit opacos.
Nunc age, Pieriae (non vos longinqua, sorores,
consulimus), vestras acies vestramque referte
Aoniam; vidistis enim, dum Marte propinquo
horrent Tyrrhenos Heliconia plectra tumultus.
Sidonium Pterelan sonipes male fidus in armis
rumpentem frenos diversa per agmina raptat
iam liber, sic fessa manus: venit hasta per armos
Tydeos et laevum iuveni transverberat inguen
labentemque adfigit equo; fugit ille perempto
consertus domino, nec iam arma aut frena tenentem
portat adhuc: ceu nondum anima defectus utraque
cum sua Centaurus moriens in terga recumbit.
certat opus ferri: sternunt alterna furentes
Hippomedon Sybarin, Pylium Periphanta Menoeceus,
Parthenopaeus Ityn: Sybaris iacet ense cruento,
cuspide trux Periphas, Itys insidiante sagitta.
Caeneos Inachii ferro Mavortius Haemon
colla rapit, cui dividuum trans corpus hiantes
truncum oculi quaerunt, animus caput; arma iacentis
iam rapiebat Abas: cornu deprensus Achiva
dimisit moriens clipeum hostilemque suumque.

622 coniuncxere *P* 623 bellumq. iniere *N* 624 in ambiguo *P* 625 inter *ωS*: intra *P* 632 arvis *P* 635 iuveni *PBKQ*: iuvenis *DNS* 640 sternunt *P*: sternuntque *ωS* 641 *interpunxit Bentley* 645 cui *om. D* deciduum *Heinsius* 646 *an* umerus caput? iacenti *Q* 647 depressus *Prisc.* vi. 83

Quis tibi Baccheos, Eunaee, relinquere cultus,
quis lucos, vetitus quibus emansisse sacerdos,
suasit et assuetum Bromio mutare furorem?
quem terrere queas? clipei penetrabile textum
pallentes hederae Nysaeaque serta coronant,
candida pampineo subnectitur instita pilo,
crine latent umeri, crescunt lanugine malae,
et rubet imbellis Tyrio subtemine thorax,
bracchiaque in manicis et pictae vincula plantae
carbaseique sinus, et fibula rasilis auro
Taenariam fulva mordebat iaspide pallam,
quam super a tergo velox corytus et arcus
pendentesque sonant aurata lynce pharetrae.
it lymphante deo media inter milia longum
vociferans: 'Prohibete manus, haec omine dextro
moenia Cirrhaea monstravit Apollo iuvenca;
parcite, in haec ultro scopuli venere volentes.
gens sacrata sumus: gener huic est Iuppiter urbi
Gradivusque socer; Bacchum haud mentimur alumnum
et magnum Alciden.' iactanti talia frustra
turbidus aeria Capaneus occurrit in hasta.
qualis ubi primam leo mane cubilibus atris
erexit rabiem et saevo speculatur ab antro
aut cervum aut nondum bellantem fronte iuvencum,
it fremitu gaudens; licet arma gregesque lacessant
venantum, praedam videt et sua vulnera nescit:
sic tum congressu Capaneus gavisus iniquo
librabat magna venturam mole cupressum.
ante tamen 'Quid femineis ululatibus' inquit,
'terrificas, moriture, viros? utinam ipse veniret,
cui furis! haec Tyriis cane matribus!' et simul hastam

653 pallantes *N* 654 pampineos *P* 655 *an* uvescunt? 663 prohibente *P* 664 iuventa *P* 670 astris *P* 671 spectatur *P* 676 vibrabat *D*

expulit; illa volans, ceu vis non ulla moretur
obvia, vix sonuit clipeo et iam terga reliquit.
arma fluunt, longisque crepat singultibus aurum,
eruptusque sinus vicit cruor. occidis audax,
occidis Aonii puer altera cura Lyaei.
marcida te fractis planxerunt Ismara thyrsis,
te Tmolos, te Nysa ferax Theseaque Naxos
et Thebana metu iuratus in orgia Ganges.
Nec segnem Argolicae sensere Eteoclea turmae,
parcior ad civis Polynicis inhorruit ensis.
eminet ante alios iam formidantibus arva
Amphiaraus equis ac multo pulvere vertit
campum indignantem: famulo decus adicit omne
maestus et extremos obitus inlustrat Apollo.
ille etiam clipeum galeamque incendit honoro
sidere; nec tarde fratri, Gradive, dedisti,
ne qua manus vatem, ne quid mortalia bello
laedere tela queant: sanctum et venerabile Diti
funus eat. talis medios aufertur in hostis
certus et ipse necis; viris fiducia leti
suggerit; inde viro maioraque membra diesque
laetior et numquam tanta experientia caeli,
si vacet: avertit morti contermina Virtus.
ardet inexpleto saevi Mavortis amore,
et fruitur dextra atque anima flagrante superbit.
hicne hominum casus lenire et demere fatis
iura frequens? quantum subito diversus ab illo,
qui tripodas laurusque sequi, qui doctus in omni
nube salutato volucrem cognoscere Phoebo.

683 eruptusque *NQ*[2], *Heinsius, Drakenborch*: eruptosque *P*: erupto[s]que (o[s] *in ras. al. m.*) *D*: ereptusque *Q*[1] sinu *Heinsius, Drakenborch* 692 adicit omne *scripsi*: addidit omne *P*[2]: abdidit omne *P*[1]: addit inane *ωS* 698 eat *P*: erat *ωS* aufertur *PB*[1]: infertur *ωS* 705 hicne *P*: hic *ωS*

innumeram ferro plebem, ceu letifer annus
aut iubar adversi grave sideris, immolat umbris
ipse suis: iaculo Phlegyan iaculoque superbum
Phylea, falcato Clonin et Cremetaona curru
comminus hunc stantem metit, hunc a poplite sectum,
cuspide non missa Chromin Iphinoumque Sagenque
intonsumque Gyan sacrumque Lycorea Phoebo
(invitus: iam fraxineum demiserat hastae
robur, et excussis apparuit infula cristis),
Alcathoum saxo, cui circum stagna Carysti
et domus et coniunx et amantes litora nati.
vixerat ille diu pauper scrutator aquarum,
decepit tellus, moriens hiemesque Notosque
laudat et experti meliora pericula ponti.
  Aspicit has longe iamdudum Asopius Hypseus
palantum stragis ardetque avertere pugnam,
quamquam haud ipse minus curru Tirynthia fundens
robora; sed viso praesens minor augure sanguis;
illum armis animisque cupit. prohibebat iniquo
agmine consertum cunei latus; inde superbus
exseruit patriis electum missile ripis,
ac prius: 'Aonidum dives largitor aquarum,
clare Giganteis etiamnum, Asope, favillis,
da numen dextrae: rogat hoc natusque tuique
quercus alumna vadi; fas et mihi spernere Phoebum,
si tibi conlatus divum sator; omnia mergam
fontibus arma tuis tristisque sine augure vittas.'
audierat genitor: vetat indulgere volentem

709 ferro plebem *PN*: plebem (*ex* phoebem *corr.* *Q*) ferro *BDK*[...] 710 aut iuvat *P* 714 non missa *P*: non (de *suprascr.*) miss[...] *B*: dimissa *N*: demissa *codd. pler.*: nunc missa *Vollmer* 71[...] demiserat *P*: dimiserat *ωS* 721 morientem *N* 724 averter[...] (ad- *suprascr.*) *D* 725 fundens *P*: fundit *ωS* 729 eiectum [...] 732 notusq. (a *sup.* o *add.*) *D* 733 mihi *PBQ*: m (i *suprascr.*[...] *D*: me *KNS*, *Bentley*

Phoebus, et aurigam iactus detorquet in Hersen.
ille ruit: deus ipse vagis succedit habenis,
Lernaeum falso simulans Haliacmona vultu.
tunc vero ardenti non ulla obsistere temptant
signa, ruunt solo terrore, et vulnera citra
mors trepidis ignava venit, dubiumque tuenti
presserit infestos onus impuleritne iugalis.
sic ubi nubiferum montis latus aut nova ventis
solvit hiems aut victa situ non pertulit aetas,
desilit horrendus campo timor, arva virosque
limite non uno longaevaque robora secum
praecipitans, tandemque exhaustus turbine fesso
aut vallem cavat aut medios intercipit amnis.
non secus ingentique viro magnoque gravatus
temo deo nunc hoc, nunc illo in sanguine fervet.
ipse sedens telis pariterque ministrat habenis
Delius, ipse docet iactus adversaque flectit
spicula fortunamque hastis venientibus aufert.
sternuntur terra Menaleus pedes, Antiphus alto
nil defensus equo, genitusque Heliconide nympha
Aethion, caesoque infamis fratre Polites,
conatusque toris vittatam attingere Manto
Lampus: in hunc sacras Phoebus dedit ipse sagittas.
et iam cornipedes trepidi ac moribunda reflantes
corpora rimantur terras, omnisque per artus
sulcus et incisis altum rubet orbita membris.
hos iam ignorantis terit impius axis, at illi

737 iactus *P*: iactu *A*: iactu// *B*: iaculo *BDKNS* in ersen *P*: in hertem *BQA*: inertem *DKNS*: in Harpyn *Unger* 740 nulla *P* 743 infestos *PKNS*: infessos (*suprascr.* infestos *al. m.*) *D*: infessos (in- *corr. in* ia-) *Q*: infessos *A*: insessos *B* sonus *P* impuleritne (*suprascr.* 'apollo') P^1 746 arma *PS* 755 terra *PωS*: terrae *Kohlmann cum codd. dett.* menaleus *PQS*: melaneus *NB* (m *sup. B*): melanes *K* 756 genitus *D* 757 aetion *BK*: action *N* 758 adiungere *Peyraredus* 760 trepidi *P*: trepida *ωS*

vulnere semineces (nec devitare facultas)
venturum super ora vident; iam lubrica tabo
frena, nec insisti madidus dat temo, rotaeque
sanguine difficiles, et tardior ungula fossis
visceribus: tunc ipse furens in morte relicta
spicula et e mediis exstantis ossibus hastas
avellit, strident animae currumque sequuntur.
Tandem se famulo summum confessus Apollo
'Vtere luce tua longamque' ait, 'indue famam,
dum tibi me iunctum mors inrevocata veretur.
vincimur: immitis scis nulla revolvere Parcas
stamina; vade, diu populis promissa voluptas
Elysiis, certe non perpessure Creontis
imperia aut vetito nudus iaciture sepulcro.'
ille refert contra, et paulum respirat ab armis:
'Olim te, Cirrhaee pater, peritura sedentem
ad iuga (quis tantus miseris honor?) axe trementi
sensimus; instantis quonam usque morabere manis?
audio iam rapidae cursum Stygis atraque Ditis
flumina tergeminosque mali custodis hiatus.
accipe commissum capiti decus, accipe laurus,
quas Erebo deferre nefas. nunc voce suprema,
si qua recessuro debetur gratia vati,
deceptum tibi, Phoebe, larem poenasque nefandae
coniugis et pulchrum nati commendo furorem.'
desiluit maerens lacrimasque avertit Apollo:
tunc vero ingemuit currusque orbique iugales.
non aliter caeco nocturni turbine Cori
scit peritura ratis, cum iam damnata sororis
igne Therapnaei fugerunt carbasa fratres.

764 ē vitare *D*: iam vitare *N* 766 insiti *P* 768 ferens *P* 770 strident *P*: stridunt *ωS* 774 scis] fas (scis *suprascr. D*) *DN*, *Bentley* 782 nam *N* trepide *PB*¹ utraque *P* 791 caelo *Priscianus* xviii. 215 chori *BN* 792 scit (*suprascr. ead. m.* sit† est) *P*: stat *A*

Iamque recessurae paulatim horrescere terrae
summaque terga quati graviorque effervere pulvis
coeperat; inferno mugit iam murmure campus.
bella putant trepidi bellique hunc esse fragorem,
hortanturque gradus; altus tremor arma virosque
mirantisque inclinat equos; iam frondea nutant
culmina, iam muri, ripisque Ismenos apertis
effugit; exciderunt irae, nutantia figunt
tela solo, dubiasque vagi nituntur in hastas
comminus inque vicem viso pallore recedunt.
sic ubi navalis miscet super aequora pugna
contempto Bellona mari, si forte benigna
tempestas, sibi quisque cavent, ensisque recondit
mors alia, et socii pacem fecere timores.
talis erat campo belli fluitantis imago.
sive laborantes concepto flamine terrae
ventorum rabiem et clausum eiecere furorem,
exedit seu putre solum carpsitque terendo
unda latens, sive hac volventis machina caeli
incubuit, sive omne fretum Neptunia movit
cuspis et extremas gravius mare torsit in oras,
seu vati datus ille fragor, seu terra minata est
fratribus: ecce alte praeceps humus ore profundo
dissilit, inque vicem timuerunt sidera et umbrae.
illum ingens haurit specus et transire parantis
mergit equos; non arma manu, non frena remisit:
sicut erat, rectos defert in Tartara currus
respexitque cadens caelum campumque coire
ingemuit, donec levior distantia rursus
miscuit arva tremor lucemque exclusit Averno.

798 altus *Heinsius cum codd. dett.*: alius *PωS* 800 muris *P* 801 exciderunt *BNQ*^{1}: exciderant *PDKQ*^{2}: exciderint *S* 805 maligna *N*: nigrabit *Phillimore* 806 cavet *N* recondunt *N*, *Bentley* 810 clusum *PBDK*^{1}*Q*^{1} 811 terendo: *codd. incert.* ferendo *PDKNQS*, *de B non liquet* 812 hoc *D* 823 excusit *P*

LIBER OCTAVVS

VT subitus vates pallentibus incidit umbris
letiferasque domos orbisque arcana sepulti
rupit et armato turbavit funere Manis,
horror habet cunctos, Stygiis mirantur in oris
tela et equos corpusque novum; nec enim ignibus artus
conditus aut maesta niger adventabat ab urna,
sed belli sudore calens, clipeumque cruentis
roribus et scissi respersus pulvere campi.
necdum illum aut trunca lustraverat obvia taxo
Eumenis, aut furvo Proserpina poste notarat
coetibus assumptum functis; quin comminus ipsa
fatorum deprensa colus, visoque paventes
augure tunc demum rumpebant stamina Parcae.
illum et securi circumspexere fragorem
Elysii, et si quos procul ulteriore barathro
altera nox aliisque gravat plaga caeca tenebris.
tunc regemunt pigrique lacus ustaeque paludes,
umbriferaeque fremit sulcator pallidus undae,
dissiluisse novo penitus telluris hiatu
Tartara et admissos non per sua flumina Manis.
  Forte sedens media regni infelicis in arce
dux Erebi populos poscebat crimina vitae,

2 orbisque *ωS*: regisque *P*, *quod ex gloss.* 'regionis' *ortum esse suspicandum* 5 atris (*suprascr.* artus *Q*) *NQ* 9 lustrarat *N*: lustraverat axo (obvia *sup.* taxo *add. ead. m.*) *P* 10 fulvo *PS Cod. Magd.* 12 praeventa *A* 13 tum *DN* 15 ulteriore *P*: inferiore *ωS* balathro P^1, *corr.* P^2 17 vastaeque *BDNQ* (at ustę id nigrę aut calentes *schol. B*: nigrae aut calentes *schol. Q item L*) 18 imbriferaeque *N* gemit (fr *sup.* g *add. ead. m.*) *P* umbrae *P*

nil hominum miserans iratusque omnibus umbris.
stant Furiae circum variaeque ex ordine Mortes,
saevaque multisonas exsertat Poena catenas;
fata serunt animas et eodem pollice damnant:
vincit opus. iuxta Minos cum fratre verendo
iura bonus meliora monet regemque cruentum
temperat; assistunt lacrimis atque igne tumentes
Cocytos Phlegethonque, et Styx periuria divum
arguit. ille autem supera compage soluta
nec solitus sentire metus expavit oborta
sidera, iucundaque offensus luce profatur:
'Quae superum labes inimicum impegit Averno
aethera? quis rupit tenebras vitaeque silentis
admonet? unde minas? uter haec mihi proelia fratrum?
congredior, pereant agedum discrimina rerum.
nam cui dulce magis? magno me tertia victum
deiecit fortuna polo, mundumque nocentem
servo: nec iste meus. diris quin pervius astris
inspicitur. tumidusne meas regnator Olympi
explorat viris? habeo iam quassa Gigantum
vincula et aetherium cupidos exire sub axem
Titanas miserumque patrem: quid me otia maesta
saevus et implacidam prohibet perferre quietem
amissumque odisse diem? pandam omnia regna,
si placet, et Stygio praetexam Hyperiona caelo.
Arcada nec superis (quid enim mihi nuntius ambas

25 multisonans *P* exertat *P*: exercet *ωS* catenas (*suprascr.* -rvas) *D*: catervas *N* 26 serunt *PN*: ferunt *BDKQS* 27 vicit *N* 28 movet (-net *suprascr.*) *D* 32 solitos *P* aborta *Q Cod. Magd.* 34 impellit *A* 35 silentis *N*: silenti (*fuit* -is!) *Q* 36 a/monet *Q*: amovet *N* minas *Baehrens*: mina *P*: minae *ωS* 39 nocentem *Q*[2]: nocentum *D*: iacentem *Q*[1] 40 nec] nunc *P*[2] diris quin pervius *scripsi*: dirisque inpervius *P*: dirisque en pervius (-que *om.* *DN*) *ωS*: dirisque en impius *Cod. Magd.* 45 implacidus *D* 47 praetextam *P* 48 arcadan et (e *Q*) *QN Cod. Magd.*

itque reditque domos?) emittam et utrumque tenebo
Tyndariden. cur autem avidis Ixiona frango
verticibus? cur non exspectant Tantalon undae?
anne profanatum totiens Chaos hospite vivo
perpetiar? me Pirithoi temerarius ardor
temptat et audaci Theseus iuratus amico,
me ferus Alcides, tum cum custode remoto
ferrea Cerbereae tacuerunt limina portae;
Odrysiis etiam pudet heu! patuisse querelis
Tartara: vidi egomet blanda inter carmina turpis
Eumenidum lacrimas iterataque pensa Sororum;
me quoque—sed durae melior violentia legis.
ast ego vix unum, nec celsa ad sidera, furto
ausus iter Siculo rapui conubia campo:
nec licuisse ferunt; iniustaeque a Iove leges
protinus, et sectum genetrix mihi computat annum.
sed quid ego haec? i, Tartareas ulciscere sedes,
Tisiphone; si quando novis asperrima monstris,
triste, insuetum, ingens, quod nondum viderit aether,
ede nefas, quod mirer ego invideantque Sorores.
atque adeo fratres (nostrique haec omina sunto
prima odii), fratres alterna in vulnera laeto
Marte ruant; sit, qui rabidarum more ferarum
mandat atrox hostile caput, quique igne supremo
arceat exanimes et Manibus aethera nudis
commaculet: iuvet ista ferum spectare Tonantem.
praeterea ne sola furor mea regna lacessat,
quaere deis qui bella ferat, qui fulminis ignis
infestumque Iovem clipeo fumante repellat.

49 et *om.* *N*   55 tum *P*: tunc *ωS*   56 paruerunt *D*: patuerunt *BQN*, *cf.* *Class. Rev.* xviii. 1   64 et *om.* *N*   65 haec i *PQ et coni. Bentley*: haec ita *BDKN*[1] (*punctos sub* ta *add.* *N*[2])   69 atq. (*suprascr.* usq.) *Q*   nostrique *P*: nostrisque (-que *om.* *D*) *ωSA*   omnia *P*   sunto] sumsit *A*[1]   *Post v.* 69 *iterum in K leguntur vv.* 42-69   70 odii *P*: odiis *ωSA*   72 mandet *P*[2]   76 de//is *N*

faxo haud sit cunctis levior metus atra movere
Tartara frondenti quam iungere Pelion Ossae.'
dixerat; atque illi iamdudum regia tristis
attremit oranti, suaque et quae desuper urget
nutabat tellus: non fortius aethera vultu
torquet et astriferos inclinat Iuppiter axis.
'At tibi quos' inquit 'Manis, qui limite praeceps
non licito per inane ruis?' subit ille minantem
iam tenuis visu, iam vanescentibus armis,
iam pedes: exstincto tamen indecerptus in ore
augurii perdurat honos, obscuraque fronti
vitta manet, ramumque tenet morientis olivae.
'Si licet et sanctis hic ora resolvere fas est
Manibus, o cunctis finitor maxime rerum,
at mihi, qui quondam causas elementaque noram,
et sator! oro, minas stimulataque corda remulce,
neve ira dignare hominem et tua iura timentem.
nam nec ad Herculeos (unde haec mihi pectora?) raptus,
nec Venerem inlicitam (crede his insignibus) ausi
intramus Lethen: fugiat ne tristis in antrum
Cerberus aut nostros timeat Proserpina currus.
augur Apollineis modo dilectissimus aris,
testor inane Chaos (quid enim hic iurandus Apollo?),
crimine non ullo subeo nova fata, nec alma
sic merui de luce rapi; scit iudicis urna
Dictaei verumque potest deprendere Minos.
coniugis insidiis et iniquo venditus auro
Argolicas acies (unde haec tibi turba recentum
umbrarum, et nostrae veniunt quoque funera dextrae)
non ignarus ini: subito me turbine mundi

86–145 *in Q al. man. in palimpsesto scripti*   87 indecerptus *Barth*: interceptus *codd.*   90 scilicet *N*   95 pectora *ωS*: praelia *P*: *an* taenia ?   97 ne *P*: nec *ωS*   100 iuratus *Q*   105 nocentum (recentum *suprascr. ead. m. Q*) *QA*

(horret adhuc animus) mediis e milibus hausit
nox tua. quae mihi mens, dum per cava viscera terrae
vado diu pendens et in aëre volvor operto?
ei mihi! nil ex me sociis patriaeque relictum
vel captum Thebis; iam non Lernaea videbo
tecta nec attonito saltem cinis ibo parenti.
non tumulo, non igne miser lacrimisque meorum
productus, toto pariter tibi funere veni,
nil istis ausurus equis; nec deprecor umbram
accipere et tripodum iam non meminisse meorum.
nam tibi praesagi quis iam super auguris usus,
cum Parcae tua iussa trahant? sed pectora flectas
et melior sis, quaeso, deis. si quando nefanda
huc aderit coniunx, illi funesta reserva
supplicia: illa tua, rector bone, dignior ira.'
accipit ille preces indignaturque moveri:
ut leo, Massyli cum lux stetit obvia ferri,
tunc iras, tunc arma citat; si decidit hostis,
ire supra satis est vitamque relinquere victo.
  Interea vittis lauroque insignis opima
currus et egregiis modo formidatus in armis,
luce palam fusus nulli nullique fugatus
quaeritur: absistunt turmae, suspectaque tellus
omnibus, infidi miles vestigia campi
circuit, atque avidae tristis locus ille ruinae
cessat et inferni vitatur honore sepulcri.
nuntius hortanti diversa in parte maniplos
Adrasto, vix ipse ratus vidisse, Palaemon

108 e] de *Q* 110 aperto *PQSA* 112 iam non *P*: non iam *ωS* 113 nec] $\overset{o}{n}$ (*sic*) *Q* 114 ipse miser *P*: igne pio *Q* 116 nec] non *Q* 117 non] me *Q* 125 ira *P* 127–ix. 230 *desunt in K* 127 victis *P* lauroque *P*: lauruque *ωS* 129 nulli *ωS*: media *P*, *cf. Journ. Phil.* lviii. 130 obsistunt *N* 132 circumit *PBS* 135 palemon (phil- *sup.* pal-) *D*

advolat et trepidans (steterat nam forte cadenti
proximus inspectoque miser pallebat hiatu)
'Verte gradum, fuge, rector' ait 'si Dorica saltem
terra loco patriaeque manent, ubi liquimus, arces.
non armis, non sanguine opus: quid inutile ferrum
stringimus in Thebas? currus humus impia sorbet
armaque bellantisque viros; fugere ecce videtur
hic etiam quo stamus ager. vidi ipse profundae
noctis iter ruptaque soli compage ruentem
illum heu, praesagis quo nullus amicior astris,
Oecliden, frustraque manus cum voce tetendit.
mira loquor, sulcos etiamnum rector equorum
fumantemque locum et spumis madida arva reliquit.
nec commune malum est: tellus agnoscit alumnos,
stat Thebana acies.' stupet haec et credere Adrastus
cunctatur; sed Mopsus idem trepidusque ferebat
Actor idem. Iam fama novis terroribus audax
non unum cecidisse refert. sponte agmina retro
non exspectato revocantum more tubarum
praecipitant: sed torpet iter, falluntque ruentis
genua viros; ipsique (putes sensisse) repugnant
cornipedes nulloque truces hortamine parent,
nec celerare gradum nec tollere lumina terra.
fortius incursant Tyrii, sed Vesper opacus
lunaris iam ducit equos; data foedere parvo
maesta viris requies et nox auctura timores.

138 gradum] fugam *P* 139 linquimus *Q* 143 etiam in quo *N* profanae (*suprascr.* †profundae) *D* 145 *om.* *A* 146 tetendit $PDNSQ^2$: tetendi BQ^1 148 lacum *Gronovius* ora *P* reliquit *P*: reliqui ω*S* 152 Actor idem Q^2A : Autor idem *S* : Actorides $PBDQ^1N$ iam *Sandstroem* : nam *codd.* 154 revocatum *P* more *suspicandum* : *an* exspectata remorantum voce? ferarum *P* 156 ipsiq. (*suprascr.* ipsos) *D* : ipsosque *A* repugnant *P*: ruuntque (*suprascr.* repugnant *D*) ω, *de S non liquet*: ruentes *A* 158 celare *N* 160 foedera *N et corr. ex* foedere *Q*

Quae tibi tunc facies, postquam permissa gemendi
copia! qui fletus galeis cecidere solutis!
nil solitum fessos iuvat; abiecere madentis,
sicut erant, clipeos, nec quisquam spicula tersit
nec laudavit equum nitidae nec cassidis altam
compsit adornavitque iubam; vix magna lavare
vulnera et efflantis libet internectere plagas:
tantus ubique dolor. mensas alimentaque bello
debita nec pugnae suasit timor: omnia laudes,
Amphiarae, tuas fecundaque pectora veri
commemorant lacrimis, et per tentoria sermo
unus: abisse deos dilapsaque numina castris.
'Heu ubi laurigeri currus sollemniaque arma
et galeae vittatus apex? haec antra lacusque
Castalii tripodumque fides? sic gratus Apollo?
quis mihi sidereos lapsus mentemque sinistri
fulguris, aut caesis saliat quod numen in extis,
quando iter, unde morae, quae saevis utilis armis,
quae pacem magis hora velit? quis iam omne futurum
proferet, aut cum quo volucres mea fata loquentur?
hos quoque bellorum casus nobisque tibique
praescieras, et (quanta sacro sub pectore virtus!)
venisti tamen et miseris comes additus armis.
et cum te tellus fatalisque hora vocaret,
tu Tyrias acies aversaque signa vacasti
sternere; tunc etiam media de morte timendum
hostibus infestaque abeuntem vidimus hasta.
et nunc te quis casus habet? poterisne reverti
sedibus a Stygiis altaque erumpere terra?

164 nihil *P* 165 torsit *A* 167–168 *transp. P* 168 et *om. P* 171 Amphiare PS^1 veris *A* 174 heus *PB* 175 haec *Cod. Magd. et coni. Queck* : hoc *ωS* 186 aversaque PS^1 : adversaque *ω* vocasti *NQ et suprascr. D* 190 altaque *P*: aliaque *ω*

anne sedes hilaris iuxta tua numina Parcas
et vice concordi discis ventura docesque?
an tibi felicis lucos miseratus Averni
rector et Elysias dedit inservare volucres?
quidquid es, aeternus Phoebo dolor et nova clades
semper eris mutisque diu plorabere Delphis.
hic Tenedon Chrysenque dies partuque ligatam
Delon et intonsi claudet penetralia Branchi,
nec Clarias hac luce foris Didymaeaque quisquam
limina nec Lyciam supplex consultor adibit.
quin et cornigeri vatis nemus atque Molossi
quercus anhela Iovis Troianaque Thymbra tacebit.
ipsi amnes, ipsae malent arescere laurus,
ipse nihil certum sagis clangoribus aether
praecinet, et nulla ferientur ab alite nubes.
iamque erit ille dies quo te quoque conscia fatis
templa colant reddatque tuus responsa sacerdos.'
talia fatidico peragunt sollemnia regi,
ceu flammas ac dona rogo tristisque rependant
exsequias mollique animam tellure reponant.
fracta dehinc cunctis aversaque pectora bello.
sic fortis Minyas subito cum funere Tiphys
destituit, non arma sequi, non ferre videtur
remus aquas, ipsique minus iam ducere venti.
iam fessi gemitu paulatim et corda levavit
exhaustus sermone dolor noxque addita curas
obruit et facilis lacrimis inrepere somnus.

191 hilares *P* 195 phebi *D* et] e *P* 197 tenodon *P* chrisenque *PQ* : chrysamque *B* : cirrhamque *DNS* 200 lyciam supplex *P* : supplex lyciam *DNQ* 201 molosso *P* 202 thybra *P* 203 ipsae malent *Postgate* : ipsaeque viae mallent *P* : ipsaeque volent *ωS* 204 sacris *P* : sacis *S* alther (l *paene exstinct.*) *P* 206 fatis *P* : fati *ωS* : fato *Bodl. Can.* 77 207 colent *DN* reddetque *D* 215 fessi *P* : fessis *ωS* et *om.* *ωS* levavit *P* : levabat *ωS* 216 que *om.* *D*

At non Sidoniam diversa in parte per urbem
nox eadem: vario producunt sidera ludo
ante domos intraque, ipsaeque ad moenia marcent
excubiae; gemina aera sonant Idaeaque terga
et moderata sonum vario spiramine buxus.
tunc dulcis superos atque omne ex ordine alumnum
numen ubique sacri resonant paeanes, ubique
serta coronatumque merum. nunc funera rident
auguris ignari, contraque in tempore certant
Tiresian laudare suum; nunc fata revolvunt
maiorum veteresque canunt ab origine Thebas:
hi mare Sidonium manibusque attrita Tonantis
cornua et ingenti sulcatum Nerea tauro,
hi Cadmum lassamque bovem fetosque cruenti
Martis agros, alii Tyriam reptantia saxa
ad chelyn et duras animantem Amphiona cautes,
hi gravidam Semelen, illi Cythereia laudant
conubia et multa deductam lampade fratrum
Harmoniam: nullis deest suavis fabula mensis:
ceu modo gemmiferum thryrso populatus Hydaspen
Eoasque domos nigri vexilla triumphi
Liber et ignotos populis ostenderet Indos.
Tum primum ad coetus sociaeque ad foedera mensae
semper inaspectum diraque in sede latentem
Oedipoden exisse ferunt vultuque sereno
canitiem nigram squalore et sordida fusis
ora comis laxasse manu sociumque benignos
adfatus et abacta prius solacia passum,

223 omnem *D* 226 pectore (*suprascr.* tempore) *D*: pectore *Cod. Magd.*, *cf.* 253 227 fata *P*: facta (fata (c *suprascr.*) *Q*) *ωSA* 229 Tonanti *Ellis* 230 mugitu *N* 231 flectosque *P* 234 hic *P* 236 Harmoniam *PBQ*: Hermionam (*vel* -en) *DNS* suavis *scripsi*: sua *codd.*, *sed cf.* x. 236, xi. 276: en sua *Luc. Mueller*: deses sua *Unger*: iam deest sua *D*, *coni. Weber*: nullis non est sua *Ellis* 240 ad *om. Q* 243 nigra *N*

quin hausisse dapes insiccatumque cruorem
deiecisse genis. cunctos auditque refertque,
qui Ditem et Furias tantum. et si quando regentem
Antigonen maestis solitus pulsare querelis.
causa latet. non hunc Tyrii fors prospera belli,
tantum bella iuvant; natum hortaturque probatque,
nec vicisse velit; sed primos comminus ensis
et sceleris tacito rimatur semina voto.
inde epulae dulces ignotaque gaudia vultu.
qualis post longae Phineus ieiunia poenae,
nil stridere domi volucris ut sensit abactas
(necdum tota fides), hilaris mensasque torosque
nec turbata feris tractavit pocula pinnis.
 Cetera Graiorum curis armisque iacebat
fessa cohors; alto castrorum ex aggere Adrastus
laetificos tenui captabat corde tumultus,
quamquam aeger senio, sed agit miseranda potestas
invigilare malis. illum aereus undique clamor
Thebanique urunt sonitus, et amara lacessit
tibia, tum nimio voces marcore superbae
incertaeque faces et iam male pervigil ignis.
sic ubi per fluctus uno ratis obruta somno
conticuit pacique maris secura iuventus
mandavere animas, solus stat puppe magister
pervigil inscriptaque deus qui navigat alno.
 Tempus erat, iunctos cum iam soror ignea Phoebi
sentit equos penitusque cavam sub luce parata
Oceani mugire domum, seseque vagantem

251 quantum *DN Cod. Magd.* 252 ne *D* 253 sceleris *P*: scelerum *ωS* miratur *Ellis* semina *ωS*: pectore (a *sup.* e *fin.* *P*²) *P*: *an* pectore vota? (*nisi* sceleri tacito miratur pectore votos *mavis*): momina *Lact. legisse suspicor* 254 vultus *N Cod. Magd. Bodl. Can.* 77 256 volucresque *DQ* ut] et *NQ* 263 illum *ωS*; ille *P* 264 ruunt *P* 265 tunc *P* 267 obvia *P* 268 pacique *Postgate*: tantique *codd.*: fideique *Imhof* 270 scriptaque *P* 272 sentit *ωS*: sensit *P* cava// s. l. paratā *Q*

colligit et leviter moto fugat astra flagello:
concilium rex triste vocat, quaeruntque gementes,
quis tripodas successor agat, quo provida laurus
transeat atque orbum vittae decus. haud mora, cuncti
insignem fama sanctoque Melampode cretum
Thiodamanta volunt, quicum ipse arcana deorum
partiri et visas uni sociare solebat
Amphiaraus avis, tantaeque haud invidus artis
gaudebat dici similem iuxtaque secundum.
illum ingens confundit honos inopinaque turbat
gloria et oblatas frondes submissus adorat,
seque oneri negat esse parem cogique meretur:
sicut Achaemenius solium gentisque paternas
excepit si forte puer, cui vivere patrem
tutius, incerta formidine gaudia librat,
an fidi proceres, ne pugnet vulgus habenis,
cui latus Euphratae, cui Caspia limina mandet.
sumere tunc arcus ipsumque onerare veretur
patris equum, visusque sibi nec sceptra capaci
sustentare manu nec adhuc implere tiaram.
  Atque is ubi intorto signavit vellere crinem
convenitque deis, hilari per castra tumultu
vadit ovans ac, prima sui documenta, sacerdos
tellurem placare parat: nec futtile maestis
id visum Danais. geminas ergo ilicet aras
arboribus vivis et adulto caespite texi
imperat, innumerosque deae, sua munera, flores
et cumulos frugum et quidquid novat impiger annus,
addit et intacto spargens altaria lacte

274 leviter moto *P*: moto leviter *ωS* 276 provida *Peyraredus*: prodigia *P*: prodita *ωS* 277 vate (*rec. m. suprascr.* vitte) *N* 289 ne] an *D Cod. Magd.* 290 eufariae *N*: eufratie (*suprascr.* farie) *D* 291 vedetur (*in* veretur *corr. al. m.*) *Q*: videtur *P* 294 signavit *ωS*: signatur *P* 297 nec inutile *A* 299 tecti (*sup.* texi) *Q* 300 numina *P* 301 tumulos *P* inpiger *P*: integer *ωS*

incipit: 'O hominum divumque aeterna creatrix,
quae fluvios silvasque animarum et semina mundo
cuncta Prometheasque manus Pyrrhaeaque saxa
gignis, et impastis quae prima alimenta dedisti
mutastique viris, quae pontum ambisque vehisque:
te penes et pecudum gens mitis et ira ferarum
et volucrum requies; firmum atque immobile mundi
robur inoccidui, te velox machina caeli
aëre pendentem vacuo, te currus uterque
circuit, o rerum media indivisaque magnis
fratribus! ergo simul tot gentibus alma, tot altis
urbibus ac populis, subterque ac desuper una
sufficis, astrigerumque domos Atlanta supernas
ferre laborantem nullo vehis ipsa labore:
nos tantum portare negas? nos, diva, gravaris?
quod, precor, ignari luimus scelus? an quia plebes
externa Inachiis huc adventamus ab oris?
omne homini natale solum, nec te, optima, saevo
tamque humili populos deceat distinguere fine
undique ubique tuos; maneas communis et arma
hinc atque inde feras; liceat, precor, ordine belli
pugnacis efflare animas et reddere caelo.
ne rape tam subitis spirantia corpora bustis,
ne propera: veniemus enim, quo limite cuncti,
qua licet ire via; tantum exorata Pelasgis
siste levem campum, celeris neu praecipe Parcas.
at tu, care deis, quem non manus ulla nec enses
Sidonii, sed magna sinu Natura soluto,
ceu te Cirrhaeo meritum tumularet hiatu,

304 mundo PQ^1 : mundi *ωS* 307 mutastique $QS^1B^1DN^1$: multatisque *P* : multastique N^1S^2 viris *P* : viros $DNSQ^2$: vires BQ^1 311 erea *P* 315 astrigerumque *P* : astriferumque *ωS* 317 nefas (*suprascr.* negas) *D* : nefas *N Cod. Magd.* non diva *P* 320 saevos *P* 321 tamque PB^2 : tanquam *ωS* humili *P* : humilis (*vel* -es) *ωS* 324 efflere *Q* 325 repe *P*

sic amplexa coit, hilaris des, oro, precatus
nosse tuos, caeloque et vera monentibus aris
concilies, et quae populis proferre parabas,
me doceas: tibi sacra feram praesaga, tuique
numinis interpres te Phoebo absente vocabo,
ille mihi Delo Cirrhaque potentior omni,
quo ruis, ille adytis melior locus.' haec ubi dicta,
nigrantis terra pecudes obscuraque mergit
armenta, ac vivis cumulos undantis harenae
aggerat et vati mortis simulacra rependit.
  Talia apud Graios, cum iam Mavortia contra
cornua, iam saevos fragor aereus excitat ensis.
addit acerba sonum Teumesi e vertice crinem
incutiens acuitque tubas et sibila miscet
Tisiphone: stupet insolito clangore Cithaeron
marcidus et turres carmen non tale secutae.
iam trepidas Bellona foris armataque pulsat
limina, iam multo laxantur cardine Thebae.
turbat eques pedites, currus properantibus obstant,
ceu Danai post terga premant: sic omnibus alae
artantur portis septemque excursibus haerent.
Ogygiis it sorte Creon, Eteoclea mittunt
Neistae, celsas Homoloidas occupat Haemon,
Hypsea Proetides et celsum fudere Dryanta
Electrae, quatit Hypsistas manus Eurymedontis,
culmina magnanimus stipat Dircaea Menoeceus.
qualis ubi aversi secretus pabula caeli
Nilus et Eoas magno bibit ore pruinas,
scindit fontis opes septemque patentibus arvis

332 hilares *P* deus *Barth* 338 lacus *Gronovius* 339 terrae *P* 342 dum (*ex* cum) *Q* 343 sevas (o *sup.*) *Q* 344 sonus *D* e] a *P*²: e *in ras. rec. m. N*: e *delet Q* 353 forte *N* 354 occubat *P* 355 Proetides et *Lachmann*: Proetides *Q*: proetiae *PS*: ꝓpatie *N*: ꝓp̄rie *D*: procidae *B*: prophetie *A* celsum et *om. N* 358 ubi *ωS*: in (*sup. lin.*) *P* aversi *P*: adversi *ωS* 360 latentibus *P* alveis *Gronovius cum codd. dett.*

in mare fert hiemes; penitus cessere fugatae
Nereides dulcique timent occurrere ponto.
Tristis at inde gradum tarde movet Inacha pubes,
praecipue Eleae Lacedaemoniaeque cohortes
et Pylii; subitum nam Thiodamanta sequuntur
augure fraudati, necdum accessere regenti,
nec tua te, princeps tripodum, sola agmina quaerunt:
cuncta phalanx sibi deesse putat; minor ille per alas
septimus exstat apex: liquido velut aethere nubes
invida Parrhasiis unum si detrahat astris,
truncus honor plaustri, nec idem riget igne reciso
axis, et incerti numerant sua sidera nautae.
Sed iam bella vocant: alias nova suggere viris,
Calliope, maiorque chelyn mihi tendat Apollo.
fatalem populis ultro poscentibus horam
admovet atra dies, Stygiisque emissa tenebris
Mors fruitur caelo bellatoremque volando
campum operit nigroque viros invitat hiatu,
nil vulgare legens: sed quae dignissima vita
funera, praecipuos annis animisque, cruento
ungue notat; iamque in miseros pensum omne Sororum
scinditur, et Furiae rapuerunt licia Parcis.
stat medius campis etiamnum cuspide sicca
Bellipotens, iamque hos clipeum, iam vertit ad illos
arma ciens, aboletque domos, conubia, natos.
pellitur et patriae et, qui mente novissimus exit,
lucis amor; tenet in capulis hastisque paratas
ira manus, animusque ultra thoracas anhelus
conatur, galeaeque tremunt horrore comarum.

371 riget *P*: nitet *ωS* 376 amovet *N* 378 amictu (*suprascr.* hiatu) *D*: amictu *Cod. Magd.*: investit amictu *Wakefield* 381 ungue *Barth*, *Bentley*: angue *codd.* 383 etiamnunc *P* 384 hostilem clipeum *P*: iamque hos telum, iam *Kohlmann* 388 animosque . . . anhelos *P*

quid mirum caluisse viros? flammantur in hostem
cornipedes niveoque rigant sola putria nimbo,
corpora ceu mixti dominis irasque sedentum
induerint: sic frena terunt, sic proelia poscunt
hinnitu tolluntque armos equitesque supinant.
  Iamque ruunt, primusque virum concurrere pulvis
incipit, et spatiis utrimque aequalibus acti
adventant mediumque vident decrescere campum.
iam clipeus clipeis, umbone repellitur umbo,
ense minax ensis, pede pes et cuspide cuspis:
sic obnixa acies pariter suspiria fumant,
admotaeque nitent aliena in casside cristae.
pulcher adhuc belli vultus: stant vertice coni,
plena armenta viris, nulli sine praeside currus,
arma loco, splendent clipei pharetraeque decorae
cingulaque et nondum deforme cruoribus aurum.
at postquam rabies et vitae prodiga virtus
emisere animos, non tanta cadentibus Haedis
aëriam Rhodopen solida nive verberat Arctos,
nec fragor Ausoniae tantus, cum Iuppiter omni
arce tonat, tanta quatitur nec grandine Syrtis,
cum Libyae Boreas Italos niger attulit imbris.
exclusere diem telis, stant ferrea caelo
nubila, nec iaculis artatus sufficit aër.
hi pereunt missis, illi redeuntibus hastis,
concurrunt per inane sudes et mutua perdunt
vulnera, concurrunt hastae, stridentia fundae
saxa pluunt, volucres imitantur fulgura glandes
et formidandae non una morte sagittae.

392 corporæ (*ex* corpora) *Q* mixta *N* 393 inbuerint P^2 394 tollunt (que *om.*) *N* equitesque *P*: equitemque *ωS* fatigant *Q* 400 firmant NQ^1 *Cod. Magd. A* 403 nullo *P* 404 armato *Barth* 417 fluunt Q^2 418 midandae *P* (*marg. rec. m.* formidandae) morte *PBN*: in morte *DQS*

non locus ad terram telis: in corpora ferrum
omne cadit; saepe ignari perimuntque caduntque.
casus agit virtutis opus: nunc turba recedit,
nunc premit, ac vicibus tellurem amittit et aufert:
ut ventis nimbisque minax cum solvit habenas
Iuppiter alternoque adfligit turbine mundum,
stat caeli diversa acies, nunc fortior Austri,
nunc Aquilonis hiems, donec pugnante procella
aut nimiis hic vicit aquis aut ille sereno.
  Principium pugnae turmas Asopius Hypseus
Oebalias (namque hae magnum et gentile tumentes
Euboicum duris rumpunt umbonibus agmen)
reppulit erepto cunei ductore Menalca.
hic et mente Lacon, crudi torrentis alumnus
(nec turpavit avos), hastam ultra pectus euntem,
ne pudor in tergo, per et ossa et viscera retro
extrahit atque hosti dextra labente remittit
sanguineam: dilecta genis morientis oberrant
Taygeta et pugnae laudataque pectora matri.
Phaedimon Iasiden arcu Dircaeus Amyntas
destinat: heu celeres Parcae! iam palpitat arvis
Phaedimus, et certi nondum tacet arcus Amyntae.
abstulit ex umero dextram Calydonius Agreus
Phegeos: illa suum terra tenet improba ferrum
et movet; extimuit sparsa inter tela iacentem
praegrediens truncamque tamen percussit Acoetes.
Iphin atrox Acamas, Argum ferus impulit Hypseus,

419 non *P*: nec *ωS* iaculis *DN* 421 nunc (*e* nec *corr.*) *P* 424 *sic edd.*: aeternoque adfigit *P*: adfligitque alterno *ωS* 427 vincit *DA* 428 pugnas (*suprascr.* turmas *rec. m.*) *N Cod. Magd.* 431 menalce *P* 433 ultra *PQ*: intra *BDNS* 434 nec *P* 435 remisit *N* 437 pectora *P*: verbera *ωSLLl.* marti *Cod. Magd. cum gloss*, 'in palaestra' 438 Phaedimo asiden arcu dictaeus *P* 439 destinat (i *sup.* e *add.*) *Q* 440 necdum certi *Serv. Aen.* xi. 864 442 terra] dextra (*suprascr.* duruo *al. m.*) *P*

stravit Abanta Pheres, diversaque vulnera flentes
Iphis eques, pedes Argus, Abas auriga iacebant.
Inachidae gemini geminos e sanguine Cadmi
occultos galeis (saeva ignorantia belli)
perculerant ferro; sed dum spolia omnia caesis
eripiunt, videre nefas, et maestus uterque
respicit ad fratrem pariterque errasse queruntur.
cultor Ion Pisae cultorem Daphnea Cirrhae
turbatis prostravit equis; hunc laudat ab alto
Iuppiter, hunc tardus frustra miseratur Apollo.
  Ingentis Fortuna viros inlustrat utrimque
sanguine in adverso: Danaos Cadmeius Haemon
sternit agitque furens, sequitur Tyria agmina Tydeus;
Pallas huic praesens, illum Tirynthius implet.
qualiter hiberni summis duo montibus amnes
franguntur geminaque cadunt in plana ruina:
contendisse putes, uter arva arbustaque tollat
altius aut superet pontis; et cum una receptas
confundit iam vallis aquas, sibi quisque superbus
ire cupit, pontoque negant descendere mixti.
  Ibat fumiferam quatiens Onchestius Idas
lampada per medios turbabatque agmina Graium,
igne viam rumpens; magno quem comminus ictu
Tydeos hasta feri dispulsa casside fixit.
ille ingens in terga iacet, stat fronte superstes
lancea, conlapsae veniunt in tempora flammae.
prosequitur Tydeus: 'Saevos ne dixeris Argos,

446 *sequitur in codice Gul. Canteri* Guttur Iphis, latus Argus, Abas in fronte cruorem: '*cruorem*] *cruenta: sed sic quoque deleatur*' *Gronovius*   455 miseratus *DN*   457 Haemon *P Cod. Magd. sup. lin.*: heros *ωA*, *de S non liquet: gl.* '*Ethiocles*' *D*   459 Pallas huic *P*: hunc Pallas *ωS*   460 motibus *N*   462 tollant *P*   463 et cum *scripsi*: ecce *codd.*   464 confundit *P*: confudit *ωS*: *sic interpunxi*   468 actu *Q*   469 dispulsa *PBQ*: discussa *DNS*   472 ne *om.* N^1, *suprascr.* N^2

igne tuo, Thebane, (rogum concedimus) arde!'
inde, velut primo tigris gavisa cruore
per totum cupit ire pecus, sic Aona saxo,
ense Pholum, Chromin ense, duos Helicaonas hasta
transigit, Aegaeae Veneris quos Maera sacerdos
ediderat prohibente dea; vos praeda cruenti
Tydeos; it saevas etiamnum mater ad aras.
  Nec minus Herculeum contra vagus Haemona ducit
sanguis: inexpleto rapitur per milia ferro,
nunc tumidae Calydonis opes, nunc torva Pylenes
agmina, nunc maestae fundens Pleuronis alumnos,
donec in Olenium fessa iam cuspide Buten
incidit. hunc turmis obversum et abire vetantem
adgreditur; puer ille, puer malasque comamque
integer, ignaro cui tunc Thebana bipennis
in galeam librata venit: funduntur utroque
tempora dividuique cadunt in bracchia crines,
et non hoc metuens inopino limine vita
exsiluit. tunc flavum Hypanin flavumque Politen
(ille genas Phoebo, crinem hic pascebat Iaccho:
saevus uterque deus), victis Hyperenora iungit
conversumque fuga Damasum; sed lapsa per armos
hasta viri trans pectus abit parmamque tenenti
excutit et summa fugiens in cuspide portat.
  Sterneret adversos etiamnum Ismenius Haemon
Inachidas (nam tela regit virisque ministrat
Amphitryoniades), saevum sed Tydea contra
Pallas agit. iamque adverso venere favore
comminus, et placido prior haec Tirynthius ore:

479 etiamnunc *P* 480 ducto Q^1 488 funduntur PQ^1: finduntur B^2Q^2SN: scinduntur *D*: striduntur B^1 utroque *P*: utrique *Q*: utrīq *B*: utrimque *DN*: utronque (i *sup.* o *add.*) *S* 490 limine *P*: limite ω*S* 492 pascebit *Q* 493 *in P post* 496 *exhibetur signo transpositionis add.* hyperentora *P*

'Fida soror, quaenam hunc belli caligine nobis
congressum fortuna tulit? num regia Iuno
hoc molita nefas? citius me fulmina contra
(infandum) ruere et magno bellare parenti
aspiciat. genus huic—sed mitto agnoscere, quando
tu diversa foves, nec si ipsum comminus Hyllum
Tydeos hasta tui Stygioque ex orbe remissum
Amphitryona petat; teneo aeternumque tenebo
quantum haec diva manus, quotiens sudaverit aegis
ista mihi, duris famulus dum casibus omnis
lustro vagus terras; ipsa heu! comes invia mecum
Tartara, ni superos Acheron excluderet, isses.
tu patriam caelumque mihi—, quis tanta relatu
aequet? habe totas, si mens excidere, Thebas.
cedo equidem veniamque precor.' sic orsus abibat.
Pallada mulcet honos: rediit ardore remisso
vultus et erecti sederunt pectoris angues.
  Sensit abesse deum, levius Cadmeius Haemon
tela rotat nulloque manum cognoscit in ictu.
tunc magis atque magis vires animusque recedunt,
nec pudor ire retro; cedentem Acheloius heros
impedit, et librans uni sibi missile telum
direxit iactus, summae qua margine parmae
ima sedet galea et iuguli vitalia lucent.
nec frustrata manus, mortemque invenerat hasta;
sed prohibet paulumque umeri libare sinistri
praebuit et merito parcit Tritonia fratri.
ille tamen nec stare loco nec comminus ire

503 non (*suprascr.* num) *D* 507 illum comminus ipsum *DN Cod. Magd.* 511 dum PB^1: cum ω*S* 512 lustra (o *suprascr.*) *Q* ipsa en *Bentley* 513 ne *P* 514 patriam *P*: patrem ω*S* 515 aequat *PB* habet *PD Cod. Magd.* excidere *Kohlmann*: excedere *P*: exscindere ω*S* 517 rediitque *D Cod. Magd.* 518 exciti *A* 519 sensit abesse *P*: sentit abisse ω*S* 522 pudet DA^1 nec pe retro *P* 523 inpedit *P*: impetit (*vel* inp-) ω*S* 527 librare *PB*

amplius aut vultus audet perferre cruenti
Tydeos, aegra animo vis ac fiducia cessit.
qualis saetigeram Lucana cuspide frontem
strictus aper, penitus cui non infossa cerebro
vulnera nec felix dextrae tenor, in latus iras
frangit et expertae iam non venit obvius hastae.
  Ecce ducem turmae certa indignatus in hostem
spicula felici Prothoum torquere lacerto,
turbidus Oenides una duo corpora pinu,
cornipedemque equitemque, ferit: ruit ille ruentem
in Prothoum lapsasque manu quaerentis habenas
in vultus galeam clipeumque in pectora calcat,
saucius extremo donec cum sanguine frenos
respuit et iuncta domino cervice recumbit.
sic ulmus vitisque, duplex iactura colenti,
Gaurano de monte cadunt, sed maestior ulmus
quaerit utrumque nemus, nec tam sua bracchia labens
quam gemit assuetas invitaque proterit uvas.
sumpserat in Danaos Heliconius arma Corymbus,
ante comes Musis, Stygii cui conscia pensi
ipsa diu positis letum praedixerat astris
Vranie. cupit ille tamen pugnasque virosque,
forsitan ut caneret; longa iacet ipse canendus
laude, sed amissum mutae flevere Sorores.
  Pactus Agenoream primis Atys ibat ab annis
Ismenen, Tyrii iuvenis non advena belli,
quamvis Cirrha domus, soceros nec tristibus actis
aversatus erat; sponsam quin castus amanti

533 infessa P^1: infensa P^2 534 inlatus tenor *D* 536 certum indignantur *P* 538 tubidus *N* 540 harenas *P* 541 vultu *P* 542 extremos *P* 544 colenti *P*: coloni *ωS* 545 cadit *D Cod. Magd.* 550 positis $PBDNQ^1S^1$: inspectis S^2Q^2 552 longe (a *suprascr.*) *Q* 553 musae *PDS* 555 tyri *P* nunc *Peyraredus* 557 adversatus *N edd.* quin *P et coni. Grotius*: cui *ωS*: cui †atq. (= atqui) *Cod. Magd.*

squalor et indigni commendat gratia luctus.
ipse quoque egregius, nec pectora virginis illi
diversa, inque vicem, sineret fortuna, placebant.
bella vetant taedas, iuvenique hinc maior in hostis
ira; ruit primis immixtus et agmina Lernae
nunc pedes ense vago, prensis nunc celsus habenis,
ceu spectetur, agit.' triplici velaverat ostro
surgentis etiamnum umeros et levia mater
pectora; nunc auro phaleras auroque sagittas
cingulaque et manicas, ne coniuge vilior iret,
presserat et mixtum cono crispaverat aurum.
talibus heu! fidens vocat ultro in proelia Graios:
ac primum in facilis grassatus cuspide turmas
arma refert sociis et in agmina fida, peracta
caede, redit. sic Hyrcana leo Caspius umbra
nudus adhuc nulloque iubae flaventis honore
terribilis magnique etiamnum sanguinis insons,
haud procul a stabulis captat custode remoto
segne pecus teneraque famem consumit in agna.
mox ignotum armis ac solo corpore mensus
Tydea non timuit, fragilique lacessere telo
saepius infrendentem aliis aliosque sequentem
ausus erat. tandem invalidos Aetolus ad ictus
forte refert oculos et formidabile ridens
'Iamdudum video, magnum cupis, improbe, leti
nomen' ait; simul audacem non ense nec hasta
dignatus leviter digitis imbelle solutis
abiecit iaculum: latebras tamen inguinis alte
missile, ceu totis intortum viribus, hausit.

559 egreus *P*   560 sinerent *P*   placebat P^1 566 nunc PQ^2 : tunc *ωS*   570 primum *ωS* : primam P^1 : primam in P^2 faciles P^2*ωS* : facili P^1 grassatur *P*   571 peracta *ωS* : coacta *P*   573 iubae] iuvat *P*   575 aut *P*   stavilis *P*   576 consumit in (*suprascr.* depascitur) *D* : depascitur *N Cod. Magd.*   577 pondere *D*   578 flacilique *P*   580 ad] in *Q*

praeterit haud dubium fati et spoliare superbit
Oenides. 'Neque enim has Marti aut tibi, bellica Pallas,
exuvias figemus' ait; 'procul arceat ipsum
ferre pudor; vix, si bellum comitata relictis
Deipyle thalamis, illi inludenda tulissem.'
sic ait, et belli maiora ad praemia mente
ducitur: innumeris veluti leo forte potitus
caedibus imbellis vitulos mollisque iuvencas
transmittit: magno furor est in sanguine mergi,
nec nisi regnantis cervice recumbere tauri.
at non semianimi clamore Menoecea lapsus
fallit Atys: praevertit equos curruque citato
desilit; instabat pubes Tegeaea iacenti,
nec prohibent Tyrii. 'Pudeat, Cadmea iuventus,
terrigenas mentita patres! quo tenditis' inquit
'degeneres? meliusne iacet pro sanguine nostro
hospes Atys? tantum hospes adhuc et coniugis ultor
infelix nondum iste suae; nos pignora tanta
prodimus?' insurgunt iusto firmata pudore
agmina; cuique suae rediere in pectora curae.
  Interea thalami secreta in parte sorores,
par aliud morum miserique innoxia proles
Oedipodae, varias miscent sermone querelas.
nec mala quae iuxta, sed longa ab origine fati,
haec matris taedas, oculos †gemit illa† paternos,
altera regnantem, profugum gemit altera fratrem,
bella ambae. gravis hinc misti cunctatio voti:
nutat utroque timor, quemnam hoc certamine victum,

589 arceat ωS: habeat *P*: *fort.* afuat: absit et ipsum *Sandstroem* 591-632 *in D paene exstincti* 591 inludenda ωS: inlaudanda *P* 593 potitis *N* 602 iaces *P* 604 nos] non *P* 605 iusto] victo *A* flammata *Schrader* 607 thalamis *P* 609 vario *Barth* 611 gemit *P*: ast ωS 613 misti *Barth*: miseri *codd.* 614 mutat *P*: nut/at *Q*

quem vicisse velint: tacite praeponderat exsul.
sic Pandioniae repetunt ubi fida volucres
hospitia atque larem bruma pulsante relictum,
stantque super nidos veterisque exordia fati
adnarrant tectis, it truncum ac flebile murmur:
verba putant, voxque illa tamen non dissona verbis.
atque ibi post lacrimas et longa silentia rursus
incohat Ismene: 'Quisnam hic mortalibus error?
quae decepta fides? curam invigilare quieti
claraque per somnos animi simulacra reverti?
ecce ego, quae thalamos nec si pax alta maneret
tractarem sensu, pudet heu! conubia vidi
nocte, soror; sponsum (unde?) mihi sopor attulit amens
vix notum visu; semel his in sedibus illum,
dum mea nescio quo spondentur foedera pacto,
respexi non sponte, soror. turbata repente
omnia cernebam, subitusque intercidit ignis,
meque sequebatur rabido clamore reposcens
mater Atyn. quaenam haec dubiae praesagia cladis?
nec timeo, dum tuta domus milesque superstes
Doricus et tumidos liceat componere fratres.'
  Talia nectebant, subito cum pigra tumultu
expavit domus et multo sudore receptus
fertur Atys, servans animam iam sanguine nullo,
cui manus in plaga, dependet languida cervix
exterior clipeo, crinesque a fronte supini.

618 exordini Q^1 619 adnarrant *Kohlmann*: adnarant *P*: enarrant *SN*: et narrant *BQ* it *Markland*: et *codd.* 623 curam] cur *P* 624 animi *P*: animis *ωS* 625 pars *P* 625-626 *fort.* thalamos (nec si pax a. m. tractarem) sensi 630 turbare *N* 631 omnia PNQ^2B^2: omina Q^1SB^1 632 rapido *PN* 634 superstes *P*: recedat (-it *N*) *ωS* 635 *fort.* Doricus, ut reges (*suprascr.* fratres) *D* 636 nigra *D* 638 *ad fin. in D paene exstincti* 639-666 *consideranti apparebit ex multis erroribus P soli propriis marcidum in hoc loco archetypum huius codicis fuisse* 639 defendit *P*

prima videt caramque tremens Iocasta vocabat
Ismenen: namque hoc solum moribunda precatur
vox generi, solum hoc gelidis iam nomen inerrat
faucibus. exclamant famulae, tollebat in ora
virgo manus; tenuit saevus pudor, attamen ire
cogitur, (indulget summum hoc Iocasta,) iacenti
os tenditque offertque. quater iam morte sub ipsa
ad nomen visus defectaque fortiter ora
sustulit; illam unam neglecto lumine caeli
aspicit et vultu non exsatiatur amato.
tunc quia nec genetrix iuxta (positusque beata
morte pater) sponsae munus miserabile tradunt
declinare genas; ibi demum teste remoto
fassa pios gemitus lacrimasque in lumina fudit.
  Dumque ea per Thebas, aliis serpentibus ardens
et face mutata bellum integrabat Enyo.
arma volunt, primos veluti modo comminus ictus
sustulerint omnisque etiamnum luceat ensis.
eminet Oenides, quamvis et harundine certa
Parthenopaeus agat, morientumque ora furenti
Hippomedon proculcet equo, Capaneaque pinus
iam procul Aoniis volet agnoscenda catervis;
Tydeos illa dies, illum fugiuntque tremuntque
clamantem: 'Quo terga datis? licet ecce peremptos
ulcisci socios maestamque rependere noctem.
ille ego inexpletis solus qui caedibus hausi
quinquaginta animas: totidem, totidem heia gregatim

641 claramque *P*   642–643 *transp.* *P*   647 os tenditque *scripsi*: ostenditque *codd.*   648 defectaque *Heinsius*: deiectaque *PNS*: delectaque *BQ* (i *suprascr.* Q^1): dilectaque *A*, *cf.* xii. 325   649 illa *P*   652 mirabile *P*   654 passa *P*   vulnera *edd. vett.*: *frustra si intellegas* inque lacrimas lumina fudit   fundit *B*   656 iterabat *P*   658 lugeat *P*   660 furentis *P*   661 proculculcet *P*   663 feriuntque premuntque *P*   666 ausi *P*   667 totidem totidem heia *Kohlmann*: totidem heia *P*: totidem totidemque *ωS*   gregatim *P*: gregati *ωS*

ferte manus! nulline patres, nulline iacentum
unanimi fratres? quae tanta oblivio luctus?
quam pudet Inachias contentum abiisse Mycenas!
hinc super Thebis? haec robora regis? ubi autem
egregius dux ille mihi?' simul ordine laevo
ipsum exhortantem cuneos capitisque superbi
insignem fulgore videt; nec segnius ardens
occurrit, niveo quam flammiger ales olori
imminet et magna trepidum circumligat umbra.
tunc prior: 'Aoniae rex o iustissime gentis,
imus in arma palam tandemque ostendimus ensis,
an noctem et solitas placet exspectare tenebras?'
ille nihil contra, sed stridula cornus in hostem
it referens mandata ducis, quam providus heros
iamiam in fine viae percussam obliquat, et ipse
telum ingens avide et quanto non ante lacerto
impulit. ibat atrox finem positura duello
lancea: convertere oculos utrimque faventis
Sidonii Graique dei; crudelis Erinys
obstat et infando differt Eteoclea fratri:
cuspis in armigerum Phlegyan peccavit. ibi ingens
pugna virum, stricto nam saevior inruit ense
Aetolus, retroque datum Thebana tegebant
arma ducem. sic densa lupum iam nocte sub atra
arcet ab adprenso pastorum turba iuvenco;
improbus erigitur contra, nec cura vetantis
impetere: illum, illum, semel in quem venerat, urget.
non secus obiectas acies turbamque minorem
dissimulat transitque manu; tamen ora Thoantis,
pectora Deilochi, Clonii latus, ilia torvi

669 oblivio *P*: oblivia *ωS* 673 exorantem *P* 675 occurrit *PA*: accurrit *ωS* 676 tripodum (e *sup.* i. i *sup.* o *add.*) *Q* umbra] hasta *A* 688–689 *transp.* *P* 688 armiferum *P* 692 iuvencum *P*[1] 697 cthonii *P*

perforat Hippotadae; truncis sua membra remittit
interdum galeasque rotat per nubila plenas.
et iam corporibus sese spoliisque cadentum
clauserat; unum acies circum consumitur, unum
omnia tela vovent: summis haec ossibus haerent,
pars frustrata cadunt, partem Tritonia vellit,
multa rigent clipeo. densis iam consitus hastis
ferratum quatit umbo nemus, tergoque fatiscit
atque umeris gentilis aper; nusquam ardua coni
gloria, quique apicem torvae Gradivus habebat
cassidis, haud laetum domino ruit omen: inusta
temporibus nuda aera sedent, circumque sonori
vertice percusso volvuntur in arma molares.
iam cruor in galea, iam saucia proluit ater
pectora permixtus sudore et sanguine torrens.
respicit hortantis socios et Pallada fida n,
longius opposita celantem lumina parma:
ibat enim magnum lacrimis inflectere patrem.
  Ecce secat Zephyros ingentem fraxinus iram
fortunamque ferens; teli non eminet auctor:
Astacides Melanippus erat, nec prodidit ipse,
et vellet latuisse manum, sed gaudia turmae
monstrabant trepidum; nam flexus in ilia Tydeus
submissum latus et clipei laxaverat orbem.
clamorem Aonii miscent gemitumque Pelasgi,
obiectantque manus indignantemque tuentur.
ille per oppositos longe rimatus amarum
Astaciden, totis animae se cogit in ictum
reliquiis telumque iacit, quod proximus Hopleus

698 hippodatae *P*   702 vovent (*suprascr.* †movent) *Q*: notant *A*   703 pellit *Barth*   704 constitit *P*   707 quippe *BNQ*   torvae] Aetolae *Heinsius*   708 inulta *P*   709 *an* ardent?   715 magnu *P*   718 Melanippus *Menke*: menalippus *codd.*   719 sed] et *P*   722 aoni *P*   723–724 *transp.* *P*

praebuerat: perit expressus conamine sanguis.
tunc tristes socii cupidum bellare (quis ardor!)
et poscentem hastas mediaque in morte negantem
exspirare trahunt, summique in margine campi
effultum gemina latera inclinantia parma
ponunt, ac saevi rediturum ad proelia Martis
promittunt flentes. sed et ipse recedere caelum
ingentisque animos extremo frigore labi
sensit, et innixus terrae 'Miserescite,' clamat
'Inachidae: non ossa precor referantur ut Argos
Aetolumve larem; nec enim mihi cura supremi
funeris: odi artus fragilemque hunc corporis usum,
desertorem animi. caput, o caput, o mihi si quis
adportet, Melanippe, tuum! nam volveris arvis,
fido equidem, nec me virtus suprema fefellit.
i, precor, Argei si quid tibi sanguinis umquam,
Hippomedon, vade, o primis puer inclite bellis
Arcas, et Argolicae Capaneu iam maxime turmae.'
Moti omnes, sed primus abit primusque repertum
Astaciden medio Capaneus e pulvere tollit
spirantem laevaque super cervice reportat,
terga cruentantem concussi vulneris unda:
qualis ab Arcadio rediit Tirynthius antro
captivumque suem clamantibus intulit Argis.
Erigitur Tydeus vultuque occurrit et amens
laetitiaque iraque, ut singultantia vidit
ora trahique oculos seseque agnovit in illo,
imperat abscisum porgi, laevaque receptum
spectat atrox hostile caput, gliscitque tepentis

731 palma P^1 : parva A^1 732 safvi *P* 733 et *om.* *S* ipsum *P* 741 repellit *P* 742 Argei *Ll.* (*cf. Jahnke*), *et coni. Schrader*: atrei *PNS*: arcadii (*suprascr.* argivi) *BQ* 743 vale *P* 744 capaneus *P* 745 abiit *P* 750 mirantibus *Sulpicius Sev. Dial.* iii. 13, *fort. Lact. q. v.* 753 trahitque *P* 754 porci *P* saevumque *P*

lumina torva videns et adhuc dubitantia figi.
infelix contentus erat: plus exigit ultrix
Tisiphone; iamque inflexo Tritonia patre
venerat et misero decus immortale ferebat,
atque illum effracti perfusum tabe cerebri
aspicit et vivo scelerantem sanguine fauces
(nec comites auferre valent): stetit aspera Gorgon
crinibus emissis rectique ante ora cerastae
velavere deam; fugit aversata iacentem,
nec prius astra subit, quam mystica lampas et insons
Elisos multa purgavit lumina lympha.

761 foedantem (*suprascr.* celerantem) *Cod. Magd.* 763 erectique *N* 766 Ilissos *Gronovius, Bentley*

LIBER NONVS

Asperat Aonios rabies audita cruenti
Tydeos; ipsi etiam 'minus ingemuere iacentem
Inachidae, culpantque virum et rupisse queruntur
fas odii; quin te, divum implacidissime, quamquam
praecipuum tunc caedis opus, Gradive, furebas,
offensum virtute ferunt, nec comminus ipsum
ora sed et trepidos alio torsisse iugalis.
ergo profanatum Melanippi funus acerbo
vulnere non aliis ultum Cadmeia proles
insurgunt stimulis, quam si turbata sepulcris
ossa patrum monstrisque datae crudelibus urnae.
accendit rex ipse super: 'Quisquamne Pelasgus
mitis adhuc hominemque gerit? iam morsibus uncis
(pro furor! usque adeo tela exsatiavimus?) artus
dilacerant. nonne Hyrcanis bellare putatis
tigribus, aut saevos Libyae contra ire leones?
et nunc ille iacet (pulchra o solacia leti!)
ore tenens hostile caput, dulcique nefandus
immoritur tabo; †nos ferrum immite facesque†,
illis nuda odia et feritas iam non eget armis.
sic pergant rabidi claraque hac laude fruantur,

1 aonius *P* 2 Tydeus *P* 5 ferebas *PA* 6 *an* offensa? feritate *Mueller* ipsum] isse *Koch* 7 alio *Duebner, codd. dett.*, alia *P*: retro ω*S* (alia †retro *Q*) 9 proles (*suprascr.* pubes *D*) *PD*: pubes ω*S* 11 datum *P* 12 Pelasgus *S. G. Owen*: pelasgis *codd.* 17 pulchra o ω*S*: ultra pulchro *P*: ultra pulchra o *S*: pulchri *L* 18 terens *Beaupré Bell* 19 inmite *P*: mite ω*S*: nunc ferrum mite *Peyraredus*: non ferrum mite facesque? *Koestlin* 20 illi *Bernart* cruda *Barth* 21 pergant *P*: peragant *BDQS*: peragunt *N* rapidi *PS* laude *P et coni. Beaupré Bell*: luce ω*S* fruuntur *N*

dum videas haec, summe pater. sed enim hiscere campos
conquesti? terraene fugam mirantur? an istos
vel sua portet humus?' magno sic fatus agebat
procursu fremituque viros, furor omnibus idem
Tydeos invisi spoliis raptoque potiri
corpore. non aliter subtexunt astra catervae
incestarum avium, longe quibus aura nocentem
aëra desertasque tulit sine funere mortis;
illo avidae cum voce ruunt, sonat arduus aether
plausibus, et caelo volucres cessere minores.
Fama per Aonium rapido vaga murmure campum
spargitur in turmas, solito pernicior index
cum lugenda refert, donec, cui maxima fando
damna vehit, trepidas lapsa est Polynicis ad auris.
diriguit iuvenis lacrimaeque haesere paratae,
et cunctata fides; nimium nam cognita virtus
Oenidae credi letum suadetque vetatque.
sed postquam haud dubio clades auctore reperta est,
nox oculos mentemque rapit; tum sanguine fixo
membra simul, simul arma ruunt: madet ardua fletu
iam galea atque ocreae clipeum excepere cadentem.
it maestus genua aegra trahens hastamque sequentem,
vulneribus ceu mille gravis totosque per artus
saucius: absistunt socii monstrantque gementes.
tandem ille abiectis, vix quae portaverat, armis
nudus in egregii vacuum iam corpus amici
procidit et tali lacrimas cum voce profudit:
'Hasne tibi, armorum spes o suprema meorum,
Oenide, gratis, haec praemia digna rependi,

22 campis (o *suprascr.*) *Q*: campus *P* 23 terraene *scripsi, mutata interpunct.*: terraeque *codd.* mirantur *PD* (-se- *suprascr. D*): miserantur *ωS*: miramur *Bentley* 24 portat *A* 28 nocentum (e *sup.*) *Q* 33 turma *P* 35 polycinis *P* 40 tunc *NQ* 45 absistunt (ob *suprascr.*) *D* monstratque *P*

nudus ut invisa Cadmi tellure iaceres
sospite me? nunc exsul ego aeternumque fugatus,
quando alius misero ac melior mihi frater ademptus.
nec iam sortitus veteres regnique nocentis
periurum diadema peto: quo gaudia tanti
empta mihi aut sceptrum quod non tua dextera tradet?
ite, viri, totumque fero me linquite fratri:
nil opus arma ultra temptare et pergere mortis;
ite, precor; quid iam dabitis mihi denique maius?
Tydea consumpsi: quanam hoc ego morte piabo?
o socer, o Argi! et primae bona iurgia noctis,
alternaeque manus et longi pignus amoris
ira brevis; non me ense tuo tum, maxime Tydeu,
(et poteras) nostri mactatum in limine Adrasti—?
quin etiam Thebas me propter et impia fratris
tecta libens, unde haud alius remeasset, adisti,
ceu tibimet sceptra et proprios laturus honores.
iam Telamona pium, iam Thesea fama tacebat.
qualis et ecce iaces? quae primum vulnera mirer?
quis tuus hic, quis ab hoste cruor? quae te agmina quive
innumeri stravere globi? num Pallas et ipse
invidit pater, et tota Mars impulit hasta?'
sic ait, et maerens etiamnum lubrica tabo
ora viri tergit lacrimis dextraque reponit.
'Tune meos hostis hucusque exosus, et ultra
sospes ego?' exuerat vagina turbidus ensem

52 tunc *P* exule *P* ego *om. P* fugaris *P* 53 *om. BQ, add. in. marg. al. m. Q* 54 sortitos *P* 56 dempta (*suprascr.* empta) *D* 57 totumque *P*: solumque *ωS* 58 pergere *P*: perdere *ωS* 60 hunc *Barth* 61 o Argi (*suprascr.* que *al. m.*) *Q* 62 alternaque *PBS* 63 tum *PS*: tunc *BDQN* 64 mactasti *DQ* limite *PD* (*corr. ex* n *ead. m.*) *S* 69 at *Barth* rimer *Schrader* 71 Pallas et *scripsi, collato Achill.* i. 547 *ubi Pallas 'virgo paterna' Tydeos appellatur, cf. etiam* 512: fallor et *codd.*: fallor an *Bentley*: ni fallor, et *DA*² *edd.* 74 terget *QN* dextraque *PS*: dextramque *BDQN* 76 vagina turbidus *et* 77 tenuere *m. P*¹, *supplevit al. m. acquaeva*

aptabatque neci: comites tenuere, socerque
castigat bellique vices ac fata revolvens
solatur tumidum, longeque a corpore caro
paulatim, unde dolor letique animosa voluntas,
amovet ac tacite ferrum inter verba reponit.
ducitur amisso qualis consorte laborum
deserit inceptum media inter iugera sulcum
taurus iners colloque iugum deforme remisso
parte trahit, partem lacrimans sustentat arator.
  Ecce autem hortatus Eteoclis et arma secuti,
lecta manus, iuvenes, quos nec Tritonia bello,
nec prope conlata sprevisset cuspide Mavors,
adventant; contra conlecta ut pectora parmae
fixerat atque hastam longe protenderat, haeret
arduus Hippomedon: ceu fluctibus obvia rupes,
cui neque de caelo metus et fracta aequora cedunt,
stat cunctis immota minis, fugit ipse rigentem
pontus et ex alto miserae novere carinae.
tunc prior Aonides (validam simul eligit hastam):
'Non pudet hos Manis, haec infamantia bellum
funera dis coram et caelo inspectante tueri?
scilicet egregius sudor memorandaque virtus
hanc tumulare feram? ne non maerentibus Argos
exsequiis lacrimandus eat, mollique feretro
infandam eiectans saniem? dimittite curam.
nullae illum volucres, nulla impia monstra nec ipse,
si demus, pius ignis edat.' nec plura, sed ingens
intorquet iaculum, duro quod in aere moratum

80 voluntas (p *sup.* n) *Q*   81 ac] et *Q*   88 collato *PS*   89 coniecta *B et suprascr. D*: conlata *B marg.*   92 metus effracta *PS*   93 fugit *PS*: timet *ω*   95 eligit *Heinsius*: elicit *codd.*: eicit *Bernart*   97 insectante *P*   99 haerentibus (*i.e. integris, non dilaceratis cf.* 101–103) *et in* 100 reliquiis *temptabam* Argis *P*   100 erat A^1 molline A^2

transmissumque tamen clipei stetit orbe secundo.
inde Pheres acerque Lycus; sed cassa Pheretis
hasta redit, Lycus excelso terrore comantem
perstringit galeam: convulsae cuspide longe
diffugere iubae patuitque ingloria cassis.
ipse nec ire retro, nec in obvia concitus arma
exsilit, inque eadem sese vestigia semper
obversus cunctis profert recipitque, nec umquam
longius indulget dextrae motusque per omnis
corpus amat, corpus servans circumque supraque
vertitur. imbellem non sic amplexa iuvencum
infestante lupo, tunc primum feta, tuetur
mater et ancipiti circumfert cornua gyro;
ipsa nihil metuens sexusque oblita minoris
spumat et ingentis imitatur femina tauros.
tandem intermissa iaculantum nube potestas
reddere tela fuit; iamque et Sicyonius Alcon
venerat auxilio, Pisaeaque praepetis Idae
turba subit cuneumque replent. is laetus in hostis
Lernaeam iacit ipse trabem, volat illa sagittis
aequa fuga mediumque nihil cunctata Politen
transabit et iuncti clipeum cavat improba Mopsi.
Phocea tum Cydona Tanagraeumque Phalanthum
atque Erycem, hunc retro conversum et tela petentem,
dum spes nulla necis, crinito a vertice figit;
faucibus ille cavis hastam non ore receptam
miratur moriens, pariterque et murmure plenus
sanguis et expulsi salierunt cuspide dentes.

108 perstringit *PD*: perstrinxit *NQS*: prestrincxit *B* longae *PB* 112 cuneis *Heinsius* 116 tunc *P*: tum *BDQ*: cum *NS* 121 iamque *P*: namque *ωS* 122 pisaeque et (*suprascr.* Pisaeaque *D*) *PD* 123 turba *PDS*: turma *BNQ* replet *Q* is laetus *P*: his fretus *ωS* hostem *Q* 126 transabiit *P*: transhabi// (*fuit* -iit) *N* 127 tum *PD*: tunc *BQNS* 129 ducis (*suprascr.* ne) *Q* fixit *A* 132 excussi *A*[2], *Prisc.* x. 51

ausus erat furto dextram iniectare Leonteus
pone viros atque arma latens, positumque trahebat
prenso crine caput: vidit, quamquam undique crebrae,
Hippomedon, ante ora minae, saevoque protervam
abstulit ense manum; simul increpat: 'Hanc tibi Tydeus,
Tydeus ipse rapit; post et confecta virorum
fata time magnosque miser fuge tangere manis!'
ter Cadmea phalanx torvum abduxere cadaver,
ter retrahunt Danai; Siculi velut anxia puppis
seditione maris nequiquam obstante magistro
errat et averso redit in vestigia velo.
Non ibi Sidoniae valuissent pellere coepto
Hippomedonta manus, non illum impacta moverent
tormenta oppositum, formidatique superbis
turribus impulsus temptato umbone redissent.
sed memor Elysii regis noxasque recensens
Tydeos in medios astu subit impia campos
Tisiphone: sensere acies subitusque cucurrit
sudor equis sudorque viris, quamquam ore remisso
Inachium fingebat Halyn, nusquam impius ignis
verberaque, et iussi tenuere silentia crines.
arma gerit iuxtaque feri latus Hippomedontis
blanda genas vocemque venit, tamen ille loquentis
extimuit vultus admiraturque timorem.
illa autem lacrimans 'Tu nunc,' ait 'inclite, frustra
exanimis socios inhumataque corpora Graium
(scilicet is nobis metus aut iam cura sepulcri?)
protegis; ipse manu Tyria tibi captus Adrastus
raptatur, teque ante alios, te voce manuque

133 eiectare *N* 142 nequaquam *N* 143 telo *P* 145 intacta *P* 146 formidantique *A* 148 retexens *Heinsius edd.*, *versus in P paene exstinctus* 152 fingebat] simulabat *N* 159 his *PB* 160 tibi captus] concaptus (con- *al. m. sine ras.*) *Q*: captatus (*suprascr.* iam captus) *D*: iã captus (iã *al. m.*) *Q*

invocat; heu qualem lapsare in sanguine vidi,
exutum canos lacero diademate crinis!
nec procul hinc, adverte oculos, ubi plurimus ille
pulvis, ubi ille globus.' paulum stetit anxius heros
librabatque metus; premit aspera virgo: 'Quid haeres?
imus? an hi retinent manis, et vilior ille
qui superest?' miserum sociis opus et sua mandat
proelia et unanimi vadit desertor amici,
respiciens tamen et revocent si forte paratus.
inde legens turbata trucis vestigia divae
huc illuc frustra ruit avius, impia donec
Eumenis ex oculis reiecta caerula parma
fugit et innumeri galeam rupere cerastae.
aspicit infelix discussa nube quietos
Inachidas currumque nihil metuentis Adrasti.

Et Tyrii iam corpus habent, iam gaudia magnae
testantur voces, victorque ululatus oberrat
auribus occultoque ferit praecordia luctu.
ducitur hostili (pro dura potentia fati!)
Tydeus ille solo, modo cui Thebana sequenti
agmina, sive gradus seu frena effunderet, ingens
limes utrimque datus, numquam arma manusque quiescunt:
nulla viri feritas, iuvat ora rigentia leto
et formidatos impune lacessere vultus.
hic amor, hoc una timidi fortesque sequuntur
nobilitare manus, infectaque sanguine tela
coniugibus servant parvisque ostendere natis.
sic ubi Maura diu populatum rura leonem,
quem propter clausique greges vigilantque magistri,

164 hic *P* 168 mandat (a Q^2) *Q* 178 oberrat A^2 *et sup. lin.* *D*: aberrat *PD* (*in lin.*): aderrat *BNQS*A^1 182 gradus *P*Q^2: gradu *BNQS*: gradum *D* 183 utrumque *P*: utrique B^1Q^1 nunquam *PD* (nusqm *suprascr.* *D*): nusquam *BNQS* 187 *deest in BQ, cf.* 53 nobilitare (de- *sup.* no- *add.*) *D*: debilitare *NA* (*de S non liquet sed suspicandum ωS* debilitare *habuisse*)

pastorum lassae debellavere cohortes:
gaudet ager, magno subeunt clamore coloni,
praecerpuntque iubas immaniaque ora recludunt
damnaque commemorant, seu iam sub culmine fixus
excubat, antiquo seu pendet gloria luco.
  At ferus Hippomedon quamquam iam sentit inane
auxilium et seram rapto pro corpore pugnam,
it tamen et caecum rotat inrevocabilis ensem,
vix socios hostisque, nihil dum tardet euntem,
secernens; sed caede nova iam lubrica tellus
armaque seminecesque viri currusque soluti
impediunt laevumque femur, quod cuspide fixum
regis Echionii, sed dissimulaverat ardens,
sive ibi nescierat. maestum videt Hoplea tandem;
Tydeos hic magni fidus comes et modo frustra
armiger alipedem prona cervice tenebat
fatorum ignarum domini solumque frementem
quod vacet, inque acies audentior ille pedestris.
hunc aspernantem tumido nova pondera tergo
(unam quippe manum domitis expertus ab annis)
corripit adfaturque: 'Quid o nova fata recusas,
infelix sonipes? numquam tibi dulce superbi
regis onus; non iam Aetolo satiabere campo
gaudentemque iubam per stagna Acheloia solves.
quod superest, caros, i, saltem ulciscere manis
aut sequere extorrem, ne tu quoque laeseris umbras
captivus tumidumque equitem post Tydea portes.'

196 quamquam *om.* *P* sensit *D* 201 secuti *P* 203 sed *PS*[1] : seu *ωS*[2] 204 seu *N* 207 frequentem (m *sup.* qu *add.*) *Q* 208 vacet *ex* iac- *corr.* *Q* 209 timido *Q*[1] 211 -que *om.* *N* fata *P*: iussa *ωS* 212 nunquam *P*: nusquam *ωS* ubi (t *sup.* u *add.*) *P* 213 spatiabere *Bentley* 214 candentemque *A*, *fort. recte*: undantemque *Barth* 216 ne *D* (*sup. lin.*) *et coni. Koestlin*: neu *cett.* umbras *P*: umbram *ωS* 217 timidumque *Markland, sed per* tumidum *significat poeta hostem insultantem*: tumidẹmque (u *sup.* e *add.*) *Q*

audisse accensumque putes: hoc fulmine raptum
abstulit et similis minus indignatur habenas.
semifer aëria talis Centaurus ab Ossa
desilit in vallis, ipsum nemora alta tremescunt,
campus equum. trepidi cursu glomerantur anhelo
Labdacidae, premit ille super, necopinaque ferro
colla metens linquit truncos post terga cadentis.
  Ventum erat ad fluvium; solito tunc plenior alveo
(signa mali) magna se mole Ismenos agebat.
illa brevis requies, illo timida agmina lassam
de campis egere fugam; stupet hospita belli
unda viros claraque armorum incenditur umbra.
insiluere vadis, magnoque fragore solutus
agger et adversae latuerunt pulvere ripae.
ille quoque hostilis saltu maiore per undas
inruit attonitis (longum dimittere habenas)
sicut erat, tantum viridi defixa parumper
caespite populeo commendat spicula trunco.
tunc vero exanimes tradunt rapientibus ultro
arma vadis: alii demissa casside, quantum
tendere conatus animae valuere sub undis,
turpe latent; multi fluvium transmittere nando
adgressi, sed vincla tenent laterique repugnat
balteus et madidus deducit pectora thorax.
qualis caeruleis tumido sub gurgite terror
piscibus, arcani quotiens devexa profundi
scrutantem delphina vident; fugit omnis in imos
turba lacus viridisque metu stipantur in algas;
nec prius emersi, quam summa per aequora flexus
emicet et visis malit certare carinis:

220 centaurus talis *D*   227 lapsam *N*   228 stupet] stat et *P*   237 demissa *PN*: dimissa *BDKQS*   243 arcano P^2: profundo *P*   244 ruit A^1: fuit A^2

talis agit sparsos mediisque in fluctibus heros
frena manu pariter, pariter regit arma, pedum quem
remigio sustentat equus, consuetaque campo
fluctuat et mersas levis ungula quaerit harenas.
sternit Iona Chromis, Chromin Antiphos, Antiphon Hypseus,
Hypseus Astyagen evasurumque relicto
amne Linum, ni fata vetent et stamine primo
ablatum tellure mori. premit agmina Thebes
Hippomedon, turbat Danaos Asopius Hypseus:
amnis utrumque timet; crasso vada mutat uterque
sanguine, et e fluvio neutri fatale reverti.
iam laceri pronis volvuntur cursibus artus
oraque et abscisae redeunt in pectora dextrae,
spicula iam clipeosque levis arcusque remissos
unda vehit, galeasque vetant descendere cristae:
summa vagis late sternuntur flumina telis,
ima viris; illic luctantur corpora leto,
efflantisque animas retro premit obvius amnis.
  Flumineam rapiente vado puer Argipus ulmum
prenderat: insignis umeros ferus ense Menoeceus
amputat; ille cadens, nondum conamine adempto,
truncus in excelsis spectat sua bracchia ramis.
Hypseos hasta Tagen ingenti vulnere mersit,
ille manet fundo, rediit pro corpore sanguis.
desiluit ripis fratrem rapturus Agenor
heu! miser et tenuit, sed saucius ille levantem
degravat amplexu: poterat resolutus Agenor

249 pedum quem *Housman*: pedumque *codd.*: pedum se *Jortin* 250 equus *Housman, praeeunte Jortin*: equum *codd.* 252 antiphas *P* 254 et *PD*: e *BKNQ* 255 thebis *P* 258 et e *PD*: et *BSQ*: sed *N* neutris *P* 262 decendere *P* 263 spernuntur fulmina *P* 264 arma viris illi cunctantur *P* 266 Argipus *Kohlmann*: argypus *P*: argyphus (*vel* argiphus) *ωS*: Agrius *edd.* 267 armos *Schrader* 270 tagen *P*, *Barth*: sagen *ωS* 272 *post* 274 *exhib. K*

emersisse vadis, piguit sine fratre reverti.
surgentem dextra Capetum vulnusque minantem
sorbebat rapidus nodato gurgite vertex;
iam vultu, iam crine latet, iam dextera nusquam,
ultimus abreptas ensis descendit in undas.
mille modis leti miseros mors una fatigat.
induit a tergo Mycalesia cuspis Agyrten;
respexit, nusquam auctor erat, sed concita tractu
gurgitis effugiens invenerat hasta cruorem.
  Figitur et validos sonipes Aetolus in armos,
exsiluitque alte vi mortis et aëra pendens
verberat; haud tamen est turbatus flumine ductor,
sed miseratur equum, magnoque ex vulnere telum
exuit ipse gemens et sponte remisit habenas.
inde pedes repetit pugnas gressuque manuque
certior, et segnem Nomium fortemque Mimanta
Thebaeumque Lichan Anthedoniumque Lycetum
continuat ferro geminisque e fratribus unum
Thespiaden; eadem poscenti fata Panemo
'Vive superstes' ait 'diraeque ad moenia Thebes
solus abi, miseros non decepture parentes.
di bene, quod pugnas rapidum deiecit in amnem
sanguinea Bellona manu: trahit unda timentis
gurgite gentili, nuda nec flebilis umbra
stridebit vestros Tydeus inhumatus ad ignis;
ibitis aequoreis crudelia pabula monstris,
illum terra vehit suaque in primordia solvet.'

275 piguit *P*: puduit *ωS* 276 capetum *P*: calethum (*vel* chal-) *ωS* 277 nodato *NQ²L*(?) *edd.*: nudato *APLl.* (*cf. Jahnke*): modato (-ut- *sup.* -od- *add.*) *D*: notato *BK¹Q¹*: montano *K²*: natatu *S¹*: vadato (†undanti) *S²* vortex *P et sup. lin. N.* 279 abreptas *P*: abruptas *ωS* ensi *P* ad *PD* (in *suprascr. D*) umbras *P* 284 sonipes validos *D* 286 fulmine *P* 287 ex *PD*: e *BNQ* 290 mimanta *BD*: minanta *NKQS*: minata *P¹*: nymanta *P²* 291 lycheum *P* 296 delegit *PD* (*suprascr.* proiecit *D*) 298 unda (*suprascr.* umbra) *N* 301 solvet *PD*: solvit *BKNQS*

sic premit adversos et acerbat vulnera dictis ;
ac nunc ense furit, nunc tela natantia captans
ingerit: innuptae comitem Therona Dianae,
ruricolamque Gyan cum fluctivago Ergino,
intonsumque Hersen contemptoremque profundi
Crethea, nimbosam qui saepe Caphereos arcem
Euboicasque hiemes parva transfugerat alno.
quid non fata queant? traiectus pectora ferro
volvitur in fluctus, heu cuius naufragus undae!
te quoque sublimi tranantem flumina curru,
dum socios, Pharsale, petis, resupinat ademptis
Dorica cuspis equis ; illos violentia saevi
gurgitis infelixque iugi concordia mergit.
Nunc age, quis tumidis magnum inclinarit in undis
Hippomedonta labor, cur ipse excitus in arma
Ismenos, doctae nosse indulgete sorores:
vestrum opus ire retro et senium depellere famae.
gaudebat Fauno nymphaque Ismenide natus
maternis bellare tener Crenaeus in undis,
Crenaeus, cui prima dies in gurgite fido
et natale vadum et virides cunabula ripae.
ergo ratus nihil Elysias ibi posse Sorores,
laetus adulantem nunc hoc nunc margine ab illo
transit avum, levat unda gradus, seu defluus ille,
sive obliquus eat; nec cum subit obvius, ullas
stagna dedere moras pariterque revertitur amnis.
non Anthedonii tegit hospitis inguina pontus

303 at *PN* captans *P*: raptans *ωS* 304 herona *P*: pherona *S* 305 ergino *NB*^{1}: hergyno *P*: herigino *D*: engino *B*^{2}*KS*: erino *Q*: Eriguno *Bentley* 307 Cretea *BQ* 309 trasiectus *P* 311 tranantem *P*: transnantem *BDNQ* 315 inclinarit in *Baehrens*: inclinavit in *P*: expugnaverit *BDQS*: expugnaverat *KN* 317 indulgere *PS*^{1} 318 depellere *PBD* (*suprascr.* defendere *D*): defendere *KNQS* 328 antethedonii (s. glauci *suprascr. al. m.*) *P*

blandior, aestivo nec se magis aequore Triton
exserit, aut carae festinus ad oscula matris
cum remeat tardumque ferit delphina Palaemon.
arma decent umeros, clipeusque insignis et auro
lucidus Aoniae caelatur origine gentis.
Sidonis hic blandi per candida terga iuvenci,
iam secura maris, teneris iam cornua palmis
non tenet, extremis adludunt aequora plantis;
ire putes clipeo fluctusque secare iuvencum.
adiuvat unda fidem pelago nec discolor amnis.
  Tunc audax pariter telis et voce proterva
Hippomedonta petit: 'Non haec fecunda veneno
Lerna, nec Herculeis haustae serpentibus undae:
sacrum amnem, sacrum (et miser experiere!) deumque
altricis inrumpis aquas.' nihil ille, sed ibat
comminus; opposuit cumulo se densior amnis
tardavitque manum, vulnus tamen illa retentum
pertulit atque animae tota in penetralia sedit.
horruit unda nefas, silvae flevistis utraeque,
et graviora cavae sonuerunt murmura ripae.
ultimus ille sonus moribundo emersit ab ore,
'Mater!'; in hanc miseri ceciderunt flumina vocem.
  At genetrix coetu glaucarum cincta sororum
protinus icta malo vitrea de valle solutis
exsiluit furibunda comis, ac verbere crebro
oraque pectoraque et viridem scidit horrida vestem.
utque erupit aquis iterumque iterumque trementi
ingeminat 'Crenaee' sono: nusquam ille, sed index
desuper, a miserae nimium noscenda parenti,
parma natat; iacet ipse procul, qua mixta supremum

334 Sidoniis *P* terga] colla *D* 336 tener (t *sup.* r *add.*) *Q* 338 nec] non *Ll.N* 343 irrupit *NA*[1] 344 sed *N* 347 u///que (-tre- *suprascr. al. m.*) *P* 350 flumina *ex* flamine *corr. rec. m. P* 352 igta *N* 355 aquas *Q* iterum iterumque *N* 357 ab *P*[2] : a[b] *Q* mmium miserae (ni *sup. pr.* m *add.*) *Q*

Ismenon primi mutant confinia ponti.
fluctivagam sic saepe domum madidosque penatis
Alcyone deserta gemit, cum pignora saevus
Auster et algentis rapuit Thetis invida nidos.
mergitur orba iterum, penitusque occulta sub undis
limite non uno, liquidum qua subter eunti
lucet iter, miseri nequiquam funera nati
vestigat, plangitque tamen; saepe horridus amnis
obstat, et obducto caligant sanguine visus.
illa tamen praeceps in tela offendit et ensis
scrutaturque manu galeas et prona reclinat
corpora; nec ponto submota intrabat amaram
Dorida, possessum donec iam fluctibus altis
Nereidum miserata cohors ad pectora matris
impulit. illa manu ceu vivum amplexa reportat
insternitque toris riparum atque umida siccat
mollibus ora comis, atque haec ululatibus addit:
'Hoc tibi semidei munus tribuere parentes
nec mortalis avus? sic nostro in gurgite regnas?
mitior haec misero discors alienaque tellus,
mitior unda maris, quae iuxta flumina corpus
rettulit et miseram visa expectasse parentem.
hine mei vultus? haec torvi lumina patris?
hi crines undantis avi? tu nobile quondam
undarum nemorumque decus, quo sospite maior
diva et nympharum longe regina ferebar.
heu ubinam ille frequens modo circa limina matris
ambitus orantesque tibi servire Napaeae?
cur nunc te, melius saevo mansure profundo,

Post 365 *versus unus erasus in B* 369 rec///nat P^1 (*suprascr.* reclinat P^2) 370 inturbat A^2 intraverat arma *P* 371 actis *A* 375 ululantibus *P* 377 si *P* 378 *exstat in PDN, deest in BKQS* (*inter lin. add. rec. m. S*) haec] heu *Ll.* dissors *Heinsius* 385 heu *PKNS* : heus *BDQ* fratris *P* 387 mansure *Baehrens* : mansura *codd.*

amplexu misero tumulis, Crenaee, reporto,
non mihi? nec tantae pudet heu! miseretque ruinae,
dure parens? quae te alta et ineluctabilis imo
condidit amne palus, quo nec tam cruda nepotis
funera nec nostri valeant perrumpere planctus?
ecce furit iactatque tuo se in gurgite maior
Hippomedon, illum ripaeque undaeque tremescunt,
illius impulsu nostrum bibit unda cruorem:
tu piger et trucibus facilis servire Pelasgis.
ad cineres saltem supremaque iusta tuorum,
saeve, veni, non hic solum accensure nepotem.'
his miscet planctus multumque indigna cruentat
pectora, caeruleae referunt lamenta sorores:
qualiter Isthmiaco nondum Nereida portu
Leucothean planxisse ferunt, dum pectore anhelo
frigidus in matrem saevum mare respuit infans.
  At pater arcano residens Ismenos in antro,
unde aurae nubesque bibunt atque imbrifer arcus
pascitur et Tyrios melior venit annus in agros,
ut lamenta procul (quamquam strepit ipse) novosque
accepit natae gemitus, levat aspera musco
colla gravemque gelu crinem, ceciditque soluta
pinus adulta manu dimissaque volvitur urna.
illum per ripas annoso scrupea limo
ora exsertantem silvae fluviique minores
mirantur: tantus tumido de gurgite surgit,
spumosum attollens apicem lapsuque sonoro
pectora caeruleae rivis manantia barbae.
obvia cognatos gemitus casumque nepotis
Nympharum docet una patrem monstratque cruentum

391 nec tam *P*: nec iam *D*: iam nec *BKNQ* 397 busta *D* 399 cruentant *P* 401 nereia *P* 407 strepit *P*: obstrepit ω*S* 409 occiditque *P* 411 annosa *P* 413-414 *transp.* *P* 413 tantum *P*

auctorem dextramque premit: stetit arduus alto
amne, manuque genas et nexa virentibus ulvis
cornua concutiens sic turbidus ore profundo
incipit: 'Huncne mihi, superum regnator, honorem,
quod totiens hospesque tuis et conscius actis
(nec memorare timor) falsa nunc improba fronte
cornua, nunc vetitam currus deiungere Phoeben,
dotalisque rogos deceptaque fulmina vidi
praecipuosque alui natorum? an vilis et illis
gratia? ad hunc certe repsit Tirynthius amnem,
hac tibi flagrantem Bromium restinximus unda.
aspice quas fluvio caedis, quae funera portem,
continuus telis alioque adopertus acervo.
omne vadum belli series tenet, omnis anhelat
unda nefas, subterque animae supraque recentes
errant et geminas iungunt caligine ripas.
ille ego clamatus sacris ululatibus amnis,
qui mollis thyrsos Baccheaque cornua puro
fonte lavare feror, stipatus caedibus artas
in freta quaero vias; non Strymonos impia tanto
stagna cruore natant, non spumifer altius Hebrus
Gradivo bellante rubet. nec te admonet altrix
unda tuasque manus, iam pridem oblite parentum
Liber? an Eous melius pacatur Hydaspes?
at tu, qui tumidus spoliis et sanguine gaudes
insontis pueri, non hoc ex amne potentem
Inachon aut saevas victor revehere Mycenas,
ni mortalis ego et tibi ductus ab aethere sanguis.'
  Sic ait infrendens et sponte furentibus undis

418 dextramque (*suprascr.* dextra) *D*: dextraque A^{2} 419 ulvis *ex* ulnis *corr.* *P*: ulmis *DQN* 422 tuis *ex* tuus *corr.* *N* 424 deiungere *P*: disiungere ω*S* 429 portem (-o *sup.* -em *add.*) *D*: porto A^{1} 430 alioque *P*: altoque ω*S* 432 superque P^{1} 435 bracchiaque *P*: braccheaque *Q* 436 libare P^{1} 440 dudum *A* 441 *fort.* bacchatur 442 qui *om.* N^{1}, *add. sup. lin.* N^{2}

signa dedit: mittit gelidus montana Cithaeron
auxilia antiquasque nives et pabula brumae
ire iubet; frater tacitas Asopos eunti
conciliat viris et hiulcis flumina venis
suggerit. ipse cavae scrutatur viscera terrae
stagnaque torpentisque lacus pigrasque paludes
excutit, atque avidos tollens ad sidera vultus
umentis nebulas exhaurit et aëra siccat.
iamque super ripas utroque exstantior ibat
aggere, iam medium modo qui superaverat amnem
Hippomedon, intactus aquis umerosque manusque,
miratur crevisse vadum seseque minorem.
hinc atque hinc tumidi fluctus animosaque surgit
tempestas instar pelagi, cum Pliadas haurit
aut nigrum trepidis impingit Oriona nautis.
non secus aequoreo iactat Teumesius amnis
Hippomedonta salo, semperque umbone sinistro
tollitur et clipeum nigrante supervenit aestu
spumeus assultans, fractaque refunditur unda
et cumulo maiore redit; nec mole liquenti
contentus carpit putris servantia ripas
arbusta annosasque trabes eiectaque fundo
saxa rotat. stat pugna impar amnisque virique,
indignante deo; nec enim dat terga nec ullis
frangitur ille minis, venientisque obvius undas
intrat et obiecta dispellit flumina parma.
stant terra fugiente gradus, et poplite tenso
lubrica saxa tenet, genibusque obnixus et haerens
subruta fallaci servat vestigia limo,

449 iret *P* 451 ipsa *P* 453 fluctus *ADN* 454 aethera *Q* 454–903 (494–903 *Kohlmann per incuriam*) *desunt in K* 455 ultroque *P* 460 pliadas *BN*: pleiadas *PQ* 462 ignis *P* 465 exsultans *NA*[1] 468 ambusta *P*[1] 470 illis *P* 473 stat *P* 474 tenet *PQ*: tenent *BS*: natant *DN*, *Gronovius*

sic etiam increpitans: 'Vnde haec, Ismene, repente
ira tibi? quove has traxisti gurgite viris,
imbelli famulate deo solumque cruorem
femineis experte choris, cum Bacchica mugit
buxus et insanae maculant trieterida matres?'
dixerat; atque illi sese deus obtulit ultro
turbidus imbre genas et nube natantis harenae,
nec saevit dictis, trunca sed pectora quercu
ter quater oppositi, quantum ira deusque valebat,
impulit assurgens: tandem vestigia flexit
excussumque manu tegimen, conversaque lente
terga refert. instant undae sequiturque labantem
amnis ovans; nec non saxis et grandine ferri
desuper infestant Tyrii geminoque repellunt
aggere. quid faciat bellis obsessus et undis?
nec fuga iam misero nec magnae copia mortis.
  Stabat gramineae producta crepidine ripae
undarum ac terrae dubio, sed amicior undis,
fraxinus ingentique vadum possederat umbra.
huius opem (nam qua terras invaderet?) unca
arripuit dextra: nec pertulit illa trahentem;
sed maiore super, quam stabat, pondere victa
solvitur, et qua stagna subit radice quibusque
arentem mordebat humum dimissa superne
iniecit trepido sese ripamque, nec ultra
passa virum subitae vallavit ponte ruinae.
huc undae coeunt, et ineluctabile caeno
verticibusque cavis sidit crescitque barathrum.

480 trieterida *PBQ* : trieterica *DNS*   482 nube] mole *Q* : nube (*suprascr.* mole) *D*   483 trunca// . . quercu// *N*   484 oppositas (i *suprascr.*) *Q*   que *al. m. N*   valebat *P* : valebant *ωS*   499 dimissa *P* : demissa *ωS*   500 sese trepido *D*   501 passa virum *Barth* (*quippe male intellexit Statius Hom. Il.* xxi. 245 *γεφύρωσεν δέ μιν αὐτόν*) : passurum *codd.*   ponte] poena *AN* : monte *Baehrens* : mole *Beaupré Bell* (1730), *Imhof*   502 coeno *P* : coenum *ωS*   503 sidit *P* : sedit *ωS*

iamque umeros, iam colla ducis sinuosa vorago
circuit: hic demum victus suprema fateri
exclamat: 'Fluvione (pudet!), Mars inclite, mergis
hanc animam? segnisque lacus et stagna subibo
ceu pecoris custos, subiti torrentis iniquis
interceptus aquis? adeone occumbere ferro
non merui?' tandem precibus commota Tonantem
Iuno subit: 'Quonam miseros, sator inclite divum,
Inachidas, quonam usque premes? iam Pallas et odit
Tydea, iam rapto tacuerunt augure Delphi:
en meus Hippomedon, cui gentis origo Mycenae
Argolicique lares numenque ante omnia Iuno
(sic ego fida meis?), pelagi crudelibus ibit
praeda feris? certe tumulos supremaque victis
iusta dabas; ubi Cecropiae post proelia flammae?
Theseos ignis ubi est?' non spernit coniugis aequas
ille preces, leviterque oculos ad moenia Cadmi
rettulit et viso sederunt flumina nutu.
illius exsangues umeri et perfossa patescunt
pectora: ceu ventis alte cum elata resedit
tempestas, surgunt scopuli quaesitaque nautis
terra, et ab infestis descendunt aequora saxis.
quid ripas tenuisse iuvat? premit undique nimbo
telorum Phoenissa cohors, nec tegmina membris
ulla, omnisque patet leto; tunc vulnera manant,
quique sub amne diu stupuit ıuor, aëre nudo
solvitur et tenuis venarum laxat hiatus,
incertique labant undarum e frigore gressus.
procumbit, Getico qualis procumbit in Haemo

505 circuit *DN*: circumit *PBQS* hic (*suprascr.* hunc) *D* 506 mergis *P*: merges *ωS* 515 patres *Q* 518 iusta *Heinsius*: busta *codd.* cecopriae *P* 519 Theseus *N* 523 elata *P*: flata *ω* 531 e *P*: *om.* *ωS* 532 ietico *N* haemon *P*

seu Boreae furiis putri seu robore quercus
caelo mixta comas, ingentemque aëra laxat:
illam nutantem nemus et mons ipse tremescit,
qua tellure cadat, quas obruat ordine silvas.
non tamen aut ensem galeamve audacia cuiquam
tangere; vix credunt oculis ingentiaque horrent
funera, et astrictis accedunt comminus armis.

Tandem adiit Hypseus telumque in morte tenenti
extrahit et torvos laxavit casside vultus;
itque per Aonios alte mucrone corusco
suspensam ostentans galeam et clamore superbit:
'Hic ferus Hippomedon, hic formidabilis ultor
Tydeos infandi debellatorque cruenti
gurgitis!' agnovit longe pressitque dolorem
magnanimus Capaneus, telumque immane lacertum
hortatur librans: 'Ades o mihi, dextera, tantum
tu praesens bellis et inevitabile numen,
te voco, te solam superum contemptor adoro.'
sic ait, et voti sese facit ipse potentem.
it tremebunda abies clipeum per et aerea texta
loricae tandemque animam sub pectore magno
deprendit: ruit haud alio quam celsa fragore
turris, ubi innumeros penitus quassata per ictus
labitur effractamque aperit victoribus urbem.
cui super assistens 'Non infitiamur honorem
mortis' ait: 'refer huc oculos, ego vulneris auctor;
laetus abi multumque aliis iactantior umbris!'
tunc ensem galeamque rapit clipeumque revellit

540 adiit (adit *QA*) hypseus *vel* hipseus *ωSA* : hypseus adiit *P* telumque *scripsi*: caelumque *P*: capulumque *ωS* 541 casside (*suprascr.* cuspide) *D* 543 superbo *Q* 544 sic formidabilis *P* 547 lacertum *Kohlmann* : lacerto *ωS* : recepto P^2 : receptum P^1 (*quod, si* vi. 787 *confers, nihil aliud significare potest quam* 'quo ictus erat') 549 lumen P^1 551 ipsa *P* 552 texta *Gronovius* : terga *codd.* 560 repellit *P*

Hypseos; exanimumque tenens super Hippomedonta
'Accipe' ait 'simul hostilis, dux magne, tuasque
exuvias, veniet cineri decus et suus ordo
manibus; interea iustos dum reddimus ignis,
hoc ultor Capaneus operit tua membra sepulcro.'
sic anceps dura belli vice mutua Grais
Sidoniisque simul nectebat vulnera Mavors:
hic ferus Hippomedon, illic non segnior Hypseus
fletur, et alterni praebent solacia luctus.
  Tristibus interea somnum turbata figuris
torva sagittiferi mater Tegeatis ephebi,
crine dato passim plantisque ex more solutis,
ante diem gelidas ibat Ladonis ad undas
† purgatura malum fluvio vivente soporem.
namque per attonitas curarum pondere noctes
saepe et delapsas adytis, quas ipsa dicarat,
exuvias, seque ignotis errare sepulcris
extorrem nemorum Dryadumque a plebe fugatam,
saepe novos nati bello rediisse triumphos,
armaque et alipedem notum comitesque videbat,
numquam ipsum, nunc ex umeris fluxisse pharetras,
effigiesque suas simulacraque nota cremari.
praecipuos sed enim illa metus portendere visa est
nox miserae totoque erexit pectore matrem.
nota per Arcadias felici robore silvas
quercus erat, Triviae quam desacraverat ipsa
electam turba nemorum numenque colendo
fecerat: hic arcus et fessa reponere tela,
armaque curva suum et vacuorum terga leonum
figere et ingentis aequantia cornua silvas.

561 Hypseos *Markland*: ipsius *codd.* 567 funera *Markland* 571 taigetis *N* 572 palmisque *D* 578 exsortem *N*, *fort. recipiendum*; *ubi enim alibi* extorris *cum genitivo invenitur*? *sed cf.* xii. 262 nemorum *PD*: nemoris *BNQS* 581 nunquam *P*: nusquam ω*S* 583 visa est *PD*: visa (i *sup.* a *add.*) *B*: visa *NQS* 589 terga] torva *P*

vix ramis locus, agrestes adeo omnia cingunt
exuviae, et viridem ferri nitor impedit umbram.
hanc, ut ſorte iugis longo defessa redibat
venatu, modo rapta ferox Erymanthidos ursae
ora ferens, multo proscissam vulnere cernit
deposuisse comam et rorantis sanguine ramos
exspirare solo; quaerenti nympha cruentas
Maenadas atque hostem dixit saevisse Lyaeum.
dum gemit et planctu circumdat pectus inani,
abrupere oculi noctem maestoque cubili
exsilit et falsos quaerit per lumina fletus.
  Ergo ut in amne nefas merso ter crine piavit
verbaque sollicitas matrum solantia curas
addidit, armigerae ruit ad delubra Dianae
rore sub Eoo, notasque ex ordine silvas
et quercum gavisa videt. tunc limina divae
astitit et tali nequiquam voce precatur:
'Virgo potens nemorum, cuius non mollia signa
militiamque trucem sexum indignata frequento
more nihil Graio, nec te gens aspera ritu
Colchis Amazoniaeve magis coluere catervae:
si mihi non umquam thiasi ludusve protervae
noctis et, inviso quamvis temerata cubili,
non tamen aut teretes thyrsos aut mollia gessi
pensa, sed in tetricis et post conubia lustris
sic quoque venatrix animumque innupta remansi
nec mihi secretis culpam occultare sub antris
cura, sed ostendi prolem posuique trementem

591 radiis *Barth* 597 expirare *P*: expirasse ω*S* 598 saevissime *P* 602 inmane *P*: inane *Barth* 604 armigerae *P*: armatae ω*S* 606 limina *P*: limine ω*S* 610 situ (*suprascr.* ritu *al. m.*) *N* 612 *om. P* 616 animumque innupta *P*ω*A* : innupta animumque *S* : animoque *Kohlmann*, *Wilkins*, *qui per incuriam hanc lect. P tribuerunt* : *fort.* animique 617 culpam *PD* : crimen *BQN* 618 prolem *PDA* (*suprascr.* natum *D*) : natum *BNQS*

ante tuos confessa pedes; nec degener ille
sanguinis inque meos reptavit protinus arcus:
tela puer lacrimis et prima voce poposcit.
hunc mihi (quid trepidae noctes somnusque minantur?)
hunc, precor, audaci qui nunc ad proelia voto
heu nimium tibi fisus abit, da visere belli
victorem, vel, si ampla peto, da visere tantum!
hic sudet tuaque arma ferat: preme dira malorum
signa; quid in nostris, nemoralis Delia, silvis
Maenades hostiles Thebanaque numina regnant?
ei mihi! cur penitus (simque augur cassa futuri!),
cur penitus magnoque interpretor omine quercum?
quod si vera sopor miserae praesagia mittit,
per te maternos, mitis Dictynna, labores
fraternumque decus, cunctis hunc fige sagittis
infelicem uterum; miserae sine funera matris
audiat ille prior!' dixit, fletuque soluto
aspicit et niveae saxum maduisse Dianae.
  Illam diva ferox etiamnum in limine sacro
expositam et gelidas verrentem crinibus aras
linquit, et in mediis frondentem Maenalon astris
exsuperat saltu gressumque ad moenia Cadmi
destinat, interior caeli qua semita ducit
dis tantum et cunctas iuxta videt ardua terras.
iamque fere medium Parnasi frondea praeter
colla tenebat iter, cum fratrem in nube corusca
aspicit haud solito visu: remeabat ab armis

619 pedes confessa tuos *N*   620 usque meos optavit *temptabam*   621 *om. P, damnat Phillimore*   622 nunc *Q*   minatur *QN*   624 sibi *Baehrens*   *Post* 625 *in antiquiore Behottii codice sequitur versus satis ingeniose confictus* Si non victorem da tantum cernere victum   626 dira *PD*: diva *BNQS*   628 Menalis *P*   633 cunctis *P*: iustis *ωS*, *haud scio an recte*   640 saltu gressumque *Baehrens*: gressu saltumque *codd.*   641 ducit *P*: lucet *ωS*   644 choruscum *D*   645 solito *P*: solitū (‾ *al. m.*) *N*: solitum *BDQS*

maestus Echioniis, demersi funera lugens
auguris. inrubuit caeli plaga sidere mixto;
occursuque sacro pariter iubar arsit utrimque
et coiere arcus et respondere pharetrae.
ille prior: 'Scio, Labdacias, germana, cohortis
et nimium fortis ausum petis Arcada pugnas.
fida rogat genetrix: utinam indulgere precanti
fata darent! en ipse mei (pudet!) inritus arma
cultoris frondesque sacras ad inania vidi
Tartara et in memet versos descendere vultus;
nec tenui currus terraeque abrupta coegi,
saevus ego immeritusque coli. lugentia cernis
antra, soror, mutasque domos: haec sola rependo
dona pio comiti; nec tu peritura movere
auxilia et maestos in vanum perge labores.
finis adest iuveni, non hoc mutabile fatum,
nec te de dubiis fraterna oracula fallunt.'
'Sed decus extremum certe' confusa vicissim
virgo refert 'veraeque licet solacia morti
quaerere, nec fugiet poenas, quicumque nefandam
insontis pueri scelerarit sanguine dextram
impius, et nostris fas sit saevire sagittis.'
sic effata movet gressus libandaque fratri
parcius ora tulit, Thebasque infesta petivit.
At pugna ereptis maior crudescit utrimque
regibus, alternosque ciet vindicta furores.
Hypseos hinc turmae desolatumque magistro
agmen, at hinc gravius fremit Hippomedontis adempti
orba cohors; praebent obnixi corpora ferro;

648-649 *om.* *P* 649 coire *Q* 650 labdacias *PLl* (*Q*?): labdacidas *ωS* 654 ad *P*: et *ω* 655 in *om.* *P* 656 -que *om.* *N* 657 -que *rec. m.* *N* 662 de *P*: nunc *ωS* 663 sed *P*: at *ωS* certe *P*: misero *ωS* 664 veraeque *P*: duraeque *ωS* 666 dextram sanguine *Q* 669 ira *P* 672 Hypseus *P* 674 corpora *AP*: pectora *ωS*

idem ardor rabidis externum haurire cruorem
ac fudisse suum; nec se vestigia mutant,
stat cuneo defixa acies, hostique cruento
dant animas et terga negant: cum lapsa per auras
vertice Dircaei velox Latonia montis
astitit; agnoscunt colles notamque tremescit
silva deam, saevis ubi quondam exserta sagittis
fecundam lasso Nioben consumpserat arcu.
Illum acies inter coepta iam caede superbum
nescius armorum et primas tunc passus habenas
venator raptabat equus, quem discolor ambit
tigris et auratis adverberat unguibus armos.
colla sedent nodis et castigata iubarum
libertas, nemorisque notae sub pectore primo
iactantur niveo lunata monilia dente.
ipse bis Oebalio saturatam murice pallam
lucentisque auro tunicas (hoc neverat unum
mater opus) tenui collectus in ilia vinclo,
cornipedis laevo clipeum demiserat armo,
ense gravis nimio: tereti iuvat aurea morsu
fibula pendentis circum latera aspera cinctus,
vaginaeque sonum tremulumque audire pharetrae
murmur et a cono missas in terga catenas;
interdum cristas hilaris iactare comantis
et pictum gemmis galeae iubar. ast ubi pugna

676 nec se (*suprascr.* sua nec) *D* 677 hostemque *P* 678 animos *P* natant *P*[1] : notant *P*[2] : vetant *Postgate* 682 laeso *P* : Nioben lasso *N* 683 coepta *Kohlmann* : coeptas *P* : medias *BDKNS* : inter medias acies *Q* : *ad hunc versum in marg. N legitur* silvestris pecoris et multa strage ferarum *monastici alicuius pecoris lucubratio* 688 notat *P*[1] 691 neverat auro *Q*, *sed add. schol. eadem verba quae in Lact. ad loc. inveniuntur*, 'et bene unum' *etc.* 694 iubet *P* : ligat *e codd. Gronovius* : vorat *temptabam coll. Sid. Ap. Panegyr. Imp. Maior.* 19 *sqq.*, *sed cf. Sil. Ital.* iv. 14 695 ardua *A* 696 tremulaeque *edd. vett.* (*M*?) : *fort.* vaginaeque bonum (*vel* bonum est) tremulaeque audire (*suprascr.* †ambire) *D* 697 corio *A* 699 pugnae *P*

cassis anhela calet, resoluto vertice nudus
exoritur: tunc dulce comae radiisque trementes
dulce nitent visus et, quas dolet ipse morari,
nondum mutatae rosea lanugine malae.
nec formae sibi laude placet multumque severis
asperat ora minis, sed frontis servat honorem
ira decens. dat sponte locum Thebana iuventus,
natorum memores, intentaque tela retorquent,
sed premit et saevas miserantibus ingerit hastas.
illum et Sidoniae iuga per Teumesia nymphae
bellantem atque ipso sudore et pulvere gratum
laudant, et tacito ducunt suspiria voto.
  Talia cernenti mitis subit alta Dianae
corda dolor, fletuque genas violata 'Quod' inquit,
'nunc tibi, quod leti quaeram, dea fida, propinqui
effugium? haecne ultro properasti in proelia, saeve
ac miserande puer? cruda heu festinaque virtus
suasit et hortatrix animosi gloria leti.
scilicet angustum iamdudum urgentibus annis
Maenalium tibi, parve, nemus, perque antra ferarum
vix tutae sine matre viae, silvestria cuius
nondum tela procax arcumque implere valebas.
et nunc illa meas ingentem plangit ad aras
invidiam surdasque foris et limina lassat:
tu dulcis lituos ululataque proelia gaudes,
felix et miserae tantum moriture parenti.'
ne tamen extremo frustra morientis honori
adfuerit, venit in medios caligine furva

700–701 *an* vultus exseritur, *cf. not. ad* x. 455 701 trementes *ABDQ* (*erasum in Q*: *suprascr.* meantes): frementes *P*: meantes *NS et marg. B*: micantes *edd. dett.* 703 mutata roseae *Kohlmann* 704 severus *Q* 707 intortaque *Q* 709 teumesi e vertice *P* (*ex* viii. 344 *irrepsit*) 710 graium *P, cf.* vii. 608 715 in *PD*: ad *BNQS* 720 tantae *Q*[1] 725 tandem *S* moriture *PD edd. vett.*: periture *BNQS* 727 adfuerit (b *supra* d *add.*) *Q* furva *Grotius*: fulva *codd.*

saepta globos, primumque levis furata sagittas
audacis tergo pueri caelestibus implet
coryton telis, quorum sine sanguine nullum
decidit; ambrosio tum spargit membra liquore,
spargit equum, ne quo violetur vulnere corpus
ante necem, cantusque sacros et conscia miscet
murmura, secretis quae Colchidas ipsa sub antris
nocte docet monstratque feras quaerentibus herbas.
  Tunc vero exserto circumvolat igneus arcu
nec se mente regit patria, matrisque suique
immemor, et nimium caelestibus utitur armis:
ut leo, cui parvo mater Gaetula cruentos
suggerit ipsa cibos, cum primum crescere sensit
colla iubis torvusque novos respexit ad unguis,
indignatur ali, tandemque effusus apertos
liber amat campos et nescit in antra reverti.
quos, age, Parrhasio sternis, puer improbe, cornu?
prima Tanagraeum turbavit harundo Coroebum
extremo galeae primoque in margine parmae
angusta transmissa via; stat faucibus unda
sanguinis et sacri facies rubet igne veneni.
saevius Eurytion, cui luminis orbe sinistro
callida tergeminis acies se condidit uncis.
ille trahens oculo plenam labente sagittam
ibat in auctorem: sed divum fortia quid non
tela queant? alio geminatum lumine vulnus
explevit tenebras; sequitur tamen improbus hostem,
qua meminit, fusum donec prolapsus in Idan
decidit: hic saevi miser inter funera belli

731 decidit *PBDQ*^{2} : effugit *B* (*marg.*) *NSQ*^{1}*A*   tunc *N*   732 violetur *P*: temeretur *ωS*   737 patria *P*: patriae *ωS*   741 torvosque *P*   angues *P*   745 turbabit *P*^{1} 749 liminis *P*^{1} 750 callida *PBLlL* : aspera *DNQS*   vinclis *P*^{2} 753 alto *P*   754 explebit *P*^{1} 756 saevi (*suprascr.* saevum) *D*

palpitat et mortem sociosque hostisque precatur.
addit Abantiadas, insignem crinibus Argum
et male dilectum miserae Cydona sorori.
huic geminum obliqua traiecit harundine tempus,
exsilit hac ferrum, velox hac pinna remansit:
fluxit utrimque cruor. nulli tela aspera mortis
dant veniam, non forma Lamum, non infula Lygdum,
non pubescentes texerunt Aeolon anni:
figitur ile Lamus, flet saucius inguina Lygdus,
perfossus telo niveam gemis, Aeole, frontem.
te praeceps Euboea tulit, te candida Thisbe
miserat, hunc virides non †excipietis Amyclae†.
numquam cassa manus, nullum sine numine fugit
missile, nec requies dextrae, sonitumque priori
iungit harundo sequens. unum quis crederet arcum
aut unam saevire manum? modo derigit ictus,
nunc latere alterno dubius conamina mutat,
nunc fugit instantis et solo respicit arcu.
  Et iam mirantes indignantesque coibant
Labdacidae, primusque Iovis de sanguine claro
Amphion ignarus adhuc, quae funera campis
ille daret: 'Quonam usque moram lucrabere fati,
o multum meritos puer orbature parentis?
quin etiam menti tumor atque audacia gliscit,
congressus dum nemo tuos pugnamque minorem

757 socios hostesque *P* 759 *sequitur in dett. quibusdam codd. versus qui vulgo* 760 *numeratur*: 'illi perfossum telo patefecerat inguen': *quem secutus Kohlmannum expunxi neque tamen cum Webero lacunam agnosco* 762 exilit *P*: exstitit *ωS* 766 ile *scripsi*: ilia *P*: ora *ωS* 767 perfossus *Bentley*: perfossam *codd.* 768 eubona *P* 769 excipietis Amyclae] Amyclae *absurdum*: nam *de Boeoto sermo est*: Erythrae *Koestlin*: Hyrides . . . amicae *Phillimore, sed suspicor corruptum esse* excipietis, *neque Barthii* recipietis *admittendum. Altissimam corruptelam suspicatus* hunc viridis convexa quieta Larymnae *temptabam* (Larymna *Pausan.* ix. 23) 770 numine *P*: vulnere *ωS* figit *Q*: fudit *DA* 780 miseros *N*

dignatur bellis iraque relinqueris infra.
i, repete Arcadiam mixtusque aequalibus illic,
dum ferus hic vero desaevit pulvere Mavors,
proelia lude domi: quodsi te maesta sepulcri
fama movet, dabimus leto moriare virorum!'
  Iamdudum hunc contra stimulis gravioribus ardet
trux Atalantiades (necdum ille quierat) et infit:
'Sera etiam in Thebas, quarum hic exercitus, arma
profero; quisnam adeo puer ut bellare recuset
talibus? Arcadiae stirpem et fera semina gentis,
non Thebana vides: non me sub nocte silenti
Thyias Echionio genetrix famulata Lyaeo
edidit; haud umquam deformis vertice mitras
induimus turpique manu iactavimus hastam.
protinus astrictos didici reptare per amnis
horrendasque domus magnarum intrare ferarum
et—quid plura loquar? ferrum mea semper et arcus
mater habet, vestri feriunt cava tympana patres.'
non tulit Amphion vultumque et in ora loquentis
telum immane rotat; sed ferri lumine diro
turbatus sonipes sese dominumque retorsit
in latus atque avidam transmisit devius hastam.
acrior hoc iuvenem stricto mucrone petebat
Amphion, cum se medio Latonia campo
iecit et ante oculos omnis stetit obvia vultu.
  Haerebat iuveni devinctus amore pudico
Maenalius Dorceus, cui bella suumque timorem
mater et audaces pueri mandaverat annos.
huius tum vultu dea dissimulata profatur:

783 iraque *P* : iramque *ωS*   787 moriare *Housman* : moriere *ωS*   789 quierat et *P*: quieverat *ωS*   796 turpique manu/ i hastā (– Q^{2}) *Q* : turpesque . . . hastas *Barth* *an* thyrsique?   800 vestrae *D* matres *D*   802 parat (*sup.* rotat) *D* : portat B^{1} : parat B^{2} (*sup.* rotat) *QA*   807 iecit et *P*: inicit *ωS*   omnes *P*: omni *ωS*   omnia vultu *P*   809 cruorem *A*

'Hactenus Ogygias satis infestasse catervas,
Parthenopaee, satis; miserae iam parce parenti,
parce deis, quicumque favent.' nec territus ille:
'Hunc sine me (non plura petam), fidissime Dorceu,
sternere humi, qui tela meis gerit aemula telis
et similis cultus et frena sonantia iactat.
frena regam, cultus Triviae pendebitis alto
limine, captivis matrem donabo pharetris.'
audiit et mixto risit Latonia fletu.
  Viderat hanc caeli iamdudum in parte remota
Gradivum complexa Venus, dumque anxia Thebas
commemorat Cadmumque viro caraeque nepotes
Harmoniae, pressum tacito sub corde dolorem
tempestiva movet: 'Nonne hanc, Gradive, protervam
virginitate vides mediam se ferre virorum
coetibus? utque acies audax et Martia signa
temperet? en etiam donat praebetque necandos
tot nostra de gente viros. huic tradita virtus,
huic furor? agrestis superest tibi figere dammas.'
desiluit iustis commotus in arma querelis
Bellipotens, cui sola vagum per inane ruenti
Ira comes, reliqui sudant ad bella Furores.
nec mora, cum maestam monitu Latoida duro
increpat assistens: 'Non haec tibi proelia divum
dat pater; armiferum ni protinus improba campum
deseris, huic aequam nosces nec Pallada dextrae.'
quid faciat contra? premit hinc Mavortia cuspis,
hinc plenae tibi, parve, colus, Iovis inde severi
vultus: abit solo post haec evicta pudore.
  At pater Ogygias Mavors circumspicit alas
horrendumque Dryanta movet, cui sanguinis auctor

815 *om.* *P* 816 meis P^1 (*sup.* suis P^2) 828 temperat *D*
831 dissiluit *P* 840 cultus *A*

turbidus Orion, comitesque odisse Dianae.
inde furit. primum hinc turbatos arripit ense
Arcadas exarmatque ducem; cadit agmine longo
Cyllenes populus Tegeesque habitator opacae,
Aepytiique duces Telphusiacaeque phalanges.
ipsum autem et lassa fidit prosternere dextra,
nec servat viris: etenim huc iam fessus et illuc
mutabat turmas; urgent praesagia mille
funeris, et nigrae praecedunt nubila mortis.
iamque miser raros comites verumque videbat
Dorcea, iam viris paulatim abscedere sensit,
sensit et exhaustas umero leviore pharetras.
iam minus atque minus fert arma puerque videtur
et sibi, cum torva clipei metuendus obarsit
luce Dryas: tremor ora repens ac viscera torsit
Arcados; utque feri vectorem fulminis albus
cum supra respexit olor, cupit hiscere ripam
Strymonos et trepidas in pectora contrahit alas:
sic iuvenem saevi conspecta mole Dryantis
iam non ira subit, sed leti nuntius horror.
arma tamen, frustra superos Triviamque precatus,
molitur pallens et surdos expedit arcus.
iamque instat telis et utramque obliquus in ulnam
cornua contingit mucrone et pectora nervo:
cum ducis Aonii magno cita turbine cuspis
fertur in adversum nervique obliqua sonori
vincla secat: pereunt ictus manibusque remissis
vana supinato ciciderunt spicula cornu.

844 hinc *PB*: hic (n *sup.*) *Q*: hic *DNS* 847 Telphusiacaeque *Kohlmann*: telphusiaeque *BQ*: delphusiacaeque *P*: delphus tegeaeque *N*: delphus tereçeque S^1 (*marg. al. m.* thelephee: *suprascr. rec. m.* delphus) 848 lassa (p *sup.* s *prior. add.*) *Q* 849 huc *sup. lin. N* iam *om. P* 852 raro *P* verumque *ωS*: superumque *P* 854 sensit *PS*: sentit *BDNQ* 858 alvos *P* 865 obnixus *Phillimore*: oblitus in urnam *P* 869 recussis *Phillimore* 870 vanaque supino *P*

tunc miser et frenos turbatus et arma remisit,
vulneris impatiens, umeri quod tegmine dextri
intrarat facilemque cutem: subit altera cuspis
cornipedisque fugam succiso poplite sistit.
tunc cadit ipse Dryas (mirum) nec vulneris umquam
conscius: olim auctor teli causaeque patebunt.
At puer infusus sociis in devia campi
tollitur (heu simplex aetas!) moriensque iacentem
flebat equum; cecidit laxata casside vultus,
aegraque per trepidos exspirat gratia visus,
et prensis concussa comis ter colla quaterque
stare negant, ipsisque nefas lacrimabile Thebis,
ibat purpureus niveo de pectore sanguis.
tandem haec singultu verba incidente profatur:
'Labimur, i, miseram, Dorceu, solare parentem.
illa quidem, si vera ferunt praesagia curae,
aut somno iam triste nefas aut omine vidit.
tu tamen arte pia trepidam suspende diuque
decipito; neu tu subitus neve arma tenenti
veneris, et tandem, cum iam cogere fateri,
dic: "Merui, genetrix, poenas invita capesse;
arma puer rapui, nec te retinente quievi,
nec tibi sollicitae tandem inter bella peperci.
vive igitur potiusque animis irascere nostris,
et iam pone metus. frustra de colle Lycaei
anxia prospectas, si quis per nubila longe
aut sonus aut nostro sublatus ab agmine pulvis:
frigidus et nuda iaceo tellure, nec usquam
tu prope, quae vultus efflantiaque ora teneres.

872 quod *PD* (qua *sup. D*) : qua *BQN* tegmine *PBQ* : tegmina *DSN* 875 umquam PB^1D : usquam B^2QNS 876 patebunt *P* : patebant *ωS* : latebant *Grotius* 879 *an* recidit? lassata *P* : luxata *S* 881 pressis *P* 891 capesse *PBDQ* : capesce *N* : capessens *S* 893 tandem *P et sup. lin. D* : saltem *ω* 894 animisque *P* 898 et *P* : in *ω*

hunc tamen, orba parens, crinem"—dextraque secandum
praebuit—"hunc toto capies pro corpore crinem,
comere quem frustra me dedignante solebas.
huic dabis exsequias, atque inter iusta memento,
ne quis inexpertis hebetet mea tela lacertis
dilectosque canes ullis agat amplius antris.
haec autem primis arma infelicia castris
ure, vel ingratae crimen suspende Dianae."'

902 dedignate *P* 903-905 *om. P, damnat Phillimore* 903 busta *D* 904 h/bet (*in* habeat *sup. lin. corr.*) *Q* 907 crimen *Imhof*: crinem *P*: munus crimen *B* munus //// (*verb. eras.*) *Q*: munus *DNS*. *Post* 907 *in P vestigia exstant duorum versuum qui erasi sunt*

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY

LIBER DECIMVS

Obrvit Hesperia Phoebum nox umida porta,
imperiis properata Iovis nec castra Pelasgum
aut Tyrias miserantis opes et triste tot extra
agmina tam immeritas ferro decrescere gentis.
panditur immenso deformis sanguine campus:
illic arma et equos, ibant quibus ante superbi,
funeraque orba rogis neglectaque membra relinquunt.
tunc inhonora cohors laceris insignibus aegras
secernunt acies, portaeque, ineuntibus arma
angustae populis, latae cepere reversos.
par utrimque dolor; sed dant solacia Thebis
quattuor errantes Danaum sine praeside turmae:
ceu mare per tumidum viduae moderantibus alni,
quas deus et casus tempestatesque gubernant.
inde animus Tyriis iam non sua castra, sed ultro
hostilem servare fugam, ne forte Mycenas
contenti rediisse petant: dat tessera signum
excubiis, positaeque vices; dux noctis opertae
sorte Meges ultroque Lycus. iamque ordine iusso
arma, dapes ignemque ferunt; rex firmat euntis:
'Victores Danaum (neque enim lux crastina longe,
nec quae pro timidis intercessere tenebrae

3 miserantis *scripsi*: miseratus *codd.*: miseratur *A Barth* et *scripsi* (triste *pro adverbio accipiens*): sed (set) *codd.* 4 tam *scripsi*: iam *P*: et *ωS* meritas *P* 10 latae *QN Cod.* (*Coll.*) *Corp.* (*Chr. Oxon.*), *coni. Bentley, Drakenborch* (*etiam* reversis *Drakenborch*) 15 iam non *Baehrens*: non iam *codd.* ultra *Menke, prob. Kohlmann.* 17 redisse *P* 18 que *om. N* 19 megens *P* 20 dapes] faces *Lindenbruch* ferum *P*: ferit *S* armat *P* 21 neque *P*: nec *ωS*

semper erunt), augete animos et digna secundis
pectora ferte deis. iacet omnis gloria Lernae
praecipuaeque manus: subiit ultricia Tydeus
Tartara, Mors subitam integri stupet auguris umbram,
Ismenos raptis tumet Hippomedontis opimis,
Arcada belligeris pudet adnumerare tropaeis.
in manibus merces, nusquam capita ardua belli
monstrataeque ducum septena per agmina cristae;
scilicet Adrasti senium fraterque iuventa
peior et insanis Capaneus metuendus in armis.
ite age et obsessis vigilem circumdate flammam!
nulli ex hoste metus: praedam asservatis opesque
iam vestras.' sic ille truces hortatibus implet
Labdacidas, iuvat exhaustos iterare labores.
sicut erant (pulvis sudorque cruorque per artus
mixtus adhuc), vertere gradum; vix obvia passi
conloquia, amplexus etiam dextrasque suorum
excussere umeris. tum frontem aversaque terga
partiti laterumque sinus, vallum undique cingunt
ignibus infestis. rabidi sic agmine multo
sub noctem coiere lupi, quos omnibus agris
nil non ausa fames longo tenuavit hiatu:
iam stabula ipsa premunt, torquet spes inrita fauces,
balatusque tremens pinguesque ab ovilibus aurae;
quod superest, duris adfrangunt postibus unguis,
pectoraque et siccos minuunt in limine dentis.
At procul Argolici supplex in margine templi
coetus et ad patrias fusae Pelopeides aras

26 integri *scripsi, cf. Journ. Phil.* xxix. lviii. : nigri *codd. quod vetant etiam* viii. 6; x. 204 *q. v.* 31 iuventae *Q* 32 in saevis *N* 33 age et] agite *Menke* circumdare *idem, cf.* xi. 478 35 nostras *A* (*Cod. Corp.*) 36 tolerare *D* 37 erant. Pulvis *Markland* (*puncto post* labores (36) *deleto et in* 38 adhuc. Vertere) 37 *interpunxit Duebner* 38 ad hunc *P* 40 tunc *Q* 42 infesti *BKQ* multo *P*: mixto *ωS* 45–46 *transp. P* 46 aure (†agne *suprascr.*) *P*: agne (†aure *suprascr.*) *D* 47 adfringunt *Q*: astringunt (*Cod. Corp.*) *A* 50 fusus *P*

sceptriferae Iunonis opem reditumque suorum
exposcunt, pictasque foris et frigida vultu
saxa terunt parvosque docent procumbere natos.
condiderant iam vota diem; nox addita curas
iungit, et ingestis vigilant altaria flammis.
peplum etiam dono, cuius mirabile textum
nulla manu sterilis nec dissociata marito
versarat, calathis castae velamina divae
haud spernenda ferunt, variis ubi plurima floret
purpura picta modis mixtoque incenditur auro.
ipsa illic magni thalamo desponsa Tonantis,
expers conubii et timide positura sororem,
lumine demisso pueri Iovis oscula libat
simplex et nondum furtis offensa mariti.
hoc tunc Argolicae sanctum velamine matres
induerant ebur, et lacrimis questuque rogabant:
'Aspice sacrilegas Cadmeae paelicis arces,
siderei regina poli, tumulumque rebellem
disice et in Thebas aliud (potes) excute fulmen.'
quid faciat? scit Fata suis contraria Grais
aversumque Iovem, sed nec periisse precatus
tantaque dona velit; tempus tamen obvia magni
fors dedit auxilii. videt alto ex aethere clausa
moenia et insomni vallum statione teneri:
horruit irarum stimulis motaque verendum
turbavit diadema coma: non saevius arsit,
Herculeae cum matris onus geminosque Tonantis
secubitus vacuis indignaretur in astris.
ergo intempesta somni dulcedine captos

55 ingestis *P* : adgestis *ωS*   57 manu *P*: manus *ωS*   58 vertebat *P*   59 sternenda ferum *P*   foret (*suprascr.* fervet P^2) *P* ; flori *A* : fulget *Cod. Corp.*   62 furorem (*ex* sor- *corr.*) B^2 : pudorem *D*   66 imbuerat P^1 71 aversumque *PDQN*: adversumque *BK*   75 que *om.* *N*   78 secubitus *P*: succubitus *cod. Tiliobrog.* : concubitus *ωS*

destinat Aonios leto praebere, suamque
orbibus accingi solitis iubet Irin et omne
mandat opus. paret iussis dea clara polumque
linquit et in terras longo suspenditur arcu.
  Stat super occiduae nebulosa cubilia noctis
Aethiopasque alios, nulli penetrabilis astro,
lucus iners, subterque cavis grave rupibus antrum
it vacuum in montem, qua desidis atria Somni
securumque larem segnis Natura locavit.
limen opaca Quies et pigra Oblivio servant
et numquam vigili torpens Ignavia vultu.
Otia vestibulo pressisque Silentia pinnis
muta sedent abiguntque truces a culmine ventos
et ramos errare vetant et murmura demunt
alitibus. non hic pelagi, licet omnia clament
litora, non ullus caeli fragor; ipse profundis
vallibus effugiens speluncae proximus amnis
saxa inter scopulosque iacet: nigrantia circum
armenta, omne solo recubat pecus, et nova marcent
gramina, terrarumque inclinat spiritus herbas.
mille intus simulacra dei caelaverat ardens
Mulciber: hic haeret lateri redimita Voluptas,
hic comes in requiem vergens Labor; est ubi Baccho,
est ubi Martigenae socium pulvinar Amori
obtinet; interius tecti in penetralibus altis
et cum Morte iacet, nullique ea tristis imago
cernitur. hae species: *ipse* autem umentia subter

89 oblivio *Lindenbruch*: oblivia *PωS* 95 ullus *PA*: illic *ωS* 97 iacet *PA*: tacet *ω* *an* pigrentia? circum *P*: circa *ω* 99 gramina *Ald.*: germina *codd.* 100–105 *exstant in P* (*adscr. al. m.* 'hi versus in reliquis non habentur') *A*, *Cod. Corp. dett. nonnullis*: *om. ωS* 101 Mulgiber *P* lateri] lotis *Bentley e cod. qui* loti *praebebat* 102 laborem ibi *Cod. Corp.* 103 ibi *Cod. Corp.* martigerae *P*: martigero *A* 105 marte *Cod. Corp.* 106 cernitur. hae species: ipse autem *Vollmer*: cernitur hęc species autem *P*: ipse autem vacuus curis *ωS*: *fort.* cernitur: haec species tantum; ipse . . .

antra soporifero stipatos flore tapetas
incubat; exhalant vestes et corpore pigro
strata calent, supraque torum niger efflat anhelo
ore vapor; manus haec fusos a tempore laevo
sustentat crinis, haec cornu oblita remisit.
adsunt innumero circum vaga Somnia vultu,
vera simul falsis permixtaque † flumina flammis †.
noctis opaca cohors, trabibusque aut postibus haerent,
aut tellure iacent. tenuis, qui circuit aulam,
invalidusque nitor, primosque hortantia somnos
languida succiduis exspirant lumina flammis.
  Huc se caeruleo libravit ab aethere virgo
discolor: effulgent silvae, tenebrosaque tempe
adrisere deae, et zonis lucentibus icta
evigilat domus; ipse autem nec lampade clara
nec sonitu nec voce deae perculsus eodem
more iacet, donec radios Thaumantias omnis
impulit inque oculos penitus descendit inertis.
tunc sic orsa loqui nimborum fulva creatrix:
'Sidonios te Iuno duces, mitissime divum
Somne, iubet populumque trucis defigere Cadmi,
qui nunc eventu belli tumefactus Achaeum
pervigil asservat vallum et tua iura recusat.
da precibus tantis (rara est hoc posse facultas),
placatumque Iovem dextra Iunone merere.'
dixit, et increpitans languentia pectora dextra,

107 stipatus *NQ* floretapertos *P*[1]: tapetis *D et suprascr. Q* 108 pectore *A* nigro *A*[4] 110 fessos *N* 111 corvum *Q* 112–115 *exstant in P Cod. Corp.*: *om. ωS cett.* 113 flumina flammis (flamina *Cod. Corp.*) *P Cod. Corp.* (*ex* 117): tristia blandis *suppl. edd. vett.*: *versum eicere vult Phillimore* 116–117 *in solo P inveniuntur* 117 flumina *P* 122 percussus *NA* 127 populumq. (-los- *sup.* -lum-) *P* 128 stupefactus *A* achivum *B*[2]*KD* (*suprascr.* acheum *D*) 129 pervigili *P* iura *PBKN*: iussa *DQS* 130 hoc est *Q* *Post* 130 *legitur* Iunonemque tibi placatam coniuge.' dextro *in marg. N rec. m.*: *idem vel fere idem versus in contextu codd. dett. nonnull.* 131 merere *Cod. Corp.*, *Gronovius*: vereri *P*: mereri *ωS*

ne pereant voces, iterumque iterumque monebat.
ille deae iussis vultu, quo nutat, eodem
adnuit; excedit gravior nigrantibus antris
Iris et obtunsum multo iubar excitat imbri.
Ipse quoque et volucrem gressum et ventosa citavit
tempora, et obscuri sinuatam frigore caeli
implevit chlamydem, tacitoque per aethera cursu
fertur et Aoniis longe gravis imminet arvis.
illius aura solo volucris pecudesque ferasque
explicat, et penitus, quacumque supervolat orbem,
languida de scopulis sidunt freta, pigrius haerent
nubila, demittunt extrema cacumina silvae,
pluraque laxato ceciderunt sidera caelo.
primus adesse deum subita caligine sensit
campus, et innumerae voces fremitusque virorum
submisere sonum; cum vero umentibus alis
incubuit piceaque haud umquam densior umbra
castra subit, errare oculi resolutaque colla,
et medio adfatu verba imperfecta relinqui.
mox et fulgentis clipeos et saeva remittunt
pila manu, lassique cadunt in pectora vultus.
et iam cuncta silent: ipsi iam stare recusant
cornipedes, ipsos subitus cinis abstulit ignis.
At non et trepidis eadem sopor otia Grais
suadet, et adiunctis arcet sua nubila castris
noctivagi vis blanda dei: stant undique in armis
foedam indignantes noctem vigilesque superbos.
ecce repens superis animum lymphantibus horror

133 iterum iterumque *N* 134 vultu quo nutat eodem *P*: dubium mixtumque sopori *ωS, vide Praef. p.* vi. *Suspicabar olim legendum* ille deae iussis dubium mixtumque sopori [assensum praebens] vultu quo nutat eodem adnuit 136 obfusum *A* igni *Heinsius* 139 aequora *P* 142 quacunque *P et in ras. N*: quamcunque *BQ*: quemcumque *DA* urbem *Q* 145 lassato *Menke* 148 summissere *P* 157 adiunctis PA^1: abiunctis *D*: aiunctis NQ^1: a iunctis *B*: a cunctis KQ^2SA^2 160 repens *PALl.*; recens *BNQ*

Thiodamanta subit formidandoque tumultu
pandere fata iubet. sive hanc Saturnia mentem,
sive novum comitem bonus instigabat Apollo.
prosilit in medios, visu audituque tremendus
impatiensque dei, fragili quem mente receptum
non capit: exundant stimuli, nudusque per ora
stat furor, et trepidas incerto sanguine tendit
exhauritque genas (acies huc errat et illuc)
sertaque mixta comis sparsa cervice flagellat.
sic Phryga terrificis genetrix Idaea cruentum
elicit ex adytis consumptaque bracchia ferro
scire vetat; quatit ille sacras in pectora pinus
sanguineosque rotat crinis et vulnera cursu
exanimat: pavet omnis ager respersaque cultrix
arbor, et attoniti currum erexere leones.
  Ventum ad concilii penetrale domumque verendam
signorum, magnis ubi dudum cladibus aeger,
rerum extrema movens, frustra consultat Adrastus.
stant circum subiti proceres, ut quisque perempto
proximus, et magnis loca desolata tuentur
regibus, haud laeti seque huc crevisse dolentes.
non secus amisso medium cum praeside puppis
fregit iter, subit ad vidui moderamina clavi
aut laterum custos, aut quem penes obvia ponto
prora fuit: stupet ipsa ratis tardeque sequuntur
arma, nec accedit domino tutela minori.
ergo alacer trepidos sic erigit augur Achivos:
'Magna deum mandata, duces, monitusque verendos

164 medio *B*Q^1*D* : medium *K* 166 exudant *P* 167 in sanguine *B* tendit *PBD* (*supra* reddit *D*) *K*Q^2*L* : reddit *NS*Q^1*A* 168 genas : facies *Bentley* 171 eligit Q^1 que *om.* Q^1, *add.* Q^2 ferro] fervor *Voss. e codd.* : buxus *Gronovius* 173 quatit *PA* 174 respexaq (s *sup.* x *add.*) *Q* cultrix (s *sup.* x *Q*) *PNQ* : cultris *BDK* : cultrix *Lact. legisse ex not. suspicandum* 176 penetrabile *P* 179 perempta *P* 183 dubii *P*

advehimus; non hae nostro de pectore voces:
ille canit, cui me famulari et sumere vittas
vestra fides, ipso non discordante, subegit.
nox fecunda operum pulchraeque accommoda fraudi
panditur augurio divum; vocat obvia virtus,
et poscit fortuna manus. stupet obruta somno
Aonidum legio: tempus nunc funera regum
ulcisci miserumque diem; rapite arma morasque
frangite portarum: sociis hoc subdere flammas,
hoc tumulare suos. equidem haec et Marte diurno
dum res infractae pulsique in terga redimus
(per tripodas iuro et rapti nova fata magistri)
vidi, et me volucres circum plausere secundae.
sed nunc certa fides. modo me sub nocte silenti
ipse, ipse assurgens iterum tellure soluta,
qualis erat (solos infecerat umbra iugalis),
Amphiaraus adit: non vanae monstra quietis,
nec somno comperta loquor. "Tune" inquit "inertis
Inachidas (redde haec Parnasia serta meosque
redde deos) tantam patiere amittere noctem,
degener? haec egomet caeli secreta vagosque
edocui lapsus? vade heia, ulciscere ferro
nos saltem!" dixit, meque haec ad limina visus
cuspide sublata totoque impellere curru.
quare agite, utendum superis; non comminus hostes
sternendi: bellum iacet, et saevire potestas.
ecqui aderunt, quos ingenti se attollere fama
non pigeat, dum fata sinunt? iterum ecce benignae
noctis aves; sequor et, comitum licet agmina cessent,
solus eo! atque adeo venit ille et quassat habenas.'

194 stupet] *in ras. in D*: *om. N spatio relicto*: iacet *Barth* 198 haec *P*: hoc *ωS* 207 reddes *P* 210 vade *P*: suade *ωSA* 213 non] dum *D* 215 ecqui] ec (*sic*) *Q* aderum *P* 218 atque adeo (solus *sup. D*) *PQD*: atque ideo (*sup.* iterum *K*[2]) *K*: solus *NS*

Talia vociferans noctem exturbabat, eumque
non secus accensi proceres, quam si omnibus idem
corde deus, flagrant comitari et iungere casus.
ter denos numero, turmarum robora, iussus
ipse legit; circa fremit indignata iuventus
cetera, cur maneant castris ignavaque servent
otia: pars sublime genus, pars facta suorum,
pars sua, sortem alii clamant, sortem undique poscunt.
gaudet in adversis animoque assurgit Adrastus.
vertice sic Pholoes volucrum nutritor equorum,
cum fetura gregem pecoroso vere novavit,
laetatur cernens hos montis in ardua niti,
hos innare vadis, certare parentibus illos;
tunc vacuo sub corde movet, qui molle domandi
ferre iugum, qui terga boni, quis in arma tubasque
natus, ad Eleas melior quis surgere palmas:
talis erat turmae ductor longaevus Achivae.
nec deest inceptis: 'Vnde haec tam sera repente
numina? qui fractos superi rediistis ad Argos?
estne hic infelix virtus? gentique superstes
sanguis et in miseris animorum semina durant?
laudo equidem, egregii iuvenes, pulchraque meorum
seditione fruor; sed fraudem et operta paramus
proelia, celandi motus: numquam apta latenti
turba dolo. servate animos, venit ultor in hostis
ecce dies; tunc arma palam, tunc ibimus omnes.'
his tandem virtus iuvenum frenata quievit:
non aliter moto quam si pater Aeolus antro
portam iterum saxo premat imperiosus et omne
claudat iter, iam iam sperantibus aequora ventis.

219 eumque *PD* : euntque *BKNQS* 221 corde deus idem fl. *P* 229 cum *P* : cui *ωS* 235 achivum *Q* 236 inceptis *scripsi, idem coniciebat Ellis* : coeptis *PωS* deerat coeptis *Heinsius et codd. dett.* 239 *an* atavorum? 240 et pulchra (que *om.*) *P* 241 fragor (u *sup.* -ag- *add.*) *Q* 247 premit *Q* 248 spirantibus *PBQ*

Insuper Herculeum sibi iungit Agyllea vates
Actoraque: hic aptus suadere, hic robore iactat
non cessisse patri; comites tribus ordine deni:
horrendum Aoniis et contra stantibus agmen.
ipse novi gradiens furta ad Mavortia belli
ponit adoratas (Phoebea insignia) frondes,
longaevique ducis gremio commendat honorem
frontis, et oblatam Polynicis munere grato
loricam galeamque subit. ferus Actora magno
ense gravat Capaneus, ipse haud dignatus in hostem
ire dolo superosque sequi. permutat Agylleus
arma trucis Nomii: quid enim fallentibus umbris
arcus et Herculeae iuvissent bella sagittae?
Inde per abruptas castrorum ex aggere pinnas,
ne gravis exclamet portae mugitus aenae,
praecipitant saltu; nec longum, et protinus ingens
praeda solo ceu iam exanimes multoque peracti
ense iacent. 'Ite, o socii, quacumque voluptas
caedis inexhaustae, superisque faventibus, oro,
sufficite!' hortatur clara iam voce sacerdos,
'cernitis expositas turpi marcore cohortis.
pro pudor! Argolicas hinc ausi obsidere portas,
hi servare viros?' sic fatus, et exuit ensem
fulmineum rapidaque manu morientia transit
agmina. quis numeret caedis, aut nomine turbam
exanimem signare queat? subit ordine nullo
tergaque pectoraque et galeis inclusa relinquit
murmura permiscetque vagos in sanguine manis:
hunc temere explicitum stratis, hunc sero remissis

250 robore *P*: robora *ωS* 254 *fort.* tua Phoebe insignia, *si Lachmanni regulae vis parere* 254–255 *transp. N* 255 *om. Q, add. marg. al. m.* 256 obliquam *P* 258 hostes *D* 262 portas *PA* 266 voluntas *N* 267 que *om. D* 269 mavorte *A* 271 *an* vias? 274 subito *P*: fodit (*sup.* subit *D*) *DA*

gressibus inlapsum clipeo et male tela tenentem,
coetibus hos mediis vina inter et arma iacentis,
acclinis clipeis alios, ut quemque ligatum
infelix tellure sopor supremaque nubes
obruerat. nec numen abest, armataque Iuno
lunarem quatiens exserta lampada dextra
pandit iter firmatque animos et corpora monstrat.
sentit adesse deam tacitus, sed gaudia celat
Thiodamas; iam tarda manus, iam debile ferrum
et caligantes nimiis successibus irae.
Caspia non aliter magnorum in strage iuvencum
tigris, ubi immenso rabies placata cruore
lassavitque genas et crasso sordida tabo
confudit maculas, spectat sua facta doletque
defecisse famem: victus sic augur inerrat
caedibus Aoniis: optet nunc bracchia centum
centenasque in bella manus; iam taedet inanis
exhaurire minas, hostemque assurgere mallet.
Parte alia segnis magno satus Hercule vastat
Sidonios Actorque alia; sua quemque cruento
limite turba subit: stagnant nigrantia tabo
gramina, sanguineis nutant tentoria rivis;
fumat humus, somnique et mortis anhelitus una
volvitur; haud quisquam visus aut ora iacentum
erexit: tali miseris deus aliger umbra
incubat et tantum morientia lumina solvit.
traxerat insomnis cithara ludoque suprema
sidera iam nullos visurus Ialmenus ortus,
Sidonium paeana canens; huic languida cervix

279 una *P* 289 pacata *P* 290 laxavitque *DA* 291 confundit *PQ*[1]*D* *an* malas? 295 exurgere *D* mallet *PBDQA*: malit *KSN* 296 vastant *Q* 299 fluitant *Bentley*: sanguineisque natant *Markland* 305 Ialmenus *Gronovius*: ialminus *P*: palmenus ω: almeus *S*

in laevum cogente deo mediaque iacebant
colla replicta lyra: ferrum per pectus Agylleus
exigit aptatamque cava testudine dextram
percutit et digitos inter sua fila trementis.
proturbat mensas dirus liquor: undique manant
sanguine permixti latices, et Bacchus †in altos†
crateras paterasque redit. ferus occupat Actor
implicitum fratri Thamyrin, Tagus haurit Echetli
terga coronati, Danaus caput amputat Hebri:
nescius heu rapitur fatis, hilarisque sub umbras
vita fugit mortisque ferae †lucrata† dolores.
stratus humo gelida subter iuga fida rotasque
Calpetus Aonios gramen gentile metentis
proflatu terrebat equos: madida ora redundant
accensusque mero sopor aestuat; ecce iacentis
Inachius vates iugulum fodit, expulit ingens
vina cruor fractumque perit in sanguine murmur.
fors illi praesaga quies, nigrasque gravatus
per somnum Thebas et Thiodamanta videbat.

Quarta soporiferae superabant tempora nocti,
cum vacuae nubes et honor non omnibus astris,
adflatusque fugit curru maiore Bootes:
iamque ipsum defecit opus, cum providus Actor
Thiodamanta vocat: 'Satis haec inopina Pelasgis
gaudia: vix ullos tanto reor agmine saevam
effugisse necem, ni quos deformis in alto
sanguine degeneres occultat vita; secundis

308 replicta *Heinsius*: relicta *PBDKQS*: relapsa *N edd. vett.*: reclina *Gronovius* 309 captamque *N* 310 Perculit *P* 311 perturbat *N*, *Wakefield* 312 *corruptionem suspicor* atros *Postgate* 314 Echetli *Wilkins*: eccechli *P*: echecli *ω*: ethecli *S* 317 lucrata *vix ferendum: quid significare debeat* lucrata *vide ex* xi. 307 319 Calpetus *PQ*: Palpetus *BDKS* 321 tacentis *PN*² 323 fractum periit *Bentley* 326 noctis *N* 328 cursu *D* 332 hi *P*

pone modum: sunt et diris sua numina Thebis.
forsitan et nobis modo quae favere, recedant.'
paruit, et madidas tollens ad sidera palmas:
'Phoebe, tibi exuvias monstratae praemia noctis
nondum ablutus aquis (tibi enim haec ego sacra litavi)
trado ferus miles tripodum fidusque sacerdos.
si non dedecui tua iussa tulique prementem,
saepe veni, saepe hanc dignare inrumpere mentem.
nunc tibi crudus honos, trunca arma cruorque virorum:
at patrias si quando domos optataque, Paean,
templa, Lycie, dabis, tot ditia dona sacratis
postibus et totidem voti memor exige tauros.'
dixerat, et laetis socios revocabat ab armis.

Venerat hos inter fato Calydonius Hopleus
Maenaliusque Dymas, dilecti regibus ambo,
regum ambo comites, quorum post funera maesti
vitam indignantur. prior Arcada concitat Hopleus:
'Nullane post manis regis tibi cura perempti,
care Dyma, teneant quem iam fortasse volucres
Thebanique canes? patriae quid deinde feretis,
Arcades? en reduces contra venit aspera mater:
funus ubi? at nostro semper sub pectore Tydeus
saevit inops tumuli, quamvis patientior artus
ille nec abruptis adeo lacrimabilis annis.
ire tamen saevumque libet nullo ordine passim
scrutari campum, mediasve inrumpere Thebas.'
excipit orsa Dymas: 'Per ego haec vaga sidera iuro,
per ducis errantis instar mihi numinis umbras,

334 fera numina *A* 335 recedant *Jortin*: recedunt *codd.*: *versum om. N add. marg. rec. m.* 337 proelia N^1 338 necdum *N* 341 irrepere *Cod. Corp.* 341–342 *transp. Q* 342 non *D* 344 tunc N^1 346 evocabat Q^1 347 interfato (us *sup.* o *add.*) *Q* 349 *a* quorum *ad fin.* 350 *marg. Q* 352 clare PN^2 temerant *Baehrens* 355 ad nostros *P* 357 amnis *D* 358 ille (r *suprascr.*) *Q* 359 mediasve *PD*: mediasque *BKNQS*

idem animus misero; comitem circumspicit olim
mens humilis luctu, sed nunc prior ibo'—viamque
incohat et maesto conversus ad aethera vultu
sic ait: 'Arcanae moderatrix Cynthia noctis,
si te tergeminis perhibent variare figuris
numen et in silvas alio descendere vultu,
ille comes nuper nemorumque insignis alumnus,
ille tuus, Diana, puer (nunc respice saltem)
quaeritur.' incendit pronis dea cornibus almum
sidus et admoto monstravit funera curru.
apparent campi Thebaeque altusque Cithaeron:
sic ubi nocturnum tonitru malus aethera frangit
Iuppiter, absiliunt nubes et fulgure claro
astra latent, subitusque oculis ostenditur orbis.
accepit radios et eadem percitus Hopleus
Tydea luce videt; longe dant signa per umbras
mutua laetantes, et amicum pondus uterque,
ceu reduces vitae saevaque a morte remissos,
subiecta cervice levant; nec verba, nec ausi
flere diu: prope saeva dies indexque minatur
ortus. eunt taciti per maesta silentia magnis
passibus exhaustasque dolent pallere tenebras.
  Invida fata piis et fors ingentibus ausis
rara comes. iam castra vident animisque propinquant,
et decrescit onus, subiti cum pulveris umbra
et sonus a tergo. monitu ducis acer agebat
Amphion equites, noctem vigilataque castra
explorare datus, primusque per avia campi

362 animus *PDNA* (*sup.* ardor *ND*): ardor *BKNQS* 368 -que *om. P* 370 vultibus *A* 371 sidera *P* cornu (†curru *suprascr.*) *N*: curru (†cornu *suprascr. D*) *PDA* 374 adsiliunt *P*: assiliunt *NQ et codd. nonnulli Lactantii* 375 latent *scripsi*: patent *codd.* 380 lavant *P*: laevant *S*: mutant K^1: ferunt K^2 384 fatidici sed fors *P* 387 fit *NQ* (*ex* et *corr.* Q^1) *Heinsius* 389 explorata *P*

usque procul (necdum totas lux solverat umbras)
nescio quid visu dubium incertumque moveri
corporaque ire videt; subitus mox fraude reperta
exclamat: 'Cohibete gradum quicumque!' sed hostis
esse patet: miseri pergunt anteire timentque
non sibi; tunc mortem trepidis minitatur et hastam
expulit, ac vanos alte levat eminus ictus,
adfectans errare manum. stetit illa Dymantis
ante oculos, qui forte prior gressumque repressit.
at non magnanimus curavit perdere iactus
Aepytus, et fixo transverberat Hoplea tergo
pendentisque etiam perstrinxit Tydeos armos.
labitur egregii nondum ducis immemor Hopleus,
exspiratque tenens (felix, si corpus ademptum
nesciat), et saevas talis descendit ad umbras.
  Viderat hoc retro conversus et agmina sentit
iuncta Dymas, dubius precibusne subiret, an armis
instantis; arma ira dabat, fortuna precari,
non audere iubet: neutri fiducia coepto.
distulit ira preces; ponit miserabile corpus
ante pedes, tergoque gravis quas forte ferebat
tigridis exuvias in laevam torquet et obstat
exsertum obiectans mucronem, inque omnia tela
versus et ad caedem iuxta mortemque paratus:
ut lea, quam saevo fetam pressere cubili
venantes Numidae, natos erecta superstat
mente sui incerta, torvum ac miserabile frendens;
illa quidem turbare globos et frangere morsu

390 tesqua *Heinsius* 397 manum *PD* : manus *BKNQ* 402 nondum] sed non N^1 *Cod. Corp.* : non (dū *suprascr. al. m.*) *Q* : egregiique ducis non immemor *Bentley cum cod. Roff.* 403 *interpunxit Kohlmann* 404 et *PD* : at *S* : ac *BKNQ* descendit *PKS* : descendat *BDQN* 410 ferebat *P* : gerebat NK^2 : regebat BK^1 *QS* 411 laevam *PB* : laevum *DKNQ* 416 sui *Heinsius* : sub *codd.* : *fort.* sed, *quoniam dubitandum est an Statius umquam elisionem in iambico verbo nisi ante monosyllabon sibi permiserit*

tela queat, sed prolis amor crudelia vincit
pectora, et a media catulos circumspicit ira.
et iam laeva viro, quamvis saevire vetaret
Amphion, erepta manus, puerique trahuntur
ora supina comis: serus tunc denique supplex
demisso mucrone rogat: 'Moderatius, oro,
ducite, fulminei per vos cunabula Bacchi
Inoamque fugam vestrique Palaemonis annos!
si cui forte domi natorum gaudia, si quis
hic pater, angusti puero date pulveris haustus
exiguamque facem! rogat, en rogat ipse tacentis
vultus: ego infandas potior satiare volucris,
me praebete feris, ego bella audere coegi.'
'Immo' ait Amphion 'regem si tanta cupido
condere, quae timidis belli mens, ede, Pelasgis,
quid fracti exsanguesque parent; cuncta ocius effer,
et vita tumuloque ducis donatus abito.'
horruit et toto praecordia protinus Arcas
implevit capulo. 'Summumne hoc cladibus' inquit
'deerat ut adflictos turparem ego proditor Argos?
nil emimus tanti, nec si velit ipse cremari.'
sic ait, et magno proscissum vulnere pectus
iniecit puero, supremaque murmura volvens:
'Hoc tamen interea mecum potiare sepulcro.'
tales optatis regum in complexibus ambo,
par insigne animis, Aetolus et inclitus Arcas,
egregias efflant animas letoque fruuntur.
vos quoque sacrati, quamvis mea carmina surgant

418 pronus *P* 419 a] in *Cod. Corp. et coni. Beaupré Bell* 421 erecta *P* 422 sero P^2 423 moderantius *Cod. Corp., Barth* 424 parvos *PQ* (e *sup.* a *add* Q^1) 428 tacentis *Markland*: iacentis *codd.* 437 turparem *Q*: turbarem *PDKNS* 438 si PBK^1: sic DK^2NQS 441 mecum *scripsi*: et tu *P* claro *ωS* potiore (a *sup.* o *add.*) *P*: potiere *D*: potiare *BKNQS* 442 in *om. N* 442–481 *paene exstincti in D*

inferiore lyra, memores superabitis annos.
forsitan et comites non aspernabitur umbras
Euryalus Phrygiique admittet gloria Nisi.
  At ferus Amphion, regi qui facta reportent
edoceantque dolum captivaque corpora reddant,
mittit ovans; clausis ipse insultare Pelasgis
tendit et abscisos sociorum ostendere vultus.
interea reducem murorum e culmine Grai
Thiodamanta vident; nec iam erumpentia celant
gaudia, ut exsertos ensis et caede recenti
arma rubere notant; tunc assilit aethera magnum
clamor, et e summo pendent cupida agmina vallo
noscere quisque suos. volucrum sic turba recentum,
cum reducem longo prospexit in aëre matrem,
ire cupit contra summique e margine nidi
exstat hians: iam iamque cadat, ni pectore toto
obstet aperta parens et amantibus increpet alis.
dumque opus arcanum et taciti compendia Martis
enumerant laetisque suos complexibus implent
Hopleaque exquirunt tardumque Dymanta queruntur:
ecce et Dircaeae iuxta dux concitus alae
venerat Amphion; non longum caede recenti
laetatus videt innumeris fervere catervis
tellurem atque una gentem exspirare ruina.
qui tremor elicita caeli de lampade tactis,
hic fixit iuvenem, pariterque horrore sub uno
vox, acies sanguisque perit, gemitusque parantem
ipse ultro convertit equus; fugit ala retorto

448 admittit *Q* 449 facta reportent *al. m. N* (*sine ras.*): reportant *Q* 455 exortos *P* 456 tunc *P*: novus ω*S* 459 aere *PDA*: aethere *BKNQS* 460 cupit *bis N* summique e *P*: summaque e *BK*: summa e *N*: summaque ab *Q* 466 et] *om. NQ*: ad *sup. lin. P* dirceas . . . alas *Q* 470 elicita *Peyraredus cum dett.*, *cf.* iv. 414: inlicita *P*ω*S*, *unde* inicitur *conicere licet*: ilicibus *Phillimore* tactos *Q* 472 vix acie *P*: ati(es) (-es *al. m. sine ras.*) *Q* parentem *P*: parentum *P*²

pulvere. nondum illi Thebarum claustra subibant,
et iam Argiva cohors nocturno freta triumpho
prosilit in campos; per et arma et membra iacentum
taetraque congerie sola semianimumque cruorem
cornipedes ipsique ruunt: gravis exterit artus
ungula, sanguineus lavat imber et impedit axis.
dulce viris hac ire via, ceu tecta superbi
Sidonia atque ipsas calcent in sanguine Thebas.
hortatur Capaneus: 'Satis occultata, Pelasgi,
delituit virtus: nunc nunc mihi vincere pulchrum
teste die; mecum clamore et pulvere aperto
ite palam, iuvenes: sunt et mihi provida dextrae
numina et horrendi stricto mucrone furores.'
sic ait; ardentis alacer succendit Adrastus
Argolicusque gener, sequitur iam tristior augur.
iamque premunt muros (et adhuc nova funera narrat
Amphion) miseramque intrabant protinus urbem,
ni Megareus specula citus exclamasset ab alta:
'Claude, vigil, subeunt hostes, claude undique portas!'
  Est ubi dat viris nimius timor: ocius omnis
porta coit; solas dum tardius artat Echion
Ogygias, audax animis Spartana iuventus
inrupit, caesique ruunt in limine primo
incola Taygeti Panopeus rigidique natator
Oebalus Eurotae; tuque, o spectate palaestris
omnibus et nuper Nemeaeo in pulvere felix,
Alcidama, primis quem caestibus ipse ligarat
Tyndarides, nitidi moriens convexa magistri
respicis: averso pariter deus occidit astro.

478 cornipes *N* exerit *NQ* 479 libat *P*: labat N^{2} imperit (d *sup.* r *add.*) *P* 481 sanguine *PDA*: pulvere *BKNQS* 483 virtus *al. m. Q* nunc nunc *ωS*: nunc est *P* 486 numina *Menke*: omina *codd.*, *cf.* iii. 615 487 succedit *P* 490 intrarant P^{2} 497 ridigique *N* 499 nuper iam Nemeo *Q Cod. Corp.*: nemeo *N* 500 ligabat *P* 502 adverso *N*

te nemus Oebalium, te lubrica ripa Lacaenae
virginis et falso gurges cantatus olori
flebit, Amyclaeis Triviae lugebere nymphis,
et quae te legis praeceptaque fortia belli
erudiit genetrix, nimium didicisse queretur.
talis Echionio Mavors in limine saevit.
Tandem umeris obnixus Acron et pectore toto
pronus Ialmenides ferratae robora portae
torserunt: quanta pariter cervice gementes
profringunt inarata diu Pangaea iuvenci.
par operis iactura lucro, quippe hoste retento
exclusere suos; cadit intra moenia Graius
Ormenus, et pronas tendentis Amyntoris ulnas
fundentisque preces penitus cervice remissa
verba solo vultusque cadunt, colloque decorus
torquis in hostilis cecidit per vulnus harenas.
solvitur interea vallum, primaeque recusant
stare morae; iam se peditum iunxere catervae
moenibus: at patulas saltu transmittere fossas
horror equis, haerent trepidi atque immane paventes
abruptum mirantur iter; nunc impetus ire
margine ab extremo, nunc sponte in frena recedunt.
hi praefixa solo vellunt munimina, at illi
portarum obiectus minuunt et ferrea sudant
claustra remoliri, † trabibusque artata † sonoro
pellunt saxa loco; pars ad fastigia missas

504 olori P^2 : olore *ω* : oliri *P* 505 flebit *N* : flevit *PBDKQS* 510 pronus *ωS* : protinus *P* ialmenides *BKQ*[1] (l *eras. Q*): almenides *PS* : almeides *N* : ealmenides *D* ferratae (*suprascr.* †eratae) *N* 512 prostringunt (*suprascr.* †scindunt) *D* : proscindunt *prob. Bentley* : profindunt *A Barth* 513 operi *Serv.* namque hoste recepto *Serv.* (*Aen.* ix. 727) 515 Ormenas *P* 516 remissa *PA* : recisa *ωS* 518 provulsus *A* 523 iter *P* : agi *ωS* 527 trabibusque artata *ωS* : trabibus et ariete *P* : trabibusque aut aere *Kohlmann* (atque aere *Postgate*) : trabibusque atque assère duro *Owen, coll. Tac. Hist.* iv. 30 : fidibusque artata sonoris *temptabam* (*sc.* '*ab Amphione,*' *cuius nomen sub* et ariete (*P*) *latere suspicor* 528 loco (*suprascr.* †sono *al. m.*) *N*

exsultant haesisse façes, pars ima lacessunt
scrutanturque cavas caeca testudine turris.
 At Tyrii, quae sola salus, caput omne coronant
murorum, nigrasque sudes et lucida ferro
spicula et arsuras caeli per inania glandis
saxaque in adversos ipsis avulsa rotabant
moenibus: exundant saevo fastigia nimbo,
armataeque vomunt stridentia tela fenestrae.
qualiter aut Malean aut alta Ceraunia supra
cessantes in nube sedent nigrisque locantur
collibus et subitae saliunt in vela procellae:
talis Agenoreis Argivum exercitus armis
obruitur; non ora virum, non pectora flectit
imber atrox, rectosque tenent in moenia vultus
immemores leti et tantum sua tela videntes.
Anthea falcato lustrantem moenia curru
desuper Ogygiae pepulit gravis impetus hastae;
lora excussa manu, retroque in terga volutus
semianimos artus ocreis retinentibus haeret;
mirandum visu belli scelus: arma trahuntur,
fumantesque rotae tellurem et tertius hastae
sulcus arat; longo sequitur vaga pulvere cervix,
et resupinarum patet orbita lata comarum.
 At tuba luctificis pulsat clangoribus urbem
obsaeptasque foris sonitu perfringit amaro.
divisere aditus, omnique in limine saevus
signifer ante omnis sua damna et gaudia portat.

529 lesisse (*suprascr.* he-) *Q* 532 *an* igniferasque (*vel* ignitasque)? 536 faretrē (*sic*) *KQ* : farethis *B* : pharetrę (*suprascr.* fenestre *al. m.*) *N* 538 locantur *Bury* : locuntur *P* : leguntur *BQN* (*suprascr.* †loquuntur *N*) : teguntur (le *sup.* te *add.*) *D* : legantur *S* 540 talibus *P* armis] orans *P* 546 solutus N^2 546–547 *om. B, in marg. add. aequaeva man.* 549 tellurem et territus *P* 550 longo (o *ex* e *corr.*) *Q* 555 portans *P*

dira intus facies; vix Mavors ipse videndo
gaudeat; insanis lymphatam horroribus urbem
scindunt dissensu vario Luctusque Furorque
et Pavor et caecis Fuga circumfusa tenebris.
bellum intrasse putes: fervent discursibus arces,
miscentur clamore viae, ferrum undique et ignis
mente vident, saevas mente accepere catenas.
consumpsit ventura timor: iam tecta replorant
templaque, et ingratae vallantur planctibus arae.
una omnes eademque subit formido per annos:
poscunt fata senes, ardet palletque iuventus,
atria femineis trepidant ululata querelis.
flent pueri et flendi nequeunt cognoscere causas
attoniti et tantum matrum lamenta trementes.
illas cogit amor, nec habent extrema pudorem:
ipsae tela viris, ipsae iram animosque ministrant,
hortanturque unaque ruunt, nec avita gementes
limina nec parvos cessant ostendere natos:
sic ubi pumiceo pastor rapturus ab antro
armatas erexit apes, fremit aspera nubes;
inque vicem sese stridore hortantur et omnes
hostis in ora volant, mox deficientibus alis
amplexae flavamque domum captivaque plangunt
mella laboratasque premunt ad pectora ceras.
  Nec non ancipitis pugnat sententia vulgi
discordisque serit motus: hi reddere fratri
(nec mussant, sed voce palam claroque tumultu,)
reddere regna iubent; periit reverentia regis
sollicitis: 'Veniat pactumque hic computet annum,

557 insanis *PD*: incertis *BKNQ* 563 replorant *P*, *Heinsius*: replerant *ωS* 569 trementes (ti *sup.* tre *add. D*) *PD*: timentes (sequentes *sup.* K^2) *ωS*: tuentes *Barth* 574 puniceo *NQ* 577 volent *P* 581 serit (*suprascr.* unt) *Q* fratri *A et coni. Sandstroem* 582 *interpunx. Kohlmann* claraque *P* 584 solliciti *P*

Cadmeosque lares exsul patriasque salutet
infelix tenebras; cur autem ego sanguine fraudes
et periura luam regalis crimina noxae?'
inde alii: 'Sera ista fides, iam vincere mavult.'
Tiresian alii lacrimis et supplice coetu
orant, quodque unum rebus solamen in artis,
nosse futura rogant. tenet ille inclusa premitque
fata deum: 'Quiane ante duci bene credita nostro
consilia et monitus, cum perfida bella vetarem?
te tamen, infelix' inquit 'perituraque Thebe,
si taceam, nequeo miser exaudire cadentem
Argolicumque oculis haurire vacantibus ignem.
vincamur, pietas; pone heia altaria, virgo,
quaeramus superos.' facit illa, acieque sagaci
sanguineos flammarum apices geminumque per aras
ignem et clara tamen mediae fastigia lucis
orta docet; tunc in speciem serpentis inanem
ancipiti gyro volvi frangique ruborem
demonstrat dubio, patriasque inluminat umbras.
ille coronatos iamdudum amplectitur ignis,
fatidicum sorbens vultu flagrante vaporem.
stant tristes horrore comae, vittasque prementis
caesaries insana levat: diducta putares
lumina consumptumque genis rediisse nitorem.
tandem exundanti permisit verba furori:
'Audite, o sontes, extrema litamina divum,
Labdacidae: venit alma salus, sed limite duro.
Martius inferias et saeva efflagitat anguis
sacra: cadat generis quicumque novissimus exstat

586 ego *om.* *P* 588 iste *Q* 592 ante diu *Q* nostro *P*: nostra *ωS* 606 prementes *P*: trementes *ωS* 607 diducta putares levat *P* 609 verba nitorem *P* 611 limite N^1 *et coni.* *Valckenaer* (ti *suprascr.* N^2)

viperei, datur hoc tantum victoria pacto.
felix, qui tanta lucem mercede relinquet.'
  Stabat fatidici prope saeva altaria vatis
maestus, adhuc patriae et tantum communia lugens
fata, Creon: grandem subiti cum fulminis ictum,
non secus ac torta traiectus cuspide pectus,
accipit exanimis sentitque Menoecea posci.
monstrat enim suadetque timor; stupet anxius alto
corda metu glaciante pater, Trinacria qualis
ora repercussum Libyco mare sumit ab aestu.
mox plenum Phoebo vatem et celerare iubentem
nunc humilis genua amplectens, nunc ora canentis
nequiquam reticere rogat; iam fama sacratam
vocem amplexa volat, clamantque oracula Thebae.
  Nunc, age, quis stimulos et pulchrae gaudia mortis
addiderit iuveni (neque enim haec absentibus umquam
mens homini transmissa deis), memor incipe Clio,
saecula te quoniam penes et digesta vetustas.
  Diva Iovis solio iuxta comes, unde per orbem
rara dari terrisque solet contingere, Virtus,
seu pater omnipotens tribuit, sive ipsa capaces
elegit penetrare viros, caelestibus ut tunc
desiluit gavisa plagis! dant clara meanti
astra locum quosque ipsa polis adfixerat ignis.
iamque premit terras, nec vultus ab aethere longe;
sed placuit mutare genas, fit provida Manto
(responsis ut plana fides) et fraude priores

617 et *P*: *om.* *ωS* tantum patriae *B* iungens *P* 621 in stupet *P* 628 quis *PD*: qui *BKNQ* 631 et] est *P* voluptas *P*: vetustas (*suprascr.* voluptas *al. m.*) *N.* 632 urbem *P* 634 sine ipso Q^1, *corr.* Q^2 capaci Q^1 : capacis (*suprascr.* †e) NQ^2 635 penetrale viri N^1, *corr.* N^2 tunc *KNQ* (*suprascr.* nunc *Q*) : tunc *in* nunc *corr.* *B* : nunc *P* 636–755 *in Q recentiori man. scripti in palimpsesto insuto* 636 dissiluit *Q* 637 polis *ωS*: potens *P* 638 virtus *P* 640 plana *Ll.*, *Gronovius*: plena *codd.*

exuitur vultus. abiit horrorque vigorque
ex oculis, paulum decoris permansit honosque
mollior, et posito vatum gestamina ferro
subdita; descendunt vestes, torvisque ligatur
vitta comis (nam laurus erat); tamen aspera produnt
ora deam nimiique gradus. sic Lydia coniunx
Amphitryoniaden exutum horrentia terga
perdere Sidonios umeris ridebat amictus
et turbare colus et tympana rumpere dextra.
  Sed neque te indecorem sacris dignumque iuberi
talia Dircaea stantem pro turre, Menoeceu,
invenit; immensae reserato limine portae
sternebas Danaos, pariter Mavortius Haemon.
sed consanguinei quamvis atque omnia fratres,
tu prior: exanimes circum cumulantur acervi;
omne sedet telum, nulli sine caedibus ictus,
necdum aderat Virtus; non mens, non dextra quiescit,
non avida arma vacant, ipsa insanire videtur
Sphinx galeae custos, visoque animata cruore
emicat effigies et sparsa orichalca renident:
cum dea pugnantis capulum dextramque repressit:
'Magnanime o iuvenis, quo non agnoverit ullum
certius armifero Cadmi de semine Mavors,
linque humilis pugnas, non haec tibi debita virtus:
astra vocant, caeloque animam, plus concipe, mittes.
iamdudum hoc hilaris genitor bacchatur ad aras,
hoc ignes fibraeque volunt, hoc urget Apollo:
terrigenam cuncto patriae pro sanguine poscunt.

643 post novatum (haec *sup.* nova *ead. m. scr.*) *P* et deposito *S*: exposito *K* 646 ore *Q* nimiosque P^{1}, *corr.* P^{2} 648 pandere *Q* redimibat *PQ* (*punxit* -im- Q^{1}) 650 indocilem *A* 651 dirchae *P* menoeceum *P*: menoecaeum (*sic*) *B* 652 inmensam (e *sup.* m *fin. add.*) *P* 656 sin// *P* 657 nondum *Q* 660 auricalca *Q* 663 sanguine *Q* 665 mittis *PB* (*corr.* B^{1}) 667 haec urguet Apollos *P* 668-669 poscunt Fata, canunt *Bentley cum codd. dett.*

fama canit monitus, gaudet Cadmeia plebes
certa tui; rape mente deos, rape nobile fatum.
i, precor, accelera, ne proximus occupet Haemon.'
sic ait, et magna cunctantis pectora dextra
permulsit tacite seseque in corde reliquit.
fulminis haud citius radiis adflata cupressus
combibit infestas et stirpe et vertice flammas,
quam iuvenis multo possessus numine pectus
erexit sensus letique invasit amorem.
ut vero adversae gressumque habitumque notavit
et subitam a terris in nubila crescere Manto,
obstipuit. 'Sequimur, divum quaecumque vocasti,
nec tarde paremus,' ait; iam iamque recedens
instantem vallo Pylium tamen Agrea fixit.
armigeri fessum excipiunt; tum vulgus euntem
auctorem pacis servatoremque deumque
conclamat gaudens atque ignibus implet honestis.
  Iamque iter ad muros cursu festinus anhelo
obtinet et miseros gaudet vitasse parentes,
cum genitor—: steteruntque ambo et vox haesit utrique,
deiectaeque genae. tandem pater ante profatur:
'Quis novus inceptis rapuit te casus ab armis?
quae bello graviora paras? dic, nate, precanti,
cur tibi torva acies? cur hic truculentus in ore
pallor, et ad patrios non stant tua lumina vultus?
audisti responsa, palam est. per ego oro tuosque,
nate, meosque annos miseraeque per ubera matris,

669 audet *P* pubes (le *sup.* u *scr.*) *Q* 670 certatim *P* 672 magno *P* 675 cum bibit *Q* ingestas *A* 677 letusque *Q* 678 adversae *PS*: aversae *BDKNQ* gressusque *Q*: gressum *P* 679 a *om.* *P* 680 quicumque *Q* 681 patremus *P*: repetemus *Q* 683 tunc *PQ* 685 et laudibus *Serv. Aen.* ix. 652 688 steterunt ambo *Menke*: steterantque *Q* utrique *KQ*, *Gronovius*: utrimque *PBDN* 691 dignate *P*[1] 692 hoc *BQ* (hic *sup.* *D*) 695 meos annos *PQ*

ne vati, ne crede, puer! superine profanum
dignantur stimulare senem, cui vultus inanis
extinctique orbes et poena simillima diro
Oedipodae? quid si insidiis et fraude dolosa
rex agit, extrema est cui nostra in sorte timori
nobilitas tuaque ante duces notissima virtus?
illius haec forsan, remur quae verba deorum;
ille monet! ne frena animo permitte calenti,
da spatium tenuemque moram, male cuncta ministrat
impetus; hoc, oro, munus concede parenti.
sic tua maturis signentur tempora canis,
et sis ipse parens et ad hunc, animose, timorem
pervenias: ne perge meos orbare penatis.
externi te nempe patres alienaque tangunt
pignora? si pudor est, primum miserere tuorum.
haec pietas, hic verus honos; ibi gloria tantum
ventosumque decus titulique in morte latentes.
nec timidus te flecto parens: i, proelia misce,
i Danaas acies mediosque per obvius ensis;
non teneo: liceat misero tremibunda lavare
vulnera et undantem lacrimis siccare cruorem,
teque iterum saevis iterumque remittere bellis.
hoc malunt Thebae.' sic colla manusque tenebat
implicitus; sed nec lacrimae nec verba movebant
dis votum iuvenem; quin et monstrantibus illis
fraude patrem tacita subit avertitque timorem:
'Falleris heu verosque metus, pater optime, nescis.
non me ulli monitus, nec vatum exorsa furentum

700 agit (*suprascr.* ait) *D* cui nostra extrema in *P* 702 *interpunxit Bentley* hoc *Q* renuit quoque verba *A* 703 frena meo *Q* 709 nempe] mte *Q* 711 verus *om. K*: verus tibi honos *PS*: hic (n *suprascr.*) *D* 712 morte *ex* monte *corr. P* 713 n flecto (o *suprascr.*) *Q* i] *om. P*: et *Q* 714 i] in *Q* mediusque *N*

sollicitant vanisque movent: sibi callidus ista
Tiresias nataeque canat; non si ipse reclusis
comminus ex adytis in me insaniret Apollo.
sed magis unanimi casus me fratris ad urbem
sponte refert; gemit Inachia mihi saucius Haemon
cuspide; vix illum medio de pulvere belli
inter utrasque acies, iam iamque tenentibus Argis—
sed moror; i, refove dubium turbaeque ferenti
dic, parcant leviterque vehant; ego vulnera doctum
iungere supremique fugam revocare cruoris
Aethiona petam.' sic imperfecta locutus
effugit; illi atra mersum caligine pectus
confudit sensus; pietas incerta vagatur
discordantque metus, impellunt credere Parcae.
  Turbidus interea ruptis venientia portis
agmina belligeri Capaneus agit aequore campi,
cornua nunc equitum, cuneos nunc ille pedestris,
et proculcantis moderantum funera currus;
idem altas turris saxis et turbine crebro
laxat: agit turmas idem atque in sanguine fumat.
nunc spargit torquens volucri nova vulnera plumbo,
nunc iaculum excusso rotat in sublime lacerto,
nullaque tectorum subit ad fastigia quae non
deferat hasta virum perfusaque caede recurrat.
nec iam aut Oeniden aut Hippomedonta peremptos,
aut vatem Pelopea phalanx aut Arcada credunt:
quin socium coiisse animas et corpore in uno

724 vanisque *P*: manesque (monesque, a *sup.* o *scr.* *Q*) ω*S* monent *Q*   725 nataque *P*   727 magis (*suprascr.* gravis *D*) *PD*: gravis *BQKN*   unanimis *N*   731 et *Q*   turbaeve (que *suprascr.*) *D*   furenti *BQD* (e *sup.* u *scr.* *D*) *Cod. Magd.*   732 pereant *Q*   vulnere *P*[1]   733 ungere *Phillimore*   734 Aethiona *P*: Aetiona *SB* (i *om.* *B*[1]): Aetiona *N*: Alcionea *Q*: Petiona *K*: Aechiona *D*: Eetiona *Gronovius*   736 confundit *Q*, *Barth*   vocatur *P*   740 cunctos *P*   742 Itē *Q*: inde *A* alias *P*   verbere ṣẹṿọ crebro *Q*   744 sparsit *Q*

stare omnis; ita cuncta replet. non ullius aetas,
non cultus, non forma movet; pugnantibus idem
supplicibusque furit; non quisquam obsistere contra,
non belli temptare vices: procul arma furentis
terribilisque iubas et frontem cassidis horrent.
At pius electa murorum in parte Menoeceus
iam sacer aspectu solitoque augustior ore,
ceu subito in terras supero demissus ab axe,
constitit, exempta manifestus casside nosci,
despexitque acies hominum èt clamore profundo
convertit campum iussitque silentia bello.
'Armorum superi, tuque o qui funere tanto
indulges mihi, Phoebe, mori, date gaudia Thebis
quae pepigi et toto quae sanguine prodigus emi.
ferte retro bellum captaeque impingite Lernae
reliquias turpis, confixaque terga foventis
Inachus indecores pater aversetur alumnos.
at Tyriis templa, arva, domos, conubia, natos
reddite morte mea; si vos placita hostia iuvi,
si non attonitis vatis consulta recepi
auribus et Thebis nondum credentibus hausi,
haec Amphioniis pro me persolvite tectis!
at mihi deceptum, precor, exorate parentem.'
sic ait, insignemque animam mucrone corusco
dedignantem artus pridem maestamque teneri
arripit atque uno quaesitam vulnere rumpit.
sanguine tunc spargit turris et moenia lustrat,
seque super medias acies, nondum ense remisso,
iecit et in saevos cadere est conatus Achivos.

755 tubas *P* 756 erecta *Schrader* 757 tam *P* 758 supera . . . arce *A* 759 et dempta *Barth*, *Gronovius* 764 voto *Valckenaer* 767 adversetur *N* 769 placita *KQ* : placida *PBNL* : piat/// *K* 772 tectis *Schrader* : terris *codd.* 773 at *P* : ac ω 777 spargi *P* 779 iectit *P* : iecit (*suprascr.* flectit) *D*

ast illum amplexae Pietas Virtusque ferebant
leniter ad terras corpus; nam spiritus olim
ante Iovem et summis apicem sibi poscit in astris.
  Iamque intra muros nullo sudore receptum
gaudentes heroa ferunt: abscesserat ultro
Tantalidum venerata cohors; subit agmine longo
colla inter iuvenum, laetisque favoribus omni
concinitur vulgo, Cadmum atque Amphiona supra
conditor; hi sertis, hi veris honore solutos
accumulant artus pátriaque in sede reponunt
corpus adoratum. repetunt mox bella peractis
laudibus: hic victa genitor lacrimabilis ira
congemit, et tandem matri data flere potestas:
'Lustralemne feris ego te, puer inclite, Thebis
devotumque caput vilis ceu mater alebam?
quod molita nefas? cui tantum invisa deorum?
non ego monstrifero coitu revoluta novavi
pignora, nec nato peperi funesta nepotes.
quid refert? habet ecce suos Iocasta ducesque
regnantisque videt: nos saeva piacula bello
demus, ut alternis (placet hoc tibi, fulminis auctor)
Oedipodionii mutent diademata fratres!
quid superos hominesve queror? tu, saeve Menoeceu,
tu miseram ante omnis properasti exstinguere matrem.
unde hic mortis amor? quae sacra insania menti?
quosve ego conceptus, aut quae male pignora fudi
tam diversa mihi? nimirum Martius anguis,

780–782 *monachum sapiunt et mihi quidem interpolati videntur* 788 conditur PK^2 solutos *A*, *Peyraredus*: soluto *PωS* (solito P^1) 789 pactaque *A* *Post* 791 *in P vers. eras. cuius init. fuit* In . . . *cf.* 805, 810 796 cultu *P* novavi (-ta- *suprascr. D*) *DQ*, *Heinsius*, *Burmann*, *Lachmann*: notavi *BKN*: natavi *P* 798–799 *transp. P* 798 habet ecce suos *ω*: habet ecce *S*: potitur natis *PA* 800 alternis *P*: alterni *ωS*, *cf.* i. 410 801 Oedipodionides *N* 802 Quis *P* menecheφ (*sic*) *P* 803 extingue *P* 805 male *BKN et coni. Beaupré Bell*: mala *PDQ*

quaeque novis proavum tellus effloruit armis—
hinc animi tristes nimiusque in pectore Mavors,
et de matre nihil. sponte en ultroque peremptus
inrumpis maestas fatis nolentibus umbras:
ast egomet Danaos Capaneaque tela verebar.
haec erat, haec metuenda manus ferrumque quod amens
ipsa dedi; viden' ut iugulo consumpserit ensem?
altius haud quisquam Danaum mucrone subisset.'
Diceret infelix etiamnum et cuncta repleret
questibus: abducunt comites famulaeque perosam
solantes thalamoque tenent; sedet eruta multo
ungue genas; non illa diem, non verba precantum
respicit aut visus flectit tellure relictos,
iam vocis, iam mentis inops. sic aspera tigris
fetibus abreptis Scythico deserta sub antro
accubat et tepidi lambit vestigia saxi;
nusquam irae, sedit rabidi feritasque famesque
oris, eunt praeter secura armenta gregesque:
adspicit illa iacens; ubi enim, quibus ubera pascat
aut quos ingenti premat exspectata rapina?
Hactenus arma, tubae, ferrumque et vulnera: sed nunc
comminus astrigeros Capaneus tollendus in axis.
non mihi iam solito vatum de more canendum;
maior ab Aoniis poscenda amentia lucis:
mecum omnes audete deae! sive ille profunda
missus nocte furor, Capaneaque signa secutae
arma Iovem contra Stygiae rapuere sorores,

Post 808 *in P iterum vers. eras. init.* Inrump . . . *cf.* 791, 810 811 ast *BDQN* : *om. K* : at *P* 813 consuperat *N* 814 aut *P* danao *BQ* 815 replesset *AN* 817 sed *N*¹ 821 arreptis *N* 823 cedit (*Q*¹?) *anon. Heidelberg.* rabidi *Housman, Vollmer* : rapidi *P* : rabies *ωS sup. hunc vers.* †et rapidi feritas iraeq. famesque *scr. B* 829 canentum *P*, *Heinsius* 830 poscenda *N*²; sumenda poscenda *P*: sumenda *ωS*, *Serv. Aen.* xii. 500 amentia *PKDN*²*L* (*suprascr.* audacia *D*): audacia *BQN*¹*S* 831 auditi *N*

seu virtus egressa modum, seu gloria praeceps,
seu magnae data fata neci, seu laeta malorum
principia et blandae superum mortalibus irae.
Iam sordent terrena viro taedetque profundae
caedis, et exhaustis olim Graiumque suisque
missilibus lassa respexit in aethera dextra.
ardua mox torvo metitur culmina visu,
innumerosque gradus gemina latus arbore clausos
aërium sibi portat iter, longeque timendus
multifidam quercum flagranti lumine vibrat;
arma rubent una clipeoque incenditur ignis.
'Hac' ait 'in Thebas, hac me iubet ardua virtus
ire, Menoeceo qua lubrica sanguine turris.
experiar quid sacra iuvent, an falsus Apollo.'
dicit, et alterno captiva in moenia gressu
surgit ovans: qualis mediis in nubibus aether
vidit Aloidas, cum cresceret impia tellus
despectura deos nec adhuc immane veniret
Pelion et trepidum iam tangeret Ossa Tonantem.
Tum vero attoniti fatorum in cardine summo,
ceu suprema lues urbi facibusque cruentis
aequatura solo turris Bellona subiret,
omnibus e tectis certatim ingentia saxa
roboraque et validas fundae Balearis habenas
(nam iaculis caeloque vagis spes unde sagittis?),
verum avidi tormenta rotant et molibus urgent.
ille nec ingestis nec terga sequentibus umquam
detrahitur telis, vacuoque sub aëre pendens

835 data fama *edd.* *et* caeca *et* laeta *L* 836 tardae *vel* claudae *Lact. legisse suspicandum* 843 fulmine *P* 845 Haec. *P*: Ha/c *Q*: haec *P* 847 iuvant *Q*: iubent *A* fallis P^1 (*suprascr.* falsus *rec. m.*) *P* 853 tunc *DN* 854 dies *Bentley* urbi *P*: urbem *ωS* 857 validas PN^2AD (*suprascr.* gravidas *D*): gravidas BKN^1QS 858 unde (*suprascr.* nulla) *D*: una *B* 859 tormenta *P*: et tormenta *ωS*

plana velut terra certus vestigia figat,
tendit et ingenti subit occurrente ruina:
amnis ut incumbens longaevi robora pontis
assiduis oppugnat aquis; iam saxa fatiscunt
emotaeque trabes: tanto violentior ille
(sentit enim) maiore salo quassatque trahitque
molem aegram, nexus donec celer alveus omnis
abscidit et cursu victor respirat aperto.
utque petita diu celsus fastigia supra
eminuit trepidamque assurgens desuper urbem
vidit et ingenti Thebas exterruit umbra,
increpat attonitos 'Haene illae Amphionis arces?
pro pudor! hi faciles carmenque imbelle secuti,
hi mentita diu Thebarum fabula muri?
et quid tam egregium prosternere moenia molli
structa lyra?' simul insultans gressuque manuque
molibus obstantis cuneos tabulataque saevus
restruit: absiliunt pontes, tectique prementis
saxea frena labant, dissaeptoque aggere rursus
utitur et truncas rupis in templa domosque
praecipitat frangitque suis iam moenibus urbem.
  Iamque Iovem circa studiis diversa fremebant
Argolici Tyriique dei; pater aequus utrisque
adspicit ingentis ardentum comminus iras
seque obstare videt. gemit inservante noverca
Liber et obliquo respectans lumine patrem
'Nunc ubi saeva manus, meaque heu cunabula flammae,

862 plena *DN* 863 subito *P* 867 sentit *P*: saevit *N*, *interpunx. Kohlmann* 870 celsus] bellus *A* 871 eminuit (c *sup.* n *scr.*) *D*: eminuit (-ou- *sup.* -in- *scr.*) *Q* 873 haene illac N^2, *quod Barth se in 'opt. cod.' invenisse testatur et prob. Bentley* humilesne: *PωS* 875 Hi *KN*: ħ *P*: et *BQ* 876 est *K* quid tam *Bentley*: quidnam (quid? *K*) *PωS* 879 Restruit *PQSB*^{1} (*in* destruit *corr.* *B*^{1}), *cf.* 527 remoliri: Destruit *K*: Detrahit *N* lectique *P* prementis *P*: trementis *ωS* 881 rupes in] rudis inter *P* 886 inservante *PN*: infestante *B* (*marg.*) *KQ*: infestare novercam *DA*

fulmen, io, ubi fulmen?' ait. gemit auctor Apollo,
quas dedit ipse, domos; Lernam Thebasque rependit
maestus et intento dubitat Tirynthius arcu;
maternos plangit volucer Danaeius Argos;
flet Venus Harmoniae populos metuensque mariti
stat procul et tacita Gradivum respicit ira.
increpat Aonios audax Tritonia divos;
Iunonem tacitam furibunda silentia torquent.
non tamen haec turbant pacem Iovis: ecce quierant
iurgia, cum mediis Capaneus auditus in astris.
'Nullane pro trepidis' clamabat 'numina Thebis
statis? ubi infandae segnes telluris alumni,
Bacchus et Alcides? pudet instigare minores.
tu potius venias (quis enim concurrere nobis
dignior? en cineres Semeleaque busta tenentur),
nunc age, nunc totis in me conitere flammis,
Iuppiter! an pavidas tonitru turbare puellas
fortius et soceri turris exscindere Cadmi?'
  Ingemuit dictis superum dolor; ipse furentem
risit et incussa sanctarum mole comarum,
'Quaenam spes hominum tumidae post proelia Phlegrae?
tune etiam feriendus?' ait. premit undique lentum
turba deum frendens et tela ultricia poscit,
nec iam audet fatis turbata obsistere coniunx.
ipsa dato nondum caelestis regia signo
sponte tonat, coeunt ipsae sine flamine nubes
accurruntque imbres: Stygias rupisse catenas
Iapetum aut vinctam supera ad convexa levari

889 io N^2: *om.* N^1 891 dubitant *P* 892 Danaeius Argos N^2: *om.* N^1 896 tacita *P* 897 que*runtur* (*suprascr.* -ierunt *al. m.*) *Q*: querunt (ũ *sup.* t *add. al. m.*) *N* 898 auditur *N* 901 pudet *PA*: pudor *D*: piget *BKQN* 904 continere *P*: convertite A^1: convertere A^2 906 fortius *P*: fortior *ωS* thalamos *edd.*, *dett.* 907 dolor] sator *A* 909 Quae non PB^1 915 Adcurrumqueinresscytias *P* 916 aut vinctam K^2, *Peyraredus*: aut victam $BDNQK^1$: aut victum *PS*: victum aut *Kohlmann*

Inarimen Aetnamve putes. pudet ista timere
caelicolas; sed cum in media vertigine mundi
stare virum insanasque vident deposcere pugnas,
mirantur tacite et dubio pro fulmine pallent.
coeperat Ogygiae supra fastigia turris
arcanum mugire polus caelumque tenebris
auferri: tenet ille tamen quas non videt arces,
fulguraque attritis quotiens micuere procellis,
'His' ait 'in Thebas, his iam decet ignibus uti,
hinc renovare faces lassamque accendere quercum.'
talia dicentem toto Iove fulmen adactum
corripuit: primae fugere in nubila cristae,
et clipei niger umbo cadit, iamque omnia lucent
membra viri. cedunt acies, et terror utrimque,
quo ruat, ardenti feriat quas corpore turmas.
[intra se stridere facem galeamque comasque
questus, et urentem thoraca repellere dextra
conatus ferri cinerem sub pectore tractat:]
stat tamen, extremumque in sidera versus anhelat,
pectoraque invisis obicit fumantia muris,
ne caderet: sed membra virum terrena relinquunt,
exuiturque animus; paulum si tardius artus
cessissent, potuit fulmen sperare secundum.

917 timeri *P* 920 tacite *P*: taciti *ωS* pallent *PN*² : pendent *ωS* 924 attristi *P* procellae *P* 926 renovari *Q* '*MSS.* assamque *et* lapsamque. *Fort.* cassamque *i. e. exstinctam*' *Heinsius* 931 ruat et *P* 932–934 *om. PBKNQS* (*habet in marg. B, inter. lin. S*): *habent DA et codd. multi dett.* 933 questus *scripsi*: quaerit *codd.* 935 adhaesit *PN*² *A* 937 nec *N* 938 paulum o si *BQ*: paulo si *D* 939 Ḥẹssissent (ar *sup.* Hes *scr. al. m.*) *K* fulmen potuit *Q* sperare *PDN*²*Q*: *spare D*: meruisse *BKN*¹*S*
x. 936–xi. 46 *in Q al. m. scripti sunt duobus insutis paginis*

LIBER VNDECIMVS

Postqvam magnanimus furias virtutis iniquae
consumpsit Capaneus exspiravitque receptum
fulmen et ad terras longe comitata cadentem
signavit muros ultricis semita flammae,
componit dextra victor concussa plagarum
Iuppiter et vultu caelumque diemque reducit.
gratantur superi, Phlegrae ceu fessus anhelet
proelia et Encelado fumantem impresserit Aetnam.
ille iacet lacerae complexus fragmina turris,
torvus adhuc visu memorandaque facta relinquens
gentibus atque ipsi non inlaudata Tonanti.
quantus Apollineae temerator matris Averno
tenditur; ipsae horrent, si quando pectore ab alto
emergunt volucres immensaque membra iacentis
spectant, dum miserae crescunt in pabula fibrae:
sic gravat iniectus terras hostiliaque urit
arva et anhelantem caelesti sulpure campum.
respirant Thebae, templisque iacentia surgunt
agmina; iam finis votis finisque supremis
planctibus, et natos ausae deponere matres.
At vaga pallentis campo fuga volvit Achivos.
nec iam hostes turmae, aut ferrum mortale timetur:
omnibus ante oculos irae Iovis, omnibus ardent

3 terram *Q* iacentem *Q* 5 victor dextra *Q* 6 diem (que *om.*) *Q* 10 fata *N* 11 at *Q* 15 spectandum miserae *P* 16 infestus *Q* 19 notis *Q* 20 nec natos *Servius* 21 pallentes *PQS* : palantes *BDKN* campo] iterum *Q* 22 hostes *P et sup. lin. BD* : hostiles *KNQS et in lin. BD* turmae hostiles ferrum aut *Q* morte (*suprascr.* mortale) *D*

arma metu galeaeque tonant, visusque paventis
ipse sequi et profugis opponere Iuppiter ignis.
instat Agenoreus miles caelique tumultu
utitur: indomitos ut cum Massyla per arva
armenti reges magno leo fregit hiatu
et contentus abit; rauci tunc comminus ursi,
tunc avidi venere lupi, rabieque remissa
lambunt degeneres alienae vulnera praedae.
hinc premit Eurymedon, cui rusticus horror in armis,
rustica tela manu, patriumque agitare tumultus
(Pan illi genitor): tener hinc conatibus annos
egreditur iuvenemque patrem puer aequat Alatreus:
felices ambo, sed fortunatior ille
quem genuisse iuvat; nec iam dinoscere promptum,
quae magis arma sonent, quo plus eat hasta lacerto.
artatur denso fugientum examine vallum.

Quas volvis, Gradive, vices? modo moenia Cadmi
scandebant, sua nunc defendunt tecta Pelasgi:
ceu redeunt nubes, ceu circumflantibus Austris
alternus procumbit ager, ceu gurgite cano
nunc retegit bibulas, nunc induit aestus harenas.
exspirat late pubes Tirynthia, alumni
exuvias imitata dei; trux maeret ab astris
Amphitryoniades Nemeaea in sanguine terga
et similis ramos similisque videre pharetras.
stabat in Argolicae ferrato culmine turris
egregius lituo dextri Mavortis Enyeus

24 tonant *suprascr.* tremunt *suprascr.* pre- *D* : tremunt *Q*   25 et *om.* *PD*   profugisque *Q*   28 armentique greges *A*   30 pavidi *D*   33 agitabat *P rec. m.*   tumultus PN^{2} : tumultum *ωS*   34 hic *Q*   38 quem . . . fovent *A*   39 ex agmine *Q*   43 aeternus *P*   cū (*suprascr.* nunc) *Q*   induit PN^{2} : obruit $BDKN^{1}S$: obstruxit *Q*   45 exspirat *PDBA* (-cumbit *suprascr.* *DB*) : procumbit *KNQS*   46 ab alto *BQ*   47 Nemeaea *Gronovius* : nemea *P* : nemeaee (-eae, -ee) *ωS*   49 culmine PDN^{2} : margine $BKN^{1}Q$ 50 enyeus *PLl.* : enipeus *ωS*

hortator; sed tunc miseris dabat utile signum
suadebatque fugam et tutos in castra receptus:
cum subitum obliquo descendit ab aëre vulnus,
urgentisque sonum laeva manus aure retenta est,
sicut erat; fugit in vacuas iam spiritus auras,
iam gelida ora tacent, carmen tuba sola peregit.
  Iamque potens scelerum geminaeque exterrita gentis
sanguine Tisiphone fraterna claudere quaerit
bella tuba: nec se tanta in certamina fidit
sufficere, inferna comitem ni sede Megaeram
et consanguineos in proelia suscitet anguis.
ergo procul vacua consedit valle solumque
ense fodit Stygio terraeque immurmurat absens
nomen et (Elysiis signum indubitabile regnis)
crinalem attollit longo stridore cerasten:
caeruleae dux ille comae, quo protinus omnis
horruit audito tellus pontusque polusque,
et pater Aetnaeos iterum respexit ad ignis.
accipit illa sonum; stabat tunc forte parenti
proxima, dum coetu Capaneus laudatur ab omni
Ditis et insignem Stygiis fovet amnibus umbram.
protinus abrupta terrarum mole sub astris
constitit, exsultant Manes, quantumque profundae
rarescunt tenebrae, tantum de luce recessit.
excipit atra soror dextraeque innexa profatur:
'Hac, germana, tenus Stygii metuenda parentis
imperia et iussos potui tolerare furores,
sola super terras hostilique obvia mundo,
dum vos Elysium et facilis compescitis umbras.
nec pretium deforme morae cassique labores:

51 tum *NQ* 54 *om. P* aere *Peyraredus, prob. Kohlmann* 57 exterrita *P*: exercita ω*S* 59 tuba *retinui coll. Claud. Pros.* i. 15: pyra *Postgate*: manu *Imhof* fidit *PN*²: retur ω*SA* 60 interna *N* 62 concedit *PBQ* 64 elysii *P* regis *P*² 68 respexit *PDNQ*: prospexit *BK* 69 tum *Q* 71 omnibus *P*

hoc quodcumque madent campi, quod sanguine fumant
stagna, quod innumero Lethaea examine gaudet
ripa, meae vires, mea laeta insignia. sed quid
haec ego? Mars habeat, vulgataque iactet Enyo.
vidisti (Stygiis certe manifestus in umbris)
sanguine foedatum rictus atroque madentem
ora ducem tabo: miseri insatiabilis edit
me tradente caput. modo nempe horrendus ab astris
descendit vos usque fragor: me sacra premebat
tempestas, ego mixta viris furialibus armis
bella deum et magnas ridebam fulminis iras.
sed iam (effabor enim) longo sudore fatiscunt
corda, soror, tardaeque manus; hebet infera caelo
taxus et insuetos anguis nimia astra soporant.
tu, cui totus adhuc furor exsultantque recentes
Cocyti de fonte comae, da iungere viris.
non solitas acies nec Martia bella paramus,
sed fratrum (licet alma Fides Pietasque repugnent,
vincentur), fratrum stringendi comminus enses.
grande opus! ipsae odiis, ipsae discordibus armis
aptemur. quid lenta venis? agedum elige cuius
signa feras. ambo faciles nostrique; sed anceps
vulgus et adfatus matris blandamque precatu
Antigonen timeo, paulum ne nostra retardent
consilia. ipse etiam, qui nos lassare precando
suetus et ultricis oculorum exposcere Diras,
iam pater est: coetu fertur iam solus ab omni
flere sibi; atque adeo moror ipsa inrumpere Thebas
assuetumque larem. tibi pareat impius exsul,

81 madet *P* 85 vidisti *P*: vidistis *ω* manifesta sub *P*[2] 86 ritus *A* 87 miseri *Vollmer*: miseris *P*: miserum *ωS* insatiabiles *P* 89 me *P*: mea *ωS* 90 viris *PQ*[1] (s *eras. Q*): viri *ωS* 93 *an* colla? 97 tela *D* 98 *interpunxit Weber* 103 que *al. m. N* precatur *codd dett. Lactantii ad v.* 383 (*cf. Jahnke*) 104 retardent *PD*: retardet *BKQN*: retardat *A*

Argolicumque impelle nefas; neu mitis Adrastus
praevaleat plebesque, cave, Lernaea moretur.
vade, et in alternas inimica revertere pugnas.'
  Talia partitae diversum abiere sorores:
ut Notus et Boreas gemino de cardine mundi,
hic nive Riphaea, Libycis hic pastus harenis,
bella cient: clamant amnes freta nubila silvae,
iamque patent strages; plangunt sua damna coloni,
et tamen oppressos miserantur in aequore nautas.
illas ut summo vidit pater altus Olympo
incestare diem trepidumque Hyperionis orbem
suffundi maculis, torvo sic incohat ore:
'Vidimus armiferos, quo fas erat usque, furores,
caelicolae, licitasque acies, etsi impia bella
unus init ausus que mea procumbere dextra.
nunc par infandum miserisque incognita terris
pugna subest: auferte oculos! absentibus ausint
ista deis lateantque Iovem; sat funera mensae
Tantaleae et sontis vidisse Lycaonis aras
et festina polo ducentis astra Mycenas.
nunc etiam turbanda dies: mala nubila tellus
accipe, secedantque poli: stat parcere mundo
caelitibusque meis; saltem ne virginis almae
sidera, Ledaei videant neu talia fratres.'
sic pater omnipotens, visusque nocentibus arvis
abstulit, et dulci terrae caruere sereno.
  Iamque per Argolicas Erebo sata virgo cohortis
vestigat Polynicis iter portisque sub ipsis

110 Argolicum tu *P* adrastur *P* 114 medio de *PA* carmine *PK*[1] (dine *suprascr.* *K*[2]) 116 manes *P* fluctus (*suprascr.* freta) *S* 117 deflent sua *Serv. Aen.* xii. 452 121 diffundi *A* 124 ausus que (*suprascr.* dignusque) *D*: dignusque *Q* meam *ABD* (*suprascr.* mea *D*) contemnere (*suprascr.* procumbere) *D*: contemnere *AB marg.* dextram *ABD* (*suprascr.* dextra *D*) 126 absint *P*[1]*D*: adsint *A* 127 mensis *P*: mens// *B* 128 Tantalei *P*: Tantalace *B* 131 sat *P*[2] mundo] caelo *BQN*[2]: soli *N*[1] 132 Sideribusque *BD* (*suprascr.* caelestibus *D*) 133 *om.* *P*

invenit, incertum leto tot iniqua fugane
exeat. et dubios turbarant omina sensus:
viderat, obscura vallum dum nocte pererrat
aeger consilii curisque novissima volvens,
coniugis Argiae laceram cum lampade maesta
effigiem (sunt monstra deum, sic ire parabat,
has latura viro taedas erat!): ergo roganti,
quae via quisve dolor, cur maesta insignia, tantum
fleverat atque manu tacitos averterat ignis.
scit mentem vidisse nefas; etenim unde Mycenis
adforet et vallum coniunx inopina subiret?
sed fati monitus vicinaque funera sentit,
ac sentire timet. cum vero Acherontis aperti
Dira ter admoto tetigit thoraca flagello,
ardet inops animi, nec tam considere regno,
quam scelus et caedem et perfossi in sanguine fratris
exspirare cupit, subitusque adfatur Adrastum:
'Sera quidem, extremus sociūm gentisque superstes
Argolicae, consulta, pater, iam rebus in artis
adgredior; tunc tempus erat, cum sanguis Achivum
integer, ire ultro propriamque capessere pugnam,
non plebis Danaae florem regumque verendas
obiectare animas, ut lamentabile tantis
urbibus induerem capiti decus. aspera quando
praeteriit virtus, nunc saltem exsolvere fas sit,
quae merui. scis namque, socer, licet alta recondas
vulnera et adflictum generi vereare pudorem,

138–139 *transp.* *P* 139 turbarant *P*: turbarunt *A*: turbabant *ωS* omnia *N* 142 laceram *P*: lacera *ωS* moesta *P*: moestam *ωS* 146 tacitos *PA*: timidos *ωS* 150 aperti *P*: operti *ωS* 151 Dira *P*: Diva *ωS* 153 perfossum *D* (*suprascr.* †-fusus *ead. m.*, *quod coni. Housman*) in *om.* *PDA* fratris (*suprascr.* fratrem) *D* 156 pater consulta *Q* artis *ex* actis (?) *corr.* *N*[2] 157 achium *P*: achivis *Q* 158 propriamque *PBD* (*suprascr.* primamque *D*): properamque *A*: primamque *KQ*: primam *N* 161 ast ea quando *D* 162 praeteriit *PA*: praecepit *ωS*

ille ego sum, qui te pacem et pia iura tegentem
(infelix utinamque aliis datus urbibus hospes!)
extorrem patria regnoque—sed exige tandem
supplicium: fratrem suprema in bella (quid horres?
decretum est fixumque) voco; desiste morari,
nec poteris. non si atra parens miseraeque sorores
in media arma cadant, non si ipse ad bella ruenti
obstet et exstinctos galeae pater ingerat orbis,
deficiam. anne bibam superest quodcumque cruoris
Inachii? et vestris etiamnum mortibus utar?
vidi ego me propter ruptos telluris hiatus,
nec subii; vidi exanimum fecique nocentem
Tydea; me Tegee regem indefensa reposcit,
orbaque Parrhasiis ululat mihi mater in antris.
ipse nec Ismeni ripas, dum stagna cruentat
Hippomedon, Tyrias potui nec scandere turris,
dum tonat, et tecum, Capaneu, miscere furores?
quis tantus pro luce timor? sed digna rependam.
conveniant ubi quaeque nurus matresque Pelasgae
longaevique patres, quorum tot gaudia carpsi
orbavique domos: fratri concurro, quid ultra est?
spectent et votis victorem Eteoclea poscant.
iamque vale, coniunx, dulcesque valete Mycenae!
at tu, care socer (nec enim omnis culpa malorum
me penes et superi mecum Parcaeque nocentes),
sis lenis cineri, meque haec post proelia raptum
alitibus fratrique tegas urnamque reportes.

165 tegentem *scripsi*: regentem *codd.* 167 extorris *Schrader* exige (*suprascr.* exigo) *D*: exigo *Imhof* 168 supplicia *DQN* 170 nec si *P* 171 arma ruant *A* non ipsae *P*: non si se *S* 172 ingerit *Q* 175 ego me *PD*: ego me/ *QB*: egomet *KNS* (t *punxit K*) 177 indefensa *PQ*: indefessa *BDKN* 180 sandere *Q* 183 ubi quaeque *Heinsius*: ubi cunque *PωS* 184 *om. N, add. marg. al. m.* 185 orbataeque *N* 186 *al. m. scr. NQ* (*marg. N*) pascant (o *suprascr.*) *D* 191 tegas *suprascr.* †negas *al. m. Q*, †neges *al. m. N* urnamque *PBKDNQ* (urnaque *suprascr. Q*): urnaque *S* reponas (*suprascr.* reportes) *DQ*

hoc tantum, et natae melius conubia iungas.'
  Ibant in lacrimas, veluti, cum vere reverso
Bistoniae tepuere nives, submittitur ingens
Haemus et angustos Rhodope descendit in amnis.
coeperat et leni senior mulcere furentem
adloquio: scidit orsa novo terrore cruenta
Eumenis, alipedemque citum fataliaque arma
protinus, Inachii vultus expressa Pherecli,
obtulit ac fidas exclusit casside voces.
ac super haec: 'Abrumpe moras, celeremus! et illum
adventare ferunt portis.' sic omnia vicit
correptumque iniecit equo; volat aequore aperto
pallidus instantemque deae circumspicit umbram.
  Sacra Iovi merito Tyrius pro fulmine ductor
nequiquam Danaos ratus exarmasse ferebat.
nec pater aetherius divumque has ullus ad aras,
sed mala Tisiphone trepidis inserta ministris
adstat et inferno praevertit vota Tonanti.
'Summe deum, tibi namque meae primordia Thebae
(liveat infandum licet Argos et aspera Iuno)
debent, Sidonios ex quo per litora raptor
turbasti thiasos, dignatus virgine nostra
terga premi et placidas falsum mugire per undas!
nec te vana fides iterum Cadmeia adeptum
conubia et Tyrios nimium inrupisse penatis:
tandem, inquam, soceros dilectaque moenia gratus
respicis adsertorque tonas; ceu regia caeli
attemptata tui, sic te pro turribus altis

193 reviso P^{2} 197 scidit ipsa *Prisc.* x. 24   199 pherecli *P*: pherici (*in ras.*) *B*: perichi *KDNS*: pherali *Q*: Perinthi *Gronovius*   200 excludit *A*   206 ratus] raptos *P*   exaniisse *A*   208 magistris *P*   211 livet (a *sup.* e) et *N*   214 premit (et *om.*) *P*   fassum *P*   215 adeptum *DKNQ*: ade//ptum *B*: ademptum *P*   217 umquam *P*   deiectaque *P*: delectaque *B*

vidimus urgentem nubis, laetique benignum
fulmen et auditos proavis agnovimus ignis.
accipe nunc pecudes et magni turis acervos
votivumque marem; dignas sed pendere gratis
haud mortale opus est; certent tibi reddere Bacchus
noster et Alcides, illis haec moenia servas.'
dixerat: ast illi niger ignis in ora genasque
prosiluit raptumque comis diadema cremavit.
tunc ferus ante ictum spumis delubra cruentat
taurus et obstantum mediis e coetibus exit
turbidus insanoque ferens altaria cornu.
diffugiunt famuli et regem solatur haruspex.
ipse instaurari sacrum male fortis agique
imperat, et magnos ficto premit ore timores:
qualis ubi implicitum Tirynthius ossibus ignem
sensit et Oetaeas membris accedere vestis,
vota incepta tamen libataque tura ferebat
durus adhuc patiensque mali; mox grande coactus
ingemuit, victorque furit per viscera Nessus.
  Nuntius exanimi suspensus pectora cursu
Aepytus ad regem portae statione relicta
tendit et haec trepido vix intellectus anhelat:
'Rumpe pios cultus intempestivaque, rector,
sacra deum: frater muris circum omnibus instat
portarumque moras frenis assultat et hastis
nomine te crebro, te solum in proelia poscens.'
flent maesti retro comites, et uterque loquenti
adgemit et pulsis exercitus obstrepit armis.

221 agnoscimus *P* 223 reddere grates *A* 224 certent (*suprascr.* tant) *P* 225 illiç (s *sup.* c) *P* servas *P*: serva ω*S* 227 captumque (*corr. ex* rap-?) *D* 230 insanoque ferens *PB*: insano/// ferens (que *eras.* i *al. m.*) *Q*: insano feriens *DKNS* 233 increpat *A* 235 sentit *P* accendere *P* 236 iura (*corr. ex* viva?) *Q* 246–247 *adulterinos putat Guietus*

ille vocat: 'Nunc tempus erat, sator optime divum:
quid meruit Capaneus?' turbatus inhorruit altis
rex odiis, mediaque tamen gavisus in ira est.
sic ubi regnator post exsulis otia tauri
mugitum hostilem summa tulit aure iuvencus
agnovitque minas, magna stat fervidus ira
ante gregem spumisque animos ardentibus efflat,
nunc pede torvus humum, nunc cornibus aëra findens;
horret ager, trepidaeque exspectant proelia valles.
  Nec desunt regni comites: 'Sine moenia pulset
inritus.' 'Ille autem fractis huc audeat usque
viribus?' 'Hic miseris furor est instare periclo,
nec librare metus et tuta odisse.' 'Resiste
hic fretus solio, nos propulsabimus hostem,
nos bellare iube.' sic proxima turba, sed ardens
ecce aderat luctu dicturusque omnia belli
libertate Creon: urit fera corda Menoeceus;
nulla patri requies, illum quaeritque tenetque;
illum sanguineos proflantem pectore rivos
adspicit et saeva semper de turre cadentem.
ut dubium et pugnas cunctantem Eteoclea vidit,
'Ibis' ait 'neque te ulterius fratremque ducemque,
pessime, funeribus patriae lacrimisque potentem,
Eumenidum bellique reum, patiemur inulti.
sat tua non aequis luimus periuria divis.
urbem armis opibusque gravem et modo civibus artam,
ceu caelo deiecta lues inimicave tellus,
hausisti vacuamque tamen sublimis obumbras?

248 nunc *PD*: tunc *KNQ* (n *sup.* t *add.* *Q*) 249 Capaneus meruit *N* 254 efflat *PN²A*: offert ω 256 vaccae (*suprascr.* valles) *D* 257 regi *DN²* 258 fractis (*suprascr.* fretis) *D* 261 Hic *PKQ*: hoc *BDN* 263 omina *D* 264 urit] vertitque *A* 268 et *om.* *NQ* (*add. supra* *N²*) 269 fratremque ducemque *P*: fratrumque ducumque ω 270 potitum *DN* (*suprascr.* potentem *D*): potentem (*suprascr. al. m.* potitum *Q*) *QA* 274 deiecta *PDA* (*suprascr.* demissa *D*): diuersa *suprascr.* missa *Q* (*aequaev. m.*): demissa *BKN* stella *Imhof*: inhiulcave tellus (*cf. schol. Dresd.*) *temptabam*

deest tibi servitio plebes: hos ignis egentis
fert humus, hos pelago patrius iam detulit amnis;
hi quaerunt artus, illi anxia vulnera curant.
redde agedum miseris fratres natosque patresque,
redde arvis domibusque viros! ubi maximus Hypseus
finitimusque Dryas? ubi Phocidos arma sonorae
Euboicique duces? illos tamen aequa duelli
fors tulit ad Manis: at tu, pudet, hostia regni,
hostia, nate, iaces, ceu mutus et e grege sanguis,
ei mihi! primitiis ararum et rite nefasto
libatus iussusque mori: et cunctabitur ultra
iste? nec adverso nunc saltem Marte vocatus
stabit? an in pugnas alium iubet ire profanus
Tiresias? iterumque meos oracula nectit
in gemitus? quid enim misero super unicus Haemon?
ille iube subeat, tuque hinc spectator ab alta
turre sede. quid saeva fremis famulamque cohortem
respectas? hi te ire volunt, hi pendere poenas;
ipsa etiam genetrix ipsaeque odere sorores.
in te ardens frater ferrum mortemque minatur
saevaque portarum convellit claustra, nec audis?'
  Sic pater infrendens, miseraque exaestuat ira.
ille sub haec 'Non fallis' ait 'nec te inclita nati
fata movent: canere illa patrem et iactare decebat.
sed spes sub lacrimis, spes atque occulta cupido
his latet: insano praetendis funera voto,
meque premis frustra vacuae ceu proximus aulae.
non ita Sidoniam fortuna reliquerit urbem,
in te ut sceptra cadant, tanto indignissime nato.

276 deest tibi (= t', *Owen*: deest *codd.*: iam deest *Weber* 278 anxia *PDQA* (ardua *suprascr. D add. marg. Q*): ardua *BKNS* 281 sonare *P* 283 Fors *PBDNQS*: sors *K* (?) 285 ararum *PBN·D* (*suprascr.* armorum *D*): armorum *QN*¹: annorum *K* 293 respectans *P* hic pendere *Q* 295 me *P* 296 audis *PNQ*: audes *BKD* (*suprascr.* †dis *D*) *A* (*cum gloss.* 'sc. ire' *A*) 299 solebat *P* 304 ut *om. PD* (*sup.* in *add. D*)

nec mihi difficilis praesens vindicta; sed arma,
arma prius, famuli! coeant in proelia fratres.
vult gemitus lenire Creon: lucrare furorem;
victori mihi cuncta lues.' sic iurgia paulum
distulit atque ensem quem iam dabat ira repressit:
ictus ut incerto pastoris vulnere serpens
erigitur gyro longumque e corpore toto
virus in ora legit; paulum si devius hostis
torsit iter, cecidere minae tumefactaque frustra
colla sedent, irasque sui bibit ipse veneni.

At genetrix primam funestae sortis ut amens
expavit famam (nec tarde credidit), ibat
scissa comam vultusque et pectore nuda cruento,
non sexus decorisve memor: Pentheia qualis
mater ad insani scandebat culmina montis,
promissum saevo caput adlatura Lyaeo.
non comites, non ferre piae vestigia natae
aequa valent: tantum miserae dolor ultimus addit
robur, et exsangues crudescunt luctibus anni.
iamque decus galeae, iam spicula saeva ligabat
ductor et ad lituos hilarem intrepidumque tubarum
prospiciebat equum, subito cum apparuit ingens
mater, et ipse metu famulumque expalluit omnis
coetus, et oblatam retro dedit armiger hastam.
'Quis furor? unde iterum regni integrata resurgit
Eumenis? ipsi etiam post omnia, comminus ipsi
stabitis? usque adeo geminas duxisse cohortis
et facinus mandasse parum est? quo deinde redibit
victor? in hosne sinus? o diri coniugis olim
felices tenebrae! datis, improba lumina, poenas.
haec spectanda dies? quo, saeve, minantia flectis

305 sed] sub *P* 311 torto *A*, *fort. recte* 316 tandem *P* 317 vultusque *P*: vultuque *ωS* 321 piae *PD* (*suprascr.* ipsae *D*): ipsae *BKNQ* 325 trepidumque *Gronovius edd.* 327 et *om.* *P* que *om.* *D* 329 in te grata *A*[1]

ora? quid alternus vultus pallorque ruborque
mutat, et obnixi frangunt mala murmura dentes?
me miseram, vinces! prius haec tamen arma necesse est
experiare domi: stabo ipso in limine portae
auspicium infelix scelerumque immanis imago.
haec tibi canities, haec sunt calcanda, nefande,
ubera, perque uterum sonipes hic matris agendus.
parce: quid oppositam capulo parmaque repellis?
non ego te contra Stygiis feralia sanxi
vota deis, caeco nec Erinyas ore rogavi.
exaudi miseram; genetrix te, saeve, precatur,
non pater; adde moram sceleri et metire quod audes.
sed pulsat muros germanus et impia contra
bella ciet? non mater enim, non obstat eunti
ulla soror; te cuncta rogant, hic plangimus omnes.
ast ibi vix unus pugnas dissuadet Adrastus,
aut fortasse iubet: tu limina avita deosque
linquis et a nostris in fratrem amplexibus exis?'
  At parte ex alia tacitos obstante tumultu
Antigone furata gradus (nec casta retardat
virginitas) volat Ogygii fastigia muri
exsuperare furens; senior comes haeret eunti
Actor, et hic summas non duraturus ad arces.
utque procul visis paulum dubitavit in armis,
agnovitque (nefas!) iaculis et voce superba
tecta incessentem, magno prius omnia planctu
implet et ex muris ceu descensura profatur:
'Comprime tela manu paulumque hanc respice turrim,
frater, et horrentis refer in mea lumina cristas!

336 alternus *BKNQ*: alternos *PD* (†us *suprascr. D*) 337 et *om. Q* 338 ora (*suprascr.* arma) *Q* 339 expertare *P*¹ (*suprascr.* †expectare *P*²) 341 calcata *P* 346 saeva *P* 353 linques (-i- *suprascr.*) *Q* vestris *A* 357 comes *om. P* 358 Auctor *P* 361 incessentem *PBD edd.*: incessantem *QN Eutych. Menke* 362 discensura profatis *P*

agnoscisne hostis? sic annua pacta fidemque
poscimus? hi questus, haec est bona causa modesti
exsulis? Argolicos per te, germane, penatis
(nam Tyriis iam nullus honos), per si quid in illa
dulce domo, submitte animos: en utraque gentis
turba rogant ambaeque acies; rogat illa suorum
Antigone devota malis suspectaque regi,
et tantum tua, dure, soror. saltem ora trucesque
solve genas; liceat vultus fortasse supremum
noscere dilectos et ad haec lamenta videre
anne fleas. illum gemitu iam supplice mater
frangit et exsertum dimittere dicitur ensem:
tu mihi fortis adhuc? mihi, quae tua nocte dieque
exsilia erroresque fleo, iam iamque tumentem
placavi tibi saepe patrem? quid crimine solvis
germanum? nempe ille fidem et stata foedera rupit,
ille nocens saevusque suis; tamen ecce vocatus
non venit.' his paulum furor elanguescere dictis
coeperat, obstreperet quamquam atque obstaret Erinys;
iam submissa manus, lente iam flectit habenas,
iam tacet; erumpunt gemitus lacrimasque fatetur
cassis; hebent irae pariterque et abire nocentem
et venisse pudet: subito cum matre repulsa
Eumenis eiecit fractis Eteoclea portis
clamantem: 'Venio solumque quod ante vocasti
invideo; ne incesse moras, gravis arma tenebat
mater; io patria, o regum incertissima tellus,
nunc certe victoris eris!' nec mitior ille
'Tandem' inquit 'scis, saeve, fidem et descendis in aequum?
o mihi nunc primum longo post tempore frater,

366 poscimur *Schrader* 370 ipsa *D* 374 nosce P^{1} : nosci P^{2} 379 pacavi *N* saepe *P* : saeve *ω* 382 eliquescere *Heinsius* 386 et *sup. lin. Q* abiere *Q* 391 io] o KN^{1} (io N^{2}) enim o *D* : regnum *Q* : o *om. P* 393 fidem descendit in aequam *P*

congredere: hae leges, haec foedera sola supersunt.'
sic hostile tuens fratrem; namque uritur alto
corde, quod innumeri comites, quod regia cassis
instratusque ostro sonipes, quod fulva metallo
parma micet, quamquam haud armis inhonorus et ipse
nec palla vulgare nitens: opus ipsa novarat
Maeoniis Argia modis ac pollice docto
stamina purpureae sociaverat aurea telae.
  Iamque in pulvereum Furiis hortantibus aequor
prosiliunt, sua quemque comes stimulatque monetque.
frena tenent ipsae phalerasque et lucida comunt
arma manu mixtisque iubas serpentibus augent.
stat consanguineum campo scelus, unius ingens
bellum uteri, coeuntque pares sub casside vultus.
signa pavent, siluere tubae, stupefactaque Martis
cornua; ter nigris avidus regnator ab oris
intonuit terque ima soli concussit, et ipsi
armorum fugere dei: nusquam inclita Virtus,
restinxit Bellona faces, longeque paventis
Mars rapuit currus, et Gorgone cruda virago
abstitit, inque vicem Stygiae subiere sorores.
prominet excelsis vulgus miserabile tectis,
cuncta madent lacrimis et ab omni plangitur arce.
hinc questi vixisse senes, hinc pectore nudo
stant matres parvosque vetant attendere natos.
ipse quoque Ogygios monstra ad gentilia manis
Tartareus rector porta iubet ire reclusa.
montibus insidunt patriis tristique corona
infecere diem et vinci sua crimina gaudent.

396 utitur *P* 397 classes *P*¹ 398 vulva *K*¹ 404 monetque *PBN*² : regitque *KN A* : movetque *DQ* (*suprascr.* regit- *D*) 406 mixtasque *N* 408 euntque *Q* 409 pavent *P* : tacent ω*S* Martis] marcent *Bentley* 410 ter] cum *Q* horis *D* 413 restrinxit *Q* 415 abstitit *DQ* : obstitit *PBKN* subiere *Bentley* : rubuere *codd.* 418 vidisse (*suprascr.* vixisse) *Q*

Illos ut stimulis ire in discrimen apertis
audiit et sceleri nullum iam obstare pudorem,
advolat et medias immittit Adrastus habenas,
ipse quidem et regnis multum et venerabilis aevo.
sed quid apud talis, quis nec sua pignora curae,
exter honos? tamen ille rogat: 'Spectabimus ergo hoc,
Inachidae Tyriique, nefas? ubi iura deique?
bella ubi? ne perstate animis. te deprecor, hostis
(quamquam, haec ira sinat, nec tu mihi sanguine longe),
te, gener, et iubeo; sceptri si tanta cupido est,
exuo regalis habitus, tu Lernan et Argos
solus habe!' non verba magis suadentia frangunt
accensos sumptisque semel conatibus obstant,
quam Scytha curvatis erectus fluctibus umquam
Pontus Cyaneos vetuit concurrere montis.
ut periisse preces geminosque ad proelia fusos
pulvere cornipedes explorarique furentum
in digitis amenta videt, fugit omnia linquens
castra, viros, generum, Thebas, ac fata monentem
conversumque iugo propellit Ariona: qualis
demissus curru laevae post praemia sortis
umbrarum custos mundique novissimus heres
palluit, amisso veniens in Tartara caelo.

Non tamen indulsit pugnae cunctataque primo
substitit in scelere et paulum Fortuna morata est.
bis cassae periere viae, bis comminus actos

424 ut] in *P* discrimina *PQ* certis (o *sup.* is *scr.*) *P* 425 iam *om.* *Q* 426 se immittit (se *paene eras.*) *N* 427 et *PDQN*[2]: *om.* *BKN*[1] 428 quis] quae *Prisc.* non *Q Prisc.*: nunc *P* 429 exter honos *PKNA Prisc.*: extho ternos *D*: externos *BQ* ergo hoc *PNQ* (hoc *al. m.*? *N*): ergo *BDK* 432 loge *P* 434 habitus lernęan (tu *add. sup.* lern.) *P*: habitus i lernan *DKB* (-am *B*): habitus . . . solus (*spatio relicto*) *N* 437 Scytha] sub su[b] (?) *in ras.* *D* erectis *Q* 439 geminoque *P* 440 exploravitque *P* 442 generumque et Th. *Q* 445 heros *Q* 449 ictus *P*

avertit bonus error equos, puraeque nefandi
sanguinis obliquis ceciderunt ictibus hastae.
tendunt frena manu; saevis calcaribus urgent
immeritos; movet et geminas venerabile divum
prodigium turmas, alienaque murmura volvunt
mussantes: iterare acies, procurrere saepe
impetus et totum miseris opponere bellum.
  Iamdudum terris coetuque offensa deorum
aversa caeli Pietas in parte sedebat,
non habitu, quo nota prius, non ore sereno,
sed vittis exuta comam, fraternaque bella,
ceu soror infelix pugnantum aut anxia mater,
deflebat, saevumque Iovem Parcasque nocentis
vociferans, seseque polis et luce relicta
descensuram Erebo et Stygios iam malle penatis.
'Quid me' ait 'ut saevis animantum ac saepe deorum
obstaturam animis, princeps Natura, creabas?
nil iam ego per populos, nusquam reverentia nostri.
o furor, o homines, diraeque Prometheos artes!
quam bene post Pyrrham tellus pontusque vacabant!
en mortale genus!' dixit, speculataque tempus
'auxilium temptemus' ait 'licet inrita coner.'
desiluitque polo, niveus sub nubibus atris
quamquam maesta deae sequitur vestigia limes.
vix steterat campo, subita mansuescere pace
agmina sentirique nefas; tunc ora madescunt
pectoraque et tacitus subrepsit fratribus horror.

452 manu *P*: manu et *ωS* 454 alienaque *P* (*cf. Horatianum illud* 'malis alienis'): alternaque *ωS* 455 acies *PA*: aciem *ωS* procumbere *A* 457 coetusque *P* 458 aversa est *P* 459 *om. BKN* 460 Et vitiis *P* 462 saevum (que *eras.*) *P* Iovem *om. P* 464 decessuram *Q* mille P^1: velle P^2: molle *Q* 465 ut saepe *Q* 466 praeceps (*suprascr.* princeps) *Q* 467 numquam *P* 468 *om. P* dirique *DQB* (*ex* diraeque *corr. Q*) 469 vacabat *P*: vacarent DN^2 471 auxilium *P*: auxilio *ωS* 472 atris *Schrader ex L. qui* 'nigras nubes' *habet* (v. 473): altis *codd.*

arma etiam simulata gerens cultusque virilis,
nunc his, nunc illis 'Agite, ite, obsistite,' clamat
'quis nati fratresque domi, quis pignora tanta!
hic quoque (nonne palam est ultro miserescere divos?)
tela cadunt, cunctantur equi, Fors ipsa repugnat.'
  Nonnihil impulerat dubios, ni torva notasset
Tisiphone fraudes caelestique ocior igne
adforet increpitans: 'Quid belli obverteris ausis,
numen iners pacique datum? cede, improba: noster
hic campus nosterque dies; nunc sera nocentis
defendis Thebas. ubi tunc, cum bella cieret
Bacchus et armatas furiarent orgia matres,
aut ubi segnis eras, dum Martius impia serpens
stagna bibit, dum Cadmus arat, dum semina surgunt,
dum rogat Oedipoden genitor, dum lampade nostra
in thalamos Iocasta venit?' sic urget, et ultro
vitantem adspectus etiam pudibundaque longe
ora reducentem premit astridentibus hydris
intentatque faces; deiectam in lumina pallam
diva trahit magnoque fugit questura Tonanti.
  Tunc vero accensae stimulis maioribus irae:
arma placent, versaeque volunt spectare cohortes.
instaurant crudele nefas; rex impius aptat
tela et funestae casum prior occupat hastae.
illa viam medium clipei conata per orbem
non perfert ictus atque alto vincitur auro.
tunc exsul subit et clare funesta precatur:
'Di, quos effosso non inritus ore rogavit

477 stimulata *Q* 480 hic *PBQ* (*corr. in* his *Q*): his *DKN*[illegible] 482 nos nihil *P* vetasset *A* 484 obverterit *P* 490 semin[illegible] surgunt P^2: victa cadit P^1: victa cadit sphinx *ωS*: *temptabam olin* dum semina surgunt Dum r. O. g. dum victa cadit Sphinx ⟨Dun venit Oedipodes Thebas⟩ dum lampade n. *etc. sed vide Praef.* viii 49[illegible] alto (*suprascr.* ultro) *Q* 493 longa *P* 495 lumine *PN* 504 effuso (os *sup.* u *add.*) *Q*

Oedipodes flammare nefas, non improba posco
vota: piabo manus et eodem pectora ferro
rescindam, dum me moriens hic sceptra tenentem
linquat et hunc secum portet minor umbra dolorem.'
hasta subit velox equitis femur inter equique
ilia, letum utrique volens; sed plaga sedentis
laxato vitata genu, tamen inrita voti
cuspis in obliquis invenit vulnera costis.
it praeceps sonipes strictae contemptor habenae
arvaque sanguineo scribit rutilantia gyro.
exsultat fratris credens hunc ille cruorem:
credit et ipse metu; totis iamque exsul habenis
indulget caecusque avidos inlidit in aegrum
cornipedem cursus. miscentur frena manusque
telaque, et ad terram turbatis gressibus ambo
praecipitant. ut nocte rates, quas nubilus Auster
implicuit, frangunt tonsas mutantque rudentes,
luctataeque diu tenebris hiemique sibique,
sicut erant, imo pariter sedere profundo:
haec pugnae facies. coeunt sine more, sine arte,
tantum animos irasque atque ignescentia cernunt
per galeas odia et vultus rimantur acerbo
lumine: nil adeo mediae telluris, et enses
impliciti innexaeque manus, alternaque saevi
murmura ceu lituos rapiunt aut signa tubarum.
fulmineos veluti praeceps cum comminus egit
ira sues strictisque erexit tergora saetis:

505 flammare *Heinsius*: flammate *P*: firmate *ωS*   poscet *P*   506 tempora *P*   510 lentum utrimque *P*   vovens *Heinsius*, *cf.* voti *in* 511   515 isse *Barth*: ire *Burmann*: esse *edd.*   517 caecosque *P*   521 pangunt *P*   mutilantque *Barth*: miscentque *Slater*: nectuntque *Wilkins*   525 animos irasque *P*: animis iraque *BDNQ*: animis irasci *K*   528 implicitae (i *sup.* ae *add.*) *Q*: innexaeque *D*: nexaeque *BKNQS*: inlicituinnexaeque *P*   531 arrexit *Drakenborch*   tergora *Heinsius*: pectora *PωS*

igne tremunt oculi, lunataque dentibus uncis
ora sonant; spectat pugnas de rupe propinqua
venator pallens canibusque silentia suadet:
sic avidi incurrunt; necdum letalia miscent
vulnera, sed coeptus sanguis, facinusque peractum est.
nec iam opus est Furiis; tantum mirantur et astant
laudantes, hominumque dolent plus posse furores.
fratris uterque furens cupit adfectatque cruorem
et nescit manare suum; tandem inruit exsul,
hortatusque manum, cui fortior ira nefasque
iustius, alte ensem germani in corpore pressit,
qua male iam plumis imus tegit inguina thorax.
ille dolens nondum, sed ferri frigore primo
territus in clipeum turbatos colligit artus;
mox intellecto magis ac magis aeger anhelat
vulnere; nec parcit cedenti atque increpat hostis:
'Quo retrahis, germane, gradus? hoc languida somno,
hoc regnis effeta quies, hoc longa sub umbra
imperia! exsilio rebusque exercita egenis
membra vides; disce arma pati nec fidere laetis.'
Sic pugnant miseri; restabat lassa nefando
vita duci summusque cruor, poterantque parumper
stare gradus; sed sponte ruit fraudemque supremam
in media iam morte parat. clamore Cithaeron
erigitur, fraterque ratus vicisse levavit
ad caelum palmas: 'Bene habet! non inrita vovi,
cerno gravis oculos atque ora natantia leto.
huc aliquis propere sceptrum atque insigne comarum,

532 premunt *P* 536 coetus *P* 541–542 *transp. P* 541 hortaturque *PD* 542 germane (i *sup.* e *add.*) *D*: germano *Heinsius* 545 turbatos *P*: turbatus ω: curvatus *Scriverius* 547 hostis *PN*: hosti *BQK*[1]: hostem *DK*[2] 548 hoc *P*: o ω*S* 549 hoc *P*: et ω*S* effata *P* hoc longa *P*: longaque ω*S* 554 et sponte *P* 559 coma *P*[1] (*suprascr. al. m.* coronę)

dum videt. haec dicens gressus admovit et arma,
ceu templis decus et patriae laturus ovanti,
arma etiam spoliare cupit. nondum ille peractis
manibus ultricis animam servabat in iras;
utque superstantem pronumque in pectora sensit,
erigit occulte ferrum vitaeque labantis
reliquias tenuis odio supplevit, et ensem
iam laetus fati fraterno in corde reliquit.
ille autem: 'Vivisne? an adhuc manet ira superstes,
perfide nec sedes umquam meriture quietas?
huc mecum ad Manis! illic quoque pacta reposcam,
si modo Agenorei stat Gnosia iudicis urna,
qua reges punire datur.' nec plura locutus
concidit et totis fratrem gravis obruit armis.
Ite truces animae funestaque Tartara leto
polluite et cunctas Erebi consumite poenas!
vosque malis hominum, Stygiae, iam parcite, divae:
omnibus in terris scelus hoc omnique sub aevo
viderit una dies, monstrumque infame futuris
excidat et soli memorent haec proelia reges.
At genitor sceleris comperto fine profundis
erupit tenebris, saevoque in limine profert
mortem imperfectam: veteri stat sordida tabo
utraque canities, et durus sanguine crinis
obnubit furiale caput; procul ora genaeque
intus et effossae squalent vestigia lucis.
virgo autem impositae sustentat pondera laevae,
dextra sedet baculo. qualis si puppe relicta

560 ad arma *P* 564 in *om. Q* pectore *NQ* 567 fati *PS*: fratri *ω* (*ut sit* frater, *corr. Q*): fraterno in *PNSQ*[2]: frater non *K*[1]*Q*[1]: frater sub *BD*: gelido sub *K*[2] 568 an *P*: et *ω S* 570 Huc *PK*[1]: I (*fuit* H// *Q*) *BDN* parta *P* 572 qua *P*: quae *BDKQ*: qui *N* 581 erupit *P*: erepsit *ωS* in *P*: e *ωS* 583 hirtaque *Heinsius*: tetraque *Slater, sed cf. Lact.* 584 funale *Q*: ferale *Markland* 585 offensae *P*

exosus Manis pigri sulcator Averni
exeat ad Superos solemque et pallida turbet
astra, nec ipse diu fortis patiensque superni
aëris; interea longum cessante magistro
crescat opus, solisque exspectent saecula ripis:
talis init campum, comitique extrema gementi
'Duc' ait 'ad natos patremque recentibus, oro,
inice funeribus!' cunctatur nescia virgo
quid paret; impediunt iter implicitosque morantur
arma, viri, currus, altaque in strage seniles
deficiunt gressus et dux miseranda laborat.
ut quaesita diu monstravit corpora clamor
virginis, insternit totos frigentibus artus.
nec vox ulla seni: iacet immugitque cruentis
vulneribus nec verba diu temptata sequuntur.
dum tractat galeas atque ora latentia quaerit,
tandem muta diu genitor suspiria solvit:
'Tarda meam, pietas, longo post tempore mentem
percutis? estne sub hoc hominis clementia corde?
vincis io miserum, vincis, Natura, parentem.
en habeo gemitus lacrimaeque per arida serpunt
vulnera et in mollis sequitur manus impia planctus.
accipite infandae iusta exsequialia mortis,
crudeles nimiumque mei! nec noscere natos
adloquiumque aptare licet; dic, virgo, precanti,
quem teneo? quo nunc vestras ego saevus honore
prosequar inferias? o si fodienda redirent
lumina et in vultus saevire ex more potestas!
heu dolor, heu iusto magis exaudita parentis
vota malaeque preces! quisnam fuit ille deorum,

588 nigri N^1 592 crescat (it *suprascr.*) D solisque *scripsi, cf. not. ad* ix. 57 *et Journ. Phil.* lviii: totisque *codd.*: tostisque *Heinsius* (*sc. Phlegethonteis*?) 593 que *om.* N 598 destituit A 603 dum tractat] contrectat A^1: detrectat A^2 604 muta diu $PBDN^2$: multa furens KN^1QS 607 io PN^2: me ωS 609 et in] iam BD: in Q

qui stetit orantem iuxta praereptaque verba
dictavit fatis? furor illa et movit Erinys
et pater et genetrix et regna oculique cadentes;
nil ego: per Ditem iuro dulcisque tenebras
immeritamque ducem, subeam sic Tartara digna
morte nec irata fugiat me Laius umbra.
ei mihi, quos nexus fratrum, quae vulnera tracto!
solvite quaeso manus infestaque vincula tandem
dividite, et medium nunc saltem admittite patrem.'
talia dequestus paulatim insumpserat iras
mortis et occulte telum, ni nata vetaret,
quaerebat; sed casta manu subtraxerat ensis
Antigone. furit inde senex: 'Vbi noxia tela?
heu Furiae, num totum abiit in corpora ferrum?'
dicentem comes aegra levat mutumque dolorem
ipsa premit, saevum gaudens planxisse parentem.
  Olim autem inceptae clamore exterrita pugnae
regina extulerat notum penetralibus ensem,
ensem sceptriferi spolium lacrimabile Lai.
multaque cum superis et diro questa cubili
et nati furiis et primi coniugis umbris,
luctata est dextra, et prono vix pectore ferrum
intravit tandem: venas perrumpit anile
vulnus et infelix lustratur sanguine lectus.
illius exili stridentem in pectore plagam
Ismene conlapsa super lacrimisque comisque
siccabat plangens: qualis Marathonide silva
flebilis Erigone caesi prope funera patris

619 vovit *P* 621 haec ego *P* 627 insumpserat *P* : sumpserat *ωS* 628 telum nita/// (*imperfecto vers.*) *P* 629 cauta *Bentley, sed cf.* xi. 355, xii. 194 631 corpora *PDQ* : corpore BK^{1} : pectore *N* (*ex* 639 ?) 632 atra *P* 633 ipse (a *sup.* e *add.*) *D* gaudent *P* : gaudentis *S* (?) 639 dextra *BKQN* : dextera *S* : dextrae *PD* 640 tandem *PD* : tandem et *BKNQS* venas] pectus *D* perrumpit *PBKQ* : perrupit *DN* : prorumpit *S* anile *PBDQ* : aniles *KNS*

questibus absumptis tristem iam iungere nodum
coeperat et fortis ramos moritura ligabat.
  Et iam laeta ducum spes elusisse duorum
res Amphionias alio sceptrumque maligna
transtulerat Fortuna manu, Cadmique tenebat
iura Creon. miser heu bellorum terminus! illi
pugnarant fratres; hunc et Mavortia clarant
semina, et impensus patriae paulo ante Menoeceus
conciliat populo. scandit fatale tyrannis
flebilis Aoniae solium: pro blanda potestas
et sceptri malesuadus amor! numquamne priorum
haerebunt documenta novis? iuvat ecce nefasto
stare loco regimenque manu tractare cruentum.
quid melior Fortuna potest? iam flectere patrem
incipit atque datis abolere Menoecea regnis.
primum adeo saevis imbutum moribus aulae
indicium specimenque sui iubet igne supremo
arceri Danaos, nudoque sub axe relinqui
infelix bellum et tristis sine sedibus umbras.
mox reducem Ogygiae congressus limine portae
Oedipoden timuit paulum, seseque minorem
confessus tacite, promptamque coercuit iram;
sed redit in regem caecumque audentius hostem
increpitans 'Procul' inquit 'abi victoribus omen
invisum, et Furias averte, ac moenia lustra
discessu Thebana tuo: spes longa peracta est.

646 assumptis *D* iungere *Owen*: vulnere *P*: solvere *ωS*: involvere *Slater*: vestem iam solvere nondum *Housman* nodum] *gloss.* 'zonam' *D* 647 ligabat *PB*: legebat *B marg.* *DKNQS* 652 huc *P* clarant *Grotius*: clamant *codd.*, *nisi* clamor (ant *sup.* or *add.*) *Q* 654 populo *Baehrens*: populos *PKQ*: populis *BDNS* tyrannis *PBDQ* (*suprascr.* u *Q*): tyrannus *KNS* 659 potes *P* 661 imbutum *P*: imbutus *ωS* moribus *P Bentley*: amoribus *ωS* 663 que *om.* *N* 666 extimuit *P* 667 ꝑpmtāq. *D* 668 cacumque *P* 669 Increpitat *P* 671 thebane *Q*

vade, iacent nati; quae iam tibi vota supersunt?
Horruit instinctu rabido, steteruntque trementes
ceu visu squalore genae, seniumque recessit.
tunc natam baculumque manu dimisit, et irae
innixus tumido vocem de pectore rumpit:
'Iamne vacat saevire, Creon? modo perfida regna
fortunaeque locum nostrae, miserande, subisti,
et tibi iam fas est regum calcare ruinas?
iam tumulis victos, socios iam moenibus arces?
macte, potes digne Thebarum sceptra tueri.
haec tua prima dies, sed cur nova contrahis amens
iura? quid anguste tantos metiris honores?
exsilium intendis? timida inclementia regum
ista: feros avidus quin protinus imbuis ensis?
crede, licet; veniat cupidus parere satelles
intrepidusque secet non evitantia colla.
incipe! an exspectas, ut pronus supplice dextra
sternar et immitis domini vestigia quaeram?
finge autem temptare, sines? mihine ulla minaris
supplicia aut ullos reris superesse timores?
linquere tecta iubes? caelum terramque reliqui
sponte atque ultricem crudelis in ora retorsi
non ullo cogente manum: quid tale iubere,
rex inimice, potes? fugio excedoque nefandis
sedibus; an refert quo funera longa measque
transportem tenebras? ne non gens cuncta precanti
concedat, patriae quantum miser incubo terrae?
sed dulces Thebae! nimirum hic clarior ortus,
et meliora meos permulcent sidera vultus,
hic genetrix natique! habeas Thebana regasque

674 squalore (†praesente *suprascr. D*) *PD*: praesente *cett.* comae *P* 675 demisit *P* orae *B* 676 rupit *N* 683 latos *A*[2], *haud scio an recte* 685 avidos *Q* inbuit *P* 691 labores *A* 692 terramque *PD*: terrasque *BKNQS* 696 funere (s. exilii *suprascr. al. m.*) *P* 697 cincta *P*[1] precandi *P* 701 hinc *Q*

moenia, quo Cadmus, quo Laius omine rexit
quoque ego; sic thalamos, sic pignora fida capessas,
nec tibi sit virtus fortunam evadere dextra;
sed lucem deprensus ames. satis omina sanxi,
duc, age, nata procul. quid te autem luctibus addo?
da, rex magne, ducem.' timuit miseranda relinqui
Antigone mutatque preces: 'Felicia per te
regna, verende Creon, sanctasque Menoeceos umbras:
da veniam adflicto dictisque ignosce superbis.
hunc morem fandi longae fecere querelae;
nec soli ferus iste tibi: sic fata deosque
adloquitur; durus luctu, facilisque nec ipsi
saepe mihi; pridem indomito sub pectore vivit
libertas misera et saevae spes aspera mortis.
et nunc ecce tuas inritat callidus iras
suppliciumque cupit; sed tu maioribus, oro,
imperii potiare bonis altusque iacentis
praetereas, et magna ducum vereare priorum
funera. et hic quondam solio sublimis et armis
saeptus opem miseris et iura, potentibus aequus
supplicibusque, dabat, cui nunc ex agmine tanto
una comes: necdum exsul erat. felicibus hicne
obstat? in hunc odiis et regni viribus exis?
hunc abigis tectis? an ne prope limina clarum
ingemat et votis intempestivus oberret?
pone metum, procul usque tua submotus ab aula
flebit; ego erectum subigam et servire docebo,
coetibus abducam solaque in sede recondam.

705 omnia N^1 708 portae (e *sup.* o *add.*) *Q* 709 signa *A* 711 *fort.* tenebrae 714 vivit *PBD*N^2*QA* (*suprascr.* fervet *Q*): fervet *K*N^1*S* 715 aspera *PS*N^2*D* (*suprascr.* †irrita *D*): anxia *BQ*: irrita *K*N^1 716 iras (*suprascr.* †artes) *D* 721 et iura *om.* *Q* potentibus *PBDNSA*: petentibus *KQ* (o *sup.* *priorem* e *scr.* *Q*) 722 examine *P* 724 virtutibus exis *P* 726 ingemit *N* Q^1 729 avellam *QA*

exsul erit; nam quae migranti externa patebunt
moenia? vis Argos eat hostilisque Mycenas
squalidus inreptet? victique ad limen Adrasti
Aonias referat cladis? tenuemque precetur
rex Thebanus opem? miserae quid crimina gentis
pandere, quid casus iuvat ostentare pudendos?
conde, precor, quodcumque sumus, nec longa precamur
dona, Creon: miserere senis, maestosque parentis
hic, precor, hic manis indulge ponere: certe
Thebanos sepelire licet.' sic orat humique
volvitur; abducit genitor saevumque minatur
indignans veniam. qualis leo rupe sub alta,
quem viridem quondam silvaeque amnesque tremebant,
iam piger et longo iacet exarmatus ab aevo,
magna tamen facies et non adeunda senectus;
et si demissas veniat mugitus ad auris,
erigitur meminitque sui, virisque solutas
ingemit et campis alios regnare leones.
  Flectitur adfatu, sed non tamen omnia rector
supplicis indulget lacrimis partemque recidit
muneris. 'Haud' inquit, 'patriis prohibebere longe
finibus, occursu dum non pia templa domosque
commacules. habeant te lustra tuusque Cithaeron;
atque haec ecce tuis tellus habitabilis umbris,
qua bellum geminaeque iacent in sanguine gentes.'
sic ait, et ficto comitum vulgique gementis
assensu limen tumidus regale petebat.

730 namque *N*: quaenam *Kohlmann* 733 referat *PDN*^{2} (*suprascr.* †narret *D*): narret *BQN*^{1}: narrat *K* 735 *om.* *K* 737 miserique *N*^{1}: mestique *N*^{2} precantis *Q* 742 silvaeque amnesque *PBKQ*: silvae montesque *DNS* tremos *P* 743 Impiger *P* 746 solutas *PBDN*^{2}*Q* (*suprascr.* †peractas *D*): peractas *KN*^{1}*S et marg.* *B* 750 prohibere *PK*^{1}*B* (*corr. in marg.* *B*) 751 deosque *QB* (?) 755 ait efficto *P* 756 adsensit (u *sup.* it *add.*) *Q*

Interea pulsi vallum exitiale Pelasgi
destituunt furto; nulli sua signa suusque
ductor: eunt taciti passim et pro funere pulchro
dedecorem amplexi vitam reditusque pudendos.
nox favet et grata profugos amplectitur umbra.

761 nata *P*

LIBER DVODECIMVS

NONDVM cuncta polo vigil inclinaverat astra
ortus et instantem cornu tenuiore videbat
luna diem, trepidas ubi iam Tithonia nubes
discutit ac reduci magnum parat aethera Phoebo:
agmina iam raris Dircaea penatibus errant,
noctis questa moras; quamvis tunc otia tandem
et primus post bella sopor, tamen aegra quietem
pax fugat et saevi meminit victoria belli.
vix primo proferre gradum et munimina valli
solvere, vix totas reserare audacia portas;
stant veteres ante ora metus campique vacantis
horror: ut assiduo iactatis aequore tellus
prima labat, sic attoniti nil comminus ire
mirantur fusasque putant assurgere turmas.
sic ubi perspicuae scandentem limina turris
Idaliae volucres fulvum adspexere draconem,
intus agunt natos et feta cubilia vallant
unguibus imbellisque citant ad proelia pinnas;
mox ruerit licet ille retro, tamen aëra nudum
candida turba timet, tandemque ingressa volatus
horret et a mediis etiamnum respicit astris.

Itur in exsanguem populum bellique iacentis
reliquias quacumque dolor luctusque cruenti

1 polos viduo incl. *A* 3 trepidas *PKS*: tepidas *BDNQA* ubi iam *PDS*: iam iam *A*: subito *N*: subito iam *KQ*: subito//m *B* tritonia PS^1 6 noctisque ista *P* 8 saevi . . . belli *P*: belli . . . saevi *ωS* 11 vacantis *PD*: vocantis BK^1NQ^1 17 introsagunt *P* 23 quacumque PDN^2: qua quemque BKN^1Q: quamquamque *A*

exegere duces; hi tela, hi corpora, at illi
caesorum tantum ora vident alienaque iuxta
pectora; pars currus deflent viduisque loquuntur,
hoc solum quia restat, equis; pars oscula figunt
vulneribus magnis et de virtute queruntur.
frigida digeritur strages: patuere recisae
cum capulis hastisque manus mediisque sagittae
luminibus stantes; multis vestigia caedis
nulla, ruunt planctu pendente et ubique parato,
ac circum informis truncos miserabile surgit
certamen, qui iusta ferant, qui funera ducant.
saepe etiam hostilis (lusit Fortuna parumper)
decepti flevere viros; nec certa facultas
noscere, quem miseri vitent calcentve cruorem.
at quibus est inlaesa domus vacuique doloris,
aut deserta vagi Danaum tentoria lustrant
immittuntque faces, aut (quae post bella facultas)
quaerunt, dispersus iaceat quo pulvere Tydeus,
an rapti pateat specus auguris, aut ubi divum
hostis an aetheriae vivant per membra favillae.
iam lacrimis exempta dies, nec serus abegit
vesper: amant miseri lamenta malisque fruuntur,
nec subiere domos, sed circum funera pernox
turba sedet, vicibusque datis alterna gementes
igne feras planctuque fugant; nec dulcibus astris
victa nec assiduo coierunt lumina fletu.
tertius Aurorae pugnabat Lucifer, et iam
montibus orbatis, lucorum gloria, magnae
Teumesi venere trabes et amica Cithaeron

24 hic tela hic *P* atţ *P* 30 *malim* hastisve 33 ac *P*: at *ωS* 38 doloris *Gronovius*: dolores *codd.*: dolore *Heinsius* 40 facultas *PDN* : voluptas *BKN*[1]*Q* 41 dispersus *PN*[1]: dispersi
u
BDKQN[1] 43 ~~aetheriae~~ (*sic*) *et in marg.* †aethneae *Q* 45 fẹruntur *Q* 49 flectu *P* 50 aurorae *PN*[1]: auroram *ωS* pugnabat *P*: pulsabat *ωS*

silva rogis; ardent excisae viscera gentis
molibus exstructis: supremo munere gaudent
Ogygii manes; queritur miserabile Graium
nuda cohors vetitumque gemens circumvolat ignem.
accipit et saevi manis Eteoclis iniquos
haudquaquam regalis honos; Argivus haberi
frater iussus adhuc atque exsul pellitur umbra.
At non plebeio fumare Menoecea busto
rex genitor Thebaeque sinunt, nec robora vilem
struxerunt de more rogum; sed bellicus agger
curribus et clipeis Graiorumque omnibus armis
sternitur; hostilis super ipse, ut victor, acervos
pacifera lauro crinem vittisque decorus
accubat: haud aliter quam cum poscentibus astris
laetus in accensa iacuit Tirynthius Oeta.
spirantis super inferias captiva Pelasgum
corpora frenatosque pater, solacia forti
bellorum, mactabat equos; his arduus ignis
palpitat, et gemitus tandem erupere paterni:
'O nisi magnanimae nimius te laudis inisset
ardor, Echionios mecum venerande penatis
atque ultra recture puer, venientia qui nunc
gaudia et ingratum regni mihi munus acerbas!
tu superum convexa licet coetusque perenni
(credo equidem) virtute colas, mihi flebile semper
numen eris; ponant aras excelsaque Thebae
templa dicent: uni fas sit lugere parenti.
et nunc heu quae digna tibi sollemnia quasve
largiar exsequias? nec si fatale potestas

54 funere *PD* 59 exul *anon. Heidelbergensis*: exule *codd.* 67 excelsa *Q* tacui (i *sup.* t *add.*) *P* 69 forti *PBDQ* (*ex* fortes *corr.* *Q*): fortes *KQS*: fortis *N*: *fort.* sorti 72 magnanimae nimius *P*: magnanimus tantae *ωSA* 74 *an* quam (*vel* quid) nunc? 75 manus (u *sup.* a *add.*) *P* 76 coitusque *P* perennes *KA*: per evum (*ex* perenni *corr.*) *Q* 77 cedo *Menke* 78 nomen *Gronovius* 80 quas *P* 81 largior (a *sup.* o *add.*) *Q*

Argos et impulsas cineri miscere Mycenas,
meque super, cui vita (nefas!) et sanguine nati
partus honos. eademne dies, eadem impia bella
te, puer, et diros misere in Tartara fratres,
et nunc Oedipodi par est fortuna doloris
ac mihi? quam similis gemimus, bone Iuppiter, umbras!
accipe, nate, tui nova libamenta triumphi,
accipe et hoc regimen dextrae frontisque superbae
vincula, quae patri minimum laetanda dedisti.
regem te, regem tristes Eteocleos umbrae
adspiciant.' simul hâec dicens crinemque manumque
destruit, accensaque iterat violentius ira:
'Saevum agedum immitemque vocent, si funera Lernae
tecum ardere veto; longos utinam addere sensus
corporibus caeloque animas Ereboque nocentis
pellere fas, ipsumque feras, ipsum unca volucrum
ora sequi atque artus fratrum monstrare nefandos!
ei mihi, quod positos humus alma diesque resolvet.
quare iterum repetens iterumque edico: suprema
ne quis ope et flammis ausit iuvisse Pelasgos;
aut nece facta luet numeroque explebit adempta
corpora; per superos magnumque Menoecea iuro.'
dixit, et abreptum comites in tecta ferebant.
Flebilis interea vacuis comitatus ab Argis
(fama trahit miseras) orbae viduaeque ruebant
Inachides ceu capta manus; sua vulnera cuique,
par habitus cunctis, deiecti in pectora crines
accinctique sinus; manant lacera ora cruentis

82 impulsas] ipsas *P*: *fort.* Iasias cineri et *Q*   87 a///ihi *P*   88 *om. et in marg. add. Q*   90 minimum letanda *P*: nimium gestanda *ωS*   93 destruit *vix ferendum*: *fort.* exuit *ut Virg. Aen.* v. 423   iterat *al. m. N*   94 si *P*: nunc *ωS*   98 fratrum *nos*: ferrum *P*: regum *ωS*   *an* vorandos?   99 resolvet *P*: resolvit *ωS*   100 qua v̄ē *Q*   101 et *P*: aut *ωS*   103 *an* numenque Men.?   108 pectora *PD et ex* pectore *corr. Q*: pectore *BKNA*

unguibus, et molles planctu crevere lacerti.
prima per attonitas nigrae regina catervae,
tristibus inlabens famulis iterumque resurgens,
quaerit inops Argia vias; non regia cordi,
non pater: una fides, unum Polynicis amati
nomen in ore sedet; Dircen infaustaque Cadmi
moenia posthabitis velit incoluisse Mycenis.
proxima Lernaeo Calydonidas agmine mixtas
Tydeos exsequias trahit haud cessura sorori
Deipyle; scelus illa quidem morsusque profanos
audierat miseranda viri, sed cuncta iacenti
infelix ignoscit amor. post aspera visu,
ac deflenda tamen, digno plangore Nealce
Hippomedonta ciens. vatis mox impia coniunx
heu vacuos positura rogos. postrema gementum
agmina Maenaliae ducit comes orba Dianae,
et gravis Euadne: dolet haec queriturque labores
audacis pueri; magni memor illa mariti
it torvum lacrimans summisque irascitur astris.
illas et lucis Hecate speculata Lycaeis
prosequitur gemitu, duplexque ad litus euntis
planxit ab Isthmiaco genetrix Thebana sepulcro;
noctivagumque gregem, quamvis sibi luget, Eleusin
flevit et arcanos errantibus extulit ignis.
ipsa per aversos ducit Saturnia callis
occultatque vias, ne plebs congressa suorum
ire vetet pereatque ingentis gloria coepti.
nec non functa ducum refovendi corpora curam
Iris habet, putrisque arcanis roribus artus

111 miserae reg. *A* 116 velit *ex* velut *corr.* *Q* 119 nefandos *A* 122-123 *in P ita coaluerunt* ac deflenda tamen vatis mox impia coniunx—*ceteris omissis* 126 et *P*: it *ω* 128 it *PD*: et *BKNQ* 129 illa sed *P* 131 abena *P* 132 quamvis subluget *P* 133 Flebit *P* 134 aversos *BKQN*: adversos *PD* calles *PDB*[2] (*corr. ex* galles *P*): colles *B*[1]*KQN* 136 insignis *A*

ambrosiaeque rigat sucis, ut longius obstent
exspectentque rogum et flammas non ante fatiscant.
  Squalidus ecce genas et inani vulnere pallens
Ornytus (hic socio desertus ab agmine; tardat
plaga recens) timido secreta per avia furto
debile carpit iter fractaeque innititur hastae.
isque ubi mota novo stupuit loca, sola tumultu
femineumque gregem (quae iam super agmina Lerne
sola videt), non ille viam causasve requirit,
quippe patent, maesto sed sic prior occupat ore:
'Quo, miserae, quo fertis iter? funusne peremptis
speratis cineremque viris? stat pervigil illic
umbrarum custos inhumataque corpora regi
adnumerat; nusquam lacrimae, procul usque fugati
accessus hominum: solis avibusque ferisque
ire licet. vestrisne Creon dabit aequus honorem
luctibus? immitis citius Busiridos aras
Odrysiique famem stabuli Siculosque licebit
exorare deos; rapiet fortasse precantis
(si mens nota mihi) nec coniugialia supra
funera, sed caris longe mactabit ab umbris.
quin fugitis, dum tuta via est, Lernamque reversae
nomina, quod superest, vacuis datis orba sepulcris
absentisque animas ad inania busta vocatis?
aut vos Cecropiam (prope namque et Thesea fama est
Thermodontiaco laetum remeare triumpho)
imploratis opem? bello cogendus et armis
in mores hominemque Creon.' sic fatus, at illis

140 rogum *P*: rogos *ω* et *PBDSN*: *om.* *KQ* 141 inani^{m} *D* 142 hic (*suprascr.* †hc̄) *D* 143 timido *P*: timidus *ωS* per agmina *P* 146 quem *Q* lerne *L*: lernae *codd.* *interpunx. Baehrens* 147 -ve *PD*: -que *BKNQS* 148 sed sic] sic is *D* 156 otrisiique *DKNQ* stabulis (s *al. m.*) *Q* 158 coniugialia *DKNB*[1] (i *punxit* *B*): coniugalia *PQ* 159 mactavit *P*: mactabat (*sic*) *Q*: magtabit *N*: mactabere *A* 164 triumphum *P*

horruerant lacrimae, stupuitque immanis eundi
impetus, atque uno vultus pallore gelati:
non secus adflavit mollis si quando iuvencas
tigridis Hyrcanae ieiunum murmur, et ipse
auditu turbatus ager, timor omnibus ingens,
quae placeat, quos illa fames escendat in armos.
  Continuo discors vario sententia motu
scinditur: his Thebas tumidumque ambire Creonta,
his placet Actaeae si quid clementia gentis
adnuat; extremum curarum ac turpe reverti.
hic non femineae subitum virtutis amorem
colligit Argia, sexuque immane relicto
tractat opus: placet (egregii spes dura pericli)
comminus infandi leges accedere regni,
quo Rhodopes non ulla nurus nec alumna nivosi
Phasidis innuptis vallata cohortibus iret.
tunc movet arte dolum, quo semèt ab agmine fido
segreget, immitisque deos regemque cruentum
contemptrix animae et magno temeraria luctu
provocet; hortantur pietas ignesque pudici.
ipse etiam ante oculos omni manifestus in actu
nunc hospes miserae, primas nunc sponsus ad aras,
nunc mitis coniunx, nunc iam sub casside torva
maestus in amplexu multumque a limine summo
respiciens: sed nulla animo versatur imago
crebrior Aonii quam quae de sanguine campi
nuda venit poscitque rogos. his anxia mentem
aegrescit furiis et (qui castissimus ardor)

167 Horruerant (*ex* -runt *corr. rec. m.*) *P*: aruerant *Koch*: *fort.* horruerant crines   168 gelati *PBDQN*^{2} (*suprascr.* †notati *D*): notati *B in marg. AKN*^{1} 172 repleat (*suprascr.* †placeat) *D*   escendat *P*: descendat *ω*   177 horrorem *D*   179 *ita interpunxit Imhof*   181 nurus (*suprascr.* †manus) *D*   182 innuptis (*suprascr.* †innumeris) *D*   184 degreget *P*   188 puras *temptabam* nunc *om. P*   194 furiis *PN*^{2}*Q* (*suprascr.* curis *Q*): curis *PDKN*^{1} (*ex* furiis *corr. al. m. B*)

funus amat; tunc ad comites conversa Pelasgas
'Vos' ait 'Actaeas acies Marathoniaque arma
elicite, adspiretque pio Fortuna labori.
me sinite Ogygias, tantae quae sola ruinae
causa fui, penetrare domos et fulmina regni
prima pati; nec surda ferae pulsabimus urbis
limina: sunt illic soceri mihi suntque sorores
coniugis, et Thebas haud ignoranda subibo.
ne tantum revocate gradus: illo impetus ingens
auguriumque animi.' nec plura, unumque Menoeten
(olim hic virginei custos monitorque pudoris)
eligit et, quamquam rudis atque ignara locorum,
praecipitis gressus, qua venerat Ornytus, aufert.
atque ubi visa procul socias liquisse malorum,
'Anne' ait 'hostilis ego te tabente per agros
(heu dolor!) exspectem quaenam sententia lenti
Theseos? an bello proceres, an dexter haruspex
adnuat? interea funus decrescit; et uncis
alitibus non hos potius supponimus artus?
et nunc me duram, si quis tibi sensus ad umbras,
me tardam Stygiis quereris, fidissime, divis.
heu si nudus adhuc, heu si iam forte sepultus,
nostrum utrumque nefas; adeo vis nulla dolenti,
mors nusquam saevusve Creon? hortaris euntem,
Ornyte!' sic dicens magno Megareia praeceps
arva rapit passu; demonstrat proxima quisque
obvius horrescitque habitus miseramque veretur.
vadit atrox visu, nil corde nec ore pavescens,

197 eligite *D* 201 mihi cumque *P*[1] (sunt *suprascr. al. m.*) 203 nec *D* 205 virgineus *N* 207 auferat *P*: ac fert *rec. m. S*: affert *D*: adfert (*ex* auf. *corr.*?) *Q* 208 atque] ergo *A* 209 tabente *P Grotius*: labente *ω* 215 stigiis quereris *P*: quereris stigiis *ω* 217 nostrumque *P* adeon vis ulla (n *sup.* u *add.*) *D* 218 nunquam *NQ*[1] saevusve *Kohlmann*: saevusne *P*: saevusque *ωS* 219 mecareia *P* 220 quisque *P*: quisquis *ωS* 222 ore *Lachmann*: aure *codd.*, nec corde sed aure *A*: ~~corde~~ (*sic*) *suprascr.* aure *D*

et nimiis confisa malis propiorque timeri:
nocte velut Phrygia cum lamentata resultant
Dindyma, pinigeri rapitur Simoentis ad amnem
dux vesana chori, cuius dea sanguine lecto
ipsa dedit ferrum et vittata fronde notavit.
  Iam pater Hesperio flagrantem gurgite currum
abdiderat Titan, aliis rediturus ab undis,
cum tamen illa gravem luctu fallente laborem
nescit abisse diem: nec caligantibus arvis
terretur, sed frangit iter per et invia saxa
lapsurasque trabes nemorumque arcana, sereno
nigra die, caecisque incisa novalia fossis,
per fluvios secura vadi somnosque ferarum
praeter et horrendis infesta cubilia monstris.
tantum animi luctusque valent! pudet ire Menoeten
tardius, invalidaeque gradum miratur alumnae.
quas non illa domos pecudumque hominumque molesto
pulsavit gemitu? quotiens amissus eunti
limes, et errantem comitis solacia flammae
destituunt gelidaeque facem vicere tenebrae?
iamque supinantur fessis lateque fatiscunt
Penthei devexa iugi, cum pectore anhelo
iam prope deficiens sic incipit ore Menoetes:
'Haud procul, exacti si spes non blanda laboris,
Ogygias, Argia, domos et egena sepulcri

223 confisa ωS: confixa *P* 225 ad undas *A* 226 cui ius *Barth et in* 227 ferri leta *ex* lecto *corr. Q* 227 fronde *PBKQS*: fronte *DN* 229 redditurus *P* 232 sed *scripsi*: nec *codd. quod, etsi ab edd. retentum, non intellego* 234 fossis] saxis *P* 235 *in B summ. marg. iterum legitur* vadit *BDNQ* (*ex* vadi *corr. Q*: *deinde linea per verb. ducta* ruit *suprascr. al. m.*): ruit *A* somnoque *P* 236-295 *in B in palimpsesto insuto scr. rec. m.* 236 Praeter et *PD*: Praeterit *BKQ*: Propter et *N* infesta *PQ*: infessa *K*: insessa *BN Bentley*: obsessa *D*: possessa *A* 239 pecudumque *PD*: pecorumque *BKQNS* molesto *Heinsius*: modesto *codd.* 241 comites *DQ* 243 subinantur *P* 245 incipit *PD*: incohat *BKQN* ore *Barth*: orsa *codd.* 246 exactis spes P^1 laboris *PDQ*: doloris *KS* (*suprascr.* laboris *K*): loloris (*fuit* doloris) *N* 247 aegina *P*

busta iacere reor; grave comminus aestuat aër
sordidus, et magnae redeunt per inane volucres.
haec illa est crudelis humus, nec moenia longe.
cernis ut ingentis murorum porrigat umbras
campus et e speculis moriens intermicet ignis?
moenia sunt iuxta; modo nox magis ipsa tacebat,
solaque nigrantis laxabant astra tenebras.'
horruit Argia, dextramque ad moenia tendens:
'Vrbs optata prius, nunc tecta hostilia Thebae,
et tamen, inlaesas si reddis coniugis umbras,
sic quoque dulce solum, cernis quo praedita cultu,
qua stipata manu, iuxta tua limina primum
Oedipodis magni venio nurus? improba non sunt
vota: rogos hospes planctumque et funera posco.
illum, oro, extorrem regnis belloque fugatum,
illum, quem solio non es dignata paterno,
redde mihi! tuque, oro, veni, si manibus ulla
effigies errantque animae post membra soluta:
tu mihi pande vias, tuaque ipse ad funera deduc,
si merui!' dixit, tectumque adgressa propinquae
pastorale casae reficit spiramina fessi
ignis et horrendos inrumpit turbida campos:
qualis ab Aetnaeis accensa lampade saxis
orba Ceres magnae variabat imagine flammae
Ausonium Siculumque latus, vestigia nigri
raptoris vastosque legens in pulvere sulcos;
illius insanis ululatibus ipse remugit
Enceladus ruptoque vias inluminat igni:
Persephonen amnes silvae freta nubila clamant,
Persephonen tantum Stygii tacet aula mariti.

251 immensas *om. et sup. lin. scr.* *Q* 252 e *om.* *P* intermicat *PN*² 258 prodita *P* 259 limina *PD*: moenia *BKQNS* 262 regnis *P*: regni *ωS* 265 soluta *Baehrens*: solutae *PωS* *fort.* prope membra solutae *coll.* 285 266 ipse *ω*: ipsa *PK*² 269 horrentes *Q* irrupit *N* 270 ethereis *Q* 271 flamma *P* 277 *om.* *P*

Admonet attonitam fidus meminisse Creontis
altor et occulto submittere lampada furto.
regina Argolicas modo formidata per urbes,
votum immane procis spesque augustissima gentis
nocte sub infesta, nullo duce et hoste propinquo,
sola per offensus armorum et lubrica tabo
gramina, non tenebras, non circumfusa tremescens
concilia umbrarum atque animas sua membra gementis
saepe gradu caeco ferrum calcataque tela
dissimulat, solusque labor vitasse iacentis,
dum funus putat omne suum, visuque sagaci
rimatur positos et corpora prona supinat
incumbens, queriturque parum lucentibus astris.
Forte soporiferas caeli secreta per umbras
Iuno, sinu magni semet furata mariti,
Theseos ad muros, ut Pallada flecteret, ibat,
supplicibusque piis facilis aperiret Athenas;
atque ubi per campos errore fatiscere vano
immeritam Argian supero respexit ab axe
indoluit visu; et lunaribus obvia bigis
advertit vultum placidaque ita voce locuta est:
'Da mihi poscenti munus breve, Cynthia, si quis
est Iunonis honos; certe Iovis improba iussu
ter noctem Herculeam—, veteres sed mitto querelas:
en locus officio. cultrix placitissima nostri
Inachis Argia cernis qua nocte vagetur
nec reperire virum densis queat aegra tenebris?
et tibi nimbosum languet iubar: exsere quaeso
cornua et assueto propior premat orbita terras.

279 altior (*om.* et) *P* 281 angustissima *D* 286 mutataque *Q* 287 vitasse *PN*²: vitare *ωS* 291 secura (*ex* secuta *corr.*) *Q* 292 mangi *P* 296 argiam *PB* 298 vultum *P*: currum *ωS* 300 Est iuvenis certe *P* iussu] ius heu *D* 302 cultris *P.* placitissima *Gronovius*: placidissima *codd.* 303 Inachiis *P* 305 *malim* at 306 proprior *P*

hunc quoque, qui curru madidas tibi pronus habenas
ducit, in Aonios vigiles dimitte Soporem.'
vix ea, cum scissis magnum dea nubibus orbem
protulit: expavere umbrae, fulgorque recisus
sideribus; vix ipsa tulit Saturnia flammas.
  Primam per campos infuso lumine pallam
coniugis ipsa suos noscit miseranda labores,
quamquam texta latent suffusaque sanguine maeret
purpura; dumque deos vocat et de funere caro
hoc superesse putat, videt ipsum in pulvere paene
calcatum. fugere animus visusque sonusque,
inclusitque dolor lacrimas; tum corpore toto
sternitur in vultus animumque per oscula quaerit
absentem, pressumque comis ac veste cruorem
servatura legit. mox tandem voce reversa:
'Hunc ego te, coniunx, ad debita regna profectum
ductorem belli generumque potentis Adrasti
adspicio, talisque tuis occurro triumphis?
huc attolle genas defectaque lumina: venit
ad Thebas Argia tuas; age, moenibus induc
et patrios ostende lares et mutua redde
hospitia. heu quid ago? proiectus caespite nudo
hoc patriae telluris habes? quae iurgia? certe
imperium non frater habet! nullasne tuorum
movisti lacrimas? ubi mater? ubi inclita fama
Antigone? mihi nempe iaces, mihi victus es uni!
dicebam: 'Quo tendis iter? quid sceptra negata
poscis? habes Argos, soceri regnabis in aula;
hic tibi longus honos, hic indivisa potestas.'
quid queror? ipsa dedi bellum maestumque rogavi

307 currum *P* 308 aonias *P* dimittite *P* 309 dea] de *P* 310 recisos *P*: retusus *Heinsius* 312 Primam *PN*: Primum *BDKQ* 315 suos *P* 316 poenae *PS* 318 tum *PS*: tunc *BKNQ*: *del. D* 319 animamque *DQ* 328 agam (o *sup. scr.*) *DA* 329 quae iniuria *Koestlin*

ipsa patrem ut talem nunc te complexa tenerem.
sed bene habet, superi; gratum est, Fortuna; peracta
spes longinqua viae: totos invenimus artus.
ei mihi, sed quanto descendit vulnus hiatu!
hoc frater? qua parte, precor, iacet ille nefandus
praedator? vincam volucris (sit adire potestas)
excludamque feras; an habet funestus et ignis?
sed nec te flammis inopem tua terra videbit:
ardebis lacrimasque feres, quas ferre negatum
regibus in longumque tuo famulata sepulcro
durabit deserta fides, testisque dolorum
natus erit, parvoque torum Polynice fovebo.'

Ecce alios gemitus aliamque ad busta ferebat
Antigone miseranda facem, vix nacta petitos
moenibus egressus; illam nam tempore in omni
attendunt vigiles et rex iubet ipse teneri,
contractaeque vices et crebrior excubat ignis.
ergo deis fratrique moras excusat et amens,
ut paulum admisso cessit statio horrida somno,
erumpit muris: fremitu quo territat agros
virginis ira leae, rabies cui libera tandem
et primus sine matre furor. nec longa morata,
quippe trucem campum et, positus quo pulvere frater,
noverat. atque illam contra videt ire Menoetes,
cui vacat, et carae gemitus compescit alumnae.
cum tamen erectas extremus virginis auris
accessit sonus, utque atra sub veste comisque
squalentem et crasso foedatam sanguine vultus

338 peracta *P*: peracta est *ωS* (ē *sup. lin. N*) 341 iacit *P* 343 excedamque *Heinsius* 345 ardebit *P* *verba* lacrimasque . . . Regibus *om. P*: *damnat Vollmer* 346 in longumque *Owen*: longumque *P*: aeternumque *ωS* 347 pestisque *P* laborum *A* 350 nancta *P*: nacta *ωS* 351 in] ab *Q* 352 teneri *codd. dett.*: timeri *Pω* 355 admisso *Baehrens*: amisso *P*: immisso *ωS* 360 videt contra ire Menoetes (contr. i. Men. *al. m.*) *N* 362 extremues erectas *BQN*: erectas (†ad *sup.* er *scr.*) *D* 364 ſoedatam *BKDQS*: foedantem *NA*: foedatos *P*

astrorum radiis et utraque a lampade vidit,
'Cuius' ait 'manis, aut quem temeraria quaeris
nocte mea?' nihil illa diu, sed in ora mariti
deicit inque suos pariter velamina vultus,
capta metu subito paulumque oblita doloris.
hoc magis increpitans suspecta silentia perstat
Antigone, comitemque premens ipsamque; sed ambo
deficiunt fixique silent. tandem ora retexit
Argia, corpusque tamen complexa profatur:
'Si quid in hoc veteri bellorum sanguine mecum
quaesitura venis, si tu quoque dura Creontis
iussa times, possum tibi me confisa fateri.
si misera es (certe lacrimas lamentaque cerno),
iunge, age, iunge fidem: proles ego regis Adrasti
(ei mihi! num quis adest?) cari Polynicis ad ignis,
etsi regna vetant—' stupuit Cadmeia virgo
intremuitque simul, dicentemque occupat ultro:
'Mene igitur sociam (pro fors ignara!) malorum,
mene times? mea membra tenes, mea funera plangis.
cedo, tene, pudet. heu pietas ignava sororis!
haec prior—!' hic pariter lapsae iunctoque per ipsum
amplexu miscent avide lacrimasque comasque,
partitaeque artus redeunt alterna gementes
ad vultum et cara vicibus cervice fruuntur.
dumque modo haec fratrem memorat, nunc illa maritum,
mutuaque exorsae Thebas Argosque renarrant,
longius Argia miseros reminiscitur actus:
'Per tibi furtivi sacrum commune doloris,
per socios manis et conscia sidera iuro:
non hic amissos, quamquam vagus exsul, honores,

366 quae *P*: quin ωS (quid K^2 *sup. lin.*) 375 si quid non fanda Carontis *Prisc.* vii. 62 379 nunc *P* 380 regnaverant *P* 382 profers *P*: sors *ex* fors *corr.* *Q* 383 meque *P*: me *S* 386 avide *codd. dett.*: avidae $P\omega S$ 392 dolori *P* 393 federa *A*

non gentile solum, carae non pectora matris,
te cupiit unam noctesque diesque locutus
Antigonen; ego cura minor facilisque relinqui.
tu tamen ex celsa sublimen forsitan arce
ante nefas Grais dantem vexilla maniplis
vidisti, teque ille acie respexit ab ipsa
ense salutatam et nutantis vertice coni:
nos procul. extremas sed quis deus egit in iras?
nil vestrae placuere preces? tibine iste negavit
oranti?' causas ac tristia reddere fata
coeperat Antigone; fidus comes admonet ambas:
'Heia agite inceptum potius! iam sidera pallent
vicino turbata die, perferte laborem;
tempus erit lacrimis, accenso flebitis igne.'
  Haud procul Ismeni monstrabant murmura ripas,
qua turbatus adhuc et sanguine decolor ibat.
huc laceros artus socio conamine portant
invalidae, iungitque comes non fortior ulnas.
sic Hyperionium tepido Phaethonta sorores
fumantem lavere Pado; vix ille sepulcro
conditus, et flentes stabant ad flumina silvae.
ut sanies purgata vado membrisque reversus
mortis honos, ignem miserae post ultima quaerunt
oscula; sed gelidae circum exanimesque favillae
putribus in foveis, atque omnia busta quiescunt.
stabat adhuc seu forte rogus, seu numine divum,
cui torrere datum saevos Eteocleos artus,
sive locum monstris iterum Fortuna parabat,
seu dissensuros servaverat Eumenis ignis.

396 cupiit *P* : cupresis *ωS*   398 sublimen *PBN* : sublim̄ *D* : sublimem *Q* : sublimis *vulg.*   399 vexilla triumphos *A*   400 illa *P*   403 placuere *P* : valuere *ωS*   404 facta *N*   408 si accenso *Bentley*   409 monstrabat *P*   410 turpatus *Wakefield. fort. recte*   413 trepido *P*   414 vix *PK* : vixdum *BDQNS*   419 *om.* N^1, *scr.* N^2 (*sine ras.*)   422 pararat *N*   423 *om.* *P*   dissensuros *DNSL* : dis/c/suros *B* : discessuros *KQ*

hic tenuem nigris etiamnum advivere lucem
roboribus pariter cupidae videre, simulque
flebile gavisae; nec adhuc, quae busta, repertum,
sed placidus, quemcumque rogant, mitisque supremi
admittat cineris consortem et misceat umbras.
  Ecce iterum fratres: primos ut contigit artus
ignis edax, tremuere rogi et novus advena busto
pellitur; exundant diviso vertice flammae
alternosque apices abrupta luce coruscant.
pallidus Eumenidum veluti commiserit ignis
Orcus, uterque minax globus et conatur uterque
longius; ipsae etiam commoto pondere paulum
secessere trabes. conclamat territa virgo:
'Occidimus, functasque manu stimulavimus iras.
frater erat; quis enim accessus ferus hospitis umbrae
pelleret? en clipei fragmen semustaque nosco
cingula, frater erat! cernisne ut flamma recedat
concurratque tamen? vivunt odia improba, vivunt.
nil actum bello; miseri, sic dum arma movetis,
vicit nempe Creon! nusquam iam regna, quis ardor?
cui furitis? sedate minas; tuque exsul ubique
semper inops aequi, iam cede: hoc nupta precatur,
hoc soror, aut saevos mediae veniemus in ignis.'
  Vix ea, cum subitus campos tremor altaque tecta
impulit adiuvitque rogi discordis hiatus,
et vigilum turbata quies, quibus ipse malorum
fingebat simulacra sopor: ruit ilicet, omnem
prospectum lustrans armata indagine miles.
illos instantis senior timet unus; at ipsae
ante rogum saevique palam sprevisse Creontis

427 quemcumque *P* (*confert Postgate Lucan.* viii. 746 *seqq.*): quicumque *ωS* mitesque *P* 428 admittit *P* 430 busto *PDNS*: busti *BKQ* 435 commoto (*suprascr.* †mixto) *D* 438 umbras *P* 439 semiustaque *P* 441 *om. P* 446 mediae *om. D* 447 tremor obruit altaque *N* 452 at illae *N*

imperia et furtum claro plangore fatentur
securae, quippe omne vident fluxisse cadaver.
ambitur saeva de morte animosaque leti
spes furit: haec fratris rapuisse, haec coniugis artus
contendunt vicibusque probant. 'Ego corpus, ego ignis,
me pietas, me duxit amor': deposcere saeva
supplicia et dextras iuvat insertare catenis.
nusquam illa alternis modo quae reverentia verbis,
iram odiumque putes; tantus discordat utrimque
clamor, et ad regem qui deprendere trahuntur.
  At procul Actaeis dextra iam Pallade muris
Iuno Phoroneas inducit praevia matres
attonitas, non ipsa minus, coetumque gementem
conciliat populis et flentibus addit honorem.
ipsa manu ramosque oleae vittasque precantis
tradit, et obtenta submittere lumina palla
et praeferre docet vacuas sine manibus urnas.
omnis Erechtheis effusa penatibus aetas
tecta viasque replent: unde hoc examen et una
tot miserae? necdum causas novere malorum,
iamque gemunt. dea conciliis se miscet utrisque
cuncta docens, qua gente satae, quae funera plangant,
quidve petant; variis nec non adfatibus ipsae
Ogygias leges immansuetumque Creonta
multum et ubique fremunt. Geticae non plura queruntur
hospitibus tectis trunco sermone volucres,
cum duplicis thalamos et iniquum Terea clamant.
  Vrbe fuit media nulli concessa potentum

454 clangore *P* 455 quippe *om. add. sup. lin. D* 456 ambigitur *DN*[1]*A* saeva]· seu *N* 459 cogit amor *A* 462 tantum *Q* 463 deprehendere *PB* †trahebant *N*[1] *edd. vett.* 465 premia *corr. in* previa *Q* : premia *vel* previa *P* 467 fletibus *P* 469 submittens *D* 471 Erechtheis *Heinsius* : erichtheis *P* : et actaeis *ωS* 472 examin *P*[1] 474 sic *P* 475 plangunt *N* 478 vetitae *A* 479 hospitiis *N* 480 thalamos *om. sup. lin. add. D* 481 nullis *P*

ara deum; mitis posuit Clementia sedem,
et miseri fecere sacram; sine supplice numquam
illa novo, nulla damnavit vota repulsa.
auditi quicumque rogant, noctesque diesque
ire datum et solis numen placare querelis.
parca superstitio: non turea flamma, nec altus
accipitur sanguis: lacrimis altaria sudant,
maestarumque super libamina secta comarum
pendent et vestes mutata sorte relictae.
mite nemus circa, cultuque insigne verendo
vittatae laurus et supplicis arbor olivae.
nulla autem effigies, nulli commissa metallo
forma dei, mentes habitare et pectora gaudet.
semper habet trepidos, semper locus horret egenis
coetibus, ignotae tantum felicibus arae.
fama est defensos acie post busta paterni
numinis Herculeos sedem fundasse nepotes.
fama minor factis: ipsos nam credere dignum
caelicolas, tellus quibus hospita semper Athenae,
ceu leges hominemque novum ritusque sacrorum
seminaque in vacuas hinc descendentia terras,
sic sacrasse loco commune animantibus aegris
confugium, unde procul starent iraeque minaeque
regnaque, et a iustis Fortuna recederet aris.
iam tunc innumerae norant altaria gentes:
huc victi bellis patriaque a sede fugati,
regnorumque inopes scelerumque errore nocentes
conveniunt pacemque rogant; mox hospita sedes
vicit et Oedipodae furias †et funus Olynthi†

483 miseris *P* 486 et *om.* *P* 489 secta *P* *Barth*: secta (*suprascr.* †serta) *B*: serta *DKNQS* 492 vittata *Q*: Vittata et *N* 494 di *KS* 495 habet *om.: add. sup. lin.* *N* 505 aris (*suprascr.* illis) *N*² 507 a *P*: e *ω* 510 et funus Olynthi *corruptum*: funusque Coloni *Imhof*: et funus Onitae *Unger* 'quod patrem suum occidit' *schol.* *D*

texit et a misero matrem submovit Oreste.
hic vulgo monstrante locum manus anxia Lernae
deveniunt, cedunt miserorum turba priorum.
vix ibi, sedatis requierunt pectora curis:
ceu patrio super alta grues Aquilone fugatae
cum videre Pharon, tunc aethera latius implent,
tunc hilari clangore sonant; iuvat orbe sereno
contempsisse nives et frigora solvere Nilo.
  Iamque domos patrias Scythicae post aspera gentis
proelia laurigero subeuntem Thesea curru
laetifici plausus missusque ad sidera vulgi
clamor et emeritis hilaris tuba nuntiat armis.
ante ducem spolia et, duri Mavortis imago,
virginei currus cumulataque fercula cristis
et tristes ducuntur equi truncaeque bipennes,
quis nemora et solidam Maeotida caedere suetae,
corytique leves portantur et ignea gemmis
cingula et informes dominarum sanguine peltae.
ipsae autem nondum trepidae sexumve fatentur,
nec vulgare gemunt aspernanturque precari,
et tantum innuptae quaerunt delubra Minervae.
primus amor niveis victorem cernere vectum
quadriiugis; nec non populos in semet agebat
Hippolyte, iam blanda genas patiensque mariti
foederis. hanc patriae ritus fregisse severos
Atthides oblique secum mirantur operto
murmure, quod nitidi crines, quod pectora palla
tota latent, magnis quod barbara semet Athenis
misceat atque hosti veniat placitura marito.

512 Huc *P*: hc (*suprascr.* hac) *D*: hunc *BKQN* 513 cedunt *Kohlmann*: caedunt *P*: caedit *KS*: cedit *BDQN* 514 *interpunx. Barth* 517 iubat *P* 520 cursu *Q* 527 Goritiique *P* 529 sexumve *BDKNS*: sexuque *PQ* 530–539 *om. S* 531 tantum] tunc *N*: tamen *A* 536 Alchides P^1 (*in. marg. al. m.* attides) oblique *PDKQ*: obliq. *N*: obliquae *B* 539 placitura *P*: paritura ω*S* (*anne Latinum*?), *cf. Tibull.* ii. 5. 51 *ubi* paritura *coni. Postgate*

Paulum et ab insessis maestae Pelopeides aris
promovere gradum seriemque et dona triumphi
mirantur, victique animo rediere mariti.
atque ubi tardavit currus et ab axe superbo
explorat causas victor poscitque benigna
aure preces, ausa ante alias Capaneia coniunx:
'Belliger Aegide, subitae cui maxima laudis
semina de nostris aperit Fortuna ruinis,
non externa genus, dirae nec conscia noxae
turba sumus: domus Argos erat regesque mariti,
non utinam et fortes! quid enim septena movere
castra et Agenoreos opus emendare penatis?
nec querimur caesos: haec bellica iura vicesque
armorum; sed non Siculis exorta sub antris
monstra nec Ossaei bello cecidere bimembres.
mitto genus clarosque patres; hominum, inclite Theseu,
sanguis erant, homines, eademque in sidera, eosdem
sortitus animarum alimentaque vestra creati,
quos vetat igne Creon Stygiaeque a limine portae,
ceu sator Eumenidum aut Lethaei portitor amnis,
submovet ac dubio caelique Erebique sub axe
detinet. heu princeps Natura! ubi numina? ubi ille est
fulminis iniusti iaculator? ubi estis, Athenae?
septima iam surgens trepidis Aurora iacentis
aversatur equis; radios declinat et horret
stelligeri iubar omne poli; iam comminus ipsae
pabula dira ferae campumque odere volucres
spirantem tabo et caelum ventosque gravantem.
quantum etenim superesse rear? nuda ossa putremque

543 ibi *PQ* 544 benigno *et in* 545 ore *Baehrens prob. Kohlmann* 546 aegides *P*: egida (*ex* -de *corr.*) *K* laudes *P* 547 limina *Imhof, sed cf. Ach.* i. 189 550 moveri *P* 551 amandare *Heinsius* nepotes *A*, *cf.* i. 81 555 these *PS* 556 erat *Q* 558 vetat (*marg. ead. m.* fugat) *P*: fugat *Owen, sed cf. Hor. S.* I. 10. 32. *Et* prohibere *quidem saepe ablativo coniungitur* 561 est *P*: *om.* ω*S* 564 aversator *P* 565 iamque eminus *Barth, fort. recte* 568 reor *Q* putresque *P*

verrere permittat saniem. properate, verendi
Cecropidae; vos ista decet vindicta, priusquam
Emathii Thracesque dolent, quaeque exstat ubique
gens arsura rogis manisque habitura supremos.
nam quis erit saevire modus? bellavimus, esto;
sed cecidere odia et tristis mors obruit iras.
tu quoque, ut egregios fama cognovimus actus,
non trucibus monstris Sinin infandumque dedisti
Cercyona, et saevum velles Scirona crematum.
credo et Amazoniis Tanain fumasse sepulcris,
unde haec arma refers; sed et hunc dignare triumphum.
da terris unum caeloque Ereboque laborem,
si patrium Marathona metu, si tecta levasti
Cresia, nec fudit vanos anus hospita fletus.
sic tibi non ullae socia sine Pallade pugnae,
nec sacer invideat paribus Tirynthius actis,
semper et in curru, semper te mater ovantem
cernat, et invictae nil tale precentur Athenae.'
  Dixerat; excipiunt cunctae tenduntque precantis
cum clamore manus; rubuit Neptunius heros
permotus lacrimis; iusta mox concitus ira
exclamat: 'Quaenam ista novos induxit Erinys
regnorum mores? non haec ego pectora liqui
Graiorum abscedens, Scythiam Pontumque nivalem
cum peterem; novus unde furor? victumne putasti
Thesea, dire Creon? adsum, nec sanguine fessum

569 verrere *PBK* (*ex* vertere *corr. K*) : uęrrere (*sic*) *Q* : vertere *S* : urere *DN* permittant *P* 571 adolent *Baehrens* : volent *Lemaire* 572 ausura *P* : usura *Baehrens* 575 *ad finem in D versus fere omnes prae madore vix legi possunt* 576 sin *P* : sin̄ K^1 : si noneri *S* : sinonem B^2 : sinon (v *sup.* n *add.*) *Q* : sinone *N* : businin *B marg.* 577 Cercyona *Q* : Cercyone *B* : Ceciona *K* : Cergyon *P* cirona *P* 581 patrum (u *sup.*) *Q* 582 Cressia *P* 583 pallada *P* 589 conditus *P* 593 unde] uni *P* putetis *P*

crede; sitit meritos etiamnum haec hasta cruores.
nulla mora est; verte hunc adeo, fidissime Phegeu,
cornipedem, et Tyrias invectus protinus arces
aut Danais edice rogos, aut proelia Thebis.'
sic ait oblitus bellique viaeque laborum,
hortaturque suos virisque instaurat anhelas:
ut modo conubiis taurus saltuque recepto
cum posuit pugnas, alio si forte remugit
bellatore nemus, quamquam ora et colla cruento
imbre madent, novus arma parat campumque lacessens
dissimulat gemitus et vulnera pulvere celat.
ipsa metus Libycos servatricemque Medusam
pectoris incussa movit Tritonia parma.
protinus erecti toto simul agmine Thebas
respexere angues; necdum Atticus ire parabat
miles, et infelix expavit classica Dirce.
  Continuo in pugnas haud solum accensa iuventus,
qui modo Caucasei comites rediere triumphi:
omnis ad arma rudis ager exstimulavit alumnos.
conveniunt ultroque ducis vexilla sequuntur,
qui gelidum Braurona viri, qui rura lacessunt
Munychia et trepidis stabilem Piraeea nautis
et nondum Eoo clarum Marathona triumpho.
mittit in arma manus gentilibus hospita divis
Icarii Celeique domus, viridesque Melaenae
dives et Aegaleos nemorum Parnesque benignus
vitibus et pingui melior Lycabesos oliva.
venit atrox Alaeus et olentis arator Hymetti,

595 etiamnunc *P* 596 huc *N*: hinc *Q* pegeu *KN* 597 invictus *P* 598 edico *P* 600 anheles *P* 602 composuit *PN* 603 mora *P* 605 pulvere vulnera *Q* 615 gelidam *BQ* 616 Munychia *PQ*: Munitia *N*: Monicya *B*: Monicia *K*: Monicha *S* etrepidis *P* diracea (*sic*) *B*: pidea *P*: pireia *NS* 618 gentilibus *P*: genialibus *ωS* 620 aegeos *P* 621 pinguis *P* olivae *BQ* 622 alaeus *Q Mensius*: alecus *P*: al/eas (u *sup.* a *add.*) *B*: aleus *KSN*

quaeque rudis thyrsos hederis vestistis, Acharnae.
linquitur Eois longe speculabile proris
Sunion, unde vagi casurum in nomina ponti
Cresia decepit falso ratis Aegea velo.
hos Salamin populos, illos Cerealis Eleusin
horrida suspensis ad proelia misit aratris,
et quos Callirhoe noviens errantibus undis
implicat, et raptae qui conscius Orithyiae
celavit ripis Geticos Elisos amores.
ipse quoque in pugnas vacuatur collis, ubi ingens
lis superum, dubiis donec nova surgeret arbor
rupibus et longa refugum mare frangeret umbra.
isset et Arctoas Cadmea ad moenia ducens
Hippolyte turmas: retinet iam certa tumentis
spes uteri, coniunxque rogat dimittere curas
Martis et emeritas thalamo sacrare pharetras.
  Hos ubi velle acies et dulci gliscere ferro
dux videt, utque piis raptim dent oscula natis
amplexusque brevis, curru sic fatur ab alto:
'Terrarum leges et mundi foedera mecum
defensura cohors, dignas insumite mentes
coeptibus: hac omnem divumque hominumque favorem
Naturamque ducem coetusque silentis Averni
stare palam est; illic Poenarum exercita Thebis
agmina et anguicomae ducunt vexilla Sorores.
ite alacres tantaeque, precor, confidite causae.'
dixit, et emissa praeceps iter incohat hasta:

623 quique *N*[1] vestistis *P*: vestitis *BQN* 624 spectabile *A*
627 Salamin *PB* (n *eras. et* s *suprascr. B*): salamis *KNQ* 63[illegible]
elisos *P*[1]*Q* (u *sup.* o *add. P*[2]): elissos (*sic*) *B*: elissos *KN*: aelisso[illegible]
S: Ilissos *edd.* 634 unda *BQ* 635 du/// (cens *sup.* [illegible]
al. m.) *Q* 637 rogat et *P* 639 gl. bello *A* 640 raptis *P*
643 cohors *P*: manus *ω* consumite amantes *P* 644 coeptibus
Q: coetibus *P* hic *Wilkins* ducumque *N*[1] hominumque *om.*
Q 645 coetibusque *P* 646 Thebarum exercita poenis *codd.*
dett. nonnulli 647 ducunt *P*: ducent *BQ*: educent *K*

qualis Hyperboreos ubi nubilus institit axis
Iuppiter et prima tremefecit sidera bruma,
rumpitur Aeolia et longam indignata quietem
tollit hiems animos ventosaque sibilat Arctos;
tunc montes undaeque fremunt, tunc proelia caecis
nubibus et tonitrus insanaque fulmina gaudent.
Icta gemit tellus, viridis gravis ungula campos
mutat, et innumeris peditumque equitumque catervis
exspirat protritus ager, nec pulvere crasso
armorum lux victa perit, sed in aethera longum
frangitur, et mediis ardent in nubibus hastae.
noctem adeo placidasque operi iunxere tenebras,
certamenque immane viris, quo concita tendant
agmina, quis visas proclamet ab aggere Thebas,
cuius in Ogygio stet princeps lancea muro.
at procul ingenti Neptunius agmina Theseus
angustat clipeo, propriaeque exordia laudis
centum urbis umbone gerit centenaque Cretae
moenia, seque ipsum monstrosi ambagibus antri
hispida torquentem luctantis colla iuvenci
alternasque manus circum et nodosa ligantem
bracchia et abducto vitantem cornua vultu.
terror habet populos, cum saeptus imagine torva
ingreditur pugnas: bis Thesea bisque cruentas
caede videre manus; veteris reminiscitur actus
ipse tuens sociumque gregem metuendaque quondam
limina et absumpto pallentem Gnosida filo.
Saevus at interea ferro post terga revinctas
Antigonem viduamque Creon Adrastida leto
admovet; ambae hilares et mortis amore superbae

650 axe *P*   654 caecis *P* : caesis *ωS* : tum pr. caesis *N*² (*om. N*¹) : quassis *Koch*   657 atterit innumeris *N*   peditum *P*   658 grasso *P*   662 cui *Sandstroem*   tendunt *P*   666 ex ordine *P*   671 obducto *P*   luctu *P*   672 in agmine torvo *P*   676 assumpto *N Barth*   gnosia *P*

ensibus intentant iugulos regemque cruentum
destituunt, cum dicta ferens Theseia Phegeus
adstitit. ille quidem ramis insontis olivae
pacificus, sed bella ciet bellumque minatur,
grande fremens, nimiumque memor mandantis et ipsum
iam prope, iam medios operire cohortibus agros
ingeminans. stetit ambiguo Thebanus in aestu
curarum, nutantque minae et prior ira tepescit.
tunc firmat sese, fictumque ac triste renidens
'Parvane prostratis' inquit 'documenta Mycenis
sanximus? en iterum qui moenia nostra lacessant.
accipimus, veniant; sed ne post bella querantur:
lex eadem victis.' dicit; sed pulvere crasso
caligare diem et Tyrios iuga perdere montis
adspicit; armari populos tamen armaque ferri
ipse iubet pallens, mediaeque in sedibus aulae
Eumenidas subitas flentemque Menoecea cernit
turbidus impositosque rogis gaudere Pelasgos.
quis fuit ille dies, tanto cum sanguine Thebis
pax inventa perit? patriis modo fixa revellunt
arma deis, clipeisque obducunt pectora fractis,
et galeas humilis et adhuc sordentia tabo
spicula: non pharetris quisquam, non ense decorus,
non spectandus equo; cessat fiducia valli,
murorum patet omne latus, munimina portae
exposcunt: prior hostis habet; fastigia desunt,
deiecit Capaneus; exsanguis et aegra iuventus
iam nec coniugibus suprema nec oscula natis
iungit, et attoniti nil optavere parentes.
Atticus interea, iubar ut clarescere ruptis
nubibus et solem primis adspexit in armis,

684 et ipsum *om. P* 691 *om. N. add. marg.* N^2 693 et tyrios *eras. in N*: tirios *marg.* N^2 697 ardere *Schrader* 708 attonitis *Q*: simul expavere nil optavere *B* 709 interea contra *P*: at contra *ωS*

desilit in campum, qui subter moenia nudos
asservat manes, dirisque vaporibus aegrum
aera pulverea penitus sub casside ducens
ingemit et iustas belli flammatur in iras.
hunc saltem miseris ductor Thebanus honorem
largitus Danais, quod non super ipsa iacentum
corpora belligeras acies Martemque secundum
miscuit; at lacera ne quid de strage nefandus
perderet, eligitur saevos potura cruores
terra rudis. iamque alternas in proelia gentis
dissimilis Bellona ciet; non clamor utrimque,
non utrimque tubae: stat debilis altera pubes
submissos ensis nequiquam amentaque dextris
laxa tenens; cedunt tellure, armisque reductis
ostentant veteres etiamnum in sanguine plagas.
iam nec Cecropiis idem ductoribus ardor,
languescuntque minae et virtus secura residit:
ventorum velut ira minor, nisi silva furentis
impedit, insanique tacent sine litore fluctus.
  Vt vero aequoreus quercum Marathonida Theseus
extulit, erectae cuius crudelis in hostis
umbra cadit campumque trucem lux cuspidis implet:
ceu pater Edonos Haemi de vertice Mavors
impulerit currus, rapido mortemque fugamque
axe vehens, sic exanimis in terga reducit
pallor Agenoridas; taedet fugientibus uti
Thesea, nec facilem dignatur dextra cruorem.
cetera plebeio desaevit sanguine virtus.

716 Largitus *PQ*: /argitu/ *B*: Largitur *KNS*   718 at *Grotius*: aut *PSN*: aut (h *sup.* a *add.*) *K*: /ut *B*: ut *QA*   cruentus *A*   723 enses *om. P*   725 ostendunt *NQ*   727 residit *PB*: resedit *KNSQ*   728 ñ silva *Q*   729 iacent *P et coni. Baehrens*   733 edonos *edd.*: edonios *PBQK*: edomitos *SN*, *cf.* iv. 652   734 cursus (*suprascr.* †currus) *Q*

sic iuvat exanimis proiectaque praeda canesque
degeneresque lupos: magnos alit ira leones.
attamen Olenium Lamyrumque, hunc tela pharetra
promentem, hunc saevi tollentem pondera saxi
deicit, et triplici confisos robore gentis
Alcetidas fratres, totidem quos eminus hastis
continuat; ferrum consumpsit pectore Phyleus,
ore momordit Helops, umero transmisit Iapyx.
iamque et quadriiugo celsum petit Haemona curru,
horrendumque manu telum rotat: ille paventis
obliquavit equos; longo perlata tenore
transiit hasta duos, sitiebat vulnera nec non
tertia, sed medio cuspis temone retenta est.
Sed solum votis, solum clamore tremendo
omnibus in turmis optat vocitatque Creonta.
atque hunc diversa bellorum in fronte maniplos
hortantem dictis frustraque extrema minantem
conspicit. abscedunt comites; sed Thesea iussi
linquebant fretique deis atque ipsius armis:
ille tenet revocatque suos, utque aequa notavit
hinc atque hinc odia, extrema se colligit ira,
iam letale furens, atque audax morte futura.
'Non cum peltiferis' ait 'haec tibi pugna puellis,
virgineas ne crede manus: hic cruda virorum
proelia, nos magnum qui Tydea quique furentem
Hippomedonta neci Capaneaque misimus umbris
pectora. quae bellum praeceps amentia suasit,
improbe? nonne vides, quos ulciscare, iacentis?'
sic ait, et frustra periturum missile summo
adflixit clipeo. risit vocesque manusque

741 lamyrumque *P* : thamirumque *B* : thamirimque *QN* : tam//im̄q. *K* 744 Alceditas *P* : Alceidas *QN* : Alcepidas *BKS* tandem (*suprascr.* †totidem) *Q* 746 humo *Q* 752 tremendo *Heinsius* : premendo *P* : fremendo *ω* : ferendo *A* 753 optat vocitatque *P* : optatque vocatque *ωS* 756 sed *P* : et *ωS* 762 hinc *Q* 768 adflixit *PQ* : adfixit *BKN* manusque *P* : manumque *ω*

horridus Aegides, ferrataque arbore magnos
molitur iactus, nec non prius ore superbo
intonat: 'Argolici, quibus haec datur hostia, manes,
pandite Tartareum Chaos ultricisque parate
Eumenidas, venit ecce Creon!' sic fatus, et auras
dissipat hasta tremens; tunc qua subtemine duro
multiplicem tenues iterant thoraca catenae,
incidit: emicuit per mille foramina sanguis
impius; ille oculis extremo errore solutis
labitur. assistit Theseus gravis armaque tollens
'Iamne dare exstinctis iustos' ait 'hostibus ignis,
iam victos operire placet? vade atra dature
supplicia extremique tamen secure sepulcri.'
Accedunt utrimque pio vexilla tumultu
permiscentque manus; medio iam foedera bello,
iamque hospes Theseus; orant succedere muris
dignarique domos. nec tecta hostilia victor
aspernatus init; gaudent matresque nurusque
Ogygiae, qualis thyrso bellante subactus
mollia laudabat iam marcidus orgia Ganges.
Ecce per adversas Dircaei verticis umbras
femineus quatit astra fragor, matresque Pelasgae
decurrunt: quales Bacchea ad bella vocatae
Thyiades amentes, magnum quas poscere credas
aut fecisse nefas; gaudent lamenta novaeque
exsultant lacrimae; rapit huc, rapit impetus illuc,
Thesea magnanimum quaerant prius, anne Creonta,
anne suos: vidui ducunt ad corpora luctus.
Non ego, centena si quis mea pectora laxet
voce deus, tot busta simul vulgique ducumque,
tot pariter gemitus dignis conatibus aequem:
turbine quo sese caris impleverit audax

769 ab arbore *PQ* 780 aperire *P* 782 accendunt *P*
788 gantes *P*: gandes *S*[1] 800 impleverit *P*: instraverit *ω*

ignibus Euhadne fulmenque in pectore magno
quaesierit; quo more iacens super oscula saevi
corporis infelix excuset Tydea coniunx;
ut saevos narret vigiles Argia sorori;
Arcada quo planctu genetrix Erymanthia clamet,
Arcada consumpto servantem sanguine vultus,
Arcada, quem geminae pariter flevere cohortes.
vix novus ista furor veniensque implesset Apollo,
et mea iam longo meruit ratis aequore portum.
  Durabisne procul dominoque legere superstes,
o mihi bissenos multum vigilata per annos
Thebai? iam certe praesens tibi Fama benignum
stravit iter coepitque novam monstrare futuris.
iam te magnanimus dignatur noscere Caesar,
Itala iam studio discit memoratque iuventus.
vive, precor; nec tu divinam Aeneida tempta,
sed longe sequere et vestigia semper adora.
mox, tibi si quis adhuc praetendit nubila livor,
occidet, et meriti post me referentur honores.

801 ictibus *P*   ſumenque pectore *P*   805 *in P post* 807 *exhibetur signo transpositionis add.*   clamat *P*$B^1$$Q^1$ 808 iste *corr. ex* ista Q^1 vemensque *Unger*   810 Duravisne *P*   811 longum *Prisc.* vii. 54   812 Thebai/ *Q* : Thebais *B*   815 iamiam *P* noscitque *A*   818 adhunc *P*   libor *P*   819 emeriti *P* : meritis *S*   referuntur *P*

IN ACHILLEIDA

PRAEFATIO

INGREDIENTI mihi Achilleidos recensendae curam venit in manus editio illa Klotziana (MDCCCCII) docta et laboriosa. Praeter Puteaneum tribus codicibus usus est Klotz *QKC*, et hos ad unum archetypum reduci posse ex communi lacuna quae est ad *Ach.* i. 529–662 demonstravit. Libros *QK* iam adhibuit Kohlmann: et quid novi nisi novas corruptelas secum trahat *C* vix perspicio; nec longe absum quin coniciam *C* ad communem archetypum non nisi per *Q* redire[1]. Itaque arbitratus eum fere nihil ad suum archetypum restituendum conferre, nolui Apparatum meum ineptiis eius onerare. De *PKQ* iam in Praefatione Thebaidos dixi.

Codicem Etonensem (*E*) quem paene omnino contempsit Klotz ego denuo excussi, neque parvi esse habendum censeo. (Librum Oxoniam in meum usum benigne transmisit Collegii Etonensis Bibliothecarius.) Lectiones eius nonnullas in ipsum textum recepi (i. 109, 506, 513, 672, 723, 753, 800, 908; ii. 17). Num enim

[1] *Cf.* i. 8 veteres *K* : vere// (ex veres) *Q* : vere *C* 54 hilares *QC* 315 pastus *PK* : pastu// *Q* : pastu *C* 316 -que *add.* *QC* Addas etiam : i. 72 honos *QC* 303 deriguit *C* 342 incerti *QC* 350 achilli *QC* 387 honor *QC* 490 ęthnam *QC* 548 e castris *qc* 582 colus *qc*
Certe a communi archetypo longe remotior est *C* quam *QK*. De codice *Q* eum descriptum fuisse nullo modo opinor : sed de *Q*, uno et altero codice intermisso (et ubique grassato interpolatore), descendisse valde suspicor.

credi potest codicem qui toties cum solo Puteaneo[1] consentit numquam veram lectionem, a Puteaneo ceterisque amissam, servasse? At hoc nos credere volunt editorés. Sed notandum est hos editores per Schenkelios[2] de pretio et charactere codicis *E* mirum quantum deceptos fuisse. Saepius enim Schenkl (sive Henricus seu Carolus) de lectionibus *E* mentitus est quam vere locutus. Quod si credere dubitas, conferas sis notas meas ad i. 8, 109, 123, 317, 374, 409, 425, 434, 435, 471, 513, 648, 651, 761, 811, 812, 891, 941, 945; ii. 30, 35, 88, 102, 135.

[1] Etiam in minimis rebus idem consensus cuius haec exempla apponere licet: i. 385 commissimus *PE* 511 violare *P*: violavere (re *add.* E^2) *E* 543 pecto *P*: pect; (*sic*) *E* 666 acervas *PE* 717 priamo phrigibus *PE* 735 gravius *P*: grais *E* imus *PE* 818 itaq (h co) *P*: itaco *E* ii. 88 accendente *PE* 95 propriorque *PE* 149 ferebat (re) *P*: ferebat *E*

[2] *Studia Vindob.* 1882.

P. PAPINI STATI

ACHILLEIDOS

LIBER PRIMVS

Magnanimvm Aeaciden formidatamque Tonanti
progeniem et patrio vetitam succedere caelo,
diva, refer. quamquam acta viri multa inclita cantu
Maeonio, sed plura vacant: nos ire per omnem
(sic amor est) heroa velis Scyroque latentem
Dulichia proferre tuba nec in Hectore tracto
sistere, sed tota iuvenem deducere Troia.
tu modo, si veterem digno deplevimus haustu,
da fontis mihi, Phoebe, novos ac fronde secunda
necte comas: neque enim Aonium nemus advena pulso
nec mea nunc primis augescunt tempora vittis.
scit Dircaeus ager meque inter prisca parentum
nomina cumque suo numerant Amphione Thebae.
  At tu, quem longe primum stupet Itala virtus
Graiaque, cui geminae florent vatumque ducumque
certatim laurus (olim dolet altera vinci),
da veniam ac trepidum patere hoc sudare parumper
pulvere. te longo necdum fidente paratu
molimur magnusque tibi praeludit Achilles.
  Solverat Oebalio classem de litore pastor
Dardanus incautas blande populatus Amyclas
plenaque materni referens praesagia somni

3 multa *Mueller*: multum *ex* multa *Q*: multum *cett.* 8 veterem *P*: veteres *Eω* 9 da mihi feve novos fontes *E* 10 pulso *om.* *P* 11 albescunt *codd. dett.* 13 numerant tuo amphione *E*: *fort.* numerans . . . Thebe 15 ducemque *P* 17 suadere *P* 18 nondum *E* 20 eualio *E*

culpatum relegebat iter, qua condita ponto
fluctibus invisis iam Nereis imperat Helle:
cum Thetis Idaeos—heu numquam vana parentum
auguria!—expavit vitreo sub gurgite remos.
nec mora, et undosis turba comitante sororum
prosiluit thalamis: fervent coeuntia Phrixi
litora et angustum dominas non explicat aequor.
  Illa ubi discusso primum subit aëra ponto,
'Me petit haec, mihi classis' ait 'funesta minatur,
agnosco monitus et Protea vera locutum.
ecce novam Priamo facibus de puppe levatis
fert Bellona nurum: video iam mille carinis
Ionium Aegaeumque premi; nec sufficit, omnis
quod plaga Graiugenum tumidis coniurat Atridis:
iam pelago terrisque meus quaeretur Achilles,
et volet ipse sequi. quid enim cunabula parvo
Pelion et torvi commisimus antra magistri?
illic, ni fallor, Lapitharum proelia ludit
improbus et patria iam se metitur in hasta.
o dolor, o seri materno in corde timores!
non potui infelix, cum primum gurgite nostro
Rhoeteae cecidere trabes, attollere magnum
aequor et incesti praedonis vela profunda
tempestate sequi cunctasque inferre sorores?
nunc quoque—, sed tardum, iam plena iniuria raptae.
ibo tamen pelagique deos dextramque secundi,
quod superest, complexa Iovis per Tethyos annos
grandaevumque patrem supplex miseranda rogabo
unam hiemem.' dixit magnumque in tempore regem
adspicit. Oceano veniebat ab hospite, mensis

25 idaei 30 illa ubi discusso *Eω*: illa discusso *P* subit] petit *E* 40 ni *Eω*: nil *P* 47 tardi est pl. *E* 48 secundam *E* 49 amnes *E* 51 regem *Eω*: rege (*olim* reges?) *P*

laetus et aequoreo diffusus nectare vultus,
unde hiemes ventique silent cantuque quieto
armigeri Tritones eunt scopulosaque cete
Tyrrhenique greges circumque infraque rotantur
rege salutato; placidis ipse arduus undis
eminet et triplici telo iubet ire iugalis:
illi spumiferos glomerant a pectore cursus,
pone natant delentque pedum vestigia cauda:
cum Thetis: 'O magni genitor rectorque profundi:
adspicis in qualis miserum patefeceris usus
aequor? eunt tutis terrarum crimina velis,
ex quo iura freti maiestatemque repostam
rupit Iasonia puppis Pagasaea rapina.
en aliud furto scelus et spolia hospita portans
navigat iniustae temerarius arbiter Idae,
eheu quos gemitus terris caeloque daturus,
quos mihi! sic Phrygiae pensamus gaudia palmae,
hi Veneris mores, hoc gratae munus alumnae?
has saltem (num semideos nostrumque reportant
Thesea?), si quis adhuc undis honor, obrue puppis,
aut permitte fretum! nulla inclementia: fas sit
pro nato timuisse mihi. da tollere fluctus,
nec tibi de tantis placeat me †fluctibus unam†
litus et Iliaci scopulos habitare sepulcri.'
Orabat laniata genas et pectore nudo
caeruleis obstabat equis. sed rector aquarum
invitat curru dictisque ita mulcet amicis:
'Ne pete Dardaniam frustra, Theti, mergere classem:

54 hiemes ΠK: hilares *Q dett.* et venti sil. *E* soluto *E.* 59 cursus *P*: fluctus *Eω* 68 caeloque Π: pelagoque *ω* 69 gaudia *P*: praemia *Eω* 70 mores veneris *E* 71 num *P*: numi *E*: nunc *Q*: ñ *K* 72 honor undis *E* 73 haut *P* (*probante Klotzio*!). 74 tollere fluctus *Eω*: pellere luctus *P* 75 unam *P*: unum *Eω*: neptibus unam *Baehrens*: *alii alia* 76 iliacis oculos *P* 77 comas *Q'* (*in ras.*) 78 aquis *E* sed *P*; tunc *Eω* rector *PLl.*: ductor *Eω*

fata vetant; ratus ordo deis miscere cruentas
Europamque Asiamque manus, consultaque belli
Iuppiter et tristis edixit caedibus annos.
quem tu illic natum in Sigeo pulvere, quanta
adspicies victrix Phrygiarum funera matrum,
cum tuus Aeacides tepido modo sanguine Teucros
†undabit† campos, modo crassa exire vetabit
flumina et Hectoreo tardabit funere currus
impelletque manu nostros, opera inrita, muros!
Pelea iam desiste queri thalamosque minores:
crederis peperisse Iovi; nec inulta dolebis
cognatisque utere fretis: dabo tollere fluctus,
cum reduces Danai nocturnaque signa Caphereus
exseret et dirum pariter quaeremus Vlixem.'
  Dixerat. illa gravi vultum demissa repulsa,
quae iam excire fretum et ratibus bellare parabat
Iliacis, alios iterum commenta paratus,
tristis ad Haemonias detorquet bracchia terras.
ter conata manu, liquidum ter gressibus aequor
reppulit et niveas feriunt vada Thessala plantas.
laetantur montes et conubialia pandunt
antra sinus lateque deae Spercheos abundat
obvius et dulci vestigia circuit unda.
illa nihil gavisa locis, sed coepta fatigat
pectore consilia et sollers pietate magistra
longaevum Chirona petit. domus ardua montem

82 Europaeque Asiaeque *EK*: Europae atque Asiaque *Q* belli *P*: bella *Eω* 83 indixit *E*: edixit tristes *K* 84 natum Sigeo in pulvere *codd.*, *corr. Lachmann* (*Lucr.* iii. 374) 86 tepido Π: trepidos *ω* teucros Π: teucro *ω* 87 undavit *P*: *fort.* turpabit: *certe* undabit *frustra ex Claud. Ruf.* ii. 68 *defendere temptaveris* 88 tardavit *PLl.* pondere *Ll.* 89 manus *P* 91 crederis *PL et corrector K*: credideris *Eω*: cum dideris (*in* credideris *corr.*) *codex meus* 92 cognatisque *P*: cognatis *Eω* 96 quae iam (*ex* quaedam) *P* 97 iterum *Eω*: animo (*i.e.* aīo) *P quod ex propinquitate verbi 'alios' ortum esse indico* conata *codd. dett.* 98 terra *P* 99 aequor] iter *E*

perforat et longo suspendit Pelion arcu;
pars exhausta manu, partem sua ruperat aetas.
signa tamen divumque tori et quem quisque sacrarit
accubitu genioque locus monstrantur: at intra
Centauri stabula alta patent, non aequa nefandis
fratribus. hic hominum nullos experta cruores
spicula nec truncae bellis genialibus orni
aut consanguineos fracti crateres in hostis,
sed pharetrae insontes et inania terga ferarum.
haec quoque dum viridis; nam tunc labor unus inermi
nosse salutiferas dubiis animantibus herbas,
aut monstrare lyra veteres heroas alumno.
Et tunc venatu rediturum in limine primo
opperiens properatque dapes largoque serenat
igne domum: cum visa procul de litore surgens
Nereis; erumpit silvis (dant gaudia viris)
notaque desueto crepuit senis ungula campo.
tunc blandus dextra atque imos demissus in armos
pauperibus tectis inducit et admonet antri.
Iamdudum tacito lustrat Thetis omnia visu
nec perpessa moras: 'Vbinam mea pignora, Chiron?
dic' ait 'aut cur ulla puer iam tempora ducit
te sine? non merito trepidus sopor atraque matri
signa deum et magnos utinam mentita timores?
iamque modo infensos utero mihi contuor ensis,

109 sacrarit *E et coni. Menke*: sacravit *P et cod. quidam Bentleii*: sacrarat *ω*: sacrasset *Prisc.* 110 locus *E*: locum *Pω*: loci *Menke* infra *cod. Bentleii*: intus *E* 112 hic] ac *E* 116 tum iuvenis *K* 117 animalibus *E* 119 *om. add. marg. E* 121 surgens Π: mater *ω* 122 erupit *E* 123 notaque *P*: motaque *Eω* 124 dextraque imos *E* demissus *P*: summissus *Eω* artus *E* 125 admonet antri *P*: admovet antris *Eω* 126 omina *E* 129 non merito Π*Q*: num immerito *K* 130 dolores *E* 131 namque *E* infensos *ω Prisc.* ii. 444. 12; *Eutych.* v. 465. 2: infessos *P*: in ensiferos (eros *cum ras.*) *E*

nunc planctu livere manus, modo in ubera saevas
ire feras; saepe ipsa (nefas!) sub inania natum
Tartara et ad Stygios iterum fero mergere fontis.
hos abolere metus magici iubet ordine sacri
Carpathius vates puerumque sub axe †peracto†
secretis lustrare fretis, ubi litora summa
Oceani et genitor tepet inlabentibus astris
Pontus. ibi ignotis horrenda piacula divis
donaque—sed longum cuncta enumerare vetorque;
trade magis!' sic ficta parens: neque enim ille dedisset,
si mollis habitus et tegmina foeda fateri
ausa seni. tunc ille refert: 'Duc, optima, quaeso,
duc genetrix humilique deos infringe precatu.
non superant tua vota modum placandaque multum
invidia est. non addo metum, sed vera fatebor:
nescio quid magnum (nec me patria omina fallunt)
vis festina parat tenuisque supervenit annos.
olim et ferre minas avideque audire solebat
imperia et nostris procul haud discedere ab antris:
nunc illum non Ossa capit, non Pelion ingens
Thessaliaeve nives. ipsi mihi saepe queruntur
Centauri raptasque domos abstractaque coram
armenta et semet campis fluviisque fugari:
insidiasque et bella parant timideque minantur.

132 libere *P* 133 iure *E* 134 ad *om. P* fere *E* 135 magici *Eω*: magni *P* 136 peracto *P* (*quod quomodo* occidentali *significare possit ego non video: neque vero regionem accurate vult Proteus indicare, id quod ex* 198 *sqq. apparet*) :. probato *Eω*: reducto *Owen, fort. recte* 139 ibi *P*: ubi *Eω, interpunxit Vollmer* . 141 ficta *P*: fata *Eω* 143 ipse *P* 145 nam *Colinaeus, Gevartius* (*quod sibi adrogavit Havet*) 146 non] *an* nunc? 148 tenerosque *vulg.* 149 efferre *P* avideque audire *P*: et obire audita *Eω* 152 Thessaliaeve nives *ω*: Thessaliae iuvenes *E* (*quod mutatis punctis recipi potest*): Pharsaliaeve nives *P* 155 timideque *P*: tumidique *Eω*: tumideque *Kohlmann, Klotz, Wilkins*: *at recte* timideque *quia insidiose*

olim equidem Argolicos pinus cum Thessala reges
hac veheret, iuvenem Alciden et Thesea vidi—
sed taceo.' figit gelidus Nereida pallor:
ille aderat multo sudore et pulvere maior,
et tamen arma inter festinatosque labores
dulcis adhuc visu: niveo natat ignis in ore
purpureus fulvoque nitet coma gratior auro.
necdum prima nova lanugine vertitur aetas,
tranquillaeque faces oculis et plurima vultu
mater inest: qualis Lycia venator Apollo
cum redit et saevis permutat plectra pharetris.
forte et laetus adest (o quantum gaudia formae
adiciunt!): fetam Pholoes sub rupe leaenam
perculerat ferro vacuisque reliquerat antris
ipsam, sed catulos adportat et incitat unguis.
quos tamen, ut fido genetrix in limine visa est,
abicit exceptamque avidis circumligat ulnis,
iam gravis amplexu iamque aequus vertice matri.
insequitur magno iam tunc conexus amore
Patroclus tantisque accenditur aemulus actis
par studiis aevique modis, sed robore longe,
et tamen aequali visurus Pergama fato.
  Protinus ille subit rapido quae proxima saltu
flumina fumantisque genas crinemque novatur
fontibus: Eurotae qualis vada Castor anhelo
intrat equo fessumque sui iubar excitat astri.
miratur, comitque senex nunc pectora mulcens
nunc fortis umeros: angunt sua gaudia matrem.
tunc libare dapes Baccheaque munera Chiron

156 Argolicos *Heinsius*: Arogos *E* (o *supra*): Argoos *Pω* The[ssala reges] *quae uncis inclusi om. P, add. rec. m.* 157 *om.* (*add. imo marg. rec. m.*) *P neque omissionem deprecor* 166 senis *E* 171 *fort.* bifido, *i. e. in limine antri* 175 accenditur *Bernart*: extenditur *codd.* 176 longe] dispar *Colinaeus, Gevart* 179 crinesque *E* 180 vaga *P* 181 fessusque *P* astris *E*

orat et attonitae varia oblectamina nectens
elicit extremo chelyn et solantia curas
fila movet leviterque expertas pollice chordas
dat puero. canit ille libens immania laudum
semina: quae tumidae superarit iussa novercae
Amphitryoniades, crudum quo Bebryca caestu
obruerit Pollux, quanto circumdata nexu
ruperit Aegides Minoia bracchia tauri,
maternos in fine toros superisque gravatum
Pelion: hic victo risit Thetis anxia vultu.
nox trahit in somnos, saxo conlabitur ingens
Centaurus blandusque umeris se innectit Achilles,
(quamquam ibi fida parens), assuetaque pectora mavult.
At Thetis undisonis per noctem in rupibus astans,
quae nato secreta velit, quibus abdere terris
destinet, huc illuc divisa mente volutat.
proxima, sed studiis multum Mävortia, Thrace;
nec Macetum gens dura placet laudumque daturi
Cecropidae stimulos: nimium opportuna carinis
Sestos Abydenique sinus: placet ire per altas
Cycladas. hic spretae Myconosque humilisque Seriphos
et Lemnos non aequa viris atque hospita Delos
gentibus. imbelli nuper Lycomedis ab aula
virgineos coetus et litora persona ludo
audierat, duros laxantem Aegaeona nexus
missa sequi centumque dei numerare catenas.
haec placet, haec timidae tellus tutissima matri.

185 attonitae varia obiectamina *P*: attonitam vario oblectamine *EωLl.* nectens *PK*: mulcens *Q*: mulcet *E cod. Bentleii* 186 chelyn] citharam *E* 189 quae *K*: q *E*: quod *PQ* (?): quot *Kohlmann* 190 crudo *E* quo *K cod. Bentleii*: quod *Pω*: *om.* *E* 192 Minoi *E* 194 victo *QK*: huicto *P*: ficto *E codd. dett.* 196 blandumque *E* se *om.* *QE* Achillum *E* 199 addere telis *P* (*prob. Vollmero qui* telis *ex* telae *descendere vult*!): abdere caelis (!) *coni. Klotz* 200 Destinat *QE* 201 sed] nec K^2 204 artas *P*, *sed cf.* 530 206 atque inhospita *Q*: et inospita *E* 207 nicomedis *E* 209 dura *E* 210 iussa *E*

qualis vicino volucris iam sedula partu,
iamque timens, qua fronde domum suspendat inanem,
providet hic ventos, hic anxia cogitat anguis,
hic homines: tandem dubiae placet umbra, novisque
vix stetit in ramis et protinus arbor amatur.
  Altera consilio superest tristemque fatigat
cura deam, natum ipsa sinu complexa per undas
an magno Tritone ferat, ventosne volucris
advocet an pelago solitam Thaumantida pasci.
elicit inde fretis et murice frenat acuto
delphinas biiugos, quos illi maxima Tethys
gurgite Atlanteo pelagi sub valle sonora
nutrierat (nullis vada per Neptunia glaucae
tantus honos formae nandique potentia nec plus
pectoris humani): iubet hos subsistere pleno
litore, ne nudae noceant contagia terrae.
ipsa dehinc toto resolutum corpore Achillem,
qui pueris sopor, Haemonii de rupibus antri
ad placidas deportat aquas et iussa tacere
litora: monstrat iter totoque effulgurat orbe
Cynthia. prosequitur divam celerisque recursus
securus pelagi Chiron rotat udaque celat
lumina et abreptos subito iam iamque latentis
erecto prospectat equo, qua cana parumper
spumant signa fugae et liquido perit orbita ponto.
illum non alias rediturum ad Thessala Tempe
iam tristis Pholoe, iam nubilus ingemit Othrys
et tenuior Spercheos aquis speluncaque docti

213 suspendit *P* 214 hunc . . . hinc *E*: hinc . . . hinc K^2 215 hunc *E*: hinc *ex corr.* *QK* 216 *post hunc vers. sequitur in cod. quodam Oldenburgensi* Componitque nidos quibus ansia natos effovet (= componitque, quibus natos fovet anxia, nidos?) 219 -ve *E* 221 frenat murice *E* 222 biiugos Π: biiuges ω thetis *codd.* 228 corpore *Wakefield*: pectore *codd.* 229 *om. add. marg.* *E* pueri *EK* 230 At *P* 231 effulgurat Π: effulgerat ω 233 rotat *P*: rogat *E*ω: notat *Schenkl*: *fort.* regit 234 °reptos *E* 235 et recto *E* 239 tenuior *Postgate*: tenuis *E*ω: senior *P*

muta senis; quaerunt puerilia carmina Fauni
et sperata diu plorant conubia Nymphae.
  Iam premit astra dies humilique ex aequore Titan
rorantis evolvit equos et ab aethere magno
sublatum curru pelagus cadit, at vada mater
Scyria iamdudum fluctus emensa tenebat,
exierantque iugo fessi delphines erili:
cum pueri tremefacta quies oculique patentes
infusum sensere diem. stupet aëre primo,
quae loca, qui fluctus, ubi Pelion? omnia versa
atque ignota videt dubitatque agnoscere matrem.
occupat illa manu blandeque adfata paventem:
'Si mihi, care puer, thalamos sors aequa tulisset,
quos dabat, aetheriis ego te complexa tenerem
sidus grande plagis, magnique puerpera caeli
nil humilis Parcas terrenaque fata vererer.
nunc impar tibi, nate, genus, praeclusaque leti
tantum a matre via est; quin et metuenda propinquant
tempora et extremis admota pericula metis.
cedamus, paulumque animos submitte virilis
atque habitus dignare meos. si Lydia dura
pensa manu mollisque tulit Tirynthius hastas,
si decet aurata Bacchum vestigia palla
verrere, virgineos si Iuppiter induit artus,
nec magnum ambigui fregerunt Caenea sexus,
hac sine, quaeso, minas nubemque exire malignam.
mox iterum campos, iterum Centaurica reddam

242 humilique *P*: humidusque *E*: humilisque *ω*   244 at *EQ*: ac *K* (*in ras.*): ad *P*   245 emissa *P*   247 patentes Π: iacentes *ω*   249 fluctus *in ras. P*   versa *P*: versat *Eω*   252 tulisset *P*: dedisset *Eω*   254 *post hunc v. sequitur in E* Clato columba iubat lachesis trahit atro poscat, *unde agnoscas illud scholasticum* Clotho colum retinet, Lachesis trahit, Atropos occat   257 a matre Π: matre *ω*: *fort.* in matre   260 avitus *P*   licia *E*   263 arcus *P*   265 hac *Postgate*: hae *P*: has *Eω*   numenque . . . malignum *Eω*

lustra tibi: per ego hoc decus et ventura iuventae
gaudia, si terras humilemque experta maritum
te propter, si progenitum Stygos amne severo
armavi (totumque utinam!) cape tuta parumper
tegmina nil nocitura animo. cur ora reducis?
quidve parant oculi? pudet hoc mitescere cultu?
per te, care puer, cognata per aequora iuro,
nesciet hoc Chiron.' sic horrida pectora tractat
nequiquam mulcens; obstat genitorque roganti
nutritorque ingens et cruda exordia magnae
indolis. effrenae tumidum velut igne iuventae
si quis equum primis submittere temptet habenis,
ille diu campis fluviisque et honore superbo
gavisus non colla iugo, non aspera praebet
ora lupis dominique fremit captivus inire
imperia atque alios miratur discere cursus.

Quis deus attonitae fraudes astumque parenti
contulit? indocilem quae mens detraxit Achillem?
Palladi litoreae celebrabat Scyros honorum
forte diem, placidoque satae Lycomede sorores
luce sacra patriis, quae rara licentia, muris
exierant dare veris opes divaeque severas
fronde ligare comas et spargére floribus hastam.
omnibus eximium formae decus, omnibus idem
cultus et expleto teneri iam fine pudoris
virginitas matura toris annique tumentes.
sed quantum viridis pelagi Venus addita Nymphas
obruit, aut umeris quantum Diana relinquit
Naidas, effulget tantum regina decori

267 lusta *P* iubente *P* 276 magnae] manent *P* (*cf.* ii. 84) *unde* manant *Klotz*, *haud feliciter* 278 subminittere *E* 281 fremit *P*: gemit *Eω* 285 celerabat *Q* honorem *Prisc.* 287 a patriis *E* 288 versis *P* 289 comas ligare *P* 293 pelagi virides *E* nympha *P* 294 reliquit *E* 295 decoro (*et* 296 choro) *E unde* offulget *conicias*

Deidamea chori pulchrisque sororibus obstat,
illius et roseo flammatur purpura vultu
et gemmis lux maior inest et blandius aurum:
atque ipsi par forma deae est, si pectoris anguis
ponat et exempta pacetur casside vultus.
hanc ubi ducentem longe socia agmina vidit,
trux puer et nullo temeratus pectora motu
diriguit totisque novum bibit ossibus ignem.
nec latet haustus amor, sed fax vibrata medullis
in vultus atque ora redit lucemque genarum
tingit et impulsum tenui sudore pererrat.
lactea Massagetae veluti cum pocula fuscant
sanguine puniceo vel ebur corrumpitur ostro,
sic variis manifesta notis palletque rubetque
flamma repens. eat atque ultro ferus hospita sacra
dissiciat turbae securus et immemor aevi,
ni pudor et iunctae teneat reverentia matris.
ut pater armenti quondam ductorque futurus,
cui nondum toto peraguntur cornua gyro,
cum sociam pastus niveo candore iuvencam
adspicit, ardescunt animi primusque per ora
spumat amor, spectant hilares obstantque magistri.
  Occupat arrepto iam conscia tempore mater:
'Hasne inter simulare choros et bracchia ludo
nectere, nate, grave est? gelida quid tale sub Ossa
Peliacisque iugis? o si mihi iungere curas
atque alium portare sinu contingat Achillem!'
mulcetur laetumque rubet visusque protervos

296 Deidamea *P*: Deidamia *Eω* 299 deae est] deae *Eω*: deest *P unde* deaest *Kohlm.* 300 ponat excepta *E* paretur *P Heinsius*: placetur *Eω* 302 vultu (mo *sup.* vul *add.*) *P* 304 nec^{la}tet *P* 305 redit] *an* ruit? 308 veluti ebur *P* 310 recens *E* 311 discutiat *E* 313 ductorque *P*: rectorque *Eω* 315 pastu *E et in ras. Q* 317 obstantque *P*: optantque *Eω* 320 gelido *E* 323 laetu//que *cum ras. P*: letusque *E* visosque *P* supervos *E*, *cf. Lact.*

obliquat vestisque manu leviore repellit.
adspicit ambiguum genetrix cogique volentem
iniecitque sinus; tum colla rigentia mollit
submittitque gravis umeros et fortia laxat
bracchia et impexos certo domat ordine crinis
ac sua dilecta cervice monilia transfert;
et picturato cohibens vestigia limbo
incessum motumque docet fandique pudorem.
qualiter artifici victurae pollice cerae
accipiunt formas ignemque manumque sequuntur,
talis erat divae natum mutantis imago.
nec luctata diu; superest nam plurimus illi
invita virtute decor, fallitque tuentis
ambiguus tenuique latens discrimine sexus.
  Procedunt, iterumque monens iterumque fatigans
blanda Thetis: 'Sic ergo gradum, sic ora manusque,
nate, feres comitesque modis imitabere fictis,
ne te suspectum molli non misceat aulae
rector et incepti pereant mendacia furti.'
dicit et admoto non distat comere tactu.
sic ubi virgineis Hecate lassata Therapnis
ad patrem fratremque redit, comes haeret eunti
mater et ipsa umeros exsertaque bracchia velat;
ipsa arcum pharetrasque locat vestemque latentem
deducit sparsosque tumet componere crinis.
  Protinus adgreditur regem atque ibi testibus aris
'Hanc tibi' ait 'nostri germanam, rector, Achillis

325 cogique *Heinsius*: cogitque *codd.* 326 inlexitque *falso E tribuit Schenkl* 326 tum *KQ Bentley*: tunc Π recentia *P* 328 donat *P'* 330 cohibens Π: cohibet ω 332 artificis *E* 336 invita *P et cod. Bentleii*: invicta *Eω* 338 monens . . . fatigans *P*: monet . . . fatigat *Eω* 339 oro *E* 343 dixit *E* distat *P*: cessat *Eω* 344 therapnis *P* (*et L. ad Theb.* iii. 422): pharetris *Eω* 345 fratrem patremque reddit *E* 346 levat *E* 347 locat] gerit *E* vestemque latentem *P*: vestesque latentes *Eω* 348 tumet *Gronovius, Heinsius*: timet Π: studet *K et in ras. Q* 350 Achillis *EK*: achilles *P*: achilli *Q*

(nonne vides ut torva genas aequandaque fratri?)
tradimus: arma umeris arcumque animosa petebat
ferre et Amazonio conubia pellere ritu.
sed mihi curarum satis est pro stirpe virili:
haec calathos et sacra ferat, tu frange regendo
indocilem sexuque tene, dum nubilis aetas
solvendusque pudor; neve exercere protervas
gymnadas aut lustris nemorum concede vagari.
intus ale et similis inter seclude puellas;
litore praecipue portuque arcere memento.
vidisti modo vela Phrygum: iam mutua iura
fallere transmissae pelago didicere carinae.'

Accedit dictis pater ingenioque parentis
occultum Aeaciden (quis divum fraudibus obstet?)
accipit; ultro etiam veneratur supplice dextra
et gratis electus agit: nec turba piarum
Scyriadum cessat nimio defigere visu
virginis ora novae, quantum cervice comisque
emineat quantumque umeros ac pectora fundat,
dehinc sociare choros castisque accedere sacris
hortantur, ceduntque loco et contingere gaudent.
qualiter Idaliae volucres, ubi mollia frangunt
nubila, iam longum caeloque domoque gregatae,
si iunxit pinnas diversoque hospita tractu
venit avis, cunctae primum mirantur et horrent;
mox propius propiusque volant, atque aëre in ipso
paulatim fecere suam plausuque secundo
circumeunt hilares et ad alta cubilia ducunt.

351 cenas *P* 356 sexuque ΠQ : sexumque *K* 357 catervas *P* catenas gymnados *temptabam coll. Silv.* ii. 1. 110 (catenatis . . . palaestris), *cf. etiam Silv.* iii. 1. 157 365 veneratus *E* 366 erectus *E* 367 niveo *P* 370 deh^{n}ic *P*: dein *cett.* 371 *an* clauduntque locum? *volunt enim, non cedere, sed appropinquare* 374 divisoque *falso E tribuit Schenkl* 376 mox propiusque *PK* 378 ad *om.* E^1, *add. sup.* E^4

Digreditur multum cunctata in limine mater,
dum repetit monitus arcanaque murmura figit
auribus et tacito dat verba novissima vultu.
tunc excepta freto longe cervice reflexa
abnatat et blandis adfatur litora votis:
'Cara mihi tellus, magnae cui pignora curae
depositumque ingens timido commisimus astu,
sis felix taceasque, precor, quo more tacebat
Creta Rheae: te longus honos aeternaque cingent
templa nec instabili fama superabere Delo;
et ventis et sacra fretis interque vadosas
Cycladas, Aegaeae frangunt ubi saxa procellae,
Nereidum tranquilla domus iurandaque nautis
insula, ne solum Danaas admitte carinas,
ne, precor! "Hic thiasi tantum et nihil utile bellis,"
hoc famam narrare doce, dumque arma parantur
Dorica et alternum Mavors interfurit orbem,
(cedo equidem) sit virgo pii Lycomedis Achilles.'
Interea meritos ultrix Europa dolores
dulcibus armorum furiis et supplice regum
conquestu flammata movet; quippe ambit Atrides
ille magis, cui nupta domi, facinusque relatu
asperat Iliacum: captam sine Marte, sine armis
progeniem caeli Spartaeque potentis alumnam,
iura fidem superos una calcata rapina.
hoc foedus Phrygium, haec geminae commercia terrae?
quid maneat populos, ubi tanta iniuria primos
degrassata duces?—coeunt gens omnis et aetas;

379 cuncta E^1 381 vultu Π *et Monacensis* 14557: voto ω 385 commissimus Π 387 te *om.* E^1 390 plangunt *N Heinsius* 391 noctis *P* 393 deprecor Q^2E: *totum locum ita recte interpunxit Schenkl* 394 hic *Colinaeus* 395 interserit *Q* 396 Achilles *EK*: achillis *PQ* 397 victrix *P*: *versus in E bis scriptus est. Initialem litteram verbi* Interea (*secundi*) *amplificavit E. Codd. dett. hinc tertium libr. incipere volunt.* 400 domo *P* 401 aptam *E* 404 Phrygiae *E* 405 iniurimos E^1

nec tantum exciti, bimari quos Isthmia vallo
claustra nec undisonae quos circuit umbo Maleae,
sed procul admotas Phrixi qua semita iungi
Europamque Asiamque vetat; quasque ordine gentis
litore Abydeno maris adligat unda superni.
fervet amor belli concussasque erigit urbes.
aera domat Temese, quatitur navalibus ora
Eubois, innumera resonant incude Mycenae,
Pisa novat currus, Nemee dat terga ferarum,
Cirrha sagittiferas certat stipare pharetras,
Lerna gravis clipeos caesis vestire iuvencis.
dat bello pedites Aetolus et asper Acarnan,
Argos agit turmas, vacuantur pascua ditis
Arcadiae, frenat celeris Epiros alumnos,
Phocis et Aoniae iaculis rarescitis umbrae,
murorum tormenta Pylos Messenaque tendunt.
nulla immunis humus; velluntur postibus altis
arma olim dimissa patrum, flammisque liquescunt
dona deum: ereptum superis Mars efferat aurum.
nusquam umbrae veteres: minor Othrys et ardua sidunt
Taygeta, exuti viderunt aëra montes.
iam natat omne nemus: caeduntur robora classi,
silva minor remis. ferrum lassatur in usus
innumeros, quod rostra liget, quod muniat arma,
belligeros quod frenet equos, quod mille catenis
squalentis nectat tunicas, quod sanguine fumet
vulneraque alta bibat, quod conspirante veneno
impellat mortis; tenuant umentia saxa

408 unda Maleae *E* 409 admotas *PKQ*: amotas *E*: amotae *Gronovius*: amoti *Kohlmann cum dett. codd.* 412 conclusasque *P* 416 sagitti// E^1 417 iuventis (c *sup.* t *add.*) *P* 418 acarnan *P*: acarnas *Eω* 425 deum] dn̄i *E* ereptum *P*: et raptum *Eω* 426 ardua fiunt *E* 429 laxatur *K*: lasxatur *E* in Π: ad *ω* 431 frenat *EQ* 434 tenuat umentia *P*: tenuantque humentia *K*: tenuantur mitia *QE* (*dormitat Schenkl*)

attritu et pigris addunt mucronibus iras.
nec modus aut arcus lentare aut fundere glandes
aut torrere sudes galeasque attollere conis.
hos inter motus pigram gemit una quietem
Thessalia et geminis incusat fata querelis,
quod senior Peleus nec adhuc maturus Achilles.
Iam Pelopis terras Graiumque exhauserat orbem
praecipitans in transtra viros insanus equosque
Bellipotens. fervent portus et operta carinis
stagna suasque hiemes classis promota suosque
attollit fluctus; ipsum iam puppibus aequor
deficit et totos consumunt carbasa ventos.
Prima rates Danaas Hecateia congregat Aulis,
rupibus expositis longique crepidine dorsi
Euboicum scandens Aulis mare, litora multum
montivagae dilecta deae, iuxtaque Caphereus
latratum pelago tollens caput. ille Pelasgas
ut vidit tranare rates, ter monte ter undis
intonuit saevaeque dedit praesagia noctis.
coetus ibi armorum Troiae fatalis, ibi ingens
iuratur bellum, donec sol annuus omnis
conficeret metas. tunc primum Graecia viris
contemplata suas; tunc sparsa ac dissona moles
in corpus vultumque coit et rege sub uno
disposita est. sic curva feras indago latentis
claudit et admotis paulatim cassibus artat.
illae ignem sonitumque pavent diffisaque linquunt
avia miranturque suum decrescere montem,

435 pigris *P et codd. Heinsii*: nigris *Eω* 436 est aut *E* glandem *E* 438 una *P*: hora *E* (*ex Verg. Aen.* v. 844!): ora *K*: ore *Q* 439 Thessalia *P*: Thessalis *Eω* 440 negat huc *P* 441 gratumq. *Q* 442 transa *P*: trastra *E* 444 suasuasque *P* 447 ratis *P*: rates *Eω* 449 scindens *Menke* 450 iustaque *E* 451 pelasgans *P* 452 transire *E* 455 amnes *P* 456 configeret *E* 457 *an* dissita? 458 cetumq. *E* 459 deposita *P* torva *cod. Bentleii* 460 cassibus *EK*: classibus *PQ* 461 diffisaque *scripsi*: diffusaque *codd.* 462 avita *P*: *an* ardua?

donec in angustam ceciderunt undique vallem;
inque vicem stupuere greges socioque timore
mansuescunt: simul hirtus aper, simul ursa lupusque
cogitur et captos contempsit cerva leones.
Sed quamquam et gemini pariter sua bella capessant
Atridae famamque avida virtute paternam
Tydides Sthenelusque premant, nec cogitet annos
Antilochus septemque Aïax umbone coruscet
armenti reges atque aequum moenibus orbem,
consiliisque armisque vigil contendat Vlixes:
omnis in absentem belli manus ardet Achillem,
nomen Achillis amant, et in Hectora solus Achilles
poscitur, illum unum Teucris Priamoque loquuntur
fatalem. quis enim Haemoniis sub vallibus alter
creverit effossa reptans nive? cuius adortus
cruda rudimenta et teneros formaverit annos
Centaurus? patrii propior cui linea caeli,
quemve alium Stygios tulerit secreta per amnis
Nereis et pulchros ferro praestruxerit artus?
haec Graiae castris iterant traduntque cohortes.
cedit turba ducum vincique haud maesta fatetur.
sic cum pallentes Phlegraea in castra coirent
caelicolae iamque Odrysiam Gradivus in hastam
surgeret et Libycos Tritonia tolleret anguis
ingentemque manu curvaret Delius arcum,
stabat anhela metu solum Natura Tonantem
respiciens: quando ille hiemes tonitrusque vocaret
nubibus, igniferamque ad fulmina posceret Aetnen.

468 avida Π : avidi ω paterna *K* 469 premat *P* 471 greges *falso E tribuit Schenkl* 472 consiliis (*om.* -que) *codd. dett., edd.* 475 unum *om. E* 477 ad ortus *E* : ab ortu *Q ex corr.* 479 libera *Q* 481 pracstuxerit (r *sup.* tu *add. rec. man.*) *P* : praestrinxerit *E* : perstrinxerit *edd. vulg., codd. dett.* 484 palantes *Aldus, Kohlmann* : Pallenes *Wilamowitz-Möllendorff* 485 que *om. E* 488 metus sola *P* 490–491 *transp. P* 490 nubilus *EQ* igniferamque ad *dedi* : igniferam quod *PK* : igniferam que *E* : igniferam quō (u *in ras.*) *Q*

Atque ibi dum mixta vallati plebe suorum
et maris et belli consultant tempora reges,
increpitans magno vatem Calchanta tumultu
Protesilaus agit: namque huic bellare cupido
praecipua et primae iam tunc data gloria mortis:
'O nimium Phoebi tripodumque oblite tuorum,
Thestoride, quando ora deo possessa movebis
iustius aut quianam Parcarum occulta recludis?
cernis ut ignotum cuncti stupeantque fremantque
Aeaciden? sordent vulgo Calydonius heros
et magno genitus Telamone Aiaxque secundus.
nos quoque—sed Mavors et Troia arrepta probabunt.
illum neglectis (pudet heu!) ductoribus omnes
belligerum ceu numen amant. dic ocius (aut cur
serta comis et multus honos?) quibus abditus oris,
qua iubeas tellure peti? nam fama nec antris
Chironis patria nec degere Peleos aula.
heia, inrumpe deos et fata latentia vexa,
laurigerosque ignis, si quando, avidissimus hauri!
arma horrenda tibi saevosque remisimus ensis,
numquam has imbellis galea violabere vittas:
sed felix numeroque ducum praestantior omni,
si magnum Danais per te deprendis Achillem.'

494 agit *P quod recepi coll. Lucr.* iii. 963: ait ω*E et edd.* 495 primi . . . Martis *cod. Bentleii* 498 quianam *P*: quaenam *E*ω recludis (recludes *codd.*) *dedi, i.e.* celas. *Similiter Silv.* ii. 4. 32 recluso = vinclis retento: *Silv.* iii. 4. 98 reclusit = operuit: *neque omnino apud Statium aperire* (*sed semper operire*) *significare hoc verbum suspicor* 499 cuncti *EK*: cunctis *PQ* fremantque *E*: premantque *P*ω 500 sordent *P*: sordet ω 501–502 *sic interpunxi* 502 et Π: sed ω arrepta ω (*i.e. in cuius solo primus Graecorum Protesilaus plantas figet*): abrepta Π, *cf.* 784; ii. 21 505 multus Π: mutus *cett.*: mitis *Gronovius* 506 qua iubeas *E*: quane iuves *P*: quave iubes ω 511 *an* hac? galeare violare *P*: galea violavere (re *al. m.*) *E* 512 praestantior (-rae- *rec. m. in ras.*) *P* 513 per te *Colinaeus* (*et codex meus*): pro te Πω deprehendis *E* (deprendis *codex meus*): dependis (de *in ras. rec. m.*) *P* (*cf.* 511, 512 *unde manifestum est lacunosum hoc loco fuisse Puteanei archetypum*): dependis *falsum est quoniam agitur non uter militari debeat sed ubi gentium sit Achilles*: portendis ω (*falsa de E Schenkl*)

Iamdudum trepido circumfert lumina motu
intrantemque deum primo pallore fatetur
Thestorides; mox igne genas et sanguine torpens
nec socios nec castra videt, sed caecus et absens
nunc superum magnos deprendit in aethere coetus,
nunc sagas adfatur avis, nunc dura sororum
licia, turiferas modo consulit anxius aras
flammarumque apicem rapit et caligine sacra
pascitur. exsiliunt crines rigidisque laborat
vitta comis, nec colla loco nec in ordine gressus.
tandem fessa tremens longis mugitibus ora
solvit, et oppositum vox eluctata furorem est:
'Quo rapis ingentem magni Chironis alumnum
femineis, Nerei, dolis? huc mitte: quid aufers?
non patiar: meus iste, meus. tu diva profundi,
et me Phoebus agit. latebris quibus abdere temptas
eversorem Asiae? video per Cycladas altas
attonitam et turpi quaerentem litora furto.
occidimus: placuit Lycomedis conscia tellus.
o scelus! en fluxae veniunt in pectora vestes.
scinde, puer, scinde et timidae ne cede parenti.
ei mihi, raptus abit! quaenam haec procul improba virgo?'
Hic nutante gradu stetit amissisque furoris
viribus ante ipsas tremefactus corruit aras.
tunc haerentem Ithacum Calydonius occupat heros:
'Nos vocat iste labor: neque enim comes ire recusem,
si tua cura trahat. licet ille sonantibus antris
Tethyos aversae gremioque prematur aquosi
Nereos, invenies. tu tantum providus astu

516 torpens *scripsi* (*prae igne sensum oculorum amittit*), *cf. Quint.* xi. 3. 76: torquens *codd.* 517 absens *Eω et ex* amens *pr. m. corr. P* 518 aethera coetos *P* 519 sagax *P* 521 apicem Π: apices *ω* 525 appositum vix *E* est *om. E* 527 audes aufers *P* 529-661 *qui exstant in* Π *et dett. codd. om. ω: sed addiderunt* (*in marg. K = k, folio insuto Q = q*) *m. rec.* 529 addere *P* 533 influxae *E* 535 a mihi *E* 539 recusem *P*: recusen *E*: recuso *ω* 541 adversae *K* aquoso *k*

tende animum vigilem fecundumque erige pectus:
non mihi quis vatum dubiis in casibus ausit
fata videre prior.' subicit gavisus Vlixes:
'Sic deus omnipotens firmet, sic adnuat illa
virgo paterna tibi! sed me spes lubrica tardat:
grande equidem armatum castris inducere Achillem;
sed si fata negent, quam foedum ac triste reverti!
vota tamen Danaum non intemptata relinquam.
iamque adeo aut aderit mecum Peleius heros,
aut verum penitus latet et sine Apolline Calchas.'
  Conclamant Danai stimulatque Agamemno volentis:
laxantur coetus resolutaque murmure laeto
agmina discedunt, quales iam nócte própinqua
e pastu referuntur aves, vel in antra reverti
melle novo gravidas mitis videt Hybla catervas.
nec mora, iam dextras Ithacesia carbasus auras
poscit, et in remis hilaris sedere iuventus.
  At procul occultum falsi sub imagine sexus
Aeaciden furto iam noverat una latenti
Deidamea virum; sed opertae conscia culpae
cuncta pavet tacitasque putat sentire sorores.
namque ut virgineo stetit in grege durus Achilles
exsolvitque rudem genetrix digressa pudorem,
protinus elegit comitem, quamquam omnis in illum
turba coit, blandeque novas nil tale timenti
admovet insidias: illam sequiturque premitque
improbus, illam oculis iterumque iterumque resumit.
nunc nimius lateri non evitantis inhaeret,

543 pecto *P* (pectus *rec. m.*): pect; (*sic*) *E* 544 nam *kq* 548 grande equidem *kq*: grande quidem *E*: grandem equidem *P* ē castris *q* 551 adeo aderit *P* 554 laxatur *E* 555 qualis *P* 556 apes *q* 558 ithacesia Π*k*: ithacus iam *PQ rec. m.* 559 ad remos *q* hilares *Pq* 560 ad *P* 561 noverant *P* latentem *k* 562 Deidamea *P* (*et semper*): Deidamia *cett.* 563 *an* tuta pavet? 564 durus Π*q*: clarus *k codd. dett.* 569 revixi *E* 570 a lat. *E*

nunc levibus sertis, lapsis nunc sponte canistris,
nunc thyrso parcente ferit, modo dulcia notae
fila lyrae tenuisque modos et carmina monstrat
Chironis ducitque manum digitosque sonanti
infringit citharae, nunc occupat ora canentis
et ligat amplexus et mille per oscula laudat.
illa libens discit, quo vertice Pelion, et quis
Aeacides, puerique auditum nomen et actus
assidue stupet et praesentem cantat Achillem.
ipsa quoque et validos proferre modestius artus
et tenuare rudis attrito pollice lanas
demonstrat reficitque colos et perdita dura
pensa manu; vocisque sonum pondusque tenentis,
quodque fugit comites, nimio quod lumine sese
figat et in verbis intempestivus anhelet,
miratur: iam iamque dolos aperire parantem
virginea levitate fugit prohibetque fateri.
sic sub matre Rhea iuvenis regnator Olympi
oscula securae dabat insidiosa sorori
frater adhuc, medii donec reverentia cessit
sanguinis et versos germana expavit amores.
[tandem detecti timidae Nereidos astus.]
  Lucus Agenorei sublimis ad orgia Bacchi
stabat et admissum caelo nemus: huius in umbra
alternam renovare piae trieterida matres
consuerant scissumque pecus terraque revulsas

574 sonantis *P* 576 amplexu et milena *E* (mille *marg.* E^2) 582 colos Π*k* : colus *q* perdita dura *Eω* : perfida durat *P*, *cf.* 260 583 vocique sonus *E* 585 intempestib. *P* 586 paranti *E* 588 regnare E^1 591 veros *k vulg.* amore *P* (*corr. in* -es *m. rec.*) 592 *versum iam Gustafssoni suspectum uncis inclusi; post* 592 *sequitur in cod. Monacensi* 14557 : producente novos partus de more Lucina, *cf.* 674 594 huius *om. E, add. marg.* E^2 in ume *P* 595 alternam *P* : alterne *E* : alternum *kq* revocare *Kq* trieterida *Gronovius* : triethyrida *P* : trieterica *Ek* : triateria *q* 596 spissumque *P*

ferre trabes gratosque deo praestare furores.
lex procul ire mares: iterat praecepta verendus
ductor, inaccessumque viris edicitur antrum.
nec satis est: stat fine dato metuenda sacerdos
exploratque aditus, ne quis temerator oberret
agmine femineo: tacitus sibi risit Achilles.
illum virgineae ducentem signa catervae
magnaque difficili solventem bracchia motu
(et sexus pariter decet et mendacia matris)
mirantur comites. nec iam pulcherrima turbae
Deidamea suae tantumque admota superbo
vincitur Aeacide, quantum premit ipsa sorores.
ut vero e tereti demisit nebrida collo
errantisque sinus hedera collegit et alte
cinxit purpureis flaventia tempora vittis
vibravitque gravi redimitum missile dextra,
attonito stat turba metu sacrisque relictis
illum ambire libet pronosque attollere vultus.
talis, ubi ad Thebas vultumque animumque remisit
Euhius et patrio satiavit pectora luxu,
serta comis mitramque levat thyrsumque virentem
armat et hostilis invisit fortior Indos.
  Scandebat roseo medii fastigia caeli
Luna iugo, totis ubi somnus inertior alis
defluit in terras mutumque amplectitur orbem:
consedere chori paulumque exercita pulsu
aera tacent, tenero cum solus ab agmine Achilles
haec secum: 'Quonam timidae commenta parentis
usque feres? primumque imbelli carcere perdes

598 Rex *P* 599 educitur *P* 600 stat est *P* 602 sibi risit *P Monacensi* 14557: subrisit *Ekq* 609 e tereti *codd. dett. edd.*: et tereti *P*: et territi *E*: thereti *q* misit nebreida *E* 615 ubi Athenas *E* 620 totisque *E* 621 desilit *E* 622 c[r]usu *P* (pulsu *marg. rec. m.*) 625 perdis *P*

florem animi? non tela licet Mavortia dextra,
non trepidas agitare feras. ubi campus et amnes
Haemonii? quaerisne meos, Sperchie, natatus
promissasque comas? an desertoris alumni
nullus honos? Stygiasque procul iam raptus ad umbras
dicor et orbatus plangit mea funera Chiron?
tu nunc tela manu, nostros tu derigis arcus
nutritosque mihi scandis, Patrocle, iugalis:
ast ego pampineis diffundere bracchia thyrsis
et tenuare colos (pudet haec taedetque fateri)
iam scio. quin etiam dilectae virginis ignem
aequaevamque facem captus noctesque diesque
dissimulas. quonam usque premes urentia pectus
vulnera teque marem (pudet heu!) nec amore probaris?'
  Sic ait; et densa noctis gavisus in umbra
tempestiva suis torpere silentia furtis
vi potitur votis et toto pectore veros
admovet amplexus; vidit chorus omnis ab alto
astrorum et tenerae rubuerunt cornua Lunae.
illa quidem clamore nemus montemque replevit:
sed Bacchi comites, discussa nube soporis,
signa choris indicta putant; fragor undique notus
tollitur et thyrsos iterum vibrabat Achilles,
ante tamen dubiam verbis solatus amicis:
'Ille ego (quid trepidas?) genitum quem caerula mater

627 agitare *Ek*: sagittare *P*: agitat *q* 628 quaerisve *E* 629 promissamque comam *E* 630 ullus *E* 631 ducor *E* 632 tunc t. *E* gradumanu *P* 635 colos *E*: colus *Pkq*, *cf.* 582 piget *E* haec *P*: heu *kq et* Π *rec. m.* taedet *P* (-que *add. rec. m.*) 638 quonam ipse *P* (*idem error Theb.* iv. 568) premes urentia *Ek* (?) *vulg.*: premis urgentia *q*: presumerentia *P* 639 teque Π*k*: meque *q* nec *P*: sed *Eq* probaris *P*: probabis *Ekq* marem pudet, heu, nec amore *interpungendum censet Kloti* 643 vidit *P*: risit *Eq*: risu *k*: rubuit *Scriverius, fort. recte* ablatu *E* 646 dimissa *E* nube soporis Π: nocte sorores *q* 648 vibrat *P* 649 solatus *P*: solatur *Ekq* 650 qui *P* gemi-tum *E*

paene Iovi silvis nivibusque immisit alendum
Thessalicis. nec ego hos cultus aut foeda subissem
tegmina, ni primo tu visa in litore: cessi
te propter, tibi pensa manu, tibi mollia gesto
tympana. quid defles magno nurus addita ponto?
quid gemis ingentis caelo paritura nepotes?
sed pater—: ante igni ferroque excisa iacebit
Scyros et in tumidas ibunt haec versa procellas
moenia, quam saevo mea tu conubia pendas
funere: non adeo parebimus omnia matri.'
[vade sed ereptum celes taceasque pudorem.]
  Obstipuit tantis regina exterrita monstris;
[quamquam olim suspecta fides, et comminus ipsum
horruit et facies multum mutata fatentis.]
quid faciat? casusne suos ferat ipsa parenti
seque simul iuvenemque premat, fortassis acerbas
hausurum poenas? et adhuc in corde manebat
ille diu deceptus amor: silet aegra premitque
iam commune nefas; unam placet addere furtis
altricem sociam, precibus quae victa duorum
adnuit. illa astu tacito raptumque pudorem
turgentemque uterum atque aegros in pondere mensis
occuluit, plenis donec stata tempora metis
attulit et partus index Lucina resolvit.

651 paene Iovi *Gustaffson*: paene Iovis *P*: Penei *E*: Peneis *kq*: Paeoniis *Wilamowitz-Möllendorff* commisit *q* 653 e primo *P* tu visa *E*: te vias *P*: te visa *kq* 656 ingentem . . . nepotem *E* 657 ante sub atro igni *E* *interpunxit Barth* *fort.* si pater— 659 tu *sup. lin.* E^2 pendas *Eq dett.*: perdas *Pk dett.* 661 *iun secluserunt Kohlmann, Klotz, Wilkins*: *exhibet q et nonnulli dett. codd.* 663-664 *uncis ego inclusi*: *quem enim sensum habeant non video; neque vero cum prioribus versibus congruunt et scholasticum quendam poetam universe sapiunt* 663 luminis ignem *temptavit Koch* 664 paventis *E* 665 suo *E* 666 acervas Π 671 astuta cito *E* 672 turgentemque *E*: surgentemque *cett.* aegros *sup. lin. E* 674 *post hunc versum incipit in edd. vett. secundus, in codd. dett. tertius liber*

II. Iamqve per Aegaeos ibat Laertia flexus
puppis et innumerae mutabat Cyclados oras:
iam Paros Olearosque latent; iam raditur alta
Lemnos et a tergo decrescit Bacchica Naxos,
ante oculos crescente Samo; iam Delos opacat
aequor, ubi e celsa libant carchesia puppi
responsique fidem et verum Calchanta precantur.
audiit Arquitenens Zephyrumque e vertice Cynthi
impulit et dubiis pleno dedit omina velo.
it pelagi secura ratis: quippe alta Tonantis
iussa Thetin certas fatorum vertere leges
arcebant aegram lacrimis ac multa timentem,
quod non erueret pontum ventisque fretisque
omnibus invisum iam tunc sequeretur Vlixem.
Frangebat radios humili iam pronus Olympo
Phoebus et Oceani penetrabile litus anhelis
promittebat equis, cum se scopulosa levavit
Scyros; in hanc totos emisit puppe rudentis
dux Laertiades sociisque resumere pontum
imperat et remis Zephyros supplere cadentis.
accedunt iuxta, et magis indubitata magisque
Scyros erat placidique super Tritonia custos
litoris. egressi numen venerantur amicae
Aetolusque Ithacusque deae. tunc providus heros,
hospita ne subito terrerent moenia coetu,
puppe iubet remanere suos; ipse ardua fido
cum Diomede petit. sed iam praevenerat arcis

676 mutabat (*fort.* mutabant *sc. viri*) Cyclados oras *scripsi*: mutabant Cyclades auras *codd.*: innumeras . . . Cycladas aurae *Koestlin*, *Klotz*, *Wilkins* 680 excelsa *E* 683 plena *E* 684 pelagi *EK* (*recte*, *nam*, *si Thetin timent*, *at propter pelagus*): pelago *PQ*[1] 686 timentem *P*: tumentem *Klotz*: gementem *Eω* 691 cum e *P* 693 sociisque *P*: sociosque *Eω* portum *P* 695 iuxta Π: iussis ω et Π: etiam *K*: ẹṭ *Q*: *om. codd. dett.* 699 teneret *Q*

litoreae servator Abas ignotaque regi
ediderat, sed Graia tamen, succedere terris
carbasa. procedunt, gemini ceu foedere iuncto
hiberna sub nocte lupi: licet et sua pulset
natorumque fames, penitus rabiemque minasque
dissimulant humilesque meant, ne nuntiet hostis
cura canum et trepidos moneat vigilare magistros.
Sic segnes heroes eunt campumque patentem,
qui medius portus celsamque interiacet urbem,
alterno sermone terunt; prior occupat acer
Tydides: 'Qua nunc verum ratione paramus
scrutari? namque ambiguo sub pectore pridem
verso, quid imbellis thyrsos mercatus et aera
urbibus in mediis Baccheaque terga mitrasque
huc tuleris varioque aspersas nebridas auro?
hisne gravem Priamo Phrygibusque armabis Achillem?'
Illi subridens Ithacus paulum ore remisso:
'Haec tibi, virginea modo si Lycomedis in aula est
fraude latens, ultro confessum in proelia ducent
Peliden; tu cuncta citus de puppe memento
ferre, ubi tempus erit, clipeumque his iungere donis,
qui pulcher signis auroque asperrimus astat;
nec sat erit: tecum lituo bonus adsit Agyrtes
occultamque tubam tacitos adportet in usus.'
Dixerat, atque ipso portarum in limine regem
cernit et ostensa pacem praefatus oliva:
'Magna, reor, pridemque tuas pervenit ad auris

703 tectis *Q* 704 iuncte *P* 706 labemque *P* 709 erunt *E* 710 medios *P* 711 terunt Π : ferunt *vel* serunt *cett.* 712 *an* paremus? 713 pridem Π : quidem *Q* : quiddam *K* 714 inbello *E* 716 variosque *P* 717 priamo Phrygibus (*om.* que) Π : phrygibus priamoque ω armabis *vulg.* : armavis *P* : armatus *Q* : armamus *EK* 719 molo *P* 721 nunc tacitus *P* 723 auroq. . . . asperrimus (. . . *rasura*) *Q* astat *E et coni. Kohlmann* : hasta *P* : ardet ω 724 nec *dedi* : haec (hoc *E*) *codd.* 728 pridemque tuas (†pridem vestras *suprascr. rec. m.*) *Q*

fama trucis belli, regum placidissime, quod nunc
Europamque Asiamque quatit. si nomina forte
huc perlata ducum, fidit quibus ultor Atrides,
hic tibi, quem tanta meliorem stirpe creavit
magnanimus Tydeus, Ithacis ego ductor Vlixes.
causa viae (metuam quid enim tibi cuncta fateri,
cum Graius notaque fide celeberrimus?): imus
explorare aditus invisaque litora Troiae,
quidve parent.' medio sermone intercipit ille:
'Adnuerit Fortuna, precor, dextrique secundent
ista dei! nunc hospitio mea tecta piumque
inlustrate larem.' simul intra limina ducit.
nec mora, iam mensas famularis turba torosque
instruit. interea visu perlustrat Vlixes
scrutaturque domum, si qua vestigia magnae
virginis aut dubia facies suspecta figura;
porticibusque vagis errat totosque penatis,
ceu miretur, obit: velut ille cubilia praedae
indubitata tenens muto legit arva Molosso
venator, videat donec sub frondibus hostem
porrectum somno positosque in caespite dentis.
  Rumor in arcana iamdudum perstrepit aula,
virginibus qua fida domus, venisse Pelasgum
ductores Graiamque ratem sociosque receptos.
aure pavent aliae; sed vix nova gaudia celat
Pelides avidusque suos heroas et arma

733 ithacus *P*. 734 enim cuncta tibi fateri *P* 735 gravius *P*: grais *E* imus Π *et Q* (?): unus *cett.* 738 dextrisque *P* 739 ista sibi *Q pr. m.* 741 domosq. (*suprascr.* toros) *Q* 744 facie *Q* figurae *P* 746 obit *Heinsius*: adit *codd.* 747 muto Π: multo *KQ* 749 summo *E* in specie *E*¹ 751 Pelasgos *E* 752 Graiasque *E* (*sed* ratem) 753 *om. K*¹, *add. K*² aure *scripsi coll. Theb.* i. 366: Lurea (*cum. ras., fuit* Aurea) *E*: iure *PK*: i/re (*ex* iure *corr.*) *Q*: ire *Schrader* nova Π*Q*: sua *K unde versui* 754 suos *restitui*
s
754 novos *codd.*, *quod* (*fort. ex* ueuos *ortum*) *propter* nova (753) *ferri*
o
nequit: avidosque novos heras *P*

vel talis vidisse cupit. iamque atria fervent
regali strepitu et picto discumbitur ostro,
cum pater ire iubet natas comitesque pudicas
natarum. subeunt, quales Maeotide ripa,
cum Scythicas rapuere domos et capta Getarum
moenia, sepositis epulantur Amazones armis.
tum vero intenso vultus ac pectora Vlixes
perlibrat visu, sed nox inlataque fallunt
lumina et extemplo latuit mensura iacentum.
at tamen erectumque genas oculisque vagantem
nullaque virginei servantem signa pudoris
defigit comitique obliquo lumine monstrat.
quod nisi praecipitem blando complexa moneret
Deidamea sinu nudataque pectora semper
exsertasque manus umerosque in veste teneret
et prodire toris et poscere vina vetaret
saepius et fronti crinale reponeret aurum,
Argolicis ducibus iam tunc patuisset Achilles.
  Vt placata fames epulis bis terque repostis,
rex prior adloquitur paterisque hortatur Achivos:
'Invideo vestris, fateor, decora inclita gentis
Argolicae, coeptis: utinam et mihi fortior aetas,
quaeque fuit, Dolopas cum Scyria litora adortos
perdomui, fregique vadis, quae signa triumphi
vidistis celsa murorum in fronte, carinas.
saltem si suboles, aptum quam mittere bello—

756 ostro ω: aulro *P* (*nonne* austro *praebebat archetypum?*) 760 suppositis *codd.*, *corr. Schrader* 761 tunc *E* intenso *falso E tribuit Schenkl*: intentos *P*: intent^{o}us *Q*: intentus *K dett. vulg.* 762 perlibrat *P*: perlibat *Q*: perliba *K cum ras.* 763 iacentum *P*: iacentis ω 764 erectum genas *E* 767 quod *E*ω: quid *P* 768 tempora semper *P* 772 *exstat in E pr. m., in Monac.* 14557, *in* ω *rec. m. marg. et nonnullis rec. aet., om. P. Eicere nolui* 775 incli (*sine ras*) *E* 778 *interpunxi fere ut Wilamowitz-Möllendorff* 779 celsa Π: celsas ω 780 aptum Π: aptam ω

[possem, plena forent mihi gaudia; namque iuvarem.]
nunc ipsi virisque meas et cara videtis
pignora: quando novos dabit haec mihi turba nepotis?'
dixerat, et sollers arrepto tempore Vlixes:
'Haud spernenda cupis; quis enim non visere gentis
innumeras variosque duces atque agmina regum
ardeat? omne simul roburque decusque potentis
Europae meritos ultro iuravit in ensis.
rura urbesque vacant, montis spoliavimus altos,
omne fretum longa velorum obtexitur umbra;
tradunt arma patres, rapit inrevocata iuventus.
non alias umquam tantae data copia famae
fortibus aut campo maiore exercita virtus.'
adspicit intentum vigilique haec aure trahentem,
cum paveant aliae demissaque lumina flectant,
atque iterat: 'Quisquis proavis et gente superba,
quisquis equo iaculoque potens, qui praevalet arcu,
omnis honos illic, illic ingentia certant
nomina: vix timidae matres aut agmina cessant
virginea; o multum sterilis damnatus in annos
invisusque deis, si quem haec nova gloria segnem
praeterit.' exisset stratis, ni provida signo
Deidamea dato cunctas hortata sorores
liquisset mensas ipsum complexa. sed haeret
respiciens Ithacum coetuque novissimus exit.
ille quidem incepto paulum ex sermone remittit,
pauca tamen iungens: 'At tu tranquillus in alta
pace mane carisque para conubia natis,
quas tibi sidereis divarum vultibus aequas
fors dedit. ut me olim tacitum reverentia tangit!

781 *om.* Πω *et boni codd. omn., cum edd. seclusi* 784 abrepto *P*, *cf.* 502 787 potentes *P* 796 superba *P*: superbus *Eω* 800 virginea o multum *E*: virginea multum *Pω*: virginea a multum *Baehrens* 803 cuncta *P* 806 quidem *ω*: quoque Π *falso* (*ille enim solus 'remittit'*) incerto *P* 808 sacrisque *E*

is decor et formae species permixta virili.'
occurrit genitor: 'Quid si aut Bacchea ferentis
orgia, Palladias aut circum videris aras?
et dabimus, si forte novus cunctabitur Auster.'
excipiunt cupidi et tacitis spes addita votis.
cetera depositis Lycomedis regia curis
tranquilla sub pace silet, sed longa sagaci
nox Ithaco, lucemque cupit somnumque gravatur.
  Vixdum exorta dies et iam comitatus Agyrte
Tydides aderat praedictaque dona ferebat.
nec minus egressae thalamo Scyreides ibant
ostentare choros promissaque sacra verendis
hospitibus. nitet ante alias regina comesque
Pelides, qualis Siculae sub rupibus Aetnae
Naidas Ennaeas inter Diana feroxque
Pallas et Elysii lucebat sponsa tyranni.
iamque movent gressus thiasisque Ismenia buxus
signa dedit, quater aera Rheae, quater enthea pulsant
terga manu variosque quater legere recursus.
tunc thyrsos pariterque levant pariterque reponunt
multiplicantque gradum, modo quo Curetes in actu
quoque pii Samothraces eunt, nunc obvia versae
pectine Amazonio, modo quo citat orbe Lacaenas
Delia plaudentisque suis intorquet Amyclis.
tunc vero, tunc praecipue manifestus Achilles
nec servare vices nec bracchia iungere curat;

811 is *PQK*: his *E et rec. m. Q*: est *E*: *fort.* qui decor! ut . . . virili! 812 bacchea *P*: bachei//a *E*: bachea *ω* 814 dabitur *Q et nonnulli codd. dett.* novos cunctavitur *P*: cunctatur *E* 815 cupide *E* 816 dispositis *E* 817 agaci *P* 818 mox *E* h co itaq. *P*: itaco *E* somnoq. *E* 824 quales *P* 825 Naiadas Π *et rec. m. Q*: Naiades *QK* Enneas *Gronovius*: aetneas (ethneas *E*) *codd.* ferosque *P* 827 immoenia *P* 828 enthea *vulg.*: entea *P*: euchia *Eω* 831 curre//tes *Q*: curtes (en *sup.* r *scr.* E^2) *E* 832 piideis amothraces *P* (*an* Idaei et Samothraces eunt *praebebat archetypum?*) 835 tum *P*

tunc mollis gressus, tunc aspernatur amictus
plus solito rumpitque choros et plurima turbat.
sic indignantem thyrsos acceptaque matris
tympana iam tristes spectabant Penthea Thebae.
  Solvuntur laudata cohors repetuntque paterna
limina, ubi in mediae iamdudum sedibus aulae
munera virgineos visus tractura locarat
Tydides, signum hospitii pretiumque laboris,
hortaturque legant, nec rex placidissimus arcet.
heu simplex nimiumque rudis, qui callida dona
Graiorumque dolos variumque ignoret Vlixem!
hic aliae, quas sexus iners naturaque ducit,
aut teretis thyrsos aut respondentia temptant
tympana, gemmatis aut nectunt tempora limbis:
arma vident magnoque putant donata parenti.
at ferus Aeacides, radiantem ut comminus orbem,
caelatum pugnas (saevis et forte rubebat
bellorum maculis) adclinem conspicit hastae,
infremuit torsitque genas, et fronte relicta
surrexere comae; nusquam mandata parentis,
nusquam occultus amor, totoque in pectore Troia est.
ut leo, materno cum raptus ab ubere mores
accepit pectique iubas hominemque vereri
edidicit nullasque rapi nisi iussus in iras,
si semel adverso radiavit lumine ferrum,
eiurata fides domitorque inimicus, in illum
prima fames, timidoque pudet servisse magistro.
ut vero accessit propius luxque aemula vultum

840 penthebae *P* 843 numera *P* 844 labor *P* 847 vafrumque *Heinsius, fort. recte* ignorat *EK* (*suprascr.* e E^1) 848 qua sexus inest *P* 849 teres *E* 851 dona E^1 852 aut ferus *E* 854 hastam *E* 855 licta *E* 858 cum] q *E* 860 rapini *E* 862 abiurata *E* : et iurata *Q* 863 pudet servisse *EQ* : ser uesse (i *sup.* e *prior. add.* E^2) *E* : iuvet servire *P*; iuvat servisse *K* (?) : rubet servire *Krohn*

reddidit et simili talem se vidit in auro,
horruit erubuitque simul. tunc acer Vlixes
admotus lateri summissa voce: 'Quid haeres?
scimus.' ait 'tu semiferi Chironis alumnus,
tu caeli pelagique nepos, te Dorica classis,
te tua suspensis exspectat Graecia signis,
ipsaque iam dubiis nutant tibi Pergama muris.
heia, abrumpe moras: sine perfida palleat Ide,
et iuvet haec audire patrem, pudeatque dolosam
sic pro te timuisse Thetin.' iam pectus amictu
laxabat, cum grande tuba (sic iussus) Agyrtes
insonuit: fugiunt disiectis undique donis
implorantque patrem commotaque proelia credunt.
illius intactae cecidere a pectore vestes,
iam clipeus breviorque manu consumitur hasta
(mira fides!), Ithacumque umeris excedere visus
Aetolumque ducem: tantum subita arma calorque
Martius horrenda confundit luce penatis.
immanisque gradu, ceu protinus Hectora poscens,
stat medius trepidante domo, Peleaque virgo
quaeritur. ast alia plangebat parte retectos
Deidamea dolos, cuius cum grandia primum
lamenta et notas accepit pectore voces,
haesit et occulto virtus infracta calore est.
demittit clipeum regisque ad lumina versus
attonitum factis inopinaque monstra paventem,
sicut erat, nudis Lycomedem adfatur in armis:

869 Dori classis *E* 871 mittant *E* 872 rumpe *E* Ide *EQ*: idem *P*: ida *K* 873 iuvat *Q* 879 brevior clipeus *P* 881–882 *exstant in* Π: *om.* ω *add. marg. rec. m.* 884 peleaque Π: peleia *Q*: pelegia *K* 887 amenta *P* 889 demittit Π*K*: dimittit *Q* lumina *K*: limina Π*Q* 890 factis Π: fatis ω 891 nudis *P*: nudus *E*, *fort. recte*: mediis ω inertus (*suprascr.* mis *E*²) *E*

'Me tibi, care pater (dubium dimitte pavorem!),
me dedit alma Thetis: te pridem tanta manebat
gloria, quaesitum Danais tu mittis Achillem,
gratior et magno, si fas dixisse, parente
et dulci Chirone mihi. sed corda parumper
huc adverte libens atque has bonus accipe voces:
Peleus te nato socerum et Thetis hospita iungunt,
adlegantque suos utroque a sanguine divos.
unam virgineo natarum ex agmine poscunt:
dasne? an gens humilis tibi degeneresque videmur?
non renuis. iunge ergo manus et concipe foedus
atque ignosce tuis. tacito iam cognita furto
Deidamea mihi; quid enim his obstare lacertis,
qua potuit nostras possessa repellere viris?
me luere ista iube; pono arma et reddo Pelasgis
et maneo. quid triste fremis? quid lumina mutas?
iam socer es'—natum ante pedes prostravit et addit,
'iamque avus: immitis quotiens iterabitur ensis!
turba sumus.' tunc et Danai per sacra fidemque
hospitii blandusque precum compellit Vlixes.
ille, etsi carae comperta iniuria natae
et Thetidis mandata movent prodique videtur
depositum tam grande deae, tamen obvius ire
tot metuit fatis Argivaque bella morari;
(fac velit, ipsam illic matrem sprevisset Achilles)
nec tamen abnuerit genero se iungere tali:

892 dudum demitte *E* pavorem Π: timorem *ω* 893 manebit *E* 895 *om. K, add. marg. rec. m.* parentem *P* 901 dasne an gens (n) [a *E* (n *rec. m.*)] Π: dasne age an *ω* humilis *EK*: humiles *PQ* 902 remus *E* 903 tuis] *an* toris? iam] *fort.* nam 905 qua *P*: q *E*: quid *Q et* (*in* qui *corr.*) *K* repellere *P*: evadere *Eω* vires *Kohlmann*: vir *P*: flammas *Eω* 907 mutas *ω*: mutus *P*: volvis *E* 908 prostravit *E*: prostavit *P*: proiecit *cett.* 911 compellit Π: compellat *ω* 914 ire *om. P* 916 velut *P* achille *P*: *interpunxit Schenkl* 917 abnueret *ω* iungere ali *P*: *versum damnat Barth*

vincitur. arcanis effert pudibunda tenebris
Deidamea gradum, veniae nec protinus amens
credit et opposito genitorem placat Achille.
Mittitur Haemoniam, magnis qui Pelea factis
impleat et classem comitesque in proelia poscat.
nec non et geminas regnator Scyrius alnos
deducit genero virisque excusat Achivis.
tunc epulis consumpta dies, tandemque retectum
foedus et intrepidos, nox conscia iungit amantis.
Illius ante oculos nova bella et Xanthus et Ide
Argolicaeque rates atque ipsas cogitat undas
Auroramque timet; cara cervice mariti
fusa novi lacrimas iam solvit et occupat artus:
'Adspiciamne iterum meque hoc in pectore ponam,
Aeacide? rursusque tuos dignabere partus?
an tumidus Teucrosque lares et capta reportans
Pergama virgineae noles meminisse latebrae?
quid precer, heu, timeamve prius? quidve anxia
mandem,
cui vix flere vacat? modo te nox una deditque
inviditque mihi! thalamis haec tempora nostris?
hicne est liber hymen? o dulcia furta dolique,
o timor! abripitur miserae permissus Achilles.
i (neque enim tantos ausim revocare paratus)
i cautus, nec vana Thetin timuisse memento,

918 effer *P* 919 deidama *P* ament *P* (ent *rec. m.*) 920 proposito *E* (*marg.* et popo E^1) Achillem (m *rec. m.*) *P* 921 haemoniam *EK*: haemonia *Q*: haemoniae *P* magnis *PK*: magni *QE* factis *P* (s *rec. m.*) *K*: facti *QE* 922 impleant *P* poscat *K*: poscant *Q*: poscā (ā *rec. m.*) *P* 925 retectum *P* (*i.e. palam cognitum*): receptum *Eω* 926 nox coniungit *P* 928 atque ipsas Π *Monac.* 14557: atque iam *Q*: rates . . . iam (*cum longa ras.*) *K* 931 *an* teque? 932 partus *K*: portus Π*Q* 935 quid precer heu timeam[ve prius quidve inde precabo] *Q* (*quae uncis inclusi al. m. scr.*) mandem *E*: tandem *P* 937 in//ui//q. E^1 938 hymen *om. E* 939 *malim* et timor: *fort.* serae (miserae ex $\overset{i}{\text{m}}$ serae *ortum*) 940 non etenim tantos *E* 941 i *om. E* Thetidem *E*

i felix nosterque redi! nimis improba posco:
iam te sperabunt lacrimis planctuque decorae
Troades optabuntque tuis dare colla catenis
et patriam pensare toris aut ipsa placebit
Tyndaris, incesta nimium laudata rapina.
ast egomet primae puerilis fabula culpae
narrabor famulis aut dissimulata latebo.
quin age, duc comitem; cur non ego Martia tecum
signa feram? tu thyrsa manu Baccheaque mecum
sacra, quod infelix non credet Troia, tulisti.
attamen hunc, quem maesta mihi solacia linquis,
hunc saltem sub corde tene et concede precanti
hoc solum, pariat ne quid tibi barbara coniunx,
ne qua det indignos Thetidi captiva nepotes.'
talia dicentem non ipse immotus Achilles
solatur iuratque fidem iurataque fletu
spondet et ingentis famulas captumque reversus
Ilion et Phrygiae promittit munera gazae.
inrita ventosae rapiebant verba procellae.

947 egomet Π *Monac.* 14557: ego et *Q*: ego[m] et *pr., m. K* 949 tecum *E*: mecum *falso E tribuit Schenkl* 950 thyrsa *P*: pensa *Eω* 959 gazae *Eω*: pugnae (ca///e *in marg. pr. m.*) *P*

LIBER SECVNDVS

ii Exvit implicitum tenebris umentibus orbem
Oceano prolata dies, genitorque coruscae
lucis adhuc hebetem vicina nocte levabat
et nondum excusso rorantem lampada ponto.
et iam punicea nudatum pectora palla
insignemque ipsis, quae prima invaserat, armis
Aeaciden (quippe aura vocat cognataque suadent
aequora) prospectant cuncti iuvenemque ducemque
nil ausi meminisse pavent; sic omnia visu
mutatus rediit, ceu numquam Scyria passus
litora Peliacoque rates escendat ab antro.
tunc ex more deis (ita namque monebat Vlixes)
aequoribusque Austrisque litat fluctuque sub ipso
caeruleum regem tauro veneratur avumque
Nerea: vittata genetrix placata iuvenca.
hic spumante salo iaciens tumida exta profatur:
'Paruimus, genetrix, quamquam haud toleranda iuberes,
paruimus nimium: bella ad Troiana ratesque
Argolicas quaesitus eo.' sic orsus et alno
insiluit penitusque Noto stridente propinquis
abripitur terris: et iam ardua ducere nubes
incipit et longo Scyros discedere ponto.

5 nodatum *EQ* 7 Aeaciden *EQ*: Aeacidem *PK* 11 Peliacoque *P*: peliaquoque *E*: peliaco *ω* rates Π: raptus *K*: raptusq. *Q* excendat *P*, *corr. Kohlmann*: descendat EKQ^{3}: ascendit *Q pr. m.* 15 iuvenca Π: iuvenca est *ω* 17 iuberes *E*: ^{p}uberis *P*: iubebas *ω*: pararis *Klotz* 21 arripitur *P*, *cf.* i. 502, 784 ducere Π *Monac.* 14557: cernere *ω* (crescere *rec. m. Q*) 22 e *E* longo Scyros Π: scyros longo *ω* descendere *E*

Turre procul summa lacrimis comitata sororum
commissumque tenens et habentem nomina Pyrrhum
pendebat coniunx oculisque in carbasa fixis
ibat et ipsa freto, et puppem iam sola videbat.
ille quoque obliquos dilecta ad moenia vultus
declinat viduamque domum gemitusque relictae
cogitat: occultus sub corde renascitur ardor
datque locum virtus. sentit Laertius heros
maerentem et placidis adgressus flectere dictis:
'Tene' inquit 'magnae vastator debite Troiae,
quem Danaae classes, quem divum oracula poscunt,
erectumque manet reserato in limine Bellum,
callida femineo genetrix violavit amictu
commisitque illis tam grandia furta latebris
speravitque fidem? nimis o suspensa nimisque
mater! an haec tacita virtus torperet in umbra,
quae vix audito litui clangore refugit
et Thetin et comites et quos suppresserat ignis?
nec nostrum est, quod in arma venis sequerisque precantis:
venisses—' dixit; quem talibus occupat heros
Aeacius: 'Longum resides exponere causas
maternumque nefas; hoc excusabitur ense
Scyros et indecores, fatorum crimina, cultus.
tu potius dum lene fretum Zephyroque fruuntur
carbasa, quae Danais tanti primordia belli,
ede: libet iustas hinc sumere protinus iras.'

24 commissumque *P*: Confessumque *Eω* 25 pendebat *P*: tendebat *Eω* 26 freto Π: fretum *ω* 27 delecta *E* 30 sentit *P*: sensit *Eω* 31 h/erentem *E*, *fort. recte* 32 debita *E* 34 in *om.* *E* limite *P* 35 violavit *P Monac.* 14557: violabit *E*: velavit *ω* 36 illis *P*: ullis *EK*: illis (*ex* ullis *corr.*) *Q* grandia mbra *E* 37 nimis o *Q*: nimio *K*: animo *E*: nimis *P* minisq. *E* 38 tacita Π*Q*: tanta *K* torpescet *E* 42 dixit Π: ultro *ω*: *interpunxit Kohlmann* 43 Aeacius *P*: Aeacides *Eω* longum *P*: longum est *ω* 44-45 *transp.* *E* 44 entesc *P* 46 Zephyroque *P*: Zephyrisque *ω* 48 iussas *P*

hic Ithacus paulum repetito longius orsu:
'Fertur in Hectorea, si talia credimus, Ida
electus formae certamina solvere pastor
sollicitas tenuisse deas nec torva Minervae
ora nec aetherii sociam rectoris amico
lumine, sed solam nimium vidisse Dionen.
atque adeo lis illa tuis exorta sub antris
concilio superum, dum Pelea dulce maritat
Pelion, et nostris iam tunc promitteris armis.
ira quatit victas; petit exitialia iudex
praemia: raptori faciles monstrantur Amyclae.
ille Phrygas lucos, matris penetralia caedit
turrigerae vetitasque solo procumbere pinus
praecipitat terrasque freto delatus Achaeas
hospitis. Atridae (pudet heu miseretque potentis
Europae!) spoliat thalamos, Helenaque superbus
navigat et captos ad Pergama devehit Argos.
inde dato passim varias rumore per urbes,
undique inexciti sibi quisque et sponte coimus
ultores: quis enim inlicitis genialia rumpi
pacta dolis facilique trahi conubia raptu
ceu pecus armentumve aut vilis messis acervos
perferat? haec etiam fortis iactura moveret.
non tulit insidias divum imperiosus Agenor
mugitusque sacros et magno numine vectam
quaesiit Europen aspernatusque Tonantem est
ut generum; raptam Scythico de litore prolem
non tulit Aeetes ferroque et classe secutus
semideos reges et ituram in sidera puppim:

49 ortu *P* 50 ida *P*: ora *ω* 51 certamine *E* 53 *om.* *Eω* (*add. marg. rec. m. K*) 54 lumina *E* 61 veritasque *P* 63 pudet *E*[2] (*om. E*[1]) 67 inexcuti *E* 68 inlicitis genealia rumpi *PK*: genialia foedera rumpi *QE* 69 flucti dolis *E* 71 haec etiam] et non haec *E* 74 aspernatemque (tus *sup.* tem *scr.*) *E* 75 raptam *Eω*: rapta *P* et scithico *Eω* 77 *om. E* itura *P*: itęram (u *sup.* ę *add.*) *Q*

nos Phryga semivirum portus et litora circum
Argolica incesta volitantem puppe feremus?
usque adeo nusquam arma et equi, fretaque invia Grais?
quid si nunc aliquis patriis rapturus ab oris
Deidamean eat viduaque e sede revellat
attonitam et magni clamantem nomen Achillis?'
illius ad capulum rediit manus ac simul ingens
impulit ora rubor: tacuit contentus Vlixes.
Excipit Oenides: 'Quin, o dignissima caeli
progenies, ritusque tuos elementaque primae
indolis et, valida mox accedente iuventa
quae solitus laudum tibi semina pandere Chiron,
virtutisque aditus, quas membra augere per artis,
quas animum, sociis multumque faventibus edis?
sit pretium longas penitus quaesisse per undas
Scyron et his primum me arma ostendisse lacertis.'
Quem pigeat sua facta loqui? tamen ille modeste
incohat, ambiguus paulum propiorque coacto:
'Dicor et in teneris et adhuc reptantibus annis,
Thessalus ut rigido senior me monte recepit,
non ullos ex more cibos hausisse nec almis
uberibus satiasse famem, sed spissa leonum
viscera semianimisque lupae traxisse medullas.
haec mihi prima Ceres, haec laeti munera Bacchi,
sic dabat ille pater. mox ire per invia secum
lustra gradu maiore trahens visisque docebat
adridere feris nec fracta ruentibus undis

84 magnus *P* 85 rubet *E* 91 vultumque *E* edis *P*: ede *Eω* 93 *om. E* primum arma ostendisse *P*: me *add. Schenkl*: primum armos (arm/// *K*) tendisse *ω* 95 propriorque Π 96 reptantibus Π: restantibus *ω*: crescentibus *edd.* 98 hausisse *P Monac.* 14557: habuisse *cett.* 100 semianimisque lupae *P*: semianime.que libens *Eω* transisse *E* 102 invia *P*: avia *QE*: via *K*

saxa nec ad vastae trepidare silentia silvae.
iam tunc arma manu, iam tunc cervice pharetrae,
et ferri properatus amor durataque multo
sole geluque cutis; tenero nec fluxa cubili
membra, sed ingenti saxum commune magistro.
vix mihi bissenos annorum torserat orbis
vita rudis, volucris cum iam praevertere cervos
et Lapithas cogebat equos praemissaque cursu
tela sequi; saepe ipse gradu me praepete Chiron,
dum velox aetas, campis admissus agebat
omnibus, exhaustumque vago per gramina passu
laudabat gaudens atque in sua terga levabat.
saepe etiam primo fluvii torpore iubebat
ire supra glaciemque levi non frangere planta.
hoc puerile decus. quid nunc tibi proelia dicam
silvarum et saevo vacuos iam murmure saltus?
numquam ille imbellis Ossaea per avia dammas
sectari aut timidas passus me cuspide lyncas
sternere, sed tristis turbare cubilibus ursos
fulmineosque sues, et sicubi maxima tigris
aut seducta iugis fetae spelunca leaenae.
ipse sedens vasto facta exspectabat in antro,
si sparsus nigro remearem sanguine; nec me
ante nisi inspectis admisit ad oscula telis.
iamque et ad ensiferos vicina pube tumultus
aptabar, nec me ulla feri Mavortis imago

106 arma *P Monac.* 14557 : hasta *Eω* 107 multum *E* 108 que *om. E* 112 equos *P*: equo *Eω* 115 exhaustoque *Q* 116 terga *P Monac.* 14557 : colla *Eω* 117 prono *E* iubebat (r *sup.* t *scr. P*) Πω : iubebar *Klotz* 118 supra *P*: super *Eω* que *om. E* 119 nunc] dn̄s *E* 121 cessan (s sup.) per devia *Q* dammas *P*: linces *Eω* 122 lyncas *P*: dammas *ω* 123 tristesunt̃ bare *E* ursos *P*: ursas *Eω* 125 deducta *E* 126 expectat *E* 127 nigro *P*: magno *Eω* 129 *sic edd.*: iamque ad ensiferos *ω*: iamque et ensiberos (f *sup.* ḅ *add.*) *P*: iamque et ad enferos *E*

praeteriit. didici, quo Paeones arma rotatu,
quo Macetae sua gaesa citent, quo turbine contum
Sauromates falcemque Getes arcumque Gelonus
tenderet et flexae Balearicus actor habenae
quo suspensa trahens libraret vulnera tortu
inclusumque suo distingueret aëra gyro.
vix memorem cunctos, etsi bene gessimus, actus.
nunc docet ingentis saltu me iungere fossas,
nunc caput aërii scandentem prendere montis
quo fugitur per plana gradu, simulacraque pugnae
excipere immissos scutato umbone molaris
ardentisque errare casas peditemque volantis
sistere quadriiugos. memini, rapidissimus ibat
imbribus assiduis pastus nivibusque solutis
Spercheos vivasque trabes et saxa ferebat:
cum me ille immissum, qua saevior impetus undae,
stare iubet contra tumidosque repellere fluctus,
quos vix ipse gradu totiens obstante tulisset.
stabam equidem, sed me referebat concitus amnis
et latae caligo fugae: ferus ille minari
desuper incumbens verbisque urgere pudorem.
nec nisi iussus abi: sic me sublimis agebat
gloria, nec duri tanto sub teste labores.
nam procul Oebalios in nubila condere discos
et liquidam nodare palen et spargere caestus,
ludus erat requiesque mihi; nec maior in istis

131 praeterit et *Q*   mcones *Q*   135 tractu *E*   136 inclusumque suo *P*: inclusum quotiens *Eω*   distingueret *P*: distingeret *E* (t *finalis non Langobardicae sed Carolinae formae*): discingeret *ω*   137 bene *P*: modo *Eω*   138 ingentes *P*: ingenti *Eω*   141 scutato *P*: curvato *Eω*   142 errare *P*: intrare *Eω*   145 vivasque *P*: vulsasque *Eω*   147 midosque *E*   149 sed *P*: nec *Eω*   [re]ferebat *P*: ferebat *E*   150 fugae *P*: viae *EK*   *In Q vv.* 150 *ad finem desunt: suppeditavit rec. m.* (= *q*)   154 iam *q*   155 e liquidam *P*   nodare *P Gronovius*: nudare *Eω*   156 il[st]lis *P*

sudor, Apollineo quam fila sonantia plectro
cum quaterem priscosque virum mirarer honores.
quin etiam sucos atque auxiliantia morbis
gramina, quo nimius staret medicamine sanguis,
quid faciat somnos, quid hiantia vulnera claudat,
quae ferro cohibenda lues, quae cederet herbis,
edocuit monitusque sacrae sub pectore fixit
iustitiae, qua Peliacis dare iura verenda
gentibus atque suos solitus pacare biformis.
hactenus annorum, comites, elementa meorum
et memini et meminisse iuvat: scit cetera mater.'

165 solitos *P* pacare *Eω* : pacare *P* 167 *post hunc versum sequitur in E* (*m. rec. saec. xv add.*) *codd. dett.* Aura silet, puppis currens ad litora venit

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY

DE BELLO GERMANICO

CARMINIS

FRAGMENTVM

G. Valla, *Schol. ad Iuvenalem*, iv. 94: *Acilius Glabrionis filius consul sub Domitiano fuit Papinii Statii carmine de bello Germanico quod Domitianus egit probatus:*

lumina: Nestorei mitis prudentia Crispi
et Fabius Veiento (potentem signat utrumque
purpura, ter memores implerunt nomine fastos)
et prope Caesareae confinis Acilius aulae.

2 et Fabius] Fabricius *Jahn*

00079674

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 28 July, 2016